

Herbert
Nowak

Prjatkowanja

Zbožne

su,

kenž Bože

slowo

slyše

a wobchowaju

Podstupimske pšinoski k Sorabistice

Potsdamer Beiträge zur Sorabistik

Herausgegeben von Madlena Norberg und Peter Kosta
Institut für Slavistik der Universität Potsdam

Nr. 7

Herbert Nowak

Prjatkowanja

ISBN 978-3-939469-56-8
ISSN 1615-2476

Bibliografische Information Der Deutschen Nationalbibliothek

Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in der Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über <http://dnb.ddb.de> abrufbar.

Podstupimske pśinoski k Sorabistice
Potsdamer Beiträge zur Sorabistik
Nr. 7

Herausgeber: Madlena Norberg und Peter Kosta
Universität Potsdam, Institut für Slavistik
Druck: Druckerei Rüss, Potsdam
Redaktion: Madlena Norberg
Satz: Thomas Merkel
Umschlag: Rudolf Sittner
Verlag: Universitätsverlag Potsdam
Am Neuen Palais 10, 14469 Potsdam
Fon +49 (0) 331 977 4517 / Fax 4625
e-mail: ubpub@uni-potsdam.de
<http://info.ub.uni-potsdam.de/verlag.htm>
ISSN: 1615-2476
ISBN: 978-3-939469-56-8

© Universität Potsdam, 2007

Dieses Manuskript ist urheberrechtlich geschützt. Es darf ohne vorherige Genehmigung des Autors / der Herausgeber nicht vervielfältigt werden.

Die Reihe ist gefördert von der Stiftung für das sorbische Volk.

Institut für Slavistik der Universität Potsdam

**Podstupimske pśinoski k Sorabistice
Potsdamer Beiträge zur Sorabistik**

Nr. 7

Herbert Nowak

Prjatkowanja

Universitätsverlag Potsdam 2007

Die Reihe „Podstupimske pśinoski k Sorabistice – Potsdamer Beiträge zur Sorabistik“ veröffentlicht wissenschaftliche Beiträge zu Sprache, Literatur, Didaktik, Geschichte und Kultur bzw. Folklore des Niedersorbischen/Wendischen bzw. Obersorbischen. Eine spezielle Aufmerksamkeit verdient die deutsch-sorbische sozio- und kontaktlinguistische Fragestellung unter besonderer Beachtung von sprach- und kulturbewahrenden Maßnahmen. Ein weiteres Anliegen der Reihe ist es, die sprachlichen, literarischen, historischen und kulturellen Beziehungen beider sorbischer Sprachen – Ober- und Niedersorbisch einschließlich der Dialekte – zu erforschen. Die einzelnen Bände erscheinen in einem nicht festgelegten Rhythmus.

Beiträge und Anfragen zu Bezugsmöglichkeiten sind zu richten an die Redaktionsanschrift:

Madlena Norberg
Domowina-Bund Lausitzer Sorben e.V.
WITAJ-Sprachzentrum
Sielower Str. 39
030 44 Cottbus
norberg-witaj@sorben.com

Robert M. M. M.

w piątym stronie drugiego listu swietego Pawla na Korintyjczykow cyfrowy w paszecie wozem tak:
Pisze miy derbiny wrytkne ze zjawił przed kriticzymym zdanyu stotom, aby kuzdy dobat
ze tym, ako wor jo cywat pis selnem wyrojeniu, desir jo dobre abo pte.

Moje laborome! Gora mit zmatego, gaj togo nupbach a nuponinach k tomu a drugemu,
groyer: to musyjo cywis! - ga wolegajio: Eo tojo: musas!? Imy musyjo janyj jidus:
wunyo musyjo. -- Totom woyj pob weto derbiny: dyches, jic a jio, ze wolekto, edl.
mus telat teke wo wozem pweke, oty derbiny. Wodelay opwad tojo, dotalay jo z kandyu
wionem zio'iany. Ale dlo by zbye ja wubrit ne goryjlanje abo wozem abo ne jeko-
wosaje? (ich!) kicte dnye. Tozawany ze kuzdy nypelu pderugi stotom:

Ja wozem are jeyon kirkon, Borego jidnego zym wozem bnejn -- kuz jo goryjlanje do nypelu,
zajjo k wozem Boga, wozemowego wozem, wozemly wo kuzjo wozem zuzit zymow a wozemowyl.

Kuz kuzjo jazy pis, to jo wate. Ga to kuzjo! kuz wozemly. kicte nypelu, niko wozemow-
no. Jeyo sam nam groy: kuzemly wozemly, wozemly wozemow, gaj kuz kuzjo, na wozem
abo wozemly jidnego, abo wozemly kuzemly wozemly, abo kuzemly wozemly. -- wozemly kuzjo jazy pob a kuzjo wozemly
kicte nypelu, danyj jazykely na nypelu, danyj Borego zym, ale jimo wozemly sam. -- kuzemly wozemly, wozemly
kuzjo a wozemly, wozemly wozemly, gaj kuzemly jo (kuzjo wozemly wozemly, kuzemly wozemly wozemly
z tym wozemly wozemly wozemly; ale wozemly wozemly wozemly wozemly wozemly.)

Koga nastupa wozemly? wozemly kuzemly - to jo wozemly wozemly, na wozemly na ze wozemly wozemly.
"Bojo, aby wozemly kuzemly wozemly wozemly byto a wozemly kuzemly wozemly wozemly" --
"wozemly, do wozemly wozemly, wozemly wozemly wozemly, ale to wozemly wozemly wozemly" -- "wozemly kuzemly
kuzemly wozemly wozemly wozemly, kuzemly wozemly wozemly wozemly" -- "wozemly kuzemly
wozemly wozemly, kuzemly wozemly a wozemly wozemly, jo on wozemly wozemly" --

Tozodla jo teke bojo jazy wozemly wozemly wozemly, a jo jony mit det, kuzemly wozemly wozemly.
"kuzemly wozemly jo: aby wozemly wozemly wozemly ze wozemly wozemly wozemly kuzemly wozemly, kuzemly
na wozemly, a kuzemly, kuzemly na jeyo a kuzemly, kuzemly wozemly wozemly, aby wozemly wozemly wozemly, wozemly
kuzemly kuzemly kuzemly jo wozemly Boga wozemly" -- kuzemly wozemly kuzemly wozemly wozemly wozemly --

Ale ktoz ze kuzemly, kuzemly kuzemly wozemly, ktoz jo kuzemly wozemly, wozemly kuzemly kuzemly?
kuzemly wozemly, kuzemly kuzemly wozemly jo wozemly wozemly wozemly. Eo tojo: kuzemly wozemly wozemly
wozemly wozemly wozemly? kuzemly wozemly wozemly wozemly, ale wozemly wozemly wozemly wozemly wozemly
wozemly wozemly wozemly wozemly: Boga kuzemly wozemly, teke togo wozemly kuzemly wozemly wozemly

Kuzemly jo kuzemly wozemly? kuzemly kuzemly wozemly wozemly, teke on wozemly wozemly wozemly wozemly:
wozemly wozemly, kuzemly wozemly wozemly wozemly wozemly, wozemly wozemly wozemly wozemly wozemly
kuzemly wozemly wozemly wozemly: kuzemly wozemly, kuzemly wozemly wozemly wozemly wozemly wozemly wozemly
kuzemly wozemly wozemly wozemly: kuzemly wozemly, kuzemly wozemly wozemly wozemly wozemly wozemly wozemly
kuzemly wozemly wozemly wozemly: kuzemly wozemly, kuzemly wozemly wozemly wozemly wozemly wozemly wozemly

Předstůwto redaktorki

Z teju zběrku staršych a nowych prjatkowanjow Herberta Nowaka-Drjowkojskego, fararja a nestora dolnoserbskego duchownstwa, comy zaslužbnemu procowarjeju za dolnoserbsku rěc k jogo 90. narodnemu dnju njepowalny pomnik stajiš. Z toš tymi jubilejnymi knižkami dej jogo głos, kotaremuž běšo pšawidłownje akle w pozdnych lětach – wokoło politiskego pšewrošenja – pšiwthane w serbskej domowni w maminej rěcy prjatkowaš, nadalej zazněš serbskim kšescijanam a serbsku rěc lubujucym dušam. Z lěta 1991 jo serbske radijo teke zmožniło regularne wusćełanja Božeho słowa w dolnoserbskej rěcy – žož běchu słowa Herberta Nowaka wjele raz słyšaš.

Knižky su rownocasnje rěcny pomnik, pomnik skoro wotzabyteje klasiskeje dolnoserbskeje cerkwineje rěcy z wjelikim leksikaliskim bogatstwom a stilistiskimi wariacijami. Herbert Nowak zjadnošijo we svojich tekstach-prjatkowanjach dobru dolnoserbšćinu z dlymokeju wěru serbskeje wutšoby. Starosć wo serbsku rěc a serbske kšescijaństwo w tradiciji jogo duchnych pšedchadnikow, ako su tejerownosći serbske prjatkarske knižky wudali – Pomgajbog Kristalub Fryco (1744-1815), Jan Zygmunt Bjedrich Šyndlař (1758-1841) a Jan Bjedrich Tešnař (1829-1898) – jo był žywjeński zmysł fararja Nowaka. Za nas naslědnikow jo to nadalej nadawk a winowatosć.

Herbert Nowak jo swoju lubowanu dolnoserbsku rěc teke w cysto nimskej wokolinje, žož jo dejał cas swojogo žywjenja powołański statkowaš, z moraliskeju podpěru swojeje žeńskeje wobchował a ze wšyknyimi šesć žišimi wšednje nałožował. Za to smy jomu wjelgin žekowne. Ja, ako jogo nejmłodša žowka, mam to za glucny pšisud, až mogu po někotarych lětach we wukraju hyšći slědne lěta žywjenja swojogo nana w jogo bliskosći byš.

Smy žekowne za možnosć wudawanja prjatkowanjow – kenž su južo ta druga zběrka Herberta Nowaka¹ – w našom rěže a smy gjarde, až jo to rowno toš to jubilejne wudaše. Žycimy jubilaroju hyšći spokojne lěta z bogatym Božym žognowanim!

Ako redaktorka knižkow cu se wužekowaš wšym, kenž su wudaše knižkow na swoj part podpěrowali. Ako přednemu słyša wutšobny žek fararjeju Helmut Hupacoju,

¹ Předna zběrka prjatkowanjow Herberta Nowaka „Dolnoserbske prjatkowanja wot lěta 1985 do lěta 1991“ jo wujšła w lěše 1991 w Ludowem nakładnistwje Domowina, wudane wot Generalneje superintendentury w Chošebuzu. Teksty teje zběrki njejsu wobstatk pšedlažecych knižkow.

předsedarjeju Spěchowańskego towaristwa za serbsku rěc w cerkwi z.t., kenž jo nosař projekta.

Žěk słušatej generalnej promštowce Heilgard Asmus za předsłowo a kněni wušej cerkwinej ražcowce Petra Fichtmüllerowej za poražowanje. Dalej słuša žěk Serbskej redakciji RBB, ako jo přijašelnje dowoliła wozjawjenje Božych słow. Přěšu Janašoju za wšake korektury wušobny žěk. Cu tejerownosći pomjeniś pomoc rěd zwolniwych přiwotowanju želow manuskripta. Teke žěk za grafiku a layout!

Financielnje su wudaše knihow podpěrowali: Spěchowańske towaristwo za serbsku rěc w cerkwi z.t., Generalna superintendentura Chošebuz, Ewangelske towaristwo z.t. w Budyšinje, Mašica Serbska z.t., awtor sam, Institut za slawistiku na Podstupimскеj uniwersiće a teke Uniwersitne nakładnistwo Podstupimскеje uniwersity. How cu se wosebne kněni Baumannowej za južo dlujke, płodne a přecej konstruktivne zgromadne žělo wužekowaš. Slědny ale wosebny žěk słuša Załožbje za serbski lud za spěchowanje toš togo rěda we celem.

Gaž som někogo zabyła, kšěła přosys wodaše.

Daš dopołnju te knihy swoj zaměr w zmysle: *Bogu k cesći a Serbam k wužytku!*

Madlena Norberg

Vorwort der Generalsuperintendentin Cottbus

„Wenn ich nun die Bedeutung der Sprache nicht kenne, werde ich den nicht verstehen, der redet, und der redet, wird mich nicht verstehen. So auch ihr: da ihr euch bemüht um die Gaben des Geistes, so trachtet danach, dass ihr die Gemeinde erbaut und alles reichlich habt.“

1.Kor. 14, Verse 11,12

Der Apostel Paulus schreibt von der Bedeutung der Sprache, die unser Leben prägt. Wir reden, dadurch gelingt wechselseitiges Verstehen. Wir wollen Gemeinde aufbauen und bemühen uns um die Gaben des Geistes, zu denen das gesprochene Wort gehört.

Pfarrer i. R. Herbert Noack hat in seinem überaus reichlichen Wirken all dieses versucht zu leben. Er ist ein großer Verkündiger. In diesem Predigtband lesen wir Predigten aus fünf Jahren von 1997 bis 2001. Es gibt schon andere Predigtbände von Pfarrer i. R. Herbert Noack und in allen erfahren wir, was für ein ausgezeichnete Kenner und Könnner der Sprache er ist. Meisterlich versteht er, mit Worten umzugehen. Sein Ziel wird in allen Predigten deutlich: Es geht ihm immer um Jesus Christus in unserem Leben, um die Übersetzung von Gottes großer Liebe zu uns Menschen in unseren Alltag hinein. Das alles wird in wendischer Sprache verkündigt.

Herbert Noack hat sich Zeit seines Lebens bemüht, der wendischen Lebensart in der Kirche Heimat zu geben. Schon als Hilfsprediger 1945 und später als Pfarrer wollte er die wendische Sprache mit großer Selbstverständlichkeit in unserer Kirche sprechen können. Die damalige Kirchenleitung hat es ihm verwehrt. Das betrachte ich als die eigentliche Tragik, dass es eine Zeit gegeben hat, in der wendische Sprache, wendische Frömmigkeit und Ausdrucksgestalt keinen Ort in unserer Kirche hatten. Und doch gab es immer Menschen und ihnen allen voran den Pfarrer i. R. Herbert Noack, die genau dieses leben wollten, in der Gewissheit, dass es viele Sprachen gibt wie der Apostel Paulus schreibt und dass es darauf ankommt, Sprachen zu verstehen, weil es Muttersprachen sind. Die wendische Sprache gehört genauso wie die deutsche Sprache zu dem Zeugnis in unserer Kirche von Jesus Christus.

Unsere Kirche hat Pfarrer i. R. Herbert Noack nach wie vor zu danken, dass er nicht nachgelassen hat, in Gemeinden diese besondere Sprache zu pflegen und dass

er sein Kennen und Können im philologischen Bereich auch zu Papier gebracht hat. Es gibt eine reiche Anzahl von Publikationen, die er selbst hergestellt hat oder die durch ihn befördert worden sind. Er hat sich mit den differenzierten Sprachproblemen und der Grammatik des Wendischen auseinander gesetzt.

Wir haben ihm auch die wendische Liturgie zu verdanken, die bis heute in den Gemeinden des sorbischen Gebietes gebraucht wird. Durch seinen Pfarrdienst und durch seine schriftstellerische Tätigkeit für unsere Gemeinden hat er Gemeinde mit erbaut und reichlich dafür gesorgt, dass die wendische Sprache auch in der Verkündigung unserer Kirche ihren Sitz im Leben hat.

Pfarrer i. R. Herbert Noack hat viele Auszeichnungen erhalten. Darunter die höchste sorbische Auszeichnung, die von der Stiftung für das sorbische Volk verliehen wird, den Jakub-Bart Cisinski Preis. Unsere evangelische Kirche hat Herbert Noack nie ausgezeichnet. In den Jahren seit Generalsuperintendent Reinhardt Richter im Sprengel Cottbus amtierte, ist unsere Kirche einen anderen Weg mit ihm gegangen: in großer Achtung und Ehrerbietung, mit Nachfragen und Ermutigungen schriftstellerisch tätig zu sein, seine Predigten in wendischer Sprache zu veröffentlichen, mitzuarbeiten bei den Fragen eines Gesangbuches und einer Perikopenordnung. Seine Verkündigung ist bleibend wichtig für den Gebrauch und Erhalt der wendischen Sprache, nicht nur in der Lausitz-Region sondern für unsere evangelische Kirche.

Im Namen unserer Kirche möchte ich dem Prediger Herbert Noack danken für sein ausdauerndes Bemühen, für seinen Mut und seine Unerschrockenheit, seine Sprache öffentlich zu leben.

Wenn wir nun die Predigten der zurückliegenden Jahre lesen werden, so möge uns dabei der Geist leiten von dem Paulus schreibt: *„Da ihr euch bemüht um die Gaben des Geistes, so trachtet danach, dass ihr die Gemeinde erbaut und alles reichlich habt.“*

Heilgard Asmus
Generalsuperintendentin
des Sprengels Cottbus der EKBO

im Januar a. d. 2007

Kněžo, twojo słowo jo mojej noze swěca a swětło na mojej droze.

Psalm 119, 105

Na drogu

Kuždy cłowjek ma swoje korjenje, wotkul se wzejo. Rady cu na to wotegroniś, kak we tom nastupanju pši mnjo wuglěda.

Dešański farań Bogumił Šwjela jo mě ze słowom a z pismom wjele wužytnego zaščepił, kak ma se serbski farań zažaržaś. Won a naš nan stej dobyłej we tej zwaže, co bužo raz z tego Chošebuskego gymnaziasta z mjenim Herbert Nowak. Won sam jo šyławił na medicinu; ale serbski korjeń jo se pšesajził z tym rezultatom, až wony gymnaziast ma študowaś ewangelsku teologiju a slawistiku. Cogodla teke slawistiku? Farań Šwjela jo był mjenjacy, až dolnoserbski duchowny ma se stawnje študujacy zaběraś ze serbsčinu, ale až won ma se pšiswojs drugu słowjańsku rěc, kotaruž wumějo potom teke běžnje powědaś.

Ja mogu byś žěkowny, až z tego přédneho korjenja su narosli widobne płody.

Moj drugi korjeń jo farań Bjedrich Tešnař, kotaregož juž njejsom direktnje znał. Ale za tym ako som južo ako študańc jogo prjatkarske knigły – woni wopšimjeju 727 bokow – žedne raze pšecytał a pšestudował, som se rozsužił, blisko za nim plěš. Co z tym měnim? Som kšěł we korektněj, ale krađu ludowej serbsčinje prjatkowaś – ale kak šěžko to jo!

Tešnař jo njegłědajacy na pšě lět služby we wjelikej serbskej Chošebuskej cerkwi potom jano nimski prjatkował, ale jogo wuśoba jo cysto serbska wostała. Ja som teke pšez lětzasetki musał jano nimski prjatkowaś, njejsom pak to serbske nikula wotzabył; akle ako wuměnkař jo se moj serbski jězyk na wšakich prjatkarnjach pilnje wobrašał z dobrym wuspěchom.

Za mnjo su byli žurja do serbskich dušow wjele lět zawrěte. Rozmjajo se, až Tešnarjowa situacija jo była hynakša. Won sam pišo w pšedśłowje k svojim prjatkarskim knigłam: „Serbske luže su luže wot Božego słowa; taku cesć comy sebje zdžaržaś, k tomu kšěli teke how te prjatkarske knigły pomogaś.” Tak jo Tešnarjowy zaměr jasny.

Žinsa by my gronili, až mjazy wšakeju serbskeju beletristiku njedejało se zabyś na Bože słowo, na kotaregož moc my hyšći kšuše wěrimy. Farań Šwjela jo cas žywjenja tego mēnjenja był, až Dolne Serbstwo bužo tak dłuško traś, ako mjazy młodymi a starymi lužimi se rozšyrja Bože słowo we maminej rěcy nejpjerwej wot serbski rožonych duchownych, ale teke wot Nimcow, kenž su serbsku rěc nawuknuli a ju nałožuju we službje mjazy Serbami.

Wot wjelich žinsa se přějo taka wuska zwězanosć mjazy Serbstwom a kšescijańskeju wěru. Abo jo rola cerkwe hyšći dominantna – abo zasej dominantna? Chto wě?

Při nastáú teje zberki ma pšedewšym dr. Madlena Norbergowa wosebnu zaslužbu,
jej mam se wutšobnje žekowaš.

Herbert Nowak

W Drjowku, dnja 1. oktobra 2005

Podstupimske pśinoski k Sorabistice

Nr. 7 • 2007

Wopśimješe/Inhalt

Předśłowo generalneje promštowki w Chošebuzu

Předśłowo Herberta Nowaka

Žěl I	17
Wubrane teksty wot 1945 do lěta 1988	
I. Prjatkowanja	
II. Postrowne słowa, pśednoski	
III. Na Jana	
IV. Zakopowanja	
V. Wěrowanje	
Žěl II	59
Žěl III	323
Modlitwy	
Dodawk/Anhang	331
Žywjenjoběg Herberta Nowaka	
Herbert Nowak – wědomnostnik a spisowašel	
Pśeglěd wo namšach fararja Nowaka	

ŽĚL I

WUBRANE TEKSTY WOT 1945 DO LĚTA 1988

I Prjatkowanja

*

II Postrowne słowa, pšednoski

*

III Na Jana

*

IV Zakopowanja

*

V Wěrowanje

Namša na serbskem swěženju w Borkowach

1.7.1951

Psalm 1, 1-2

Lube bratši a sotši!

Wutšobnje was witam do Božego domu, lubowane we našom Knězu, kenž sćo z dalokich końcow abo drugich wosadow našeje Łužyce k nam do rědnych Błotow pšichwatali a teke was, kenž zbliska sćo pšišli! Kak rady by kuždemu a kuždej z was tu lubu ruku tłocył a wam do wocowu poglědnuł.

„Žony a muže, žowća a młóženće wjaselšo se we tom Knězu kuždy cas a naspjet źeju ja, wjaselšo se.” Tak pišo posoł Pawoł we lisće na Filiparjow. Teke my bužomy wjasołe źinsa a pśede wšym žěkowne, až Bog Kněz we swojej wjelikej zmilnosći nam taku rědnu namšu wobrazijo.

Naš krotki tekst jo wzety z wusokego zjawjenja Jana. Z wjelikim zajmom cytaju a lazuju wěrjece rowno te knigły z našeje biblije a chojže raži do bibliskich štundow a prjatkowanjow, žož se jim to wusoke zjawjenje wukładujo. Cogodla jo tomu tak? We ewangelijach powěda Jezus k nam, kaž na zemi chojži prjatkujucy a žiwy cynjency, z tych slědnych knigłow Swětego pisma pak powěda k nam Kristus, kenž jo z rowa stanul, gorzej stupił do njebja a sednu se k pšawicy Božej.

Chtož wuśy ma, daś ten słyśy, což ten Duch (rozmjej ten powušony Kristus) wosadam groni. Co groni Duch tej filadelfiskej wosaže, na kotaruž how w našom teksće pišo? Ty mału moc maš, a sy mojo słowo wobchowala a njejsy mojo mě zaprěła. Co to za wjelika chwalba a cesć za filadelfisku wosadu! Kaki wjeliki žiw jo Bog na njej wugbał; tu słabu wosadu jo won tak zmocnił, až wona we wšych pšegonjowanjach a šerpjenjach Kristusowe mě njejo zaprěła.

Njepłaši to teke wo našom lužiku: Kaka snadna jo naša wenkowna moc, ale kaka wjelika jo hyšći naša nutšikowna wěra! To jo naša krona, až my chojžimy hyšći pilnje namšu, cesćimy Boga Kněza, až se žěkujomy jomu za wšykne jogo dobroty a jomu se modlimy a bjatujomy.

Kak zni naš žinsajšny lekcion ze Starego Testamenta: „Derje tomu, kenž njechojži we raže boganjebojaznych daniž njestupa na drogu grěšnikow, daniž njeseda, žož la-

karje sedaju, ale ma spodobanje na Kněžowej kazni a powěda wot jogo kazni wend-
njo a nocy.”

Naš lužik dotychcas Bože mě hyšći zapřeł njejo a teke njezapřejo. Bogu źěk; naš
lužik jo hyšći z pobožnym; pšiwolajom we tej štunže: Žaržćo sebje tu kronu twarže!
Kak spiwa naš njezapomnity farař a basnik Mato Kosyk-Wjerbański:

Wostań pobožny!²

Do cuzby źěch wot mašerki
ab pytał swoju gluku;
ak wona w stysnej starosći
wšak tłocyšo mě ruku
a na wutšobu položy:
O wostań pobožny!

Ak wušěgnuch tam do swěta,
kenž řednje zajuskašo
a jogo luštnosć, kšasa wša
se wšak mě spodobašo,
ga zazně tež głos pošichny:
O wostań pobožny!

A take słowo gnušo mě,
až njezabych jo žednje.
Gaž zněšo zwonk wot zwonice
na žajtša, wjacor, wšednje,
mě běšo to głos wabjegy:
O wostań pobožny!

Raz kšěch zas k lubej mašerce,
- smjerś mě ju wotwezešo. –
Ja stojach tam na kjarchobje,
mě z jeje rowa zněšo
a hyšći zni do wutšoby:
O wostań pobožny!

Jo, wšykno z Bogom! To słowo jo dłymoko we wutšobje a žywjenju rowno našogo
narožika zakorjenjone. We casach wjelikeje nuze, gaž tšach grozy, we tych dnjach
šěžkego žěła se to słowo słyšy a se za nim cyni. Na domach, kotarež se nowe natwa-
riju, wizi se južor z nazdala na kšywje: Z Bogom! Čłowjeki su žěłali, swoje mocy
napinali, z mocneju skobodnosću młogu starosć, młogu napšešiwosć pšewinuli –
ale na końcu zni weto: Nět dajšo Bogu źěk! Pšeto: Žož Bog ten Kněz ten dom nje-
natwarijo, tam žěłaju podermo, kenž twarje.

Joli šěžka chorosć se deriła do twojogo domu a něchten pšizo k tebe a pšaša si za
tvojim derje-hyšim, ga wotegronijoš: Ja som, chwališ Boga, hyšćer strowy! Twojo
gole jo si schorjeło, ale nět se pomałem zasej strowi. Twoja susedka pšizo a pšaša za
nim; nic ga, lěpše wotgrono njewěš ako: To gole jo, chwališ Boga, zasej lěpjej.

Šěgnjo-lic twój syn abo twoja žowka do cuzby, ga daš jima ako slědne słowo na
drogu: Bog kšěł si woplěwaš! Gaž na poli se pilnje žěła a něchten žo mimo, ga

² Mato Kosyk, 2003, *Spise 3.1*, (wud. Pěťš Janaš a Roland Marti), Budyšin, b. 11.

postrowijo žělajucych z rědnym: Pomogaj Bog! A dostanjo za wotgrono: Bog žěkuj! A smy-li se niži zmakali, chylku postojali a se porozgranjali, ga žomy roztyl ze słowami: Wostańšo z Bogom – a wy teke!

Moje lubowane, žož taki nałog wěcej njejo – a božko we wjelich jsach juž wěcej tak njejo – tam smy wjele zgubili, tam njejsmy žaržali, což smy tam měli, tam wupa-
duju nejrědnješe parle z našeje krony.

Kněžo Bože, žognuj nas, aby my wobderbnuli twoju nimjernu zbožnosť; njedajmy se rubnuś tu kronu! Naša wuša krona – naša kśescijańska wěra, chto kśěł na tom dwělowaś abo cwiblowaś? Ale njedajmy a njocomy zabyś na te małke swětne kronki, kotarež smy wot našych woścow derbnuli a sebje teke rubnuś daś njedajmy. Co měnim?

Poglědaj: Twoja domizna, pśegluskotana wot Małkse, Sprjewje a drugich rěkow a rěcyckow, žož jim k wobyma bokoma jedna wjas za drugeju se zwiga, z rědnymi cerkwinyami tormami, zelenymi polami a struskatymi łukami, wokšomjona wot chłodnych lěsow z jěglinowymi golkami, z pilnym spokojnym a měrnym ludom – a dalej z nich se zwigaju lubosne gory k njebju, žož rěki a rěcycki swoju wodu zběraju a dolinu z njeju chłóže a chropje. To jo twoja domizna, do kotarejež śi Bog sajźił jo, lubuj ju z cełeu dušu! Lubuj swoju maminu rěc, swoju pyšnu narodnu drastwu, swojo cełe wosebne narodne žywjenje: pśěza a jěza, cołnowanje a cołkowanie, warjenje a twarjenje, namša, spiwy, grona...

Ja mogł wam dopokazaś, až ten, kotaryž take swětne Bože dary zanicujo a zajspijo, teke ten nejwušy pokład: našu swětu kśescijańsku wěru we cesći měš njamožo. Žarž, což ty maś – co hyšći mamy? Wjele hyšći mamy! Dupjenje, gorjej-branje, wěrowanje, zakopowanie, namšu, Bože blido, spowěž, wopšajanje, bibliju, katechizm, spiwarske, bjatowarske, cerkwje a faru a wjele wěcej... A to wšykno njejo nam togodla swěte, dokulaž to stare jo. Nichten njedaj groniś, až my kśescijany lubujomy wosebne to stare. Glědajšo, biblija njejo togodla Swěte Pismo, dokulaž wjelgin stare knigły su, och, sajzijo hyšći druge, wjele starše knigły. Ně, biblija jo nam ze Swętym Pismom, dokulaž hyšći žinsa cełe kśescijaństwo z tych knigłow swoju moc do žywjjenja pocera, swoju nažejdu do pśichoda, dokulaž ten samy Bog, kenž něga w bibliji se zjawil jo, hyšći žinsa tamkor se zjawijo a nam swoju wolu k wěsći cyni.

Dokulaž ty sy wobchował słowo mojeje sćerpnosći, cu ja tebje tež zachowaś we štuńže toho spytowanja, kotaraž pśiś derbi na ten ceły swět. Rozsudna štuńda jo bliska za ceły swět. Žarž, což ty maś, glědaj, ja pśidu skoro. Kaž jastšeb do kurow, tak njezapki a njenažejcy bužo ten Kněz pśiś. Chto možo pśed nim wobstaś? Naša cłowjecna moc jo słaba, ale na tebje, Kněžo, stajimy našu dowěru, ty njekśěł nas spuśćiś daniž skomužiś. Zachowaj nas we tej štuńdze spytowanja a tšachoty, Kněžo wšogomocny, njezabyń na nas, na twój zwěrnny lud!

A měř Božy, kotaryž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a mysli we Kristu Jezusu.
Hamjeń.

Prjatkowanje pši zmakeńju dolno- a gornoserbskich wosadow w
Michałskej cerkwi w Budyšinje

12.5.1963

Psalm 98, 4

Lube bratši a sotsi!

We 98. psalmje zinsajšneje njezele Cantate stoj pisane: „Juskajšo Kněžozju wšyken swět, spiwajšo, cesćo a chwalšo!” Njejo majski cas godny cas k juskanju? Wence w gumnach a zagrodach, na łukach pširoda rozkwitujo a zwjaselijo nas pše wšu měru. – Snaž co něcht wotegroniš: gaby ty to šěžke brěmje znał, ako ja mam njasć, gaby ty moje starosći a moju nuzu znał, to by ty hynacej powědał. – Wo co źo we našom teksće? Wy k s e s ć i j a n y juskajšo K n ě z o j u! Hyšći jo jatšowny cas! Njebjaski Wošć njoco měš wobtužonych, wubojanych abo zadwělowanych žiši – ale juskajucych!

Mudry wěrjegy jo raz gronił: Gaby my se Bogu kuždy žen žekowali za wšykne jogo dobroty, to njeby było nam žednogo casa wušej za našo skjarženje. –Togodla: lěcrownož nam wotergi šěžko bywa wokoło wutšoby – wulězmy z našych starosćow, pseto won cyni žiwy, won dobywa (tak stoj w našom psalmje dalej). My njestojmy sami, ale žiwy cynjegy a dobywajucy Bog jo na našom boce. Coš ty k tym zajgrawarjam pšejš? Naš Kněz jo dobywař – wo tom smy lětosa we jatšownem prjatkowanju zasej słyšali. Dalej spiwa naš psalmist: „Wšykne rogi swěta wiže strowje našogo Boga.” Ty wižiš jano, až njewěra pla nas pšiběra, ale wěš teke, až na drugich końcach swěta wěra, pšawa wěra mocnje pšiběra? Pšec ga dejali pesimisty bys – Bog Kněz co nas ako optimisty. Wěsće pšizo hyšći wšake spytowanje na nas, gładajmy, aby jan wobstali, wěru wobchowali a zwěrne wostali!

Žinsa: Cantate – spiwajšo! Naš drogi Lutherus jo raz gronił: Muzika jo dar Boży, wona njepršizo wot cłowjekow – wona zaženjo carta, wugotujo luži wjasołych. Spiwajucy zabywamy na złość, zufałość a druge njepocynki. Naš njebjaski Wość słyšy rady wjasole spiwanje.

Wjele se žinsa powěda wo ekumenje a kšesćijanach po šyrokem swěće – wěsće jo to pšawje! Ale njezabyńmy pši tom, bratši a sotši, našu domownju lubowaś, našu rědnu Łužycu! My ako smy z Dolneje Łužyce sem psijěli, smy bejny kus našeje domownje ducy wizeli a se wochłožili na jeje rědnosci. Ale předna a nejwětša wosebność našeje domownje njejo wiześ, ale jano słyšaś. Kak zni stworta kazń: Ty dejš twojogo nana a twoju maś cesćiś, aby se ši derje šło a ty dłužko žywy był na zemi. Potakem: chtož zanicujo rěc swojogo nana a swojeje mamy, ten pšestupijo Božu stwortu kazń – chtož pšestupijo Bože kazni, ten zajspijo Boga Kněza samego – wobspominajmy sebje to! Bog Kněz sam rozsuzijo, lěc a gdy ma serbska rěc zajś. Tuchylu jo z našym swětym nadawkom, ju lubowaś a cesćiś.

Pšiduca njezela se pomjenijo Rogate – Modlišo se! Pšed niži pšnasćimi lětami mě wołachu k mojomu mrějućemu nanoju. Won bydlašo we dawno pšenimconej jsy. Moj bratš gronjašo, až njama wjele zmysła, z nanom se rozgranjaś, won juž ceły tyžeń jano błudnje powěda, njerozymne słowa, jogo duch jo zazdašim wošlabnuł a njejo žedneje pomocy. Toś som mojej ruce styknuł a chopił z nim serbski w maminej rěcy se modliš a glej: won jo rozymnje se sobu modlił – kak dłymoko běch gnuty! Po modlitwje smej se hyšći cełu chylu derje rozgranjałej pšecej w maminej rěcy – a gožinu pozdzej jo wusnuł, aby wotejšel na Božu pšawdu.

Taka jo moc serbskeje modlitwy, modlitwy w maminej rěcy. Mamina rěc njejo jano do groži ale aby Boga Kněza we njej chwalili.

Jubilate – Cantate – Rogate; juskajšo, spiwajšo, modlišo se k Božej cesći a tež k cesći mamineje rěcy!

Hamjeń.

Serbska namša w Drjenowje w krajno-cerkwinem gmejnstwje

4.5.1967

List Pawoła na Kolosarjow 4, 2-4

Lube bratši a sotši!

Z cełje wutšoby se Wam žekujom, ažo sčo mě pšepšosyli na waš žinsajšny swěžen. Moj wosebny postrow płaši bratšoju Frahnoju a gospodliwym Drjenowarkam a Drjenowarjam. A dokulaž se wacej how teke serbski powěda, jo moja radosć wjelika, až smějom wam poprjatkowaś. Kak rědnje klincy Bože słowo we lubej serbskej rěcy! Njetrjebamy se jeje sromaś – te case su mimo! Gaž Bog Kněz w stwortej kazni jo pšikazał, až derbimy nana a maś cesćiś, ga słuša k tomu pšedewšym, až našu maminu rěc we cesći mamy. Chtož zanicujo a zajšpjo rěc swojeju starješeju, kak možo ten pobožny byś? Wy drje dejali na wašych gmejnstwach tež serbski powědaś, aby wěcej žognowanja měli. Nježelu, 11. junij, bužo w Slěpem pla Grodka wjeliki cerkwiny swěžen ze serbskeju namšu – kak rědnje by było, gaby wjele wot was teke tam jěli! Ja budu tam teke prjatkowaś. Pšosćo wašogo kněza fararja, aby na ten žen bus wobštelował! Hyšći raz; nježelu, jadanasty junij, poježomy do Slěpego!

Zachadnu nježelu běšo Rogate, to jo na serbski: bjatujšo, modlišo se, pšosćo! Toś ta nježela dopomnjejo nas na stare pšisłowo: Bjatuj a žělaj! To bjatowanje stoj na přednem měsće: pjerwej Bog, potom akle cłowjek. We Bogu musy wšykno swoj zachopjeńk měś, dej-lic žognowane byś.

Bjatuj a žělaj – woboje, nic jadro samo, bžez drugogo. Nic bjatowanje mimo žělanja: my smy k žělu na zemi a dejmy we znoju swojogo woblica swoj klěb jěśc. Ale teke to žělanje njedej mimo bjatowanja byś. Naš cas jo cas žělanja, wšuderkano słyšy, lazuj a powěda se wot žěła, žělanja a zaslužby. Wěšće: my smy wšykne žěłašerje, pak z ruku, pak z głowu – ale my dejali teke bjatarje byś.

My dejmy pši wšyknom žele te šiche wobogaša a štundy měś, zož sami do se žomy, aby naša duša z Bogom powědała. Bog bydli we šišynje. Ze zogola našogo žěła, z njeměra našych wšakich zemskich myslenjow a starosćow dejali my pšecej zasej se wrośiš do nutšikownego měra, zož Bog Kněz bydli a jogo głos se słyšy [Duša jo nět šicha, jo we Bogu licha, kenž jej pomoga]. Och, gaby zasej pilnjej ruki se stykali k modlenju a bjatowanju, gaby se słyšało to słowo: Bjatuj a žělaj! Starješe a žiši, manželske, młode a stare, zajtša a wjacor a k jězi. A gaby my teke pilnje se modlili za drugich! Tak, ak jaden drugemu pomoga, tak dej jaden za drugogo bjatowaś!

Zapšosba se pomjenijo take bjatowanje za drugich. Kak stoj z našeju zapšosbu za tych, ako Bog nam dał jo? Tak wšake se stanjo z tymi, wo kotarychž se staramy, wšake, cogož se njejsmy našeli – njemusymy se sami pšeskjaržyś, gaž z našeju zapšosbu juž njejsmy tak pomagali ako smy dejali.

Kak wjele žognowanja a pomocy su přédne kšescijańske wosady, wot kotarychž posolske listy nam wulicuju, rowno z teje zapšosby dostali! „Pšosćo jaden za drugego”, tak napomina Jakub w swojom lišće. „Lube bratši, pšosćo za nas!”, napomina Pawoł w 1. lišće na Tesalonicharjow. „Njepšestanjomy za was k Bogu se modliš a pšosyś.”, wobwěsćijo Pawoł Kolosarjam w 1. lišće.

Kak jo žinsa? Gaby wěcej wutšobow za bratšow a sotšy, za cerkwju a wosadu se modlili, tak bjatowali, ako Jakub a Pawoł to pominatěj a te wosady tencas su cynili – žiwy a statki by se stali, žož něto wjele žalosci a wumrěša jo. Kak wjele wobzwarnowanja, kak wjele fryšneho nowego žywjenja by se pšed našyma wocyma pokazalo, gaby – tak ako přédne kšescijany to su cynili – cełe wosady zapšosbu cynili; jedno za druge a z takim pšesiwu swěta a złego wojowali!

Moje lubowane! Wy njamožošo za wašym golešim do cuzby hyś, aby jo woplěwali na njeznatych drogach, ale waše bjatowanja mogu z nim hyś – njewidobna mań k jogo woplěwanju a wobzwarnowanju, wy njamožošo za drugego, wo kotaregož naša wutšoba se boj, nic wěcej cyniš, gaž sćo juž wšykno wopytali, ale wy možošo Božu pomoc na njogo pšosyś. Ako Pěťš bu do popajženstwa chyšony a na drugi žen dežašo wusmjeršony wordowaś, toś njejo Jeruzalemska wosada nic k jogo wumoženju mogała cyniš – wona běšo pše słaba až by mogała jogo rješaze złamaś a žurja popajženstwa rozpacyś – ale něco jo mogała: ta wosada bjatowašo we tej nocy mimo pšestaša za njogo k Bogu – a lej: Božy janžel pšize we tej nocy a wumože Pěťša z Herodesoweje ruki. Teke wy, moje lubowane, možošo za togo, wo kotaregož we starosći sćo, janželsku moc wupšosyś, žož žedna cłowjecna moc wěcej pomogaś njamožo. Na końcu mojogo krotkego grona: styknimy swojej ruce a modlimy se, kaž naš Kněz Jezus sam jo nas wucył:

Wošce nas

Wošce nas na njebju,
wuswěšone buži twojo mě.
Pšiz k nam twojo kralejstwo.
Twoja wola se stań;
ako na njebju, tak teke na zemi.
Naš wšedny klěb daj nam žinsa.
A wodaj nam naše winy,
ako my wodawamy našym winikam.
A njewjež nas do spytowanja,
ale wumož nas wot wšogo złego.
Pšeto twojo jo to kralejstwo
a ta moc a ta cesć do nimjernosći.
Hamjeń.

Přednosk na Serbskem ewangelskem cerkwinem dnju w Slěpem

11.6.1967

Lube bratši a sotši!

Moj nadawk žinsa jo, wam wulicowaś, kak jo reformacija se dobyła do Dolneje Łužyce a kak a gdy jo dolnoserbški lud bibliju we maminej rěcy dostał. Lažko to njejo, dokulaž žedne kuse Dolneje Łužyce słušachu tencas k Sakskej, druge zasej k Bramborskej. Ale nježiwajmy na tencajšne granice a powědajmy nejžwěcej wo Chošebuzu, nam nejlěpje znatem měšće.

Krotke słowko hyšći dopředka: Kak běšo w katolskem casu w našej Łužycy? Na jsach běchu w Dolnej Łužycy pšisamem wšykne wosady cysto serbske, jano na kšomje našogo kraja namakachu se tež měšane wosady (nimsko-serbske). Wěšće njamožašo kuždy katolski mjeršnik tencas serbski; ale dla katolskeje spowěži mějašo kuždy nimski mjeršnik pši se serbskego kapłana, aby serbske luže mogli w maminej

rěcy se spowědaš. Njejo potakem wěrnó, až jo se serbska rěc podtłocowała w katolskem casu, ale spěchowała se teke njejo.

Juž poměrnje jěsno wrošichu se přédne študańce, ako běchu pla našogo dr. Lutherusa we Wittenbergu študowali a se tam nowogo ewangelskego ducha nasrěbali, domoj do našeje Łužyce, dosć jich běšo serbskich. Přédny zachopjeńk reformacije sta se w Gubinje, žož južor 1520 (sławny Reichstag we Wormsu běšo akle jadno lěto pozdžej) někaki predikant Kümel ewangelsku wuchbu rozšyrjašo. Lěbda dvě lěse pozdžej zachopi dr. Jan Brězan w Chošebuzu ewangelski prjatkowaš. Toš ten Brězan, rožony w Chošebuzu na Starych wikach, běšo ako młóženć do kloštarja zastupił, žož pilnje wuknješo. Tam słyšašo wšake pšešiwó Lutherusa. Togodla žěšo sam do Wittenberga, aby Lutherusa ze swojeju mudrosću pšewinuł. Mjaz tym bu hyšći we Frankobrože nad Odru za mjeršnika wuswěšony. We Wittenbergu wojowašo Brězan mocnje pšešiwó Lutherusa, nadawašo jomu wšake godma, kaž: njerodny mnich. Ale šym dłymjej se zaběrašo z Lutherusoweju wuchbu, šim wěcej bu wot wěrnosći ewangelskeje wuchby pšewinjony.

Dr. Jan Brězan wroši se 1522 ako zagorjony pšiwisnik Lutherusa do domownje. Jědernje se rozlěgašo jogo głos w Chošebuskej serbskej cerkwi a pšiwabi wjele namšarjow. Tencas buchu něgajšne kloštarske cerkwje pšeměnjone do serbskich cerkwjow; to se sta na pšikład w Chošebuzu, w Gubinje a Žorawje. Z tym jo dopokazane, až Brězan běšo Serb. We někotarych dolnołužyskich městach njeběšo žeden kloštar; tam natwarichu sebje Serby wosebne serbske cerkwje, na pšikład w Kalawje, Lubinje, Złem Komorowje abo we Wětošowje.

Nimce gronje našomu Brězanoju „Johannes Briesemann” a hyšći žinsa mamy w Chošebuzu k jogo cesći tak pomjenjonu „Briesemannstraße”. Chto wě, žo toš ta droga jo? Pla starych gjarncarskich wikow, žož su hyšći pšed poł hundred lětami gjarńce pšedawali. Jan Brězan mějašo wjeliki wuspěch ze svojim prjatkowanim, teke měsćańska rada se jomu pšichylašo. Ale katolski bok gibašo se teke kradu – tak nasta w Chošebuzu wjelika zwada. Mišnjański biskup wołašo kurwjercha Joachima I. wo pomoc pšešiwó nowej kacerskej wuchbje. Juž nazymu togo samego lěta 1522 musašo naš skobodny Brězan swojo rodne město wopušćiš; won wuběgašo do stareje Pšuskeje, žož nejpjerwej w Kralowcu dalej prjatkowašo, potom bu samo powušony na biskupa w Samlanže.

K mocowanju posła svojim wěrnym dušam w Chošebuzu z Kralowca dlužki list, we kotaremž jich napominašo, aby njecopali a se njepowdali, ale wostali pši nowej wuchbje. Ale kak žěšo dalej? Katolske kněžarstwo wuda 1524 pšikazń, až kuždy, kenž by na někaku wizu podpěrał nowu wuchbu a z tym katolsku cerkwju zanicował, dejał do popajžeństwa pšiš. Akle 10 lět pozdžej – po smjerši kurwjercha Joachima I. – pšeměnichu se wobstojnosći. Nowy kněz – markgroba Hanzo – juž njezadorašo Lu-

therskej wěrje, dokulaž wona běšo se kšajžu po celem kraju bejnje rozšyrjała. Tak posła Lutherus w lěše 1537 Jana Mantela, rožonego Chošebuzarja, a Jana Lüdekego do Chošebuzy, aby tudy reformaciju oficialnje pšewjadłej. To se sta na brošma 1537 w Nimskej a Serbskej cerkwi.

Moje lubowane! Chtož z was jo pšišlušał do serbskeje wosady w Chošebuzu, spomina snaž hyšći na to, až w nĕgajšnem casu zaklinca kužde lĕto na brošma zwonašk z torma serbskeje cerkwje a radna licba takich, ako Božy dom lubo maju, chwatašo dopołdnja na žĕłarnem dnju do cerkwje, aby tam serbski kjarliž wuspiwała a krotke serbske bjatowanje słyšała. Cogodla ga to? To se sta k spomnješu na pšewježenje reformacije w Chošebuzu, ale běšo teke powostank z katolskego casa; brošma jo hyšći zinsa nejwušy katolski swĕžen. Won běšo tak dĕymoko zakorjenjony mjaz serbskimi lužimi, až su jen hyšći pšez hunderty lĕt pozdžej we cesći mĕli, lĕcrownož běchu juž dawno ewangelske.

Bože słowo a howac nic ako Bože słowo jo to swĕte žrĕdło, z kotaregož ta cysta woda běžy do nimjerneho žywjenja – tak jo nas naš drogi Lutherus wucył. Togodla jo won se pilnje wo to starał, aby kuždy kšesćijan Bože słowo do ruki dostał a pšez Božu gnadu teke do wuťšoby. Wĕmy wše, až Lutherus juž na Wartburku zachopi bibliju do nimskeje rĕcy pšestajowaš, ale akle 1534 běšo Swĕte Pismo dopšeložone.

Kak głodne běchu tencas serbske luže za Božym słowom w maminej rĕcy, možoš z tego wuznaš, až južor dwĕ lĕše po Lutherusowej smjerši bu Nowy Testament do dolnoserbskeje rĕcy pšeložony. Wony Žorawski farať Jakubica njeweze drje take žurne žĕlo na se, dokulaž wjele wostudy mĕjašo, ale duchna nuza Serbow jogo k tomu chwalobnemu statku gonjašo. Ale serbski lud běšo tak chudy a podťlocowany, až toš ten pšeložk žednje njebu šišćany. Prĕdne šišćane spiwarske w maminej rĕcy dostachu Dolnoserby 1574 do rukow, wudane wot Tšupcaňskego fararja Albina Mollera. Prĕdny šišćany dolnoserbski katechizm nasta w lĕše 1610, wudany wot fararja Handroša Tary, rožonego njedaloko wot tudy: rozmjej w Mužakowje.

Ale hyšći podermo cakachu naše prĕdowniki na Bože słowo w maminej rĕcy. Kuždy farať musašo swĕty ewangelium a lekcion za kuždu nježelu sam sebje pšeložyš do dolnoserbskeje rĕcy. Wšake take rukopisne lekcionary su až na nas pšišli. Jaden taki eksemplar z Małych Dobryň som gano na našom konsistorstwje w Barlinju pšeglĕdał. Wjele jo we njom porĕžanego, dokulaž kuždy nowy wosadny farať pšĕpisowašo do takich knigłow. Ale take rukopisne lekcionary se tež wotpisowachu za druge wosady. Wjelika žalosć to běšo w dolnoserbskich wosadach, toš zmĕli se wokoło 1700 tencajšny Korjeňski farať Fabricius a pšestawi Nowy Testament do dolnoserbskeje rĕcy. 1709 běšo gotowy. Ale co mĕnišo: Kak wjele pjenjez to płaši, gaž take knigły se šišćaš deje? Ako běšo farať Fabricius wot pobožneho knĕža wot Panwica (von

Pannwitz) rědny brjog pjenjez dostał, ga założy won na Korjeńskej farje knigłyšićarnju ze wšykным trěbnym rědom a pśistaji sebje pismikistajarja, aby swoj plan do statka stawil. Tak mějachu Dolnosěrby něto Nowy Testament šišćany w maminej rěcy.

Akle 1796 dosta dolnosěrbski lud Stary Testament w mašerinej rěcy, pśełožony wot Gołkojskego fararja Fryca, šišćany w Chošebuzu. Jogo row laży hyšći žinsa blisko pśi Gołkojskej cerkwi, jogo pomnik ma rědny špruch w serbskej rěcy: „Spominajšo na našych wucabnikow, kenž wam Bože słowo su gronili, glědajšo na wuchod jich zažaržanja a žišo za jich wěru!” (z lista na Hebrejarjow). Nichten pak njeroži wo toś to pismo, tak až žinsa jo lěbda k lazowanju.³ Wjelgin žurne nježěkowne žěło běšo faraf Fryco na se wezeł – ale kak derje jo se jomu ražilo! Kaž tencas Lutherus, tak jo won z wjelikeju pilnosću za pšawymi starymi serbskimi słowami pytał, aby biblija pšawje krađu serbski głos a zuk měła. Tak jo won cesto až na polo chožil, aby tam tych serbskich na zagonje pytał a jich se napšašował za wšakimi serbskimi słowami. A potom jo te knigły dał šišćaś za swoje pjenjeze – a to jo płašeło někotare towzynty tolarjow! To jo lěbda k wěrjenju – ale faraf Tešnar po słowje to tak pišo. Kaki nadobny cłowjek won běšo! Wot tych měst (1796) mamy cełu dolnosěrbsku bibliju. Smy ju teke tak we cesći měli, ako by se słušało? Lazujomy hyšći žinsa w našej serbskej bibliji?

Moje lubowane! Słuchajšo krađu: Mamy wotpoglěd wot nowotki jaden ewangelium abo snaž ceły Nowy Testament w dolnosěrbskej rěcy wudaś (w nowem pśełožku a nowocasnej formje). Bužośo wy taki nowy wudawk teke pilnje lazowaś, lube dolnosěrbske bratši a sotši? Kak rědnje jo, gaž kužda serbska duša se wochłóžijo na serbskich stužońkach Božego słowa! Hamjeń.

O duša, sy ty dostojna,
až Bog ši telik dobreg da?
Maš ty we cesći dary jog
a žaržys ty je wušej wšog?

Gniw Boży na tog pśichada,
kenž jogo dary za nic ma,
kenž Bože słowo zajspijo
a jo do nugła stajijo!

³ Žinsa ma faraf Fryco wobnowjony pomnik na Gołkojskem kjarchobje.

Přednosk na Serbskem ewangelskem kubłańskem dnju w Budyšinje

26.2.1968

Lube bratši a sotši!

Wutšobnje se wam źekujom, až sčo mě kazali na waš lětosny kubłański źeń. Zawěšće pak jo to pšewjele cesći, až sčo mě za moj předny pobyt tudy dali referat. Mam nadawk, was poinformowaś wo wažnem podawku za ceļu Dolnu Łužycu: w lěše 1868 wuda se předny raz ceļa biblija w dolnoserbskej rěcy. Běšo to božko teke slědny raz. Škoda, až my w Dolnej Łužycy mało wěmy, kak jo tencas k tomu wjelikemu a chwalobnemu statku dojšło, dokulaž wšyken material (teke Casnik) wo tom lažy w Budyšinje. W Chošebuzu nic njejo.⁴ A škoda teke, až bratš superintendent Wirth njejo toś ten imponantny zwězk sobu pšijnjaś (mě běšo pšesěžko).

Wodajšo - ale mě se zda, až kuždy widobny wuspěch na polu zachowanja Serbstwa ma teke tšochu cyniš z politiku. Njejo wěrnó? Słyšym juž waše protesty - ale to nic njezměni. Kaž žinsa, tak tencas. Po lěše 1860 zacuwašo se pla pšuskich Serbow někaka toleranca ze strony kněžarstwa. Cogodla? Tencas nastawa plan, ceļu Nimsku zjadnošiš do jadnogo mocnego stata z pomocu někotarych wojnow. Ale lužam (Serbam a Nimcam) brachowašo na entuziazmje za take wojny. Aby něto pšichylnosć Serbow (nejlěpšych wojakow!) dobył, pšiwda pšuski kral rowno we tych lětach po 1860 někotare publikacije w maminej rěcy: na pšikład wuda w lěše 1867 Žylojski wucabnik Bojt serbsku cytanku (fiblu) a lěto pozdžej došišća se dolnoserbska biblija. Zajmawy jo titul Bojtoweje cytanki: „Schreiblese-Fibel für deutsch-wendische Schulen auf Anordnung der Königlichen Regierung zu Frankfurt a/O“. Bojtowa fibla njejo se žednje wužywała w dolnoserbskich šulach. 1871 běšo Nimska zjadnošona a njetrjebachu na dlejšy cas serbskich wojakow.

Hynacej z bibliju: wona se pilnje cytašo po serbskich domach a wužywašo se na serbskich namšach. Jeje serbsčina jo wjelgin dobra, pšikładna. Kak mudre ga běchu naše wošce, až taku krotku periodu pšechodneje pšichylnosći nimskego kněžarstwa k Serbam tak derje wužywaš wěžeču. Z jadnym słowom: w lěše 1871 – po zjadnošenju Nimskeje do wjelikego kejžorstwa – drje njeby se juž dolnoserbska biblija šišćała. Hyšći žinsa mamy se wonym pilnym serbskim fararjam źekowaś, ako su tencas ceļu dolnoserbsku bibliju wot nowotki pšeglědali a w Hali pla Kansteina šišćaś dali.

⁴ Žinsa jo w Chošebuzu zjawna serbska biblioteka (pak žeden archiw) w Serbskem domje.

Chto běchu toś te zaslužbne muže? Pśede wšym Gołkojski farań Karlo Hawsyk z pomocu někotarych drugich serbskich fararjow. Take słowo som namakał: Ako bu cela serbska biblija kradu pśeglědana a porježona, jo Gołkojski farań Hawsyk nejwěcej pśi tom žěłał, tak až možomy groniś: Gołkojce su klasiska serbska zemja, w našej nowej serbskej bibliji jo Gołkojska narěc. Karlo Hawsyk bu rožony w lěse 1821 w Chošebuzu ako syn zegerikarja, pśiže hyšći małki do Janšojc, žož běšo stary nan z mamineje strony z fararjom. Tam nawuknu mjazy žiśimi serbski. Potom běšo Hawsyk po swojich studijach farań w Chošebuzu, Borkowach a Gołkojcach, žož w nejlepšych lětach – 49 lět stary – wumř.

Šěžko drje bužo, wuslěziś, kaku rolu jo znaty dolnoserbski wošćenć a procowań Jan Bjedrich Tešnań pśi tencajšnem wudaśu dolnoserbskeje biblije grał. Wěšće běšo tež tudy z motorom toś togo žěła - ale w jogo nekrologu nic wo tej bibliji njestoj (Casopis Mašice Serbskeje). Dolnoserbska biblija jo a drje wostanjo nejwuznamnjejšy a nejwětšy rěcny pomnik Dolnych Serbow.

Moje lubowane! Njok wospjetowaś, což som łoni w Slěpem gronił – jano někotare pśidanki. Njewěm, chto běšo z reformatorom města Budyšina a wokolnych wosadow – njewěm a njewěrim, lěc možo se rownaś z našym Janom Brězanom (Johannes Briesemann), kotaryž jo juž 1522 w Lutherusowem nadawku ako předny w Chošebuzu ewangelski prjatkował. Wony Brězan běšo sławny muž, doktor bogosłowstwa, profesor we Wittenbergu, kolega a wosobinski pśijašel našogo dr. Lutherusa, z kotarymž won gromaže přednych ewangelskich fararjow kubłašo. Won jo wjele pišał. Pokazku mam sobu z lěta 1523. Juž tencas tak posužowachu: *insigne compendium evangelicae doctrinae* (wjelgin dobry ekstrakt ewangelskeje wucby). W casu swojogo pśebywanja w Kralowcu, žož běšo Lutherus jogo posłał, jo Brězan wjele wugał za reformaciju; sobu założył tamnjejšu uniwersitu 1544, a běšo někotare lěta Samslandski biskup. 1522 posła Lutherus Brězanu list do Chošebuzy, we kotaremž pišo mjazy drugim; Brězan jo w Christo wětšy nježli won (Luther) – to groni wšykno. Modlański farań Lademann jo 1798 znatu historiju Chošebuskego cerkwinego žywjenja pišał. Tam stoje zajmawe wěcki wo Serbach: Serby bywaju z natury konserwatiwne, togodla woni se zapředka wosebje wopěrachu nowej ewangelskej wěrje. Ale ako běchu se někotare lěta nasluchali ewangelskego prjatkowanja, chylachu se jich wutšoby k Lutherusowu a woni chapjachu se strowiś z cerkwje ducy: „Witajšo z Božeho słowa!”, na což ten drugi z tymi samsnymi słowami wotegroni. Potakem nasta tencas toś to witanje, kotarež jo žinsa juž wotzabyte w Dolnej Łužycy. Dalej pišo Lademann, až nowe ewangelske spiwanja buchu malsno do serbšćiny pśeložone a Serby gronjachu jim kjarliže. Ale wotkul se wzejo toś to słowo? Mjazyborkski biskup Blazo da litanaju do serbšćiny pśeložyś a Serbam pśedspiwaś. Te pak nja-

možachu grekske słowa kyrije elejson lěpjej a hynacej wugroniš ako: kjarliž – a wot tego casa gronjachu wšyknym cerkwinyim spiwanjam kjarliže. Nałog jatšownego spiwanja – až pšěza chojži w spotnem casu a na jatšownicu po jsy serbske kjarliže z głowy spiwat – toś ten kšasny nałog, kenž jo se zdžaržał wjele lětstotkow až do nowšego casa w dolnych Serbach, jo teke južo wobspomnjety wot Lademanna – ako powostank z katolskego casa ako dopokaz lubosći Serbow k nowym ewangelskim kjarližam.

Wěmy wšykne, kaka śma jo se lagnuła na duchowne žywjnje dolnoserbskich bratšow a sotšow. Žedno słowko w mašerinej rěcy w žednej dolnoserbskej wosaže z wust tamnjejšych fararjow. Nawopak: kužde prjatkowanje, kužde spiwanje, kužda modlitwa jano w nimskej rěcy. Cesto smy to wobspominali a tužnje do pšichoda glědali. Pobožne Serbowki a Serby po towzyntach – a žedna pomoc? Mamy nažeju, až dostanjomy hyšći lětosa nanejmeńšem snadnučki zachopjeńk zapowědanja Božego słowa w maminej rěcy. Žo ga dej ten žiw se staš? Lěta dlujke procowanja su ten wuspěch měli. W nejmeńšej serbskej wjasce, nic w Dešnj, Borkowach, Janšojcach, nic w Brjazynje, comy lětosa hyšći chopiš, Bože słowo w maminej rěcy prjatkowaš – nic we wjelikej nowonatwarjonej Wjerbańskej cerkwi – doceła nic w cerkwi (to njejo mě pšiwthane!) ale w burskej špě we wotlažanej serbskej wjasce, kotaraž ma 70 wobydlarjow. Napšawdu strowy zachopjeńk – ale teke za njen mamy se Bogu žěkowaš. Kak zni žinsajšne gesło Ochranajske? „Ja cakam na tebj, Kněžo, moja duša se nažejo na twojo słowo.” (ps.130,5).

Hamjeń.

II. swětkowny swěžen w Drjenowje pśi krajno-cerkwinem gmejnstwje⁵

1968

Posołske statki 2, 17

Lube serbske bratši a sotši!

Mějšo wutšobny žěk za to, až smějom žinsa zasej raz někotare słowa k wam powědaš. Snaž namakam lažcej tu drogu do wašych wutšobow, dokulaž prjatkujom wam w lubej maminej řečy.

Glědajšo, to jo Božy dar; to ředne šynjaško, ten ředny swětkowny swěžen. A wšyknym Bog Kněz take wobrazijo: tym tužnym a chorym, tym we starosćach a tym we wjaselu, młodym a starkim. „Ja cu swojogo Ducha wulaš na wšykno šěło”. Maš taki dar, luby bratš, luba sotša? Maš swětego Ducha? To jo šěžke pšašanje a wotegrono njejo lažke. Co jo swěty Duch? Prjatkař sejži doma a zanurijo se do Swětego Pisma a pišo nad svojim prjatkowanim. Wot swětego Ducha dej prjatkowaš a šym wěcej won se myśli, šim wěcej markujo, až won to ze swojeje mocy njamžo, a gaž niži něchten, ga musy won bjatowaš a pšosyš: Pšiz swěty Duch!

Co jo swěty Duch? Wot zachopjeńka kšesćijańskeje cerkwje su dla togo se wažili, co swěty Duch jo. Čłowjecne słowa njamogu to wugroniš a rozkłašć, pšeto wuznaš z mojim rozymom, wopšimješ a zapšimješ ja to njamgu. A gaž Swěte Pismo wot gołubja wot wětša a wot płomjenja powěda, ga su to jano wobrazje, bily.

My gronimy nejlěpjej tak: Swěty Duch jo něco z Boga, což Bog ze se do nas nutš daš co; to jo ten duch, kotaregož naš Wumožnik Jezus Kristus měł jo. Psalmista pšosy: „Kněžo, daj mě nowego wěstego Ducha!” Potakem jo to nowy Duch. Njekšěł ty nowego Ducha měš? Musym wam starego ducha pokazaš? Oh, ně! My wšykne jogo znajomy: ducha tužyce, słabosći, zwady... Swěte Pismo groni raz: “Swěty Duch jo Duch mocy, lubosći, pocnosći.” Powědajmy žinsa jano wo přednem: wo Duchu mocy. My zachopijomy něco how a tam, a bywamy zasej mucne. Wižimy, tak njejžo dalej, how dej se pomogaš, tam dej se porězaš; my wot togo powědamy, skjaržymy, lutujomy, ale my mało cynimy, aby se něco stało. Togodla smy cesto tak wubojane, glěwke a duchnje wumarłe. My mamy požedanja, wšake wotglědanje, přědkwezeše: ale njamamy teje mocy, aby to wšykno wuwjadli. Tak smy kaž młyńske

⁵ Faraf Nowak pak njejo směł to pšigotowane prjatkowanje žaržaš.

kolaso, na kotarež žedna woda njeběžy. Dej ten młyn mlaś, ga dej woda na to kolaso běžaś. Howacej stoj wšykno, jo wšykno njaboge. Wšuži jo trěbna ta moc, kotaraž goni. Teke my poderbijomy takeje mocy. Kak wjele se prjatkujō we kśescijaństwje – kak mało se wugbajō! Kak wjele se wěri, ale kak mało se pśez tu wěru pśeměnijo a polěpšyjo! Pola nas a wokoło nas! Tak mało mocy, tak wjele glěwkosći, tak wjele słabosći; tak mało dowěry, tak mało ducha! Swěty Duch jo duch teje mocy. Bog co nam moc daś. Požadajmy wutšobnje za teju mocu ze Swětego ducha! Gaž comy wšykno z našeju mocu cyniś a wugbaś, ga njamžō Bog nam swoju moc daś.

Žo jo swěty Duch? Won woła nas pśez ewangelium: “Bog jo ten swět tak lubował, až won swojogo jadnoporóžonego Syna dał jo; Jezus jo jagnje Bože, kotarež njaso swěta grěchy.” Jezus možo naše njestatki, lěcrownož cerwjene byli kaž kšej, zasej woběliś – zož take drogo mēte słowo w namšach se prjatkujō, zož mamcycka swojomu goleśu na klinje wot lubosći Kristusa wulicujō, zož cłowjek sćicha w komorje nad swojeju bibliju sejži a na take słowa pśižo, zož něco se słyšy wot teje wjelikeje potajmnosći, až Bog w Kristusu běšo: tam jo ten swěty Duch, tam gibjo se, tam woła, tam co powołaś. Wodaj nam naše winy ako smy wodawamy našym winikam.

Luby njebjaski Wośc! My tebje pšosymy: ty kšěł twojogo swětego Ducha teke do našych wutšobow wulaś, aby my za twojeju wolu se žywili; ty kšěł se nad nami zmi-liś, pśed spytowanim a błuženim nas zwarnowaś, naše wutšoby wucyciś a pšawu wěru, nažeju a lubosć we nas zbužiś, ty kšěł nam twojogo swětego Ducha wobraziś, aby twój ewangelium pšawje poznali a we wěrje se k tebje žaržali, ty kšěł teke to cele kśescijaństwo wobstawnje zdžaržaś a z pšawej wucbu a wobjadnosću zastojaś. Hamjeń.

Postrowne słowo na Serbskem ewangelskem cerkwinem dnju w Bukecach

19.6.1966

Lubowane we našom Knězu!

Strowim was wšyknych nanejwutšobnej z Dolneje Łužyce. Naša delegacija jo drje małka, weto pak smy połne nažeje do pšichoda.

Telike se powěda w našom casu wo zgromadnosći ewangelikow a katolikow, ewangelskich Serbow a katolskich Serbow. To jo pšawje tak. Njezabužmy, až pšedewšym ewangelske Serby Dolneje a Gorneje Łužyce gromadu słušaju. Posoł Pěts nas napomina w přědnem lišće: Bužćo wšykne jadnakeje mysli, lutosćiwe, bratšojске, zmilne, pšijazne! Bog Kněz wobraz nam pšawe bratšojstwo z wami.

Hamjeń.

Postrowne słowo na Serbskem ewangelskem cerkwinem dnju w Njeswaćidle

16.6.1968

Lube bratši a sotsi!

Njasom wam wutšobne postrowy z Dolneje Łužyce. Njejsmy žinsa how pšijěli z busami, dokulaž rěčne šěže mjaz dolnoserbšćinu a gornoserbšćinu su dosć wjelike. Weto cujomy se zwězane z wami we bratšojскеj kšesćijańскеj lubosći. Žycymy wam, aby teke toś ten cerkwinski žeń był z dopokazom żyweje ewangelskeje wěry mjazy Serbami. Pšosymy wo Bože žognowanje za kužde słowo a wšykno cynjenje žinsa. Njezabyń na nas, na svoj serbski lud, Kněžo Bože na njebju!

Hamjeń.

Nagrono na Serbskem ewangelskem cerkwinem dnju w Blunju

29.6.1969

Lube bratši a sotši!

Pawoł Gerhardt, znaty kjarližař ako posoł měra – jo temat žinsajšnego dnja. Posły měra su byli zwětšego luže, kenž su wšyknu žalosc tšašnje wojny pšešerpjeli a pšetráli a tak sami nazgonili, kaka štrofa Boža jo wojna a kaki drogi dar jo měrny cas, cas dłužkego měra.

Moje lubowane, ja cu wam žinsa rady w krotkich słowach pšed wocy stajiš takego posła měra, wam derje znatego Pawoła Gerhardta, sławnego pobožnego spiwarja a kjarližarja.

Pawoł Gerhardt běšo žywy w tšašnem casu tšizasćalětneje wojny. Města a jsy lažachu w popjele, głod a mrětwa gonjaštej katowanych luži do smjerši. Hupy rubjažnych wojakow zapalowachu a podpalowachu chalupy bogich wobydlari a rubjachu, což-kuli možachu. W kuždej familiji běšo smjerš domacna. Luže se bojachu kuždego nowego dnja, nichten njeběšo sebje žywjenja a dobytka wěsty. Nimska běšo se pšeměniła do rozpadankow. „Bog Kněz jo nas spuščil! Niži njejo žedna nažeja!”, tak žaloscachu a skjaržachu luže. Naš Pawoł Gerhardt pšebywašo w tak groznem casu ako študańc na wusokej šuli w měsće Grimma. Toš deri se tšašna carna mrětwa do teje šule. Študańce dachu se na wuběgi. Młody Pawoł Gerhardt njetšachnu, ale wosta tam gronjegy: Chtož wěri, ten njewuběga. Ako won – tšizasćalětny – w lěse 1637 z Wittenberga se domoj wroši do městaška Gräfenhainichen, toš podpalichu Šwedy teke jogo rodný dom. Ze swojeju mamu stojašo zadwělowany na rozbitkach wonego domu. W tej nejwětšej tužycy dari nam ten kšasny kjarliž na nowe lěto:

Nět kjarliž zaspawamy⁶
a Bogu chwalbu damy,
kenž žywjenje a mocy
nam dał jo žeń a nocy.

My žomy pséz tu nuzu,
pséz starosc, pséz wobuzu,
pséz kšik a wojske case,
kenž grozyli su zasej.

⁶ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 445, 1-5.

Pak zajšlo jo to lěto
a druge mamy něto;
te casy su zas nowe
a my smy hyšći strowe.
Tak Bog te žiši swoje,
gaž tšachotow se boje,
sam na swoj klin rad wzejo
a lubosnje se smjejo.

Ak kužda wěrna mama
za swoje žiši sama
se stara, gaž z tych mrokw
se grima wot wšych bokow:

Ako bu na końcu měř wugotowany w lěše 1648, ga njejo nichten ten žeń wutšob-
nej wuwitał nježli naš Pawoł Gerhardt. Hyšći raz won poglědnjo na wopusćony
wošcojski kraj a grozne skazenje zachadnych lět a napomina svojich sobukšescija-
now, aby žěk a chwalbu spiwali Bogu nejwušemu:

Gottlob! Nun ist erschollen das edle Fried- und Freudenwort,
dass nunmehr ruhen sollen die Spieß' und Schwerter und ihr Mord.
Wohlauf! Und nimm nun wieder dein Saitenspiel hervor
Oh Deutschland! Und sing Lieder in hohem vollem Chor.
Erhebe dein Gemüte zu deinem Gott und sprich:
Herr deine Gnad und Güte bleibt dennoch ewiglich.

Das drückt uns niemand besser in unsre Seel und Herz hinein,
als ihr zerstörten Schlösser und Städte voller Schutt und Stein;
ihr wunderschönen Felder, mit frischer Saat bebaut,
jetzt aber lauter Wälder und Dürre, Wüste, Heid',
ihr Gräber voller Leichen mit blut'gem Heldenschweiß,
der Helden, deren gleichen auf Erden man nicht weiß.

Wenkowny měř běšo se wrošił do našeje domownje, kopja a mjace buchu na bok
zechytane, kanuny a buški womjelknuchu. Ale duchowny měř hyšći dawno njeběšo
pšišeł. W Barlinju, žož Pawoł Gerhardt potom za fararja słužašo, běšo wjelika zwada
mjazy duchownymi, chto ma tu cystu ewangelsku wucbu: lutherske abo reforměro-
wane. Wjeliki kurwjerch bramborski kšěšo zwadnych zjadnaš a togodla pšikaza, až
wušej cysteje wěry stojtej měř a wobjadnosć. Wšykno wumjatowanje, wšykna rozko-
ra na prjatkowarnjach ma pšestaš. Kuždy faraf musašo na to se podpisaš. Pawoł
Gerhardt, lěcrownož wjelgin měř lubujucy, wotpokaza to a bu togodla ze swojogo
zastojnstwa wugnany. Wotegrono Pawoła Gerhardta na to běšo: Som zwolny a go-

towy, tu ewangelsku pšawdu ze swojeju kšwju zastupowaś. Tencas nasta jogo kšasny kjarliš:

Co Bog sam pši mnjo stojaś,⁷
chto zatamaś mě co?
Se nikogo njok bojaś,
wšen swět mě z drogi źo.
Mam jog za pšijaśela
a ma won lubo mnjo,
ga swět, cart, smjerś a hela
mě škožeś njamožo.

Chto kšěl nět tužnje płakaś?
Ja płakaś njamogu;
mě wutšoba dej skokaś
we lutnem wjaselu.
To słyńco, kenž mě zgrějo,
jo Jezus Kristus sam;
gaž ten mě w njebju změjo,
ga mam, což požedam.

Bžo swět tek rozłamany,
Bog, ten stoj nimjernje;
głod, nagota a rany,
mjac, biše, gonjenje
mě nigdy njewotryjo
wot mojog Jezusa;
won z kšidłami mě kšyjo,
mě ruku podawa.

We tych za Pawoła Gerhardta tak šěžkich dnjach wumrěštej jomu po dłujkem śerpjenju ta luba żeńska a jeju stworty syn. Won pak musašo tužny dalej šěgnuś a namaka w Lubinje w našej Dolnej Łužycy schow a nowu faru. Tudy jo won hyšći zasěš žognowanych lět swojomu Kněžozju służył. Z dlymi swojeje martrowaneje wutšoby spiwašo ten kjarliš, kenž drje jo nejrědnjejšy z celych našych spiwarskich knigłow:

Som gosć how wšuderkano,⁸
tud njej moj stawny dom,
tam zwjercha w njebju jano,
tam nimjer doma som.
How raz božemje gronim,
tam pak ja k měru du,
tam wšyknu gnadu zgonim,
gaž zbožnosť dostanu.

Co moja byše běšo
tud jano na zemi?
Wěc nic, ak nuza zněšo,
a to wot młodosći.
Wšak běšo wobšěžkana
how moja wutšoba,
až nocy město spanja
mě starosć pozmaka.

⁷ *Duchowne kjarliše*, 1915, Chośebuz, nr. 286, 1, 13, 15.

⁸ *Duchowne kjarliše*, 1915, Chośebuz, nr. 364, 1-3.

Na mojich drogach zmakach
ja wšaku tšachotu,
ja kšikach, cesto płakach
pšed šěžu, njepluku.
Buch cesto zastarcony,
lěc běch we njewinje,
wot swěta sromošony,
wšo šerpjeh sčerpliwje.

Pawoł Gerhardt běšo wěrnny posoł měra. Cesto namakamy słowo měr w jogo kjarližach. Na pšikład:

Ty njejsy nic skomužik,⁹
ab wjasele mě dał;
sy k žywjenu mě zbužik,
ak som we grěchach spał!
To kralejstwo běch zgubił,
což jo tog m ě r a dom:
ty sy mě njebjjo zlubił;-
kak zbožny ja nět som!

Čto žywjenu nam zdžaržyjo,¹⁰
čto dawa strowje zas?
Čto tšašnu wojnu zaženjo,
až mamy m ě r n y cas?

O Kněžo Bog, to cyniš ty,
wot tebjje mamy wšo;
ty sam naš mocny wachař sy;
gaž wšo we spanju jo.

W lěše 1676 jo Pawoł Gerhardt w Lubinje wumrěł z teju štucku na wustach:

Smjerš wšak njamožo nas zrazyš,¹¹
ducha nam tergnjo tam,
až se njedej skazyš;
zamka wrota pšešerpjenja,
wotcynja wrotnišća do tog zwjaselenja.

Hamjeń!

⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 568, 3

¹⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 526, 6-7.

¹¹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 291, 8.

Postrow na Serbskem ewangelskem cerkwinem dnju w Hodźiju

28.6.1970

Lube bratši a sotši!

Dobra tradicija a rědny nałog jo, až słyšymy na serbskem cerkwinskem dnju, žožkuli se wotmějo, teke krotki postrow z Dolneje Łužyce. Za to mamy byś žěkowne. Gano smy swěšili Jana. Jogo gronko jo: Božy Syn dej roś, ja pak musym woteběraś.

Moje lubowane! Cu wam toś to słowo na žiwne wašnje wukłaś: Jan – to jo serbski lud, ten musy woteběraś! Božy syn – to jo nimski lud, ten rośo a pšiběra. Kak ga to zni we wašyma wušyma? Njejo to dobre pšironanje? Snaž jo to ta cysta pšawda? Ale bywa hyšći gorjej, jo-li až smějom dalej powědaś. Casy žinsa se stanjo, až na Božej službje něchten protestujo, až něchten powěda pšešiwu wšomu staremu, až prjatkujō w celem hynacej, ako my smy tomu pšiwucone. Pšisamem by gronił: až chysijo něchten bombu do srježza wosady měrnje zgromažoneje. Rady to zewšym njecynim, ale ja musym wam žinsa něčo wam napšešiwneho, njelubego groniś, což my w Dolnej Łužycy nazgonijomy kuždy zeń. Na našych Božych službach we našych serbskich wosadach njejo južor pšez 30 lět žedno serbske słowko k słyšanjeju, njespīwa se žeden kjarliž w serbskej rěcy, njemodli se w žednej cerkwi žeden serbski Wošce nas – ale weto eksistujō Serbstwo, serbska rěc a serbski lud dalej. Město tego spiwaju swětne arije serbski, wšake swětne zgromažiny se wotměwaju w serbskej rěcy, serbske kniglicki a pratyje se wudawaju, kupuju a cytaju, Serbski Casnik se lazujō. Na pšikład: naša lětosna dolnoserbska Pratyja běšo za krotki cas rozpsėdana, luže su se ryli wo nju. Niži njedostanjoš žinsa hyšći daniž jadnogo eksemplara. Zawěsće: Bože słowo njestoj abo nještjcy we tom wšyknom – ale naša luba serbska rěc trajō dalej!

Co debu wam, lube serbske bratši a sotši žinsa pšiwolaś? Chojźco pilnje na serbsku namšu, modlišo se wšuderkano w maminej rěcy, spiwajšo k Božej cesći a chwalbje serbske kjarliže, pominajšo sebje wšuzi, žož Serby bydle, Bože słowo w mašerinej rěcy. Ale, gaž licba serbskich namšarjow a namšarkow – a z tym tež serbskich namšow! – stawnje woteběra, ga njezadwėlujšo, njezatužco se! Našo Serbstwo bužo žywe hyšći bejnje dłuško tež bžez – njewulėkajšo se – serbskeje namše! Rozmyslujšo, diskutujšo mjazy sobu wo tom problemje! Won jo wažny. Na kuždy pad jo to naša situacija w celej Dolnej Łužycy.

Daś Bog Kněz nam krađu žognujo toś ten žinsajšny serbski cerkwiny zeń!

Godownica, nagrono w serbskem rozłosu

25.12.1974

Lube serbske luže!

Kak cujomy se žinsa na godownicu? Wobraženje jo mimo. Naše žiši a žišižiši su juskali, až su teke lětosa zasej bogate dary pod godownym bomom namakali.

Njejo corajšny wjacor zasej ředny był? My njejsmy se dali zamoliš wot ruša a zogola, ako jo słyšaš na wšakich końcach našeje zemje. Spokojom a změrom smy se zesedali za blido, swoj punš pili a tu dobru wjacerju jědli.

To se rozmějo wot samego, až na gody njoco se nikomu słyšaš wojskego kšika a rjaganja kanunow. Weto su na swěše luže, ako su wěcej z bojaznju nježli z wjaselim cakali na gody, dokulaž wu nich se kněžy njeměr, podtłocowanje abo samo wojna. My słyšamy k tym glucnym a wjasołym. A cogodla to?

Našo kněžarstwo wě, až nejdrotgnjejšy dar na godownem bliže jo měr. Togodla wono wojujo za zdžaržanje měra – doma wu nas w kraju, ale teke wence w dalokem swěše. We USA, žož UNO – to su zjadnošone ludy našeje cełeje zemje – wotměwa swoje konference, tam zastupniki našeje republiki z jadnym głosom wołaju wo měr a pominaju taku politiku, ako zagranja a woplěwa měr na swěše.

Tak su gody z krotkim krona cełego lěta. Smy požedali za měrom; smy wojowali wo měr, smy podpěrali tych na swěše, ako měr lubuju a smy tym tu masku z woblica woryli, ako drugich podtłocuju abo škaraju wšuzi, aby se wotnowotki wuderil wjeliki wogėn po celem swěše – a wone škaraki by z našeju njegluku zaslužyli swoje kšawne pjenjeze.

Teke znowa deje byš gody tak ředne a měrne ako lětosa. To pak lažy teke pši nas. Stojmy-li wšykne gromaže a pokažomy-li wšykne swoju dobru wolu, ga možomy wjele wugbaš, aby měr wostał teke w nowem lěše. Jano we měrje možo serbski cłowjek swoj klěb zaslužyš a se dalej žaržaš k swojej serbskej rěcy a kulturje.

We tom zmysle žycym wam wšyknym wjasołe gody!

Nagrono na Serbskem ewangelskem cerkwinem dnju we Worjejcach

4.6.1978

Lube serbske bratši a sotši zbliska a zdaloka!

Pśedsedař Serbskego ewangelskego cerkwinego dnja jo mě pšosył wo krotke wuwitańske słowo z dolnołužyskego boka na tu nježelu. Som ned popadnuł za swojim starym atlasom a zwěsćił, aź Wojerecy abo Worjeyce, kaž my tomu měštašku gronimy, njelažy zewšym w Dolnej Łužycy. Za Grodkom a za Złym Komorowom jo końc našeje krajny.

To wšak mě njezadora, was wšykných tudy wutšobnje postrowiš w mjenju dolnołužyskich wosadow, dokulaž my smy pšecej gromadu słušali po wěrje a po rěcy. Bog Kněz dał, aby to teke za wšen pšichod tak wostało!

Někotare lěta som na wašych cerkwiných dnjach waš nimy gosć był, dokulaž dłymoka pobožnosť Dolnych Serbow jo drje hyšći znata, ale wona se jawi mjenjej a rědšej w lubej mašerinej serbskej rěcy. Ale žinsa mam něco na wutšobje, aby wam to znate cynił: tšoch wjelikich basnikow jo měł serbski lud: Handrija Zejlerja, Jakuba Barta-Ćišinskego a Mata Kosyka. Mato Kosyk jo był Dolnoserb, rožony w lěse 1853 we Wjerbnje. My pšigotujomy jogo 125. narodny žení. Což wopomnjeńske wusćełanje serbskego rozgłosa na 18. juniju musy pšeskocys, mogu wam tudy pšiwolaš: Mato Kosyk jo był we dlymi swojeje wutšoby wěrjency cłowjek, ewangelski lichy duchowny. A dokulaž w Nimskej njejo směl na fararske študowaš, jo won wudrogował do Ameriki, žož jo był wjele lět z fararjom. Jogo sobu nejrědnješe basni spiwaju Božu chwalbu a znanje wo jogo gorucej lubosći k swojomu Wumožnikowju:

Do cuzby žěch wot mašerki ¹²
ab pytał swoju gluku;
ak wona w stysnej starosći
wšak tłocyšo mě ruku
a na wutšobu položy:
O wostań pobožny!

Ak wušěgnuch tam do swěta,
kenž rědnje zajuskašo
a jogo luštnosć, kšasa wša
se wšak mě spodobašo,
ga zazně tež głos pošichny:
O wostań pobožny!

¹¹ Mato Kosyk, 2003, *Spise 3.1*, (wud. Pěš Janaš a Roland Marti), Budyšin, b. 11.

A take słowo gnušo mě,
až njezabych jo žednje.
Gaž zněšo zwonk wot zwonice
na žajtša, wjacor, wšednje,
mě běšo to głos wabjency:
O wostań pobožny!

Raz kšěch zas k lubej mašerce,
- smjerś mě ju wotwezešo. –
Ja stojach tam na kjarchobje,
mě z jeje rowa zněšo
a hyšći zni do wutšoby:
O wostań pobožny!

Na drugem boce jo Mato Kosyk był zwěrnny a gjardy Serb, serbski patriot, kenž teke
w dalokej cuzbje njejo zabył na swoj serbski lud a błošański kraj:

Wěš, zo moj kraj mam wošcojski?¹³
Žož sprocnjwy a spokojny
na polo šěgnjo rolnikać,
žož žaržy mudrje gospodarć
na porěd a na pobožnosć,
až znata jo jog pšijaznosć.

Wěš, zo moj kraj mam wošcojski?
Žož błota stoje w kšasnosći,
we kotrychž ptaški spiwaju
wšak zwjaseliju wutšobu.
Tam jo moj luby dom, aj, aj!
Tam moja zemja, tam moj kraj.

Wěš, zo moj kraj mam wošcojski?
Žož Sprjewja z towzynt rukami
se žiwno zrazom zblůžijo,
a pon zas swoj puś poznajo,
žož cesne žowća wjasłuju,
nejpyšnješe na naglědu.

Wěš nět moj kraj ten wošcojski,
zo stoje moje kolebki?
Moj kraj jo sławna Łužyca,
wot słowjaństwa jan wotnožka.
Bog žognuj ceły serbski raj
pšed winikom jen woplěwaj.

Hamjeń.

¹³ Mato Kosyk, 2000, *Spise 1*, (wud. Pěťš Janaš a Roland Marti), Budyšin, b. 134-135.

1. prjatkowanje ako jo gornoserbski superintendent Gerhard Wirth we 80ych lětach na pask nagrał, aby jo pozdzej wěrjecym w Dolnej Łužycy rozmnożył

2. list Pawoła na Korintarjow 5, 10

W 5. stawje drugego lista Pawoła na Korintarjow cytamy w 10. weršu tak: „Pśeto my derbimy wšykne se zjawiš pśed Kristusowym sudnym stołom, aby kuždy dostał za tym, ako won jo cynił pśi šělnem žywjenju, daši jo dobre abo złe.”

Moje lubowane!

Som měł znatego, gaž toho nuzkachu a napominachu k tomu a drugemu gronjacy: To musyš cyniš! – ga wotegronjašo: Co to jo: musaš? My musymy jano jedno: wumrěš musymy....

Tšochu wěcej pak weto derbimy: dychaš, jěšć a piš, se woblekaš atd. Naš tekst teke wo něcom powěda, což derbimy. Wosebny špruch to jo, dokulaž jo z tłustym pis-mom šišćany. Ale chto by sebje jen wubrał na gorjejbranje abo wěrowanje abo na zakopowanje? Nichten drje.

Poznawamy se kuždy nježelu z drugim člonkom: Ja wěrim w Jezom Kristusa, jogo jadnoporóžonego syna, našogo Kněza, kenž jo stupił do njebja, sejži k pšawicy Boga, wšogomocnego Wošća, wotkulž won pśižo sužit žywych a wumarłych.

Kristus bužo zasej pśiš, to jo wěste. Ga to bužo? Tak pšašamy. Nichten njamožo na to wotegroniš. Jezus sam nam groni: „Togodla wachujšo, pśeto wy njewěšćo, gdy ten Kněz pśižo, na wjacor abo wokoło połnocy, abo wokoło kokotowego spiwanja, abo zajtša rano. Wot toho dnja pak a teje štundy nichten njewě, daniž janzele na njebju, daniž Boży Syn, ale jano Wošć sam.” Pśiglědajšo, wachujšo a modlišo se, pśeto wy njewěšćo, gaž ten cas jo – dajo wšake wosebarstwa, kenž se zaběraju rowno z tym problemom Swětego Pisma, ale woni maju wše wopacnu wučbu.

Kogo nastupa naš tekst? Wšyknych – to jo wosebne słowo, ma wjele na se w Swětem Pismje. „Bog co, aby wšykny čłowjekam pomogane było a woni k wuznašu wěrnosći pśišli” – „Wšykne, do njogo wěrjece, njedeje zgubjone byš, ale to nimjerne žywjenje měš.” „Lej, zapowědam wam wjelike wjasele, kotarež wšomu ludu se dostanjo” – „Pojźćo ku mnjo wšykne, kenž chamne a wobšěžkane sćo, ja cu was wochłóziš” – „Togodla jo teke Bog jogo wušej wšogo powušył, a jo jomu mě dał, kotarež wušej wšyknych mjenjow jo, aby w Jezusowem mjenju se pokłanjali wšykne kolena tych, kaž na njebju, a tych, kenž na zemi a tych, kenž spod zemju su, aby wšykne jězyki poznali, až Jezus Kristus Kněz jo k cesći Boga Wošća”

Hyšći wěcej takich špruchow mogali nalicyś.

Ale chtož se k tatanjam, k bžezbožnym licy, chtož jo z cerkwje wustupił, nastupa to jogo tež? Kuždy cłowjek, tež kuždy njewěrjacy jo podejśpjony wšogomocnemu Bogu. Co to jo: bžezbožny, mimo Boga žywy byś? Cłowjek možo swojogo Boga zaprěś, ale Bog žednogo cłowjeka njepuści. Togodla musymy kuždemu prjatkowaś: Bog tebję pyta, teke togo pyta, kenž pśed nim wuběga.

Kaka to bužo štunda? Naš tekst njezatajijo nic, take su napšawdu Bože mysli: pśižo gožina, zož wša zemska pycha wotpada a cłowjek bužo – ako se groni – wuzeblekany pśed Bogom stojaś, pśižo gožina, zož žedno pśisłóženje abo zakšywanje nic njepłaši, ale teke žedna pobožna maska nic njepomožo. Wšo, což smy skomužili a zgrěšyli, pśižo na swětło. Teke to nejpotajmnejše! Možomy hynacej ako z tšachom se myslis na tu štundu, zož našo nejnutśikownejše byše, z kotarymž casy sami njejsmy skokojom byli a do cystego pśišli, dej se zjawiś pśed Božym woblicom? Kak wołašo Bog Kněz w paradizu: Adam, zo ty sy? Adam by nejlubjej kaž myška do žěry zalězł, aby se njewidobnego wugotował pśed Bogom, jogo swětoscú a cystoscú.

Ale weto, zbožna gožina to bužo, wo kotarejž naš tekst powěda. Na końcu našogo žywjenja stoj Kristus, naš Kněz a Wumožnik. Kaki trošt! Naslědku won rozsužijo nad našym žywjenim – ale teke ako sudnik wostanjo Kristus naš bratš, kenž bu spytowany kaž my, won wostanjo ten kśicowany, kenž za nas na kśicy jo wumrěł. Won wě, kak šěžke jo zemske žywjenje ze swojim bžženim a zaměšanim. Won co nas wumožyś a z nas wugotowaś wjasole a žěkowne žiśi swojogo njeblaskego Wošca. Nam k žognowanju jo swoju cerkwju tudy na zemi założył a we njej swěty sakrament spowězi a Božego blida wustawił.

Chtož stawnje wużywa spowězi a Božego blida a wodawanje grěchow dostanjo, z kakeju dowěru možo ten tomu dnju se pśibližaś, zož my derbimy wšykne se zjawiś pśed Kristusowym sudnym stołom! Kak su tencas slěpe a wusacne se wołali po drogach swětego kraja: „Jezus, luby Kněžo, zmil se nad nami!” Surowe a njezmilne by było wšo žywjenje, gaby Jezus njepśišel ze swojeju luboscú a zmilnosću.

Co naš tekst nam groni za našo žywjenje? W 9. weršu stoj pisane: togodla my se teke pilnujemy, aby jomu spodobne byli – tak dejmy žinsa se rozsužis, aby se po jogo spodobanju žywili. Snaž po tej droze jan wjelgin pomałem se doprědka dostanjomy, jano kšocēn po kšoceni – ale Bog Kněz bužo našej woli se daś ražis, to my kšusē wěrimy.

Snaž njenazběramy po takej našej droze z Bogom žednych złotych pokładow, ale možomy wěžeś: žeń wote dnja žomy napšeśiwo tomu dnju, na kotaremž bužomy musaś se zjawiś pśed Bogom. Za wšyknych bužo to sudny žeń, ale zrazom zbožny žeń za tych, kenž směju se pomjenis Bože žiśi, pśeto na wšom końcu caka Kristus, naš Wumožnik na nas. Togodla my se pilnujemy, aby Bogu spodobne byli, pśeto

my derbimy wšykne pšed Kristusowym sudnym stołom se zjawiš, aby kuždy dostał za tym, ako won jo cynił pši šelnem žywjenju, daš jo dobre abo zle.
Hamjeń.

A měr Božy, kotaryž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a myśli we Kristu Jezusu.
Hamjeń.

2. prjatkowanje ako jo gornoserbski superintendent Gerhard Wirth we 80ych lětach na pask nagrał, aby jo pozdžej wěrjecym w Dolnej Łužycy rozmnožył

1. Samuel 2, 1-10

Słyšymy Bože słowo, kenž stoj pisane w přednych knigłach Samuela w drugem stawje wot 1. do 10. werša: „A Hana modlašo se źejucy: Moja wutšoba jo wjasoła we tom Knězu, moj rog jo powušony we tom Knězu. Moje wusta su se šyroko wotworili nad mojimi winikami, pšeto ja se wjaselim twojogo strowja.

Nichten njejo swěty, ako ten Kněz, a žeden njejo taki ako ty; a njejo žedno kamjenišćo take ako naš Bog jo.

Wostajšo se wšogo wjelicanja a bachtanja, njedajšo juž z wašych wust njesromne słowa hyš, dokulaž naš Kněz jo Bog, kenž to wumarkujo, a won njedajo se takemu pšedewzešu ražiš.

Samostsidło mocnych jo zezlamowane a słabe su wopasane z mocu.

Kotarež najěžone běchu, su za klěb pšedane, a kotarež głodne mrějachu, njejsu wěcej głodne, tak dlužko až njeplodna sedymjoch poroži a ta, kotaraž wjele žiši mějašo, woteběrašo.

Ten Kněz wusmjeršijo a gotujo žywego, won dowježo do hele a zasej wen.

Ten Kněz gotujo chudego a bogatego, won poniža a powušyjo.

Won zwignjo z kurja, won sporajo chudego z pary, aby jogo stawil mjazy wjerchow a dał jim wobsejžeš stoł cesći. Pšeto końce swěta su Knězowe, a won jo zemju na nje załožył.

Won bužo zwarnowaš nogi svojich swětych, ale boganjebojazne deje na knicomne pšiš we šamnosći; pšeto wjele zamoženja ga nikomu nic njepomoga.

Te, ako se z Kněžom waže, deje kamsy hyś; nad nimi bužo won daś se pogrimaś na njebju. Ten Kněz bužo suziś końce swěta a bužo moc daś swojemu kraloju a powuśyś rog swojogo žalbowanego.”

Gnada buž z wami a měr wot Boga, našogo Wośca a našogo Kněza Jezusa Kristusa.

Mamy za kuždy tyžeń w cerkwinem lěše wosebny špruch. Młoge z tych špruchow su juž pśecej wjelgin znate byli, druge mjenjej. Nejžwěcej znaty drje je toś ten: „Chwal togo Kněza, moja duša a njezabyń, což jo śi dobrego cynił.” Ten zachopjeńk 103. psalma znajomy wśykne z głowy. Spiwař togo psalma běšo wěsće pobožny muž, dokulaž swoju dušu napomina, Boga chwaliś. Ale k comu napomina swoju dušu hyśći? Njezabyń, což won jo śi dobrego cynił. Potakem won se wuboj, aź jogo duša mogła gładce zabyś Boga chwaliś. Chtož swět znajo, chtož luži znajo, a mjazy tymi wjelimi lužimi pśede wśym sebje samogo derje znajo, ten wě, kak cesto se stawa, aź Bogu se źekowaś zabywamy! Kak wjele zabywatych luži bywa mjazy nami! Kak wjele dobrotow wot Boga smy južor w swojom žywjenju zgonili, ale źo wosta, źo wostanjo naš źek? Abo smy-li se źekowali, ga njeběšo to jano wenkownje, z wustami?

Běšo tencas, ako my wśykne tśadachmy, toś se pora žeńska zajtša do gole. Wona njewě, co dej k wobjedu wariś. Snaž – tak se nažejo – namaka žedne griby. Napšawdu, pśed sobu zawupytajo ředny grib. Toś se modli: luby Bog, daj mě hyśći wěcej namakaś, aby dośc było k jadnomu wobjeduju. A na końcu jo telik gribow nazběrała, aź dosegaju hyśći k wjaceri a samo na sušenje. Ako farař, kotaremž to wšo tak daleko jo wulicowała, ju pšaša: „No, kak dalej?” Ga njewě wona nic lěpšego pśistajiś ako: „Ale to som raz gluku měła!” Njebywa to cesto tak? Toś jo něchten k Bogu wo pomoc se wołał, tu pomoc teke dostał a juž w wokognuśu wusłyśanja modlitwy jo zabył, aź wot Boga Kněza ta dobrota jo se stała.

Co pišo Lukas we swojom ewangeliju wo tych źaseśich wusacnych: „Jezus pak źašo: Toli njejo jich źaseśoch wucysčonych? Žo ga pak su te źewješo? Njejsu se howak žedne namakali, kotarež se by wrošili, Bogu cesć dawat ako jano ten cuznik?” Njejo žeden žiw, aź Bog na młogu modlitwu njeślucha a dalša pomoc wot njogo njepśižo, dokulaž wotery njebjaskego Kněza jano pśosy, ale jomu se źekowaś zabydnjo.

Kak se to wšo maka z našym tekstom? Tudy jo žeńska z mjenim Hana, kotaraž njemějašo žednych žiśi, we swojej nuzy k Bogu se wołała. Něto jo Bog Kněz jej wobraził synaška. Toś zgłosyjo wona to źekowne spiwanje, ako smy jo słyšali we našom teksće. A njebjaski Wośc jo ten spiw tak žognował, aź juž towzynty lět dalej klincy do źinsajšnego casa a nam pśiwołajo: Cyńśo jo rowno tak! Snaž młogi se myśli pśi se, to wśak som cynił; ja ga som kuždy raz, źož Bogu dobrotu nazgonił som, nejwuśemu se źekował. Lěc pak smy juž docynili z tym? Kogož wutšoba poľna źeka

jo, togo wusta njamogu mjelcaś, tak jo naš Lutherus raz gronił. Žěk w wutšobje; lažka wěc, ale možo žěk nimy wostaś? Komu Boža pomoc se jo dostała, dej to rozpowědaś. Naše nazgonjenja z Bogom musymy lužam zjawiś. Tež tym, kotarež je słyšaś se wonjachaju. Hana hyšći dodajo: „Moje wusta su se šyrokowotworili nad mojimi winikami”, Božu chwalbu rozšyrjaś pśed tymi ako se Boga wobijaju. Kak šěžko nam to jo!

Bog jo Hanje synaška wobražił po dłužkich lětach njeplodnego cakanja a wuronjenja wjelich łdzow. Toś rozmějomy jeje wjasela, ale wjasele njejo jej to wosebnejše. Na końcu přédneho stawa cytamy, až wrošijo swojogo syna Bogu na cas jogo žywjenja. To jo žěk ze statkom, rozmjej: doložjenje jeje zlubjenja Bogu pjerwej danego. Njezlobiju žinsa kužde starješe pši dupjenju, swojo gole w ewangelskej wěrje kublaś? Maju se tež wšykne po takem zlubjenju? Njejo se teke nad tobu, luba maś, ako ty pši dupjenju z twojim goletkom na rukoma pśed swětym wołtarjom sy klěknuła, duchowny se modlił: až ty derbiš toś to gole wotkublaś we marskanju a rozwuowanju našogo Kněza, aby cłowjek boży z njogo był k wšyknym dobrym statkam godny? Pšemysluj we tej gožinje, kak se ma z takim twojim zlubjenim? A gaž spomnjemy tych mužow: wjele jich su we wojnskich tšachotach a grozbach Bogu Knězoju, kenž běšo tencas jadsamski wuchow, zlubili: wrošim-li se hyšći raz do domu, ga... Co jo se stało z takimi zlubjenjami? Kak rědko jan su se doložili! Njeby wuglědało ceły kus hynacej na swěše a tež w našom ludu, gaby take zlubjenja se do statka stajili?

Kak młogi žinsa skjaržy: ja njerozměju Boga abo: ja Boga wěcej njerozměju; tak wjele šěžkich pšašanjow mě nuže. Hana wo swojej gluce a wo sebje małko powěda; šim wěcej pak Bože statki a žiwy wuchwaluju. Wona chwali Boga ako swětego a jadsamskego Kněza, wšogowěžecego, ako sudnika, stworiśela, wobzwarnowarja abo wšogomocnego nimjernego Boga. Te dobroty, ako Bog Kněz nam je wobražijo, deje nam wocy wotcyniś za jogo wšogomocnosť, za jogo regiment nad swětom a nad nami. Snaž młogi se šěžke mysli gotuju; tak kaž Hana njamogu bjatowaś, moja wutšoba jo cesto wobšěžkana, až jano mogu stukaś. Potom bjeř do rukowu twoje bjatowarske knigły abo tež spiwarske a město samsneje modlitwy cytaj we nich žekowne a chwalobne kjarliže, abo měj se po Lutherusu: Rozcyn psalmy a namakaj we nich twoju modlitwu!

Njejo pšecej trjeba, až z našymi samsnymi słowami skjaržymy Bogu swoju nuzu a kibliju abo jomu se žekujomy, ale to jo zawěрно trjeba: „Chwal togo Kněza, moja duša, a njezabyń, což won jo ší dobrego cynił.”

Hamjeń.

A měr Božy, kotaryž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a myslí we Kristu Jezusu.

Hamjeń.

Na Jana

Na Jana su se žiši kužde lěto krađu wjaselili. Na wšykných dworach su mazańce a tykańce pjakli – te přédne z carnicami. Kak to jo wonjało po cełej jsy! Njok zamjelcaš, až pod wjacor smy głažk wina, nagotowanego teke z carnicow, pili: po mojom zdašu jo to nejlěpše wino na swěše. Ale tych nałogow jo wěcej było na tom dnju. Namšu njejsmy južo šli, kaž to hyšći za cas našogo nana se jo stało, ale do gole wšake strowjece zela a zelka natergat, kotarež smy potom sušyli, aby w zymje něco k pišeju měli pše chorosći. Naše žowća pak su se wjele lěpšego wumyslili a z nazběraných struskow a kwětkow řédne wěnaški wili, aby w nocy pši Janowem wognju se z nimi wupyšnili. Radnu chylu smy skokali pšez ten praskaty wogėń, potom smy jen spiwajucy wobrejowali. Hyšći pši Odrje bydlecyc smy teke stare kolaso ze słomu wobwili a zapalili a jo tak z gory dołoj kulali. Ale we serbskej Dolnej Łužycy jo maľko tych gorow a gorkow – a wognowa wobora ma wotše woko!

Zasej doma smy se nana wopšašali: „Dla cogo nježerjo wuchac do Jana žednogo kaľa?” Wospjet njejo won to wěžel – ale my! „Dokulaž jen do brjucha žerjo!!” Groni se teke, až Jańska noc dej poľna guslowanjow byś.

Wokoľo Jana njesmějo brachowaś Jańske rejtowanje, něga znate teke w Malinju a Mukwarju, žinsa jano hyšći w Kozlem. Na ten swěžen terga mľožina pilnje modracki, aby togo „Jana” derje z nimi wobľěkała. Za jogo kronu zběraju syše a wutki. Wjele žěľa jo trjeba, aby Jan na rejtowanje wot šyje až do kolėń był zapokšyty z modrackami. Teke njejo lažko, konjow sporaś Janowym towarišam. Wjele pšiglėdarjow se kuždy raz pšinamakajo, gaž swěžeński šėg se gibjo pšez Kozle do bliskeje gole na swětlinu, žož jo dosć ruma tom rejtowanju. Wejsanarje a gošći chwataju za konimi, aby to rejtowanje njeskomužili a kak Jana na końcu zažaržyju, z konja dołoj tergaju a jogo woskubaju. Kuždy co strusack tych modrackow měś, dokulaž gluku do domu njasu. K cesći swětego Jana dejala se Kozlańska mľožina hyšći wjele lět togo řėdkego, ale řėdnego naľoga žaržaś.

Ale něnto nasľėdku wotegrono na pšaśanje: Wotkul se wzejo toś ten swěžen? Mamy jo cyniś ze starym kšesćijańskim swětym dnjom. Spominamy swětego Jana, tog Ja-

na, kenž jo Jezusu tu drogu pšigotował. Ale južo naše tatańske wošce su swěšili žeń 24. junija k cesći swojogo běłego Boga, toho słyńca. Naša starka jo mě raz tak wukładała: to jo něco dobrego, gaž mamy srjejža senowych žnjow žeń wotpocynka, zož te mucne clonki se wochłožiju, zož my wobmyslijomy tu wjeliku gnadu, kotaruž Bog Kněz jo z tym wopokazał, až swojomu słyńcu dawa swěšís, až won gotujo lěto a zymu, až won žaržy na porěd we wšej stworbje. Ale teke duchne dary stoje nam pšed wocyma. Ku godam spominamy na Jana dupjarja ako na pšigotowarja Jezusoweje drogi. 24. junija glědamy na njogo ako na Jezusowego ponižnego pšijašela. „Won dej rosć, ja woteběraś.”

Na Jana! To jo wosebny žeń we našom zemskeńm žywjenju – daś won teke jo wosebny žeń we našom duchneńm žywjenju! Daś won nam wucy, Kristusu město daś we našej wuśobje, aby my potom pšez jogo moc rosli a pšiběrali we Božej milosći casnje a nimjernje!

Zakopowanje z lěta 1945

Prjatkowanje za žewjeńsnašćo lětnu žowku pši kašću doma

Słyšymy Bože słowo z 103. psalma:

„Cłowjek jo w swojom žywjenju ako tšawa; won kwišo kaž kwětk na poli. Gaž ten wětš pšez njen pšejžo, ga won južo njejo a jogo město njejo znaś. Ale ta Knězowa miłosć trajo wot nimjernosći do nimjernosći nad tymi, kenž se jogo boje.”
Hamjeń.

Kak se minjo a kak zginjo¹⁴
žywjenje na swěše,
ako kurjawa how stawa
a we wětšu pšec se zmawa,
tak smjerś žywjenju końc dawa.

Lubej starjejšej, lubej bratša, luba sotša, lube swojžbne a pšiswojžbne, luba wosada!

¹⁴ Duchowne kjarliže, 1915, Chošebuz, nr. 407, 1.

Njama to spiwanje pšawje; njejo to nas wšykných skjaržba a lutowanje? Njeprijatkujo to se nam kuždy cas? Jo, wono se zda, aby rowno toś to lěto we našej wosaže tak pšawje a kradu do wutšoby zapisaś kšěło: lěc starkich ze šereju głowu smy pšewoźili, lěc lubosne žišetka smy do rowa položyli. Co jo było jich żywjenje, tych jadnych kaž tych drugich? Kaž tšawa na poli, kotaraž se poseco a wusknjo, kaž kurjawa, kotaraž we wokognušu se minjo, kaž kwětk, kenž wotpadnjo – jich město jo prozne, jich słowo njejo južo k słyšanju a ta droga jich nogow jo zajšła. Jo, „čłowjek jo w swojom żywjenju ako tšawa; won kwišo kaž kwětk na poli. Gaž ten wětš pšez njen pšejžo, ga won južo njejo a jogo město njejo znaś.”

A chtož to hyšći wěriś njekšěł, te zwony, ako se žinsa su zwonili, ten kašć, ako žinsa smy wizeli, by jomu to mocnje zapowědał a zjawił.

Ta zamřeta ga jo we tom starstwju była, žož čłowjek mocny jo, žož licy se cerwjenitej we młodosći, žož tej wocy se swěšitej we wjaselu, žož na woblicu ta starosć a nuza tego żywjenja hyšći njejestej cerilej swoje smugi, žož wutšoba poľna nažeje jo a čłowjek nejwětše pšawo na żywjenje ma. A we takem starstwju, we tom nejřědnjejšem, jo była wuryta a jo swoju drogu dokońcowała. Chto by jej pšed někotarymi mjasecami kšěł groniś: Ty chwataš do rowa! To słyńcko twojogo żywjenja žo domk! Jeje byše ga jo było lažke a malsne, jeje žěło, kaž pšeccej, pilne a njezmucone a na njej nic wot chorosći, wot smjertneje chorosći k namakanju! Wona jo kwitła kaž kwětk na poli a něnto jo wotpadnuła a zesknula. Ta tšawa jo wotsecona a zesknjona, ta roža wobležela, jeje žěło jo zgotowane, jěsno južo jeje droga pšeměrjona, malsno južo wot chorosći zapšimjeta, złamana a tej smjerši do zgarneje ruki dana!

Podermo wšykných čłowjekow rada a gojcow mudrosć, podermo wšyknjo pšosenje, bjatowanje a kšikanje. Ten winik jo dobydnuł, ta bitwa jo zajgrana. Jo, „čłowjek jo we swojom żywjenju ako tšawa, won kwišo kaž kwětk na poli; gaž ten wětš pšez njen pšejžo, ga won južo njejo a jogo město njejo južo znaś.”

Och, kak šěžko musy takemu młodemu lužoju we tych nejřědnjejšych lětach ta smjerś pšis, to stupjenje z tego šopłego żywjenja nutś do toho zymnego rowa! Teke ta młoda maruša, naša pšijašelnica njejo kšěła nam hyšći božemje na pšeccej daś, wona njej mogła wěriś, až tak jěsno jeje żywjenje dejało ku końcu hyś, až tak młoda južor po tej šamnej droze hyś dejala, kotaruž čłowjek jano jaden raz žo: pšec hyś z toho což wizimy do toho, což njewizimy. Comy jej to za zle weześ? Chto wot nas mogał se do toho namakaś, chto wosebnje wot tych młodych kšěł rad wumrěś?

A kak šěžko pšizo take wumrěse tym jeje? How pšacotej starješej wo swojo gole, nan a mama wo dobru, pilnu poišnu žarjabnu žowku. How pšacotej bratša a sotša wo tu staršu sotšu, tu pšijaznu pšijašelnicu doma a we żywjenju, z bolosćami su musali pšiglědowaś jeje wumrěšu a z tuženim bjatowaś pla jeje rowa.

How žaloscítej starjejšej wo swojo gole. Jadno gole zgubiš, to jo pšecej šěžko, ale how se zda, aby wosebne šěžko było. Wona ga jo było to starše gole, to předne gole doma, ako Bog jima dał jo. Zrosćona wen z tych źisowych lět a starosców, jedna pilna pomocnica nanoju a mašeri, doma a na poli. Jeje pilnosć a wobstaranje stej – gdyž za cłowjecnu wizu rachnujemy – jej tu smjerš pšínjastej.

Z wjaselim stej ju wotkubłałej, z płakanim pak a wutšobneju tužycu stej ju wizełej wunjasć. Och, moja żowka, ty mě zegibjoš a wobtužyjoš mě!

To derjenje jo was, wy lube žałujuce, do wutšoby trjefiło; ten mjac jo wasu dušu na nejdłymše zranił. A we takej wjelikej tešnicy njewě cłowjek co cyniš dej; kaž žwały wot wichora tam a zas chytane pšidu wšake mysljenja do wutšoby a wšake pšašanja z wutšoby wen: Gaby se pjerwjej rada pytała, gaby ta chora se nam pjerwjej zjawiła – snaž njeby tak daleko pšišło, potom njeby žinsa how sejželi a by našu żowku hyšći měli. Tak martrujo se cłowjek a gotujo sebje hyšći šěžke mysljenja, až to abo druge jo mogło hyšći byś wopytowane, až to abo druge jo se skomužilo abo pšegłědało. Smjerš pyta pšecej winu.

Ja pšosym was, lube žałujuce, njegotujšo a njedajšo sebje pšez to tu wutšobu hyšcer šěšu nagotowaš, take mysljenja su něto na wušej, woni njepomogaju a njetroštuju. Zawěsće, gaby dopředka wizełi a dopředka wěželi, by młoge hynacej pšišło, lěc lěpjej za nas, to se pšaša. Gaby za našymi mysljenjami šło, ga njeby žednje schorjeła, žednje do smjerši padnuła.

Tak comy wjele wěcej pšašaš – a ako kšescijany poznaš: Ten Kněz jo ju brał! To jo była Boža wola! Jomu, tomu wšogomocnemu Stworišelu njebja a zemje a tych cłowjekow, mimo kotaregož wole žeden ptašk z kšywa njepadnjo, kotaryž wšykne naše dny jo licył a napisal, nježli my se narožili smy, jomu by było něco lažkego, tej chorosci zastajiš, to wubojanje do wjasela pšeměníš. Won njejo to cynił, tu starosc starjejšej njejo won zagnał, tu ruku toho gojca njejo won žognował, jo se dał staš, což něto se stało jo. My se ponižamy pšed nim a powdajomy se do jogo swěteje wole. Což won cyni, to jo derje cynjone, lěc jo rozmějomy abo njerozmějomy a lěc sto raz by bjatowali. „Moj Wošć, jolic možno, daš ten keluch wote mnjo žo”.

My comy pšecej tomu pšistajiš: Glich nic, kaž ja cu, ale kaž ty což. Take bjatowanje wšak cłowjekuju wjelgin šěžko pšizo a teke how ma ta słaba wutšoba zasej wšake pšašanja: Jo, moj Bog, wot tebe jo to pšišło, ja wěm; ty sy nam to posłał – ale dla cogo? Z cym som to zaslužyl? Som ga tak šěžko nad tobu se pšegrěšyl?

Lube žałujuce, Bog njesćelo taku tužycu na was, aby was štrofował, z teju kšicu njoco marskaš ale žognowaš. Ale derje cłowjekuju, gdyž spod teju kšicu do se žo, gdyž Boža šěžka ruka jogo k pokuše goni: Njespominaj našych pjerwjejšych njestatkow a

našogo zawinowanja, spominaj pak na nas za twojeju wjelikeju gnadu a zmilnosću! Tam na pšawej droze k troštoju, to jo ta pšawa tužyca, nic togo swětu, ale ta tužyca za Bogom, taka wutšoba se žognujo pšez tu smjerś; wona njepšaša pšeccej dla cogo? Wona njewarcy, njecwiblujo, ale wě, až Boža rada dobra jo a měr nad nami wšuderkano, lěc teke jo njerozmějomy. Taka wutšoba wě derje, až „cłowjek jo w swojom żywjenju ako tšawa; won kwiśo kaž kwětk na poli. Gaž ten wětš pšez njen pšejžo, ga won južo njejo a jogo město njejo znaś” – a płaco nad tym. Wona pak teke wě, až Boža gnada trajo wot nimjernosći do nimjernosći.

Jo, lubej starjejšej a bratša a sotša, k takej gnaže se žaržćo něto we tom casu teje tešnice. Jadna podpěra how na zemi jo se wam złamała, ale jadna druga, twarzejša, se wam dołoj z njebja podarijo: to gnadne woplěwanje našogo Boga, kotaryž nad tym rowom wašeje lubeje żowki wam to zlubjenje dajo: „Ja was njok spuśćis daniž skomuźis.”

Na cłowjekow, teke samych na se njamožošo se spuśćis, pšeto te su kaž kwětk na poli, kotaryž žinsa kwiśo a witsě zesknjo; ale na tu Knězowu gnadu možošo se spuśćas, pšeto ta trajo wot nimjernosći do nimjernosći.

To jo ta gnada, kotaraž wam wjele wjasela jo dała z teju żowku, tak dłuško, ako wu was jo była spod wašyma wocyma. To jo ta gnada, kotaraž tam zwěrcha na kšicy jo swojo ramje wustrěla, aby sějdujuce duše do Božego klina wjadła, kotaraž swojej ruce za te bolece gozdže jo wocyniła aby te mjenja tych svojich ze złošanymi pismikami do tych knižkow togo żywjenja napisala, to jo ta gnada, kotaraž wam z togo rowa gorzej k njebju pokazujo; wona njejo tudy, kotaruž pytašo, wona jo z rowa stanula, tam jo něnto jeje derbstwo.

Ta gnada jo wašu żowku z nanoweje ruki do Božeje ruki wjadła, wot mamineje wutšoby k Božej wutšobje pšinjaska. Tam jo něntol jeje derbstwo, jeje dom, jeje lubosć. Wy wostanjošo z njeju zwězane, z teju lubeju, kotaraž jo šła za cas a nimjernosć teje gnady dla, kotaruž my w Kristu namakali smy a kotaruž teke ta zamrěta we jogo bliže na smjertnej postoli wot nowotki dostanula jo. Něnto jo wumožona wot zemje a zemskeje žalosći – my žycimy jej ten měr, lěc teke ta wutšoba na płacu stoj. Ten Kněz jo ju dał, ten Kněz jo ju něnto brał, to Knězowe mě buži chwalone!

My njetrjebamy wo nju žalosćiś, pšeto jej zo se lěpjej nježli nam. Wona jo doma, my hyšćer we cuzbje, wona ma měr, my hyšći wšaku wojnu a nuzu, wona jo we wjaselu, my hyšći we šerpjenju. Nětol njepiwa spotne kjarliže how na zemi ze swojimi towariškami, ale jatšowne zuki z teje manju tych janželow. Nětol možo se tak pšawje Boga a swojogo Wumožnika wjaseliś. Jezusowa njewjesta jo: „Won jo moj zlubjony, ja z nim se zwěruju, ga pšiz nejlubšy, hol twoju njewjestu!”

Za wšykných pak, tych starych a młodych, wosebje pak was, wy pšijaśelnice a znate teje zamrěteje, wy młode żowća a golcy, groni ten row tam wence a napomina nas:

žinsa mě a witše wam – tak te zwony pšecej zwonje! Žinsa cerwjeny kaž kwětk na poli a witše wotrubany a zesknuty!

Togodla wachujšo, pseto wy njewěsco daniž dnja daniž štundy, zož ten Kněz pšizo. Chto wě, lěc tebję ten blišy raz te zwony njezwonje a gaby to było, ga pšašam ši, kak by wobstał, gaž pšed Božy sudny stoł stupiš dejał. Wachujšo nad wašym wobchadanim mjazy sobu, bužco dobre jadna tej drugej, njeqramujšo se mjazy sobu, wy ga njewěsco, kak dłuško se hyšcer mašo! A wachujšo nad wašęju dušu! Jadno jo trjeba! Glědajšo na tam ten row wence, napomina žinsa ten Wumožnik.

Gaby ty ten blišy raz wotwołany, kaku dušu by ty pšed Boga pšinjał, kak by pšed nim wobstał? Kaki wużytk by měl, wot wšyknogo zemskego, na což se tak spušćaš. Njejo torna wěc, tak cyniš a tak żywy byś, rowno aby to to wosebnjejšę było? Co ga su pjenjeze a dobytki? Co jo zemski lušt a swětne wjasele? Kamjenje, kenž tu dušu wobšěžkaju a do dlymi šęgnu. Co jo pyšnosć a drastwa? Smjertnica, pyšnosć za row a kšicu!

Dobru noc, luba žowka!

Hamjeń.

Nagrono pši zakopowanju Karla Jordana

10.5.1967

Moje lubowane!

My smy žinsa poľno tužyce tudy se zejšli, aby se rozžognowali ze zwěrnym synom serbskego luda, z našym lubym bratšom Jordanom. My, ako smy našogo drogego zamrětego derje znali, wěmy, co Dolne Serby su zgubili z nim. My žalujomy wo Serba, kenž z goruceju wutšobu jo swoj narod lubował. Lěcrownož mějašo we swojom dľujkem žywjenju bejnje wjele šěže njasc, mjaz drugim bu wugnany wot nacistow ze serbskeje domownje daloko pšec do Pomorskeje, lěcrownož teke po tej wojnje wšake njerozměše šerpješ musašo. Nic njamožašo toš tu njewugronjecu wjeliku lubosć k serbstwu wugasys a jogo kšutu wolu a zeleznu energiju złamaš!

Kak poľny optimizma běšo won pšecaj, kaki won běšo z natury wjasoły cłowjek! Toš tu wjasołosć jo sebje zachował až do wusokeje staroby.

Njewomucnje won nas młodych a młodszych napominašo, serbski powědaš a serbski wostaš! Kak won se procowašo, dolnoserbski lud z dľymokego spanja wubužiš! Na zachopjenku tšizasćich lět som předny raz k njomu do Wusokeje woglědał. Tencas organizowašo won we Wětošowje serbske swěženje. My smy rady tam jěli. Kak kšasnje jo won spiwał naše serbske arije ze svojim měšanym chorom, kak wjele chwalby sebje dobył! Kak lubowašo won serbski spiw! Daš žinsa k jogo cesći kšasna serbska arija zaklincy nad jogo rowom.

Slědny dolnoserbski kantor jo wot nas šeł, tak cesćašo won sebje serbsku namšu! Cesto jo mě wo tom powědał w slědnych lětach, až wotnowjenje serbstwa njamožo se staš bžez Božego słowa we maminej rěcy. Dolnoserbski lud jo we dľymi swojeje wutšoby pobožny, wěrjacy lud. Bože swěte słowo we mašerinej rěcy jo zakład wšogo serbskego žywjenja.

Taki jo jogo, bratša Jordanowy testament: Z Božegu pomocu wojujšo dalej wo serbsku rěc we cerkwi a w šuli a w zjawnem žywjenju, njeğlědajacy na wšaki nje-wuspěch, nježiwajacy na wšake zadory. Nejsamnjejšy cas nacizma smy pšetrali, nje-zadwělujšo něto, ale kšacajšo skobodnje doprědka!

Běšo naš zamrěty pšijašel z fantastom? Pšichod to rozsuži!

Měj ty, luby bratš Jordan, wjeliki žěk za wšu procu, ako sy we twojom dľujkem žywjenju nałožował za tvoj serbski lud! My tebjje žednje njezabydnjomy!

Spi w Božem měrje!

Hamjeń.

Wěrowanje w cerkwi swětego Markusa w Drježdźanach

(Lidija Černutojc a Mato Nowak)

2.5.1981

Psalm 103, 1-11

Naša pomoc stoj w mjenju togo Kněza, kenž jo njebo a zemju stworił.

Žinsa jo zeń, kotaryž Bog Kněz wugotujo, wjaselmy se a radujmy se! Bog Kněz jo słyńco a ščit, won dawa gnadu a cesć. Won njebužo pobožnym nic dobrego daš wubrachowaš. Chtož pod woplěwanim Nejwušego seda a pod chłodkom Wšogomocnego wostanjo, ten groni: Mojo dowěrjenje a moj grod sy ty, Bože, na kotaregož se nažejom. To jo moje wjasele, až se k Bogu žaržym a moje dowěrjenje stajijom na Bogu Kněza. Wjaselšo se we Bogu kuždy cas a naspjet žēju ja: Wjaselšo se!

Njebjaski Wośc, my tebje chwalimy, až ty sam sy założył manželstwo na zemi a sy jo wuswětlił z twojim słowom. Pšosymy tebje: Daj, aby teke toš tej manželskej, kotarejuž ty sy gromadu dał, twojo mě cesćilej a aby wonej pod twojeju swěteju wolu mjaz sobu žywej byłej pšez Jezom Kristusa, našogo Kněza. Hamjeń.

Słyšymy Bože słowo ze 103. psalma:

Chwal Boga Kněza, moja duša, a což we mnjo jo, jogo swěte mě.

Chwal Boga Kněza, moja duša, a njezabyń, což won jo ší dobrego cynił, kenž tebje wšykne grěchy wodawa a wugoj wšykne twoje brachy, kenž twojo žywjenje wot skazenja wumožo, kenž ší kronujo z gnadu a ze zmilnošću, kenž twoje wusta wjasole wucynijo, až ty zasej młody bywaš kaž hodlař.

Bog Kněz sporajo pšawdosć a pšawo wšyknym, kenž njewinowate šerpje. Zmilny a gnadny jo Bog Kněz, sćerpny a wot wjelikeje dobroši. Won njecyni z nami za našymi grěchami a njezarownajo nam za našymi złymi statkami. Pšeto tak wusoko ako njebo nad zemju jo, tak mocna jo teke jogo gnada nad tymi, kenž se jogo boje.

Słyšćo Bože słowo wo załoženju a porěže manželstwa:

Bog žėjo: To njejo derje, až ćłowjek sam jo. Ja cu jomu pomocnicu stworiš, kenž wokoło njogo bywa. Togodla spuścijo muž swojogo nana a swoju maš a bužo se k swojej žonje žaržaš.

Bog stwori cłowjeka sebje k rowności, won stwori jadnego muskecego a jadnu żeńsku a Bog żognowašo jeju a zašo k nima: Buźtej płodnej a rozpłóztej se a napońtej tu zemju, cyńtej sebje ju podejśpjonu a kněžtej se nade wšyknym!

Derje tomu, kenž se Boga boj a na jogo drogach chojži. Ty bužoš se żywiš wot twojeju rukowu žěla. Ty změjoš se derje. Tak bužo žognowany ten, kenž se Boga boj.

Pśed Bogom wšogowěžecym a pśed tymi how zgromažonymi kśescijańskimi znankami pšašam ja tebje, Mato Nowak, lěc ty tu Lidiju Černutojc za twoju małželsku z Božeje ruki coš braš, ju lubowaš a cesćiš a ju njocoš daniž we wjaselu daniž we tužycy spuściš, ale małželski zwěstk z njeju swěty a njerodźělne žaržaš, a až smjerš waju rozdźěli? Jo-li to twoja wuśobna wola a mysl jo, ga wotegroń: Jo.

Pśed Bogom wšogowěžecym a pśed tymi how zgromažonymi kśescijańskimi znankami pšašam ja tebje, Lidija Černutojc, lěc ty togo Mata Nowaka za twojogo małželskego z Božeje ruki coš braš, joga lubowaš a cesćiš a joga njocoš daniž we wjaselu daniž we tužycy spuściš, ale małželski zwěstk z nim swěty a njerodźělne žaržaš, a až smjerš waju rozdźěli? Jo-li to twoja wuśobna wola a mysl jo, ga wotegroń: Jo.

Dajtej mě waju pjeršćenika!

Tak ak ten pjeršćenik kulowaty jo mimo zachopjeńka a mimo końca, tak buźtej waju lubość a waju zwěrnosc bžez końca.

Dajtej sebje na to pšaweju ruce!

Dokulaž wej něnto tuder zjawnje pśed Bogom a pśed tymi tudy zgromažonymi kśescijańskimi znankami take poznałej a na to ruce sebje stej dałej, ga něnto ja ako wustajony słužabnik cerkwje waju do swětego kśescijańskego małželstwa gromadu dajom a zwěžu we mjenju Wośca, Syna a Swětego ducha. Hamjeń.

Což Bog jo gromadu zwězał, to njederbi cłowjek rozdźeliš.

Kněžo, naš Bog, glědaj gnadnje dołoj na how teju małželskeju, kotarejž za twojim swětym wustawjenim zwěstk małželskeje lubości a zwěrnosci stej zwězałej. Žognuj a spěchuj jeju žěło, dawaj jima kuždy cas telik na zemskich dobytkach, ako bužo jima trjeba. Daj, aby we zjadności ze sobu żywey byłej, zadoraj wšyknym, kenž kšě zwadu wusewaš do jeju małželstwa. A bužo-li jima raz kśica položona, ga kšě ty, luby Kněžo, jima daš wěru a sćerpnosc. Pomogaj jima we wšej šelnej abo duchnej nuzy, aby tebje kuždy cas cesćilej a naslědku daj jima do twojogo woścojskego domu na

njebju pšís pšez Jezom Kristusa, twojogo Syna, našogo Kněza, we kotaregož mjenju se modlimy:

Wošce nas na njebju,
wuswěšone buži twojo mě.
Pšíz k nam twojo kralejstwo.
Twoja wola se stań;
ako na njebju, tak teke na zemi.
Naš wšedny klěb daj nam žinsa.
A wodaj nam naše winy,
ako my wodawamy našym winikam.
A njewjež nas do spytowanja,
ale wumož nas wot wšogo złego.
Pšeto twojo jo to kralejstwo
a ta moc a ta cesć do nimjernosći.
Hamjeń.

Žel II

NAMŠE PO LĚŠE 1991 A BOŽE SŁOWO W ROZGŁOSU¹⁵

¹⁵ How su jano namše wotšišćane, kenž njejsu wozjawjone w zběrce *Dolnoserbske prijatkowanja wot lěta 1985 do lěta 1991*, wud. wot Generalneje superintendentury w Chošebuzu, Budyšin 1991.

Namša we Slěpem

23.6.1990

Psalm 51, 12-14

Gnada buži z wami wot togo Kněza, kenž jo był, kenž hyšći jo a kenž pšizo.
Hamjeń.

Lube bratši a sotsi!

Serbska pobožnosć se cesto chwali. Žedne raze som we staršych a nowšych publikacijach lazował, kaku rolu grajotej Bože słowo a teke cerkwine žywjenje pla Serbow. Njezabyty basnik Handrij Zejlař spiwa:

Wěš ty mě kraj,¹⁶
žož narod dobry, spšawny
se cesnje žywi, zlutny, spokojny,
po dušnosćach a pobožnosći zjawny
we kšiwдах śichy, w nuzy sćerpliwy?

Coš dobrych luži nawěžeš:
do Serbow kraja derbiš hyš!

My se žěkujomy Bogu, až won jo tež do našych wosadow swojo cyste słowo posłał a až kšescijańska mysl dobre městko wu nas ma. Ale my teke wěmy, až pobožnosć njejo kaž roža, z kotarejuž se žowćo wotwenka pyšni, ale až wona jo kšasna woń, kotaraž nutsikach wutšobu napołnijo. My dalej wěmy, až wona njejo nikomu pširožona, ale we gorkem wojowanju musyš ju dobyš. A my wěmy, až wona pobožnosć – njeğlědajucy na wšykno prjatkowanje – mjaz nami dawno tak wjelika njejo ako mogła byš.

Swětki su mimo, zasej smy słyšali powěsć wot swětego Ducha, ale kak smy ju słyšali? Telik jich jo, kenž ze swětkami nic zachopiš njewěže. Jim jo to powěsć z drugego swětu, kotaruž drje z daloka słyše, ale njamogu jej blisko pšis. Duch božy pak jo

¹⁶ Zejler, Handrij, 1972, *Zhromadžene Spisy I*, Budyšin, b. 138.

žywy: ako dešč pada na suchu rolu a nowe žywnjenje wubužijo; tak swěty Duch pada na cłowjekow a wotnowijo wutšoby. „Ja cu wam nowu wutšobu a nowego Ducha daś; ja cu mojogo ducha do was daś a cu take luže z was wucyniš, kenž w mojich kaznjach chojže a moje pšawa žarže” - tak jo Bog zlužil. Take zlubjenje płaši teke nam.

Tak zni našo žinsajšne słowo bože: „Stwoř we mnjo, Bog, cystu wutšobu a daj mě nowego swětego Ducha. Njezachyś mě wot twojogo woblica a njewzej twojogo swětego Ducha wote mnjo. Zwjasel mě zasej z twojeju pomocu a ten skobodny duch wobzarž mě.” Tak daloko naš tekst.

Swětkowne tšojenje wježo nas do Jeruzalema – a rowno słyšane słowa z 51. psalma, kotarež comy žinsa wobmysliš, wjedu nas teke do Jeruzalema. W kralojskem palasće wižimy znatego muža: Dabita krala, wot Boga lubowanego a žognowanego. Ale Dabit njesejži na kralojskem tronje; wjele wěcej laży won we prochu pšed Božym woblicom. Won jo do šěžkego grěcha padnuł: togo Uriasa jo dał wusmjersiš z mjacom Amonitarjow a Uriasowu žeńsku jo sebje za žonu brał. Profet Natan porokujo Dabitoju take pšestupjenje Božeje kazni. „Ty sy ten muž!” – to słowo pobijo Dabita k zemi; to słowo zeblaco jogo do nagego, až žedneje nitki pšawdosći na se wěcej njewuznajo. Ale Bog jo profeta Dabitoju posłał, aby jomu wopoznanił, až Bog wodawa pšestupjenja a grěchy. Dabit dej zasej stanuś a wen pšis ako nowy cłowjek, wucysčony wot grěcha.

Gaž my ten cěly podawk tak słyšimy, ga njoco nam se zdaś, aby te słowa: „Ty sy ten muž!” płašeli někakemu dawno zamrětemu cłowjekuju, ale kuždemu mjazy nami, tebje a mě! Rozmějo se, až my njesmy se tak wobšěžkali kaž Dabit; ale chto kšěl wo sebje groniś, až jogo wutšoba jo cysta. Njezdychujomy wšykne pod brēmjenim, ako nam nakłada ten grěšny wjazym we nas? To wojowanje we nas žo wobstawnje dalej: šěło pšešiwu duchoju, złe pšešiwu dobremu. A wot togo wšogo pšinjaso nam wu-moženje a lichosć ten swěty Duch:

Stwoř, Bog, mě cystu wutšobu;¹⁷
te žurja zamkni grěchoju,
njepšiwudaj jomu žeden raz,
ab do wutšoby pšišěl zas.

To njejo jano modlitwa, ale to jo wěste zlubjenje, kotarež se dopołnijo kuždemu tak pšosecemu. Ale smějomy tu nitku teke dalej plěsć, njemusy kuždy w swojom žy-wjenju raz pšejs pšez někaku krizu?

¹⁷ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, b. 194, 1.

Chto njeby to znał: smy zacwiblowane, zdušone, samo tužne. Ale wobšěžna droga pšez šamny tunel jo wětšy žěl krotka; na drugem końcu tunela jo bytše swětło: Bog Kněz caka na nas! Smy se k njomu pomodlili z teju štucku našogo psalma: Zwjasel mě zasej z twojeju pomocu, Kněžo! Won jo nam wodał; něnto smějomy se wjaseliš z cełeju wutšobu! Bog co wjasołych kšesćijanow. Rowno naše wejsańske swěženje su spore na radosći. To jo tak po Božej woli. Žinsa njegľadamy na to, až młogi jo se wotwobrošił wot našeje dobreje wěcy, až serbska rěc ma drje gorki wosud a zachada, až młoga ruka a głowa nam tudy brachuju, dokulaž jo se wuporała do podwjacor-nych stron, žož se nažejo lěpšego žywjenja – ně: žinsa glědamy wjasołe a połne op-timizma do psíchoda, smy gjarde na te pokłady, ako hyšći mamy a pokazujomy je rad našym gosćam.

Snaž se weto něchten wopěra gronjegy, ze sameju wjasołosću njedaju se problemy našogo casa rozwězaš. Zlubjone derjeměše dajo pla wjelich z nas na se cakaš, togodla njesćerpnosć; młogi mēni: smy to zasłużyli, až nas něnto k narje maju. Co pomožo nam dalej? We našom teksće stoj: „Ten skobodny duch wobzarž nam, Kněžo.” Pšo-symy Boga wo skobodnego, mužnego ducha. Serbska ludnosć njesmějo jano na wo-teběrajuce licby wužeraš, na tu njamoc kuždeje mjeńšyny, kotaraž cłowjeka k zemi tłocy – ně: Zezběrajmy se! Doprědka! Skobodnemu pomoga Bog! Njegľadajmy do-slědka, žož jo se dłužko dosć ewangelska serbska pobožnosć ze strony wušyny mjazy nami zanicowała, wjelgin na škodu za serbsku rěc a wěc. Wužywajmy tu lichotu, kotaruž něnto mamy, a pominajmy Bože słowo w maminej rěcy! Rownocasnje spě-chujmy serbsku rěc w našych familijach, aby teke do psíchoda dosć serbskich namšarkow a namšarjow měli! 51. psalm jo wosebnejšy tych pokutnych psalmow; won wježo nas do ducha Nowego Testamenta.

Luba wosada! Co wezmjomy sobu domoj ze žinsajšneje namše? Naš njebjaski Wošc co mēs kšesćijanow z cysteju wutšobu, z wjasołeju dušu a ze skobodnym duchom. Procujmy se wo to tsoje.

Hamjeń.

A mēr Božy, kotaryž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a myśli we Kristu Jezusu. Hamjeń.

Modlimy se:

Kněžo Bože, ty nam kažoš k tebje pšis ze wšyknym, což nas wobšěžyjo. Naša wěra jo pšemała, aby twoje žiwy poznali. Naša wola jo pšesłaba, aby twoje kaznje žaržali. Naša ruka jo pšemucna, aby tebje služyli.

Kněžo, daj nam jasnosť, wěstosć a moc, aby chojźili po twojej droze. Daj nam we tej namšy zrosć k twojej wosaže, kenž twoju wěrnosć pyta, twój měř požeda a twojo mě cesći.

Ty sy nam cłowjekam raz twój swět pšepowdał: ceły, njeskazony, njezranjony. My njejsmy twój nadawk derje rozměli. Kak wuglěda po našom swěse? Bomy a chromy; wšo ginjo – to jo naša wina. To njesmějo tak dalej hyś. My se zaběramy z problemami wjelikego swěta, ale skomužijomy we našom żywjenju rěch a porěd měs. My glědamy dodaloka, ale zabywamy na našogo blišego. Togodla pšosomy tebe za našu mložinu, aby swoju nažeju stajiła na tebe a se njezablůziła do wenkownych rozwjaselenjow. Pšosomy tebe za starych luži, až njewostanu samotne, ale ze žěkownosću spominaju na zajžony cas. Pšosomy za tužnych a wjasołych, za chorych a strowych, aby pla tebe wuchowanje namakali, we tych wichorojtych tyženjach. Kuždy žen jo twój žen, kužda kšocěń wježo nas ku tebe, we twojima rukoma smy wumožone. Hamjeń.

Bog Kněz buž z wami!

Hamjeń.

Boże słowo w rozgłosu¹⁸

Na njeźelu 3.11.1991

1. list Pawoła na Timotejusa 6, 15-16

Lube bratši a sotši!

Wodajšo, ažo južo zasej moj głos słyšyšo. Ale to njamožošo mě do winy dawaš. Našo serbske radio w Chošebuzu ma dobry projekt, ažd dejmy a comy w kuždym njeźelskem programje (na zachopjeńku) teke nabožne słowo słyšaš.

Rozmějo se, ažo žinsa, zož přědny raz take „Słowo k njeźeli” do serbskich domow sćelomy, jo dejał naš cesćony generalny promšt Richter ako nejwušy duchowny našogo teritorija k nam powědaš! Won pak jo mě pšosył, aby ja to na jogo mješće cynił. Tak powědam žinsa k wam we jogo wosebne nadawku.

Gronko za ten tyžeń stoj w přědnem lisće posła Pawoła na Timotejusa w 6. stawje wot 15. do 16. werša: „Tomu kraloju wšykných kralow a kněžoju wšykných kněžow, kenž sam njesmjertnosť ma, tomu buž cesć a nimjerne kralejstwo.”

Toš te słowa su kus modlitwy našogo posła Pawoła. We njej jo Jezus pširownany z kralom a kněžom. To se stawa ceso w bibliji. Kral se krali, se kněży, ma podejśpjoných – kral a kněz matej wjeliku moc. To wosebne na našom kralu a Kněz Jezusu jo, ažd nichten njamožo jogo wižeš, ažd won jo njesmjertny a wšogomocny. Tak jo Jezus kral wušej wšykných drugich kralow, kotarychž možomy wižeš, kotarež muse raz wumrěš a kotarychž moc jo weto wobgranicowana. Ale kšćijańska cerkwja njesmějo stojaš za mocu, ale musy wostaš cerkwja pod kšćicu, wojujuca a pšegonjowana. Wěšće bužo wona na końcu dobyšarska cerkwja. Togodla zgłosmy do modlitwy posła Pawoła: „Cesć a chwalba buž tomu kraloju nade wšyknymi kralami, tomu kněžoju nade wšyknymi kněžami, našomu Wumožnikoju Jezum Kristusu.”

Hamjeń.

Žycym wšyknym słucharkam a słucharjam hyšći spodobnu njeźelu.

¹⁸ Wšo, což njejo wosebne markěrowane, jo wotněnta Bože słowo w rozgłosu.

Cerkwine lěto 1991/1992

Na I. nježelu po Tśoch kralach

12.01.1992

Micha 5, 1

Lube bratši a sotši we Kristusu!

Ponjezele smy swěšili Tśoch kralow. To słowo Epiphantias jo nam pśecej cuze wostało, lěcrownož naša cerkwina pratyja žinsajšnu nježelu pomjenijo 1. nježelu po Epiphantias. Wostańmy lubjej pla tych Tśoch kralow, kotarež po bibliji su byli tśo mudre z jutšnjeje zemje. Woni su, ako Jezus se naroził jo w Betlehemje do Jeruzalema pśišli z pšašanim: Žo ga jo ten narožony žydojski kral? Smy jogo gwězdu wizeli a něnto pśišli jomu se pśemodlit. Kral Herodes take słyšecy jo se njemožnje wulěknul. Wšykne mjeršniki a pismawucone muse se zgromažiš, aby slěžili, žo ga ten zlubjony Mesias se naroziš dejał. Jich wotegrono jo: w Betlehemje, dokulaž profet Micha pišo: „Ty Betlehem w žydojskej zemi njejsy nikula nejmejše mjazy žydojskimi městami; pśeto z tebje dej mě pśiš ten wjerch, kenž moj lud pasć bužo.” Na to zawołajo Herodes tych mudrych potajmnje k sebje a sćelo jich do Betlehema: Žišo tam a pytajšo pilnje za tym žišetkom a gaž jo namakašo, ga powěsćo mě jo zasej, aby ja tež pśišel jomu se pśemodlit. Tak su te tśo do Betlehema šěgnuli a ta gwězda, kotaruž w jutšnej zemi wizeli su, jo předku nich šła, až jo zwjercha wustała tam, žož to žišetko jo lažalo. Toś su te mudre zajšli do teje wjaže, žož su to žišetko z Marju, jogo mašerju, namakali. Dołoj klěkajucy su se jomu pśemodlili a złoto, woruch a marhu podarili. Bog pak jo jim we cowanju pśikazał, aby se naspjet njewrošili k Herodesoj. A woni su po drugej droze zasej do swojeje zemice šli.

Tak daloko ewangelij na Tśoch kralow. Kogo su te tśi mudre w žłobiku nadejšli? Stary Simeon groni: Toś to žišetko jo swětło k rozswětlenju tatanjow a ku chwalbje swojogo ludu. Pla posoła Jana stoj pisane: „Šamnosć zajžo a wěrne swětło něnto swěši.” Jo to wěrne? Zachada šamnosć wopšawže? Njejo hyšći dosć šamnosći we nas a na swěše: Abo su luže dobre, maju-li dosć k jěži a maju-li svoj měř? Co jo how pšawda? Posoł Jan groni, ažo luže mjazy sobu se gramuju: to jo ta šamnosć. Po Božej woli dejmy ako bratši a sotši žywe byš, nejpjerwej ako kśesćijany we našej wosaže, ale naslědku wšykne cłowjeki na swěše.

Gaž to tak słyšymy, toś kuždy wě, źož pla njogo hyšći šamnosć jo. Smy žywe ako małželske, ako familija, swojźba a susedstwo: kak wjele zwady a njezjadnosći tudy namakajomy! Pšeccej jo tež drugi wina; snaž teke cesto my sami! My musymy se k tomu poznaś; to by lěpjej było. Lubosć k Bogu možo jano tam byś, źož bratšojška lubosć se namakajo. Wot posoła Jana se powěda, až won jo we wusokem starstwje swojej wosaže jano ceło te słowa wospjetował: Moje bratši a sotši, lubujšo se mjazy sobu! Šamnosć zajžo, wěrne swětło něnto se swěši. Jan ma pšawje, ronške nam wjele we swěše se njespodoba. Ale Kristus j o pšišek; z Božym słowom j o won to swětło do toho swětu pšijnjał. Luther jo spiwał:

To swětło nimjerne won jo,¹⁹
kotrež nikul njezgasnjo;
ten ceły swět won wuswěši,
ab swětła žiši bywali.

To wěrne swětło se swěši něnto, žinsa, zachadny tyžeń, pšiducy tyžeń, ceło. Wono njezajžo, dokulaž Jezus wo sebje groni: „Ja som pola was wšykne dny až do końca swěta.”
Hamjeń.

Žycym wšyknym posłucharjam a posłucharkam hyšći žognowanu nježelu.

¹⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 51, 4.

Na 2. nježelu po Tšoch kralach

19.01.1992

Jan 2, 1-11

Lube bratši a sotši!

Ako som łoni na Balkanje pobył wu swojogo syna Mata, ga smy k wjaceri žedne raz ze wino pšipijali. Toś som jogo pšosył, až won njedej mojogo dla telik pjenjez zbrojś: ja by teke z piwom spokojom był. Jogo wotegrono: Ale nano, wino jo to nejtuńše how; piwo jo droge, to njamožomy kupowaś! To dejali wěžeś, gaž lazujomy stary ewangelij na drugu nježelu po Tšoch kralach. Bogate luže njejsu to na žeden part byli, ako su Jezusaju, jogo mašeri a jogo wuknikam na swajźbu kazali. Potakem njesmějo se teke nichten z Jezusom zagranjaś, gaž wosebje drogu swajźbu wugotuju. Ale njejo se weto tencas na toś tej swajźbje bejnje wjele piło? Nanejmenšem pěš hundert litarjow jo to było we tych šesćich kamjenjanych kružkach napońjonych až k wjerchoju. Na take pšašanje jo stary cerkwiny woś Hieronymus tegdy tak wotegronił: Wopšawže njejsu tencas te swajźbarje to wino wupili; my pijomy hyšći žinsa wšykne wot njogo. Kak jo won to měnił? Posoł Jan pišo wo znamjenju. To znamje, kenž Jezus jo tencas w Galilejskem měštašku Kana cynił, wospjetuju se ako Božy žiw na pšikład kuždy raz namšy. Kak ga to?

Nježelske prjatkowanje co nas powucyś, duchownje natwariś, napominaś a trošto waś. Toś to cłowjecne słowo fararja se pšeměnijo z pomocu Božego Ducha do Božego słowa. Rozmějoš ty to? Bog Kněz sam k nam powěda ze słowami togo na prjatkarni abo pšed hołtarjom stojecego cłowjeka. Ja mogu jo teke tak wukładaś: kuždy raz, gaž se poramy namšu, smy my kazane na swajźbu, aby znanki byli, kaž Kristus pšeměnijo cłowjecne grono do njebjaskeje powěsći – tak ako won jo we Kana na wonej swajźbje pšeměnił wodu do wina.

Abo hyšći jaden eksempel: aby duchowny swěty sakrament wužělił, stajijo won oblatki a wino na hołtař; my žomy k Božemu blidu a jěmy wot Kristusowego šěla a pijomy wot Kristusoweje kšwě. Tak jo kšescijańska cerkwja dwa towzynt lět wěriła – wěriš ty to hyšći žinsa?

Modlimy se:

Kněžo Bože, naš cas jo pońny tšachotow; wjele luži zdychuju pod brěmjenim kuždego nowego dnja a njewě, kak dej dalej hyś. How jo manželstwo we wjelikej krizy,

tam mrěju młode luže ako wojaki we tšašnej bitwje; how njama młožina žedneje nažeje do pšichoda, hyn njamožo starša generacija se wotnamakaš z nowym casom – Kněžo, pšiwobroš se k nam, njedaj nam zapadnuš do zacwiblowanja a zdžarž nam twoj swěty měr. Hamjeń.

Žycym wšykny m lubym posłucharjam a posłucharkam hyšći žognowanu nježelu a spodobny tyžeń!

Na nježelu Estomihi

1.3.1992

Psalm 31, 2-6

Lube bratši a sotši!

Jezus groni: Glej, my žomy gorzej do Jeruzalema a wšykno bužo dokońcowane, až pisane jo pšez profetow wo Synje cłowjeka. Tak daloko bibliske słowo na žinsajšnu nježelu Estomihi.

Tu drogu, na kotarež Jezus něnto ze swojimi wuknikami žo, jo won južo cesto chojžik; z młodych lět jo wona jomu znata: Gorzej do Jeruzalema! Juskajucy, te stare kjarliže spiwajucy jo ten dwanasćolětny raz k městu Božemu ku swětnicy nejwušego šel. Ale kak wjele hynacej žinsa! Njewěstej, až deru byš we tom, což mojogo Wošca jo – tak jo won tencas powěžeł. Lubšy Jezu, sy ga to słowo zabył? Do Tyrusa a Sidona – až na podpołnoc – sy copal, lěc by se bojal toho, což we Jeruzalemje se wari. Z jasnym wokom wiži Jezus něnto tu tšachotnu sámnošć, kotaraž se kaž tšašne njewjedro nad jogo głowu zběra. A potom won wuznajo něco hyšći tšašnjejšego. Což grozne luže pšesiwo jomu se wumysliju, aby jogo wusmjeršili, to se stanjo wšykno po woli jogo njebjaskego Wošca. (Wšykno bužo dokońcowane, což pisane stoj pšez profetow wo Synu cłowjeka – tak smy we našom gronku slyšali.) Jezus wuznajo, až won sam jo to jagnje, kotarež bužo woprowane; až won sam jo ten wušy mjeršnik, kenž musy se daš do smjerši, aby z jogo kšwju ceły lud se wujadnal z Bogom. Jezus žo tu samu drogu, na kotarež jo cesto kšacał k swěženjam swojogo

luda poľny docakanjow. Ale źinsa jo to za njogo šěžka droga. „Ja musym” – kak cesto stoj to słowo nad jogo źywjenim. Glej, my źomy gorzej do Jeruzalema! To zni tak, lěc musy Jezus sam se a swojich wuknikow wubuźiś z cowanja, aby woni jasnje pśed sobu wiźeli, co jim grozy.

Njejsmy my kśesćijany stawnje na droze do Jeruzalema? Abo musy Jezus nas teke wubuźiś? Gaby teke my něco měli wot Jezusowego wěstego njetšašywego stupanja, gaby my pśecej wěźeli: Droga do Jeruzalema wježo pśez wjele tšachow, ale na końcu stoj dopoľnjenje.

K źinsajšnej njeźeli słuša 31. psalm: „Kněžo, na tebje se dowěrijom, njedaj mě niku- la do sromoty padnuś. Wumož mě pśez twoju pšawdosć. Pochyl twojej wuśy ku mnjo, pomož mě jěsno. Buž mě mocne kamjeniśćo a twardy grad! Ty kśěł mě z teje seši wuśěgnuś, kotaruž woni na mnjo su polecali. Kněžo, moj cas stoj w twojima ru- koma. Wumož mě z teje ruki mojich winikow a tych, kenž mě pśegonjuju.”

Lubujśo našogo Kněza, kenž wěrjacych wobzwarnujo. Buźćo skobodne a dobreje myśli, kenž na našogo Kněza cakaśo.

Hamjeń.

Na njeźelu Invokavit

8.3.1992

1. list Jana 3, 8

Lube bratśi a sotśi!

Žinsajšna njeźela ma we našej cerkwi to mě Invokavit. Jo to přědna njeźela we spot- nem casu. Bibliske gronko stoj pisane w 1. lisće Jana w tśešem stawje we 8. weršu: „K tomu jo se zjawił Syn Boży, aby won wśykne statki carta skazył.”

Kristus a cart stojtej sebje napśešiwo kaž wogeń a woda. Wobej matej wjele mocy; ale jaden jo nejwěšy winik drugogo. Ako cart se pśibližujo k Jezusoju, aby jogo spy- tował a skońcował, ga cyni won to wjelgin šykowany, zewšym nic njelěpy, ale z bibliskimi citatami: Syli ty Boży Syn, ga rjaki, aź te kamjeny se pśeměniuju do klě- ba; syli Boży Syn, ga puść se sam doľoj, pśeto stoj pisane: „Won bužo swojim janže-

lam nad tobu pšikazaš a woni budu ší na rukoma nosyš, aby ty twoju nogu wo kamjeń njestarcył.” Wšykno cu tebe daš, bužošli dołoj klěkajucy se mě pšemodliš.

Cart wjele lubi a co teke žaržaš, což jo nalubił. Ale Kristus wotpokazujo carta na pšecej gronjicy: „Zwigni se wote mnjo pšec!” Z tymi słowami njejo cart hyšći skońcowany, ale won wostanjo dalej, až bužo chyšony do wognjecego a šwablowego pjakła, kaž jo lazujomy we Wusokem zjawjenju Jana. Togodla njamožomy se smjaš cartoju, lěc by była jano ideja – ně, won jo pšawa paršona. Kaž dajo Kristusowe kralejstwo ze swojimi janželami, tak dajo kralejstwo carta ze swojimi złymi duchami. Joli Kristus pšišel skazyt statki carta, ga njetrjebał pšís, gaž žeden cart njejo.

Na kotarem boce stojmy my? Smy my Bože žiši abo pšiwisniki carta? To laży na nas. Kristus jo statki carta skazył, ale to spytowanje wostanjo. My pak wěmy, což posoł Pawoł pišo w swojom 1. lisće na Korintarjow we 10. stawje we 13. weršu: „Bog jo wěrný, kotaryž was njebužo wušej wašogo pšemoženja daš spytowaš, ale bužo z tym spytowaním tež końc gotowaš, až wy jo možošo pšénjasć.”

K nježeli Invokavit słuša 91. psalm: „Chtož pod woplěwaním Nejwušego seda a pod chłódkom Wšogomocnego wostanjo, ten groni k našomu Knězoju: Mojo dowěrjenje a moj grod, moj Bog, na kotaregož se nažejom. Pšeto won mě wumožo wot smjertnych paslow a wot tšašneje mrětwy, až ty se njetrjebaš zlěkaš pšed nocnym tšachom, pšed šypami, kenž wednjo lětaj, pšed mrětwu, kenž pší šmě łazy, pšed chorosću, kotaraž pšípołdnju skazenje naporajo. K tebe njepšístupijo nic złego, a žedno njewjasele njepšíbližyjo se k twojomu bydlenju.”

Modlimy se: Kněžo Bože, ty wěš, až my we tak młogej wjelikej tšachoše našeje słabosci dla njamožomy wobstaš; ga posćel nam skobodnosć a pšemoženje, aby njepšěstawajucy wachowali a se modlili, a gaž wšykno dobre smy wugbali, wobstaš mogli a wšykno, což našeje zbožnosći zajžujo pšez twoju pomoc pšewinuli Jezom Kristusa, našogo Kněza dla.

Hamjeń.

Na jatsownicu

19.4.1992

Markus 16, 1-8

Lube bratši a sotši!

Jatšowne spiwanja²⁰
w zwěžanej mocy
we swětej nocy
zazněju znazdala.

Zwonowe głosy du
pšewoźujuce
pšewušujuce
kjarliže z cystosću.

Zuki cesć powdaju;
spiwaj jan duša;
chwalbu ga słuša
Bogu tam w njebju.

Tak wobspiwajo Mato Kosyk źinsajšny swěžeń. Jatšy! Kaka połnosť kšesćijańskeje wěry a nažeje lažy we toś tom słowje! Wěšće ma kuždy cerkwiny swěžeń swoju wjeliku wažnosť za našo duchowne žywjenje. Ale co by nam pomogalo lubosne smjejkotanje njewinowatego źišetka we žlobje, gaby z teju sameju miłosću njewinowaty zbožnik na Golgata na nas njepoglědnuł? Co by nam pomogal swěty Duch na swět-kownem dnju, gaby njebył posłany wot Kristusa zrowastanjonogo? Co by nam pomogali šěžke šerpjenja šichogo pětka, gaby jatsownica dobyše kšicowanego njewobtwaržiła? Złamana jo moc smjerši; na rozpadankach jeje kněžarstwa stoj janžel Božy, kenž Kristusowe dobyše zapowěda. Ewangelij na jatsownicu stoj pisany pla Markusa w 16. stawje wot 1. do 8. werša: „Ako sobota zajšla běšo, kupowachu Marja Madlena a Marja Jakubowa a Salome droge zela, aby Jezusa žalbowali. A woni pšizěchu wjelgin rano na přědny žeń po sabaše k rowoju, ako słyńco schadašo. A woni žachu mjazy sobu: chto wotwalijo nam ten kamjeń wot rowowych žuri? A ako tam glědnuchu, wupytachu, až ten kamjeń wotwalony běšo, pšeto won běšo wjelicki. A woni žěchu do rowa nuts a wizechu młoženca k pšawej ruce sejžecego woblaconego z běleju dłužkeju drastwu – a woni se zlěkachu. Won pak žašo k nim: Njelěkajšo se! Wy pytašo Jezusa Nacareńskego, togo kšicowanego; won jo stanul a njejo

²⁰ Mato Kosyk, 2000, *Spise I*, (wud. Pětš Janaš, Roland Marti), Budyšin, b. 117.

tudy. Glej to město, zož jogo položyli běchu! Žiśo pak a powěźćo jogo wuknikam a Pěťsoju, až won přědk was pojžo do Galilejskeje; tam bužošo jogo wižeś, ako wam gronił jo. A woni zěchu jěsno wen a wuběgachu wot togo rowa; pśeto džanje a wulěkanje běšo jich popadnuło, a njepronjachu nikomu nic, pśeto woni se bojachu.” Tak daloko naš ewangelij.

Jatšownicu rano chwataju pobožne žeńske wen, aby swojomu lubowanemu mejstarjeju slědnu službu žěkowneje lubosći wopokazali. Bolosći połne su jogo śichy pětka na kśicowanje pśewoźowali, su jomu znoj z coła wotrěli, ako won pod šěžkim brěmjenim kśice se dołoj kidnu. Jano wone zwěrne su te šěžke štundy Jezusowego wumrěša pod jogo kśicu docakali, su posłuchali na jogo slědne słowa. Woni su hyšći pśiglědowali, kak se to lubowane šěło do zemje chowa – a potom jo noc, carna noc we jich wutšobach. Wiźeli drje su, až bu wjeliki kamjeń pśed rowowe źurja walony; wiźeli su, až nocna wacha bu tam stajona – ale lubosć jich zaslěpujo, až na tšachoty njeğlědaju: woni muse se rozžognowaś z drogim zamrětym. Lubosć a wěra jich gonitej, až Kristusa pytaju. Woni su šli, aby lubowanemu wucabnikoju slědne božemje dali – a co namakaju? Nimjerne gmejnstwo z nim, nimjerne žywjenje we njom. Wy pytašo Jezusa Nacareńskego? Won njejo tudy! Možo se pytajucemu tuźnjejše wotegrono daś nježli take, kenž jogo cełe procowanje k nicomu wugotujo? Jo se pak niži raz take wotpokazanje lubosnej wujasniło nježli z tymi słowami: Won jo ze smjerši stanul?

Ten kšasny žeń nět pśišel jo,²¹
jen dochwaliś nicht njamožo.
Krist dobył jo na winikow
a wšykných zbił do rješazow.
Haleluja.

Smjerś, carta a tu helsku złość,
grěch, žalosć, nuzu, tšachotnosć
Kněz Jezus Kristus pśewinjo,
kenž žinsa z rowa stanul jo.
Haleluja.

Kog pytašo? Krist stanul jo!
Tak janžel tam jim gronjašo;
te prozne ruby laže tam,
to powěśćo jog wuknikam.
Haleluja.

To słyńco, zemja, stworby wše,
kenž pjerwjej běchu stužone,
se žinsa wjelgin wjasele,
až swěta cart dej sromaś se.
Haleluja.

²¹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chośebuz, nr. 91, 1, 2, 3, 4, 11, 12.

Na sabbat rano chwatachu
tši žėnske malsnje k rowoju,
kšė Marje syna žalbowaś,
toś njamgu jogo namakaś.
Haleluja.

A my tež comy zajuskaś,
to haleluja wuspiwaś;
my, Jezus Krist, śi chwalimy;
nam k troštu grojej stanul sy.
Haleluja.

Hamjeń.

Na jatšownicu²²

Lube bratši a sotši!

Zwony wołaju wot wšykných tormow, orgele graju ze wšyknymi registrami, fararje zapowėdaju jo wot wšykných prjatkarnjow, wosadne spiwaju we wšykných cerkwjach, chore słyše jo na swoich postolach, žalujuce se troštujy pši rowach: Žinsa jo jatšownica! Kristus jo stanul! Haleluja! To jo ten źeń, kotaryž naš Kněz wugotujo; wjaselmy se a buźmy wjasole na njom!

Z wjaselim se spiwa wo dobyśu našogo Kněza; jogo pšawica wobchowajo to dobyše. Ja njewumrėjom, ale budu żywy zapowėdat Knězowe statki. Smjerś jo požrėta do dobyśa. Smjerś, źo jo twój špjeńc, hela, źo jo twojo dobyše? Bogu pak buźi źėk, kenž jo nam dobyše dał psez našogo Kněza Jezom Kristusa.

Chto kšėł nėnt tuźnje płakaś?

Ja płakaś njamogu;
mė wutšoba dej skokaś
we lutnem wjaselu!

Tak juska žinsa moja wutšoba a – ja se naźeju – tak buźo teke we wašých wutšobach, lube serbske bratši a sotši. Co ga nas gotujo tak wjasołych? Ten jatšowny ewangelij, kotaryž se žinsa w kuźdej cerkwi zapowėdajo.

²² Namša, nagrawana wot Telewizije ORB.

Wono jo zajtša rano, ako tši žeńske du pšez Jeruzalemske gase k tom rowu Jozepa wot Arematije. Woni maju zela sobu, aby Jezusowe šěło žalbowali. Ale woni se poraju pšepozdže a jich pšašanje: Chto wotwalijo nam kamjeń wot rowowych žuri? jo podermo. Kamjeń jo wotwalony; row jo prozny.

Moj Bože, co ga jo se stało? Njejsu ga winiki Kněz Jezusoju razka w rowje měř žycali? Janžel Boży groni žeńskim něco hynakšego: Wy pytašo Jezusa wot Nacareta, togo kšicowanego, won njejo tudy; won jo ze smjerši stanu! Glědajšo: tam běchu jogo položyli!

Žěk, moj Kněz Jezus, buži ší,²³
až ty ze smjerši stanuł sy
a smjerši wšyknu moc sy brał,
nam žywjenje tak zwarbował.
Haleluja.

Pšez twoju gnadu pšosymy,
nam wodaj wšo, což grěšymy,
a pomogaj že gnadnje nam,
o Jezu, twójim wuknikam.
Haleluja.

Bog, njebjaskemu wošcoju,
jog chwalobnemu synoju,
a swětem duchu gromaže
buž cesć a chwalba nimjernje.
Haleluja.

Hamjeń.

Ich wünsche allen Fernsehzuschauern gesegnete Ostertage und gute Erholung!

²³ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 467.

Na njeźelu 17.5.1992

Psalm 98, 1

Lube bratši a sotši!

“Spiwajšo našomu Kněžozju nowy kjarliž, pseto won cyni žiwy.”, tak zni bibliske gronko na žinsajšnu njeźelu Cantate.

Kak jo za nas był ten slědny tyžeń? Małko wjasela a wjele tužnych nazgonjenjow? Snaž lažy šěžki tyžeń slězy nas. Abo smy nadejšli drugich luži, ako su hyšći wěcej skjaržyli nježli my sami? Toś pšiwolažo nam ten psalmist: Spiwajšo, juskajšo, chwalšo? To njoco se makaš z našymi starosćami a tešnosćami. Ale musymy pšawje słučas na ten głos a werš. Komu mamy spiwaš? Našomu Kněžozju. Bog stoj we srježi. Toś ta wěstosć dej nam spiwaš wucyš, dej nas wjasołych wugotowaš. Ten wšogomocny żywy Bog, Stworišel a Zažarbowar – a nic někaka wuša moc, někaki pšisud – Bog sam jo mjazy nami. Bog, kenž w bibliji k nam powěda, kenž se nam zjawijo w svojich statkach. Won žaržy ceły swět w swojej ruce; ale teke twój mały swět, twojo rědne žywjenje, z krotkim: tebje samego a twój pšisud. Won wježo tebje po swojej raže a woli. Zaspivajmy togodla z wjasołosću wězecy: Bog jo hyšći mjazy nami. Won cyni žiwy, tak smy slyšali.

Jo ga to hyšći možno? Možomy to hyšći wěriš? Jo! My wospjetujomy to pšecej wotnowotki ako našu wěru, ako wjasele a zmysł našogo žywjenja. Toś jo Kristus, naš Zbožnik, ten žiw nade wšymi žiwami, kenž jo wujšel wot Wošca a k njomu zasej slědk šel, kenž jo Božu wolu cynił a šerpjel, kenž bu posłany wot Boga, aby wšykne do njogo wěrjece se njezgubili, ale to nimjerne žywjenje měli.

Bog cyni žiwy, won roži z kuždym cłowjekom, młodym abo starym. Swěty Bog jo k nam pšišel we swojom Synje Jezus Kristus. Toś ten jo nam pšiwolał: „Bog njejo wam wogramny, nawopak: won was lubujo, won wam wodawa waše pšestupjenja. Nic njedej was wot njogo želiš. Won jo wašu winu na se wzel, jo z njeju wumrěl a jo k jatšam zasej stanul z rowa.”

Zawěšće, zawěрно, Bog cyni žiwy. Nejwěšty žiw pak jo wodawanje našych grěchow. Chtož to wěri, stoj južo we nowem žywjenju. Won musy drje hyšći šerpješ, ale naš Wumožnik njedajo nam sam njasć, won njaso sobu. Tak bywa našo brěmje lažke. Dowěr Bogu wšyknu mału a wjeliku nuzu twojogo žywjenja: won možo ju zastajiš. Togodla spiwajšo našomu Kněžozju! Chwalšo a cesćo jogo! Pseto won cyni žiwy na nas!

Hamjeń.

Na njeźelu 24.5.1992

List na Kolosarjow 4, 2-4

Lube bratši a sotši!

Žinsajšna njeźela se pomjenijo Rogate, to jo na serbski: Bjatujšo! a klincy kaž pšikaz. Ale možoš bjatowanje pšikazaš? Gano jo mě wobłětny ćłowjek skjarzył: Ja by Bog wě co za to dał, gaby mogał zasej tak se modliš ako som raz ze swojeju maminku se modlił. Ach, wjele dajo se pisaš wo modlitwach? Młogi njamožo wěcej bjatowaš, dokulaž jo rěc wutšoby woteznał – tak ako jaden, kenž jo dłužko w cuzbje pšebywał a tuchylu swoju maminu rěc wotzabył. Ja nejlubjej wocy zacynjam, joli se modlim. Ale posoł Pawoł pišo na Kolosarjow: „Buźćo wobstawnje we modlenju a wachujšo we njom!” Potakem woboje płaši: wocy zamžeriš bjatujucy abo wocy wocyniš a wocušety byš.

Bibliske grono na njeźelu Rogate stoj pisane na samem końcu 66. psalma: „Chwalony buži Bog, kenž moju modlitwu njezachyšijo daniž swoju dobroš wote mnjo njewotwobrošijo.”

Pobožny Žyd chwali we starem casu swojogo Boga. Won se myśli na swoj lud, kotaryž Bog jo wuwjadł ze wšykneje nuze a wochłóžil. We našom casu jo wjele Žydow, kenž njamogu Boga chwališ dla tych groznych šerpjenjow, kotarež su pšišli na jich lud. Bog njejo modlitwy tych pšegonjowanych, katowanych a zamordowanych wušłšał. Potakem dajo woboje: to nazgonjenje, až Bog mě pomoga a swoj lud derje wježo – a to nazgonjenje, až Boža pomoc wuwostanjo. Jezus se modli w Getsemane wjelgin intensiwnje: „Wošce, joli možno, daš ten keluch wote mnjo žo – glich nic kaž ja cu, ale kaž ty coš.”

Jo Bog Jezusowu modlitwu zachyšil? Něnto njejo žywjenje lutne raženje, ale teke njeraženje a njedara. Wono pak njejo jano tuženje, ale teke wjasele. My musymy pšez šamne doły, połne njełuki, ale nazgonijomy we nich teke trošt a pomoc. Potakem bužo jano małko kšescijanow, kenž stawnje wotnowotki powědaju: „Chwalony buži Bog, kenž moju modlitwu njezachyšijo daniž swoju dobroš wote mnjo njewotwobrošijo.”

Bjatuj, tužna wuťšoba,²⁴
gaž śi tešna starość źaržy;
spuščaj jan se na Boga
a jom twoju nuzu skjaržy!
Modlenje Bog njezajspi,
wono jomu řednje zni.

Bog na twojom boce jo,
kogo kśeł ty něnt se bojaś?
Gaž pśez śernje droga źo,
w njebju dejš psi rožach stojaś!
Tam ta nuza końc pon ma,
bjatuj, tužna wuťšoba.

Hamjeń.

Žycym wam hyšći řednu njeźelu!

Na njeźelu swěteje Tšojosći

namša w Dešnj, 14.6.1992

1. list Pawoła na Korintarjow 10, 1-7

Swěty, swěty, swěty jo naš Bog a Kněz, ten wšogomocny, kenž běšo, kenž jo a kenž pśižo! Chwalba, kšasność, mudrość, źěk a cesć, moc a kšutosć buź našomu Bogu wot nimjernosći až do nimjernosći! Naš Kněz kralujo, ludy se tśesu, won seda na Cherubinach, zemja džy.

Lube bratši a sotši!

Lektion źinsajšneje njeźele swěteje Tšojosći stoj pisany w lisće posoła Pawoła na Romarjow w 11. stawje wot 33. do 36. werša: “Och, kaka dłym bogatstwa, mudrosći a wuznaša Božego! Kak njewuzgonjone su jogo rozsudy a njeposlěžone jogo drogi! Pśeto chto jo wuznał Knězowu mysl abo chto jo jogo ražiśel był? Abo chto jo jomu něco pjerwjej dał, aby jomu se zasej zarownało? Dokulaž z njogo a pśez njogo

²⁴ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chośebuz, nr. 268, 1, 6.

a k njomu wšykne wěcy su. Jomu buži cesć do nimjernosći! Chwalony buži naš Bog, chwalony buži jogo kšasne mě!” Haleluja.

Boža miłosć buži z wami wšyknymi a měr wot našogo Kněza Jezom Kristusa. Hamjeń.

W ewangeliju Jana w 3. stawje lazujomy: „Mjaz farizejarjami běšo muž z mjenim Nikodemus, jaden žydojski wušy. Ten pšíze w nocy k Jezusu a žašo k njomu: Mejstař, my wěmy, aź ty sy wot Boga pšíšeł ako wěrnny wucabnik; pšeto nichten njamožo take žiwy cyniš, kake ty cyniš, njejoli Bog z nim. Jezus wotegroni jomu: Zawěsće, zawěrnno ja žēju tebję: njejoli něchten z nowoty porožony, ga njamožo kralejstwo Bože wizeš. Žejo k njomu Nikodemus: Kak možo ćłowjek se narožić, gaž jo stary? Možo won tež drugi raz do mašerinego žywota zajś a se narožić? Jezus wotegroni: Zawěsće, zawěrnno ja žēju tebję: chtož se njenarožijo z wody a z Ducha, njamožo do kralejstwa Božego zastupiš. Což jo ze šěła porožone, jo šěło; což jo z Ducha porožone, jo Duch. Nježiwaj se, aź som tebję gronił: Wam jo trjeba, aź se z nowoty narožišo. Wětš dujo, zož won co; ty słyšyš jogo šumjenje, ale njewěš, wotkulž won pšichada a zo won leši. Tak bywa to z kuždym, kenž jo z Ducha narožony.”

Z 1. lista Pawła na Korintarjow w 10. stawje słyšymy toś te werše: „Njok wam zamjelcaš, lube bratši a sotši, aź naše wošce su něga wšykne pšez pusćinu šli. Ale nad wjelimi njemějašo Bog žedno spodobanje, pšeto woni buch w pusćinje zabite. Take pak jo nam k znamjenju se stało, aby my njepožedali za złym. Togodla: Njebužćo pšibogojske! Njedajšo se nam huriš! Njewarcćo! Bog jo wěrnny, kotaryž njebužo was wušej wašogo pšemoženja daš spytowaš.”

Kněžo, twojo słowo jo wěrnosć, zdžarž nas we toś twojej wěrnosći!

Lube bratši a sotši!

K njebju naše drogi du, how smy cuze gosći jano; pšez tu groznu pusćinu chwatamy do Kanaana. How smy wšykne cuzabne, na njebju pak domacne.

Tak jo: našo žywjenje jo drogowanie. Ale zo wježo ta droga? Žo comy pšis? Pšez tu pusćinu chwatamy do Kanaana. To pak njejo žedna lažka droga, ale šěžka, wobšěžkna: my žomy pšez tu nuzu, pšez starosć, pšez wobuzu, pšez kšik a wojnske lěta, a ćłowjekam jo běda. Pšez tu pusćinu chwatamy do Kanaana – tak ako israelske luže z

Egyptojskeje su šegnuli do toho zlubjonego kraja. Což na tej droze se jo stało, to jo nam k znamjenju se stało. Wušej měry žiwne tšojenja to su. Na žiwnu wizu jo Bog Kněz jich z Egyptojskeje wjadł, na žiwnu wizu jich pšez cerwjene morjo sporał, na žiwnu wizu jich nasešil na tej dlujckej droze. A wot tych 600 000 luži, kenž su raz wušegnuli, wjele jich jo pšišlo do noweje wošcojskeje? Někotare hundred towzynt? Ně! Abo 10 000? Ně! Ga nanejmenjej towzynt abo žedne hundredy? Nic razka žasešo abo pšeo – ale jano dwa: Jozua a Kaleb. Te druge su wšykne spadali w pusćinje. To jo nam k znamjenju se stało. To dejmy nejprwjej wobmysliš, nam jo se wjele wěcej miłosći a dobroši stało nježli wonym Israelitam. My njejsmy na Mojzasa dupjone, ale do Kristusa. My njejsmy jano Bože kaznje dostali, ale teke ten ewangelij, kotaryž swoje zlubjenja bogaše pšed nami na kopicu wusypjo gronjegy: to wšykno jo wašo! Bjeršo jano! My mamy hynakšu spižu ako ten /to mana we pusćinje a hynakše piše ako wodu z kamjenišća – my mamy swětu spižu a swěte piše we Božem bliže, zož Jezus Kristus se sam powdajo. Tak smy nanejłěpjej pšigotowane k tej droze do zlubjonego landu, zož naš Kněz na nas caka.

Bužomy teke tam pšiš a to njebjaske derbstwo dostaš? Na to dajo Kristus take wotegrono: wjele jo powołanych, ale mało wuzwolonych. Won nas warnujo. Posoł Pawoł pišo na Korintarjow, grichiske luže we wjelikem měšće bydlece, napońjone ze wšakeju cłowjecneju mudrosću. A tych warnujo pšed tymi samymi šěžkimi grěchami, kotarež te Žyži pšed dwa towzynt lětami cynili su. Z toho comy wuknuš, lěc w městach abo na jsach, lěc israelske, korintske abo serbske luže, lěc pšed pš towzynt abo dwa towzynt lětami, lěc nałogi, rěcy, case se pšeměnjaju; ta cłowjecna wutšoba wostanjo pšecej ta sama, pšecej a wšuzi požeda za tym nješlušnym a złym. Słuchajmy togodla na předne warnowanje posoła Pawła: „Njebužćo pšibogojске ak někotare Žyži su byli, ako su sebje złošane šele za Boga gotowali.” Njama to złoto teke hyšćer žinsa svojich služabnikow a pšibogownikow? Kake ganjanje a popadanje za pjenjeyimi a bogatstwom, rowno aby nimjerne žywjenje we njom było! Pšed požytnosću njejo nichten wobwarnowany, teke nejłěpše luže nic. Njejo wěrnosć taka? Ako som chudy był, jo mě dawanje lažko było a z wjaselim som to, což som měł, z drugimi želił; něntol pak, zož wěcej mam, som požytny a cu pšecej wěcej měš! Togodla to warnowanje: „Pasćo se pšed požytnosću, ta jo pšibogojstwo!”

To druge warnowanje zni tak: „Njedajšo nam se huril, ako někotare mjazy Žydami su se hurili.” Posoł Pawoł pomjenijo z tym jaden grěch, wot kotaregož njekšěže młoge luže nic słyšaš. Ga dejmy wo tom mjelcaš? Gaž cłowjek swojej žeńskej zwěrnny wostanjo a žeńska svojogo cłowjeka njewobšuzijo a njewjesta svojogo zlubjonego njewobtorijo, gaž w domach a kjarcmach wšykno we pocnosći se wotměwa we słowach a statkach, potom kšeli rad mjelcaš wo grěchach pšesiwo šestej kazni. Dłujkož to se njestanjo, musymy pšesiwo tomu prjatkowaš a warnowaš – chto ga by to wacej

cyni! Njebywa ga ten grěch tak cesto zagranjany? Teke nježenjona mložina bužo nam žekowna za kužde dobre słowo, kenž do wědobnosći pšimjejo.

A něnto tšeše warnowanje: „Njewarcčo tež, ako někotare Žyži tencas su warcali, dokulaž njespokojom su byli z Božymi drogami.” Njespokojnosť nadejžoš teke zinsa wšuderkano. Žiši warce, gaž posłuchaš a wuknuš deje; mložina barcy, gaž njejžo za jeje głowu; pšešiwu wušynje wjele skjarže; pšešiwu politikarjam warcymy wšykne, dokulaž telike hynacej žo, ako my to kšěli. Zwiga se pak samo stworba pšešiwu stworišelu, cłowjek pšešiwu Bogu. Njedajo ga žedneje žalby pšešiwu njespokojnosći? Profet Jeremija jo južor dawno taku nam napisał: „Kuždy warc pšešiwu svojim pšestupjenjam!” Gaž na te pšawje glědamy a wuznajomy, potom zajžo nam wšykno warcanje pšešiwu Božemu wježenju a šykowanju – a my gronimy: My smy jo hyšcer wjele gorjej zasłužyli.

Ale našo zinsajšne prjatkowanje njoco jano warnowaš, ale teke troštowaš. To cyni z tym słowom: Bog jo wěrnny. To jo zawěšće kšasny trošt. Bog jo wěrnny: to jo twardy fundament, kenž se njegnjo; na tom stojš wěšće, gaž wšykno druge pada a se minjo. Bog jo wěrnny: to jo kamjenišće, na tom dejš se zwignuš, syli raz padnuł, to jo słup, za ten možoš se žaržaš, gaž wichor a njewjedro pšízotej a dłymoke wody šumje; to jo swětło, kenž schada dobrym bogabojaznym wutšobam.

Bog jo wěrnny – ale mimo spytowanja njejžo tak dłužko, ako how na droze smy; pšecej bužomy musaš z nim wojowaš. To njejo lažko, bogabojazny wostaš kaž Hiob mjazy tatanjami, kaž Daniel w Babelu. Bog ma wěrne wusta, te žarže, což zlubiju; won ma wěrne wucho, to chyla se k tym spytowanym, won ma wěrnej wocy, tej glědatej na kšescijański lud; won ma wěrnu ruku, ta možo teke w nejšěšej tešnicy wšykno jěsno pšeměniš.

Bog njebužo nas wušej našogo pšemoženja daš spytowaš – to jo: won wotměrjio a wotwažyjo kužde spytowanje z našeju mocu. Won njepołożyjo na nikogo wěcej, nježli won pšenjasć možo. Togodla, gaž spytowanje na nas pšizo: daš jo złe požedanje abo warcanje abo šělno lušt abo tešnica wot Boga posłana, njocomy se bojaš, ale troštnje wojowaš. Bog jo wěrnny: žedno spytowanje njesmějo minutki dlej traš, ako jogo mudrosć to za dobre jo wuglědała; Noah njemusy na pšecej we tej arche sejžeš, Hiob njetrjeba na pšecej w popjele lažaš a Jozep nic pšecej w popajženstwu. Ako jogo cas a štunda stej pšišćej, jo Bog jich wuwjadł změrom a z wjaselim. Trajoli twoja kiblija dłužko, ga njemysli se: Bog jo mě zabył, ale žarž se za to: Bog jo wěrnny; won wježo tych svojich drje do dłymokich wodow – ale won jich teke zasej wuwježo. Jogo moc bydli we tych słabych. Wužarž, wachuj, bjatuj, wojuj! Pšeto mimo togo njedajo žedno dobywanje a žednu kronu!

Hamjeń.

A měř Božy, kotaryž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a myśli we Kristu Jezusu.

Hamjeń.

Modlimy se:

Kněžo Božy na njebju, ty sy wšyknym blisko ako se k tebe wołaju. Njedaj nam zapadnuś do zacwiblowanja a bžeznažejnosći, ale troštuj nas z twojim słowom. Mocuj nas z twojeju lubosću, kotaraž šerpjenje a smjerś pšewinjo. Kněžo Bože wjele njepšawa jo na swěše, wjele nuze! Zmil se nade wšyknymi podtłocowanymi, njewinowaše šerpjecymi! Wobzwarnuj słabych, wuswětli cwibljucych, mocuj chwjeju-
cych, wubuž spicych, wjež pytajucych. Daj, až jaden togo drugego njaso a pšenjaso, ty sy z nami kuždy nowy žeń. Kněžo, ty sy mě wuśy dał, aby starosći swojogo blišego słyšał; ty sy mě wutšobu dał, aby nuzu swojogo blišego rozměł. Cyń ty ze mnu, kaž se tebe spodoba a kaž teke mě tyjo. Lěc som žywy abo nježywy, ja som twój a ty sy moj. Cakam na twojo strowje a kralejstwo.

Hamjeń.

Na 8. nježelu po swětej Tšojosći

9.8.1992

List Pawoła na Hefezarjow 5, 9

Lube bratši a sotši!

“Chojźćo ako žiši swětła; pseto płod swětła wobstoj we wšej dobrotnosći a pšawdosći.” Tak zni gronko na ten tyžeń, kotarež jo napisane we lisće posoła Pawoła na Hefezarjow w 5. stawje w 9. weršu.

Biblija powěda cesto wo swětle a sámnosći. Z tym nještej swětło dnja a sámność nocy měnjonej; ale słowje swětło a sámność se měritej na našo cełe żywjenje. Žywnjenje mimo Boga a Kristusom se pomjenijo żywjenje we sámnosći; żywjenje z Bogom a Kristusom se pomjenijo żywjenje we swětle. „Wěrso we to swětło, aby žiši swětła byli!” tak psiwołajo Kristus tym swoim. Našo cełe żywjenje dej tak byś, až kuždy to wizi – te luže su žiši swětła. Potakem musy naša wěra do Kristusom se pokazowaś we našom żywjenju; ta wěra musy našo żywjenje pseměniś. Božko jo cesto tak, až njamožoś kśesćijanow wot njekśesćijanow rozeznaś. How nic se njemaka z našymi modlitwami.

Kristus groni, až te jogo deje swěšis ako swěće we jadnom swěće, kotaryž njewěri na njogo. Co jo z tym drje měnjone? Smy pšašane, kak wuglěda w našom manželstwje, kak wobchadaju starješe ze žišimi a žiši ze starješymi, kaki kontakt mamy ze susedom. Gluku a nje-gluku – něntejšny cas ze swojimi šěžkimi problemami – bjerjomy wšykno z Božje ruki abo zaklinamy wotergi ceły swět? Chojžimy casy na kšiwych drogach, kotarež muse se wobinuś swětła dnja a Božego woka? Z jadnym słowkom, smy ten tyžeń pšeporali ako žiši swětła? Kuždy de jał sebje na to wotegroniś! Płod swětła wobstoj we dobrotnosći, pšawdosći a wěrnosći, pišo posoł Pawoł we našom gronku. Wěrnosć – a žedna łdža, teke nic we komplikowanej situaciji, pšecej wěrnosć we myslach, słowach a statkach. Žedno pšisłodnistwo pšed cłowjekami; to su pšawe płody we żywjenju cłowjeka, kenž jo gole swětła. Tak jo, groni posoł Pawoł a my se modlimy: Kněžo, pomogaj nam k tomu!

Hamjeń.

Žycym wam hyšći rědny žeń a na zas' słyšanje pšichodnu nježelu!

Na 9. njezelu po swětej Tšojosći

16.8.1992

Markus 8, 35

Lube bratši a sotši!

Gronko za mjasec awgust namakajomy pla ewangelista Markusa we 8. stawje we 35. weršu. Jezus groni: „Chtož swojo żywjenje co zdžaržaś, ten jo zgubijo; chtož pak swojo żywjenje zgubijo mojogo a tego ewangelija dla, ten jo zdžaržyjo.”

Snadž rozmějomy te słowa lěpjej, gaž wobmyslijomy jich kontekst: Jezus zawoła k sebje ten lud gromaže ze swojimi wuknikami a žašo k nim; chtož co za mnu pšíś, zapřěj sam se, wezmi swoju kšicu na se a ži za mnu. Pšeto, chtož swojo żywjenje co zdžaržaś, ten jo zgubijo; chtož pak swojo żywjenje zgubijo mojogo a tego ewangelija dla, ten jo zdžaržyjo.

Kaki wužytk změjo čłowjek, gaby won tež cely swět dobydnuł, ale swoju dušu tšuł? Jezus powěda k swojim wuknikom a tym zgromažonym lužam. Našo gronko: Chtož swojo żywjenje co zdžaržaś, ten jo zgubijo; chtož pak swojo żywjenje zgubijo mojogo a tego ewangelija dla, ten jo zdžaržyjo a se měri na martyrium. Jezusowym wuknikom grozy tšachota, až budu pšegonjowane a wusmjeršone. Swěty ewangelium ma se wšyknym zapowědaś. Z tego nastanjo wojowanje, kotarež možo wot wuknikow żywjenje pominaś. Jezusowe winiki njebudu mjelcaś, ale jogo posołam za żywjenim stojaś.

Kak jo žinsa? Wotergi słyšymy, až niži bu jaden misionar zabity wot žiwych luži abo teroristow. Tak znajo kšescijańska cerkwja, pšedewšym katolska, hyšći žinsa martyrium, to jo, až jaden pobožny we službje za swojogo Wumožnika swojo żywjenje tšujo. Chtož ako wojak do wojny musy, njoco tam wumrěś. Ale won jo raz pšisegał, až co za swoju wošcojsku ze slědneju chrapku kšwě wojowaś. Tak musy won tež ze smjeršu licyś. Wot nas žinsa nichten njepomina, až woprujomy swojo żywjenje za Kristusa; weto jano ten, kenž něco zasajžijo za swoju wěru, tu kronu swojogo Wumožnika, rozměj: tu nimjernosć, dostanjo.

Ten pšiducy werš njeplaši jano wuknikom, ale nam wšyknym: Kaki wužytk změjo čłowjek, gaby won tež cely swět dobydnuł, ale swoju dušu tšuł? Ze słowom ‘duša’ jo how żywjenje měnjone. Potakem: Co pomožo tebe, gaž dobydnjoš cely swět – a tu-

chylu wumrějoš? Možoš ty ze wšyknymi twojimi dobytkaŋi twojo zgubjone žy-
wjenje zasej slědk dostaš?

Hamjeń.

Žycym wam hyšći spodobnu nježelu!

Na 12. nježelu po swětej Tšojosći

6. 9.1992

Matejus 12, 20

Lube bratši a sotši!

Našo gronko na 12. nježelu po swětej Tšojosći stoj popšawem w Starem Testamen-
še. Israelske luže su južo dłuŋko sejželi popajžone w Babelu a su cakali na wulicho-
wanje. Wětšy žěl su woni byli zacwiblowane a mimo trošta. Profet Jezajas zlubijo w
Božem mjenju, aŷ Wumožnik z teje bědy skoro pšizo. Won dej tych tužnych a
njeŋlucnych z nowemu nažeju do pšichoda napoľniš. Pla ewangelista Matejusa w 12.
stawje w 20. weršu stoj to gronko: „Jezus gojašo wšykných, aby se dopeniło to
gronjone pšez Jezajasa, kotaryž žejo: Nałamanu sćinu won njedołamjo a bajecy
sułžog won njedowugasyjo.” Z Kristusom jo ten zlubjony Wumožnik do swěta
pšišel. Což israelski lud njejo kšěl wěriš, to jo naša kšescijańska wosada zgoniła a
nawěžela.

Možoš ty teke chwalobny kjarliž na Božu pomoc we Kristusu spiwaš? Młogi žeń,
młogi tyžeń bywa nam šěžko. Kuždy musy swojo brěmje njasc. Njejsu wjele luži kaŷ
nałamana sćina a bajecy sułžog mimo nažeje a wjasela? Do takeje mucnosći słyšymy
Božy trošt. Jaden jo pšišel, ten njoco dołamaš, což jo nałamane, won njoco dowuga-
syš, což jano hyšći bajo; ale won co zmocniš a k nowemu žywjenju sporaš, což jo
wšu nažeju do lěpšego pšichoda zgubiło. Chtoŷ Jezusa Kristusa za Kněza ma,
njetrjeba zacwiblowaš. Kristus jo mocnejšy njeŷli wšykne mocy togo swěta. Won jo
mocnejšy njeŷli naša wuštoba we swojej tornosći a gramnosći. Chtoŷ Kristusa za
Kněza ma, ten se njetokoni a njepadnjo.

Žinsa jo nježela, žeń wotpocynka za šěło a dušu. Smějomy Bože słowo słyšaś, z kotaregož żywe smy. Mamy zasej wěstosć, až naš Kněz z nami jo. Cogodla se bojmy nowego tyženja? My słušamy do Kristusoweje wosady; naša wěra nas njaso. Tak kšacamy do nowego tyženja.

Hamjeń.

Žycym wam wšyknym hyšći rědny žeń a na zas' słyšanje pšichodnu nježelu!

Na 13. nježelu po swětej Tšojosći

13. 9. 1992

Matejus 25, 40

Lube bratši a sotši!

Gronko na 13. nježelu po swětej Tšojosći stoj pla ewangelista Matejusa w 25. stawje w 40. weršu: Jezus groni: “Cožkuli sćo cynili jadnomu tych mojich nejmjeńšych bratšow, to sćo mě cynili.”

Cožkuli sćo cynili, za tym bužo naš Kněz Jezus raz pšašaś na końcu našogo żywjenja, ale won pšaša to teke srjejz našogo casa. Na Jezusowe pšašanje wěmy wěsće wjele wotegranjaś: njejsmy byli gniłe abo bzezbožne. Ně, smy pilnje žěłali ze wšymi swojimi mocami. My smy z drugimi roželi, njejsmy nikogo pšewiželi we jogo nuzy, smy pomogali. Njejsmy teke na Boga zabyli, ale namšu šli, tam a doma se modlili. Smy našu dowěru stajili na Boga a jogo pomoc. Potakem smy żywe byli ako kšescijany.

Jo to wšykno, což naš Kněz měni ze žinsajšnym gronkom? Snaž měni won to: naša wěra musy byś wižeś kuždy žeń; kak wobchadamy z drugimi lužimi, smy my sol zemje a swětło swěta? Našo żywjenje wobstoj w njeliconych małych službach, zož se mjazy sobu pomagamy, teke rozwjaselijomy. Nuzu dejmy poznaś, kotaraž wo pomoc woła – tak ako my cesto na pomoc drugich cakamy, kotarež su naše suseži a kumpany. Jezus groni nam: kuždy dobry statk na cłowjeku we nuzy płaši tak, lěc wy

by jen na mnjo cynili. We tych bédnych, pšegonjowanych, chudych a brašnych poram se ja sam k wam. Ja cu wašo cynjenje wizeš. Žo potakem wo to, lěc my comy našomu Kněžu služys na našych nejryjńšych bratšach a sotsach – wšo jedno, chto woni su, lěc woni to zaslužyju abo nic, lěc su nam sympatiske abo nic. Snaž bužomy Boga musaš raz pšosys wo wodaše za wšo, což njejsmy cynili na našych nejryjńšych bratšach – a z tym tež nic na njom.

Modlimy se: Kněžo, ty sy mě wušy dał, aby słyšał wołanje mojogo blišego; ty sy mě wocy dał, aby wizeł bědu a žalósc wokoło mě, ty sy mě wutšobu dał, aby nuzu swogogo blišego rozměł. Kněžo, daj aby ja dosć casa měł za togo cłowjeka, kenž moju pomoc trjeba.

Hamjeń.

Žycym wšyknym posłucharjam a posłucharkam hyšći řednu nježelu!

Na reformaciski swěžen

31.10.1992

List Pawoła na Romarjow 3, 21-28

Lube bratši a sotši!

Gody, jatšy a swětki se swěše we wšykných kšescijańskich krajach; wšak druge swěženje kaž śichy pětk abo stupny stwortk teke - ale reformaciski swěžen plaši jano pla nimskich ewangelskich kšescijanow a pla ewangelskich Serbow. Mjertyn Lutherus njejo był Serb, njejo teke nic serbskego rozměł. Nawopak jo znate, až won njejo nic dobrego wo Serbach powěžeł. Weto spominamy na njogo na dnju reformacije teke we serbskej rěcy. K jogo nogoma su tencas we Wittenbergu sedali serbske młóžeńce, aby po svojich študijach swěty ewangelij we serbskich wosadach w maminej rěcy rozšyrjali. Předk togo casa su Serby južo kšescijany byli a pilnje namšu chojžili. Ale we tencajšnej katolskej cerkwi jo wěšty žěl šło wo kšescijański kult, mjenjej wo žywu

wěru. To zwisujo južo z tym, až rěc na Božych službach jo była cuza: łatyńska. Naše nani su drje w cerkwi teke spiwali a se modlili, ale wjelgin maľko toho rozměli. Ja som měnjacy, až reformacija jo pšinjašła Serbam Božu službu w maminej rěcy. Chto jo pjerwjej žiwał na serbšćinu? Wšuzi su ju zanicowali. Lutherus jo pominał, až maju se na wšyknych městach załožowaš šule. Cogodla? Njejo wo to šło, aby žiši wotněnta lěpjej licyš a rachnowaš wuknuli, ale aby se wuznali w Božych kaznjach. Lutherus pišo sam wo tencajšnem rozwucowanju we nowozaložonych šulach: Ja wižim, něnto ženu małe golacki a lube žowćka tak wjasole do šule; tam woni wuknu tak pilnje we katechizmje a Božem Pismje, až wutšoba mě poskokujo, gaž wižim, kak młode golcyki a žowcynki wěcej bjatowaš, spiwaš, wěriš a wulicowaš wuměju wot Boga a wot Kristusa, ako pjerwjej we tych wšakich kloštarjach a katolskich šulach.

Njejsu to byli raz pobožne šule w maminej rěcy! Južo w lěse 1574 jo se předny serbski katechizm šišćal z pjera Albina Mollerusa a južo 1610 nowy wot Handroša Tary. To stej chwalobnej rezultata reformacije. Na Bože słowo w maminej rěcy su musali naše nani dlej cakaš: 1709 bu Nowy Testament pšeložony do serbšćiny a 1796 Stary Testament.

My swěšimy žinsa ducha reformacije, kenž jo Serbam wjele dobrego wobražil - nic pak pšuskego njeducha, kenž jo jim wšykno zasej zebrał!

Gronko na žinsa zni tak: Pšeto hynakšy zakład njamožo nichten založyš mimo toho založonego, kotaryž jo Jezus Kristus. Z drugimi słowami: Jezus Kristus jo rozny kamjeń našeje cerkwje. A to jo Lutherusowy njezachadny statk: Bože słowo, kenž jo było znate jano we cuzej rěcy, jo won stajił do srjejžišća našeje wěry, a won jo wšo wotporał, což tomu zadora. Serbstwo jo wot toho svoj wužytk měło: Bože kaznje, wot Kristusa zapowědane, jo šulska serbska młožina w maminej rěcy wuknuła a kužda namša jo lužam k wutšobje šła, dokulaž su kuždycke słowko rozměli.

Tak pšiwolašo naš reformator nam žinsa z prjatkowańskim tekstom z lista Pawoła na Romarjow w tšešem stawje: „Kristusa dla wupšawijo Bog kuždego wěrjecego. Pšeto tudy njejo rozdželenje: wšykne su grěšyli a brachujo jim chwalby pšed Bogom, a dermo su woni wupšawjone z jogo miłosći pšez to wumoženje, kotarež pšez Kristum Jezusa se jo stało. Togo jo Bog postajił za kšawny wopor k wujadnanju pšez wěru, aby pokazał swoju spšawnosć. Ga mamy togodla za to, až ćowjek se wupšawijo pšez wěru mimo statkow kazni.”

Hamjeń.

Na njeźelu zamrětych

21.11.1992

Lube bratši a sotši!

Žinsa jo njeźela zamrětych a srjodu smy pokutny swěžeń měli, tak jěsno pśízo jedno za drugim, pśeto wonej słušatej gromadu. My spominamy na zamrětych a na smjerš žinsa, spominamy na zachadnosć how togo zemskego żywjenja. Wšykno nas dopomnjejo na taku zachadnosć: lěše jo zajšlo a z nim te pisane barwy struskow a bomow; słyńčko jo zašamnjone. Kaž kurjawa laže te dny na zemi a skoro bužo wona spaš pod běleju sněgowuju płachtu.

Cerkwine lěto źo teke ku końcu, jo slědna njeźela žinsa. Wšykne swěženje wot god až k swětkam a k swětej Tšojosći, teke te, kotarež w lěsu a nazymu smy swěšili, su nětol pśejšli. Wšak wotnowijo se naša zemja z kuždym lětom a to cerkwine lěto se zachopijo teke wot nowotki; ale my zajzomy a wujzomy a njepśízomy zasej. Našo żywjenje se njewotnowijo až na ten wjeliki sudny žen našogo Kněza. Pśejšlo jo teke wšykno, což Bog nam jo dał prjatkowaš, kak jo nas napominał, pšosył, warnował. Lěc my smy to derje wużywali abo nic, lěc to wšykno podermo za nas jo było abo płody pśinjasło – wono jo pśejšlo, my njamožomy jo naslědk wołaš. Wjele skomuženja laży drje na tej droze a pśeskjaržuju nas! Cerkwine lěto pśízo zasej a se wotnowijo, lěc teke za nas zasej pśízo, chto to wě? Kak wjele jich wot nas za lěto how na swěše bužo, to wě Bog. A gaž Boža gnada nam hyšcer jedno dolabowaš dajo – bužomy to bliše cerkwine lěto lěpjej browchowaš a k našej zbožnosći wużywaš? Wini-cař drje pšosy za ten figowy bom: “Wostaj jen hyšcer to lěto!” Ale gaž teke to podermo jo było, naslědku bužo se groniš: “Wotrub jen!” A lěc teke naš Kněz Jezus cesto Jeruzalem jo wołał a kšěł zgromažis – naslědku jo weto musał groniš: A wy njejsćo kšěli.

Wot nas, lube bratši a sotši, njedejało se tak groniš. My spominamy žinsa na to zajžone lěto, na tych, ako we tom lěše su zamrěli. Kužde lěto jo ta njeźela jedna njeźela nowego žalowanja a noweje boli. We duchu pśejzomy jich wšykných a naše myslenja du wot jadnogo ku drugemu. Kak młoge lube, lubowane woblico stupijo žinsa pśed našu dušu, kotarež w zachadnem lěše we smjerši jo wobleželo. Lěc starki svoj kij jo z rukowu pušćil a z togo podružnikojstwa, togo pilgrimstwa, se rozžognował ze słowami: Njewobzaržćo mě, pśeto naš Kněz jo gnadu k mojomu drogowanju dał. Lěc starka, kotaraž tak cesto na swojom cerkwinem měsće jo sedała a nětol k rědnějším namšam jo se wuporała, tych svojich we żywjenju a wěcej hyšcer pśez

zbožne wjasołe wumrěse žognujucy. Lěc smy pšewožili tu nejstaršu jadneje gmejny, lěc smy do rowa položyli žišetka, na krotko jano starješyma požycone, su mału chylku se wjaselili, grali a potom do kaščika se položyli. Lěc chude su byli, ako su pšebitowali swojo podružnikojstwo z wobstawnym domom tam zwjercha a něntol nikogo wěcej njewobšěžkaju. Lěc napšismo duše su byli wuryte a pšed Božy stoł wježone. Lěc dłužko to wojowanje jo trało, raz nažeja na polěpšotu, raz wubojanje a naslědku ta wojna zejgrana. Lěc te jadne kaž cowajucy su pšišli k brjogam nimjernosći, lěc druge su musali šerpješ pšez tyženje a ten Wumožnik njejo kšěł pšiš – och kak wjele płakanja a tuženja a stysneg zdychowanja na tom žinsajšnem dnju!

Wšykno šěło jo kaž tšawa a wšykna ćłowjecna kšasnosť zajžo. Tšawa zesknjo a kwětk wotpadnjo. A lěc było ředne, młode a nam lube to šěło; wono zajžo. Nejmudrjejša głowa, najpilnejša ruka, nejbytšejše woko, nejspěšnejša noga – my nje-wezmjomy nic sobu do wonego kraja.

Hamjeń.

Cerkwine lěto 1992/1993

Na 2. njeźelu pśichoda

06.12.1992

Lukas 21, 28

Lube bratši a sotši!

Žinsa swěšimy drugu njeźelu pśichoda. Njesłuchajmy hyšći na to gronko za ten tyžeń, ale na kjarliž togo tyženja! Za kuždu njeźelu cerkwinego lěta mamy wosebny kjarliž; žinsa jo to numer 39 we serbskich spiwarskich. Prědna štucka zni tak:

Něnt wjasel se, o kśesćijan,²⁵
syn Božy pśižo k nam nět žgan,
kenž jo naš bratš a wumožnik,
ten wěrnny Bog a pomocnik.

My znajomy cas Jezusowego pśichoda wosebje ako wjasoły cas. "Wy fromne zajuskajšo, waš kral se pśibliža!" Chto kśěł bys tužny abo kśěł našomu Wumožnikoju ze zamroconym woblicom napšešiwu hyš? Hyšći raz: Zajuskajšo, lube bratši a sotši, pseto naš kral se pśibliža!

Weto nježo we něntejšnej periože našogo cerkwinego lěta wo wenkowne wjasele z drěšim a klěšim, ale wo nutšikownu radosć, kotaraž dłymoko we wutšobje bydli a se njepokazujo z głosnym zogolom, ale ze šichym docakanim togo, což pśižo a we nas nowu nažeju zbužijo. Ale słuchajmy drugu štucku našogo kjarliža:

Ten sudny žeń nej daloko,²⁶
pśiž, luby Jezus, najěsno,
my kuždy žeń how cakamy,
pši tebe raži byli by.

²⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 39, 1.

²⁶ ebd., 2. werš.

To su hynakše zuki ako lutne wjasele. We tych tyženjach glědamy za Kristusom. Kuždy nowy źeń nam pšiwołajo: Won jo ducy, won se pora k nam. Ale šym dalej my doprědka kšacamy do casa pšichoda, šim wěcej smy pokazane na końc našogo casa, na ten zachopjeńk nimjernosći ze sudnym dnjom, źož Kristus zasej pšizo "sužit žywych a wumarłych". My znajomy te słowa z našogo wěrywuznaša. Kuždy źeń, kenž jo nam darjony pod Božym woplěwanim, jo kšocen bližej k tomu dnju. Cěły swět se měri mimo wotlěkanja na ten źeń, źož naš Kněz pšizo.

Wšuzi su kšescijany godali, ga to bužo; cesto su woni se zabłuzili we svojich myslach. Woni su něco wěžeš kšeli, což dej po Božej woli wostaš zatajone. My zewšym njewěmy, lěc pšizo Božy sudny źeń žinsa abo witše abo hyšci pozdžej raz.

Ale mamy znamjenja za ten źeń; Kristus powěda wo tom we svojich slědnych prjat-kowanjach. Won nam pšed wocy molujo, cožkuli bužo se staš pšed takim końcom mjazy cłowjekami a we cełej stworbje. My namakajomy to w ewangelijach, źož lazujomy wo katastrofach we pširože, wo tšašnych tšojenjach, kenž deje nas cłowjekow wubužis z našeje letargije.

Mamy tšach pšed takim sudnym dnjom? Ně, pšeto Kristus nam z gronkom žinsajš-neje njezele pšiwołajo: „Zwigajšo waše głowy, dokulaž wašo wumoženje se pšibliža.” Njedajšo se wottšašyš, njebojšo se! Njestanjo se nic złego; ale našo wumoženje jo blisko, pšeto naš Wumožnik se pšibliža. Kristus co nas wulichowaš, samo wot tužyce a smjerši. Togodla smějomy ze slědneju štucku našogo kjarliža spiwaš:

Ga chwataj k sudu, luby Kněz,²⁷
do twojog raja ty nas wez;
pšiz k nam we twojej kšasnosći
a pomož nam k tej zbožnosći.

Hamjeń.

Wšyknym pšiposlucharkam a pšiposlucharjam hyšci ředny źeń a na zas'łyšanje pšichodnu nježelu!

²⁷ ebd., 11. werš.

Na 3. nježelu pšichoda

13.12.1992

Jezajas 40, 3.10

Lube bratši a sotši!

We slědnyma tyženjoma smy wšake słyšali wo tom Knězu, kenž ma pšíš. We knigłach profetow se pomjenijo ten docakany: miłosćiwy, ponižny wot wutšoby, spšawny, chudy, naš pomocnik. To wšykno njejo nic imponantnego. Njewěrimy, až miłosćiwy cłowjek možo swět wobrošís. To jo skerjej pšijazna powěsć, což lazujomy w profetach – a wot tam se wzejo wšykna lubosnosť adwentskego casa ze zelenymi wěncami a ze swěčkami, kuždy tyžeń jadna wěcej, kotaraž dej nas pšigotowaš na godowne swěženje. Ale južo žins tyžeń smy hynakšy zuk słyšali, kenž zaznějo pšez cas pšichoda, rozmjej wo końcu swětu, gaž pšížo Božy sudny žeń. Smy słyšali wo tom, až toš ten cas zachada a Bože nimjerne kralejstwo se doložni.

Našo žinsajšne gronko zjawijo něco podobnego: „Pšigotujšo našomu Knězoju tu drogu; pšeto lej; naš Kněz pšížo z mocu.” A přědna štučka kjarliža, nam danego za tšešu nježelu pšichoda, zni tak:

Wy kšescijany pilnje²⁸

se řědnje zgotujšo!

Waš wumožnik tak zmilnje

se k wam nět poraš co.

Wot Boga ma tu moc,

ab wšykne grěchy stamał,

a smjerš a rowy złamał

a zagnał šamnu noc.

Ponižny lažko se zanicujo. We tom swěše žo wo moc a pjenjeze. Miłosćiwy njamožo se pšesajžiš; nichten na njogo njeglěda. Kak se spiwa we našom kjarližu? "Won ma tu m o c".

Južo ako Jezus jo zašěgnuł do Jeruzalema, su jogo poznali ako mocnego, lěcrownož won jo ponižnje rejtował na wosle a su wołali: „Hoziana Dabitowemu Synoju!

²⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 41, 1.

Chwalony buži, kenž se pora w Knězowem mjenju. Hoziana w wušynje!” Dalej jo se jogo moc pokazała, ako won rozgniwany ten žydojski tempel wucysći abo ako won jo chorosć a smjerś pšewinuł, bėdnych gojegy.

Jezus Kristus jo ponižny a rownocasnje mocny, pomocnik a Kněz, služabnik a kral. Won něnto se pora k nam a jogo dla klincy Boža chwalba pšez ceły swět wot jadnogo kontinenta k drugemu. Kněz co won byś we swojej wosaže; won co sam se kněžys nade wšyknymi, kotarychž jo zwołał do njeje. Kněz co won byś nad tobu a nade mnu, aby naše wutšoby jomu słušali a posłuchali žeńk ak žeńk, kuždy tyżeń pšez naše cełe žywjenje. Až my jomu poslušne smy, kaž jogo słowo jo wot nas pmina.

Žimy godownym swěženjam napšešiwu, zož Božy wjeliki žiw se stanjo: našogo mocnego Kněza namakamy w žłobje w Betlehemskej groži.

Modlimy se:

Moj Jezus, ja som chudy,²⁹

a nic ak grěchy mam,

nět pšigotuj ty tudy

mě z twojej gnadu sam!

Šěń mě do wutšoby

z tog žłoba we tej groži,

ga dušu to mě chłóži

a ja som žěkowny.

Hamjeń.

Žycym wam wšyknym hyšći řednu tšešu nježelu pšichoda!

²⁹ ebd., 4. werš.

Na 2. godowny swěžen

26.12.1992

Jan 1, 14

Lube bratši a sotši!

Za celý godowny cas mamy to gronko z ewangelija Jana w přědnem stawje w 14. weršu: „To słowo bu šěło a bydlašo mjazy nami.” To jo wjelgin šěžko k rozměšu. Ewangelist Jan jo kšěł z tym špruchom cełe godowne tšojenje wugroniš. Pšipodla wobspomnjete dej byś, až pla našogo posła Jana mysyš cesto wjelgin twarde worjehy luščiš. Ale chtož godowne posołstwo, godowny ewangelium wo narodu našogo Kněza Jezom Krista kradu k wutšobje brał jo, tomu se wotcyniju teke žurja k našomu gronkoju.

"To słowo bu šěło" njegroni nic drugego, ako Bog jo do togo swětu pšišel. Ten swěty daloki Bog jo nam cłowjekam se bližył ako cłowjek. Jogo wošcojska lubość k tym zgubjonym cłowjecnym žišam jo se zjawiła we tom žišetku w Betlehemje.

Bog jo do našogo swětu pšišel: to jo tak wjele ako to Jezus-žišetko jo nam ze svojim žywjenim pšed wocy stajiło, až Bože słowo pšez cełe žywjenje wježo. To wšogomocne słowo – wono jo celý swět stworiło ze svojim "Buž swětło a bu swětło!" – toś to słowo jo wižeš we Jezu, jo słyšaš we jogo prjatkowanju, jo poznaš we jogo žiwach a znamjenjach. Wono jo se dopołniło we šerpjenju a wumrěšu na kšicy a jo se dokońcowało kšasnje we stawanju wot wumarłych.

Naš reformator Mjertyn Lutherus jo wopytał, nam we swojom kjarližu za ten tyžeń to wšykno rozjasniš.

Kněz Jezus, buž nět chwalony,³⁰
cłowjek narožony sy,
wot kněžny cysće, zawěrnje,
tog wjasele se janžele.
Kyrieleis.

Na swěše ten najmocnejšy
w žłobje lažy powity,
ak jadno małe žišetko,
kenž celý swět sam stworił jo.
Kyrieleis.

³⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 51, 1-4.

Tog Wošca Syn tak wusoki
w groži nam se naroži,
dla nas jo cłowjek wordował,
kenž jo nejwušy Bog a kral.
Kyrieleis.

To swětło nimjerne won jo,
kotrež nikul njezgasnjo;
ten ceły swět won wuswěši,
ab swětła žiši bywali.
Kyrieleis.

"Swětła žiši" – to su Bože žiši, kotarežuju se derje woplěwane w Božej ruce ze swojim cełym žywjenim, z mužom a ze žonu, ze starješyma a ze žišimi, ze žěłom a wot-pocynkom, z dobrymi a njedobrymi dnjami.

Ten Syn tog Wošca, Bog won jo,³¹
gość na swěse wordujo;
nas pora z teje žalosci
a wježo nas do zbožnosći.
Kyrieleis.

Na zemju pšizo chudučki,
ab se zmilił nad nami;
a w njebju rozbogašil tam,
ab rowne byli janželam.
Kyrieleis.

My dejali ten kjarlič we tych dnjach pšecej wot nowotki spiwaš a bjatowaš. Won wulicujo nam tu powěšć, kotaraž pšecej wostanjo žiw, kenž Bog jo cynil, dokulaž won lubujo ten swět tak wjelgin, až won jo musal jen wumožys.

"A bydlašo mjazy nami", stoj w našom gronku. Gaž Bog pši nas bydli, ga smějomy z nim powědaš. Potom smy derje troštowane we tom swěse, teke srjež wšogo šěžkego, dokulaž Bog sam nas troštujo. Bog jo do swětu pšišel: za to smy žekowne, dajomy jomu se kněžys w našom žywjenju a wuznajomy:

Z tym wšykny m jo won služyl nam,³²
swoju lubosć dawał sam;
tog comy se nět wjaseliš
a Boga nimjer wuchwališ.
Kyrieleis.

Hamjeń.

³¹ ebd., 5. a 6. werša.

³² ebd., 7. werš.

Na njeźelu Invocavit

namša w Prjawozu, 28.2.1993

Jan 1, 35-42

Luba serbska wosada!

Witam was wšykných wuśobnje na serbsku namšu do Prjawoza! Ja musym se sromaś, dokulaž njejsom hyšći žednje how pobył a teke nikogo njeznajom. Ale se nažejom, aź bužo teke tudy dosć luži, ako Bože słowo lubuju. Wo to nam źo, a wo nic drugego: wot Kristusa prjatkowaś! Ja njamogu wěriś, aź něchten možo pśeśiwo tomu byś. Njejo to dobra ideja, aź serbske namše se njewotměwaju jano tam, źož jadna wosada nas woła, ale teke tam, źož su luže se južo wotwucyli w maminej rěcy bjatowaś a spiwaś. Njewěm, ga jo slědna serbska namša we tej cerkwi była. Wospjetujom: gaž Prjawoska wosada nas wołała njejo, ga jo Kristus nas wołał, teke tudy Bože słowo zapowědat. Rozmějo se, aź to možomy nejlěpjej cyniś w maminej rěcy. Ja njok wěriś, aź taku službu w Božem mjenju možo něchten wotpokazaś. Doněta smy ze serbskimi namšami wšuži źěkownu wosadu namakali, to drje njebužo w Prjawozu hynacej!

Po namšy comy hyšći štundku gromaže wostaś na wjasołe rozgrono a na tasku kafeja. Na to su wšykne pšepšosone! Našu kolektu dawamy na końcu teje namše. Dajšo nam Boga pšosyś wo jogo žognowanje za našo bjatowanje, spiwanje a prjatkowanje.

Měr buži z nami wot tego Kněza, kenž jo, kenž jo był a kenž pśižo.
Hamjeń.

W ewangeliju Jana w přědnem stawje wot 35. do 42. werša stoj pisane: „Na drugi zeń jo Jan tam stojał a dwa jogo wuknikow. A gaž won glědašo na Jezusa pśichadajucego, rjaknu won: Glej, to jo Bože jagnje. A tej wuknika stej słyšałej jogo to groniś a stej šlej za Jezusom. Jezus pak se wobroši, wuglěda jeju za nim duceju a rjaknu: Co pytatej? Wonej pak stej jomu groniłej: Rabbi (to jo wukładane: mejstař), źo ty bydliš? Won rjaknu k nima: Pojźtej glědat. Toś stej šlej glědat, źo won bydli, a stej ten zeń pla njogo wostałej; to běšo wokoło źaseteje štundy. Handroš, Šymanowy bratš, jo był jaden teju, kotarejž stej to wot Jana słyšałej a za nim šlej. Ten zmaka nejpjerwjej swojogo bratša Šymana a powěda k njomu: Mej smej tego Mesiasa (kenž jo na našu rěc ten žalbowany) namakalej. Won jo jogo k Jezusu wjadł. Jezus na njogo

glědajucy jo gronił: Ty sy Šyman, Jonasowy syn; tebe budu Kefas groniś (to jo na našu rěc Pěťš kamjenišćo).”

Kněžo Božo, twojo słowo jo wěrnosć, zdžarž nas we twojej wěrnosći.
Hamjeń.

Lube bratši a sotši!

My se musymy žiwaś, až teliko dupjonych kśesćijanow jo a tak mało tych, kotarež Jezusa su namakali. Žiśi su brane a z tym su z Bogom gotowe; na žednu namšu wěcej njepsidu, až snaž pši swojom wěrowanju. Jo, wjele jich jo, kotarež se razka nje-daju wěrowaś mjenjece, až to južo manželstwo jo, gaž golc a žowka gromadu ženjo-tej. Tež na jsach słyšyš słowa wo Bogu a cerkwi, až jadnomu jo tšach. Na com to lažy, ažo wšykna kśesćijańska cesć a pocnosć tak woteběratej, až luže namšu njechoj-že, až z kopicami z cerkwje wustupiju? Co jo na takem spadanju wina?

Wšake bužo se groniś; ale wosebnejša wina jo, až Jezusa pśeliš mało znajomy a to-godla z nim dosć njerožimy; togodla zasej njewěmy, co na njom mamy a tež pšawje k njomu njepsizomy. Akle pon bužo nam lěpje, gaž Jezusa pšawje zepšimamy. Smy-lic we njom, ga nichten nas njamožo wot njogo pšec tergnuś. Ale kak nama-kam Jezusa ako mojogo Wumožnika? Jan dupjať pokazujo se ako pšawy kśesćijan ze swojeju ponižnosću. Wjeliku cesć jo sebje dobył ze svojim prjatkowanim. Ale won njepyta swoju cesć. Pši dupjenju jo won Jezusa ako Mesiasa poznał a stupijo něnto naslědk. Won drje powěda zasej a zasej wo Jezusu: won dej rosć, ja pak woteběraś; ja njejsom godny, aby jomu crjej-rjemjenje rozwězał.

Na drugi žeń njegroni Jan nic ako to jedno słowko: „Lej, to jo Bože jagnje.” Kak wjele lažy we tom krotkem słowku. Cěły spotny cas prjatkujomy wo Božem jagnje-su, cełe wumoženje jo we tom słowcycku wobzamknjone. Bože jagnje – we tom lažy, až Jezus jo wot Boga pšišeł a dalej, až won naše grěchy njaso. Won jo ten, kota-ryž sam žednogo grěcha njejo znał; togodla možo won grěchy wodaś. Jan njeběšo tegdy hyšći nic wěžeł wo Jezusowych statkach, až won jo dejał ako Božy Syn se wo-pokazaś z wjelikimi znamjenjami a žiwami. Ale Jan jo se podnurił do Starego Testamenta a pši tom jo se droga wumoženja pśed jogo duchnym wokom zjawiła; takego ako Jezus jo we swojom pozdžejšem cynjenju se pokazał, takego Jan jogo wi-ži, takego jogo svojim wuknikam pokazujo a z tym jim groni, až njetrjebaju dlej pši njom wostaś, ale deje za Jezusom chojžiś. Glědaj: „To jo Bože jagnje!” Na tej wěrje wotpocywa naša ceła cerkwja. To jo naša pomoc.

Tež nam płaši to napominanje: Glědaj! We awše abo na kolasu sejžecy njamožoś glědaś, kak struski na polach kwitu; k tomu dejś sebje casa wześ. Tak tež njamožo-my wiześ wšu kšasność Božego jagnješa, gaž njocomy sebje k tomu ten cas wześ. Na tom nam brachujo. Nic na casu, ale na wěrje. Głod a łacność za pjenjezymi jo wje-lim głowu zmurila; woni sebje njebjeru casa, na Jezusa glědaś. Jan dupjať njejo rozeł ze swětnymi kubłami. Za jogo cas jo tež wjele bogatych było; ale źo su woni wostali, źo su jich dobytki? Zaryte, zabyte. Nichten njeznajo jich mjenja, proch a popjeł jo, což su nazběrali. Ale což Jan we samotności z Božego słowa jo zbadal, to jo żywjenje, to trajo tak dłuško, ako se bužo pytaś za Wumožnikom a wumoženim. Glědaj tež ty na to Bože jagnje, wuzgoń a spytuj, což wo njom jo gronjone; glědaj do twojeje wutšoby, kak wona potrzebna jo wochłóženja a mocowanja. Gaž ty tak se k Jezusu pšibližujoś, potom bužoś dlej a wěcej wěriś, až won jo Bože jagnje, potom změjoś to požedanje pši njom wostaś.

Janowej wuknika njespušćijotej swojogo pjerwejšege wucabnika njezwěrnosći dla, ale dokulaž Jan sam jeju k Jezusu goni. Jezus jeju wiži. Won njedajo jima we nje-wěstosći wostaś, ale won se wobrošijo k nima; won njecaka, lěc bužotej něco groniś, ale sam jeju pšaša: „Co pytatej?” To jo lažke pšašanje, ale weto tak wažne, rozsužece. Co pytatej – zemsku cesć, swětnu mudrosć abo Božu wěrnosć, nutśikowny měř?

Tak pšaša Jezus kuždego wot nas. „Co ty pytaś?” Wobmysli to krađu! Pytaś ty na zemi pjenjeze a dobytki, wjasole a dobre dny, cesć a chwalbu pšed lužimi? Pytaś ty gluku pšez swoju moc abo pytaś Boga we swojej lubosći? Maś ty we sebje někake za-cuwanje nimjerneho dospołneho byša Božego a pytaś ty tu zgubjonu drogu k Božej wutšobje? Pytaś ty wodawanje grěchow a Wumožnika, kenž měř wulewa do twojeje duše? Lej, to wšykno lažy we tom krotkem pšašanju: Co pytaś? A kake wotegrono dajotej? Žiwno nam jo, až tej wuknika zewšym njewotegronijotej, ale Jezusa pšaša-tej: „Žo ty bydliš?” Młogi wot nas by dłuško powědanje zachopił. Ale wonej wěštej ako Jezus, až tu dłymokosć Božu njamožoś za krotku štundku wupoceraś; tež nja-možoś ze samych słow Jezusowe bogatstwo zapšimjeś. Ale chtož co Jezusa měś, ten musy swojo cełe żywjenje z nim zwězaś, musy jogo pšewožiś k chorym a tužnym a glědaś, kak won jich troštuj, musy pši njom byś we śichych štundkach a glědaś, kak won we modlitwje z Bogom se zwěžo.

„Žo ty bydliš?” – tak pšašaj tež ty. Naš Kněz bydli hyšći žinsa mjazy nami. Won bydli w Božem słowje. Wocyń twoju bibliju a lazuj we njej. Teke w Prjawozu su take, kotarež to cynje a woni změju wot tego wětšego žognowanja ako wot njetrěb-nego lazowanja, ako wjele drugich sebje cynje. Won bydli w Božem domje.

We Serbach jo dobry nałog namšu chojžiś abo Bože słowo w radiju w maminej rěcy słyšaś. Chtož how derje slucha, ten změjo wot tego žognowanje; chtož to njecyni, jo lažko na njeřawych drogach wiześ. We našom casu ma cłowjek wjele cyniś, aby

wobstał we swojom powołanju; šym wěcej dejmy wšykno njetřebne wostajiš, a te li-che štundki, kotarež mamy wjacor a sobotu, nježelu, dejmy se podnuriš do Jezusa. Ja som južo wšake knigły lazował, pšecej zasej pak wuznajom, až wušej biblije žedne njejsu; ja som južo we wšakich gromadach był, ale te nejlubosnejše su te, žož wot Jezusa se powěda.

Chtož za Jezusom chožzi, ten jogo namaka. Pojžtej glědat, tak wotegronijo Jezus. Wšykno tak krotko, wšykno bžez wjele słow. Wonej dejtej glědaš, potom bužotej samej wěžeš, co na Jezusu matej. Wonej njamožotej se naglědaš a naposluchaš. Wonej stej ceły žen pši njom wostałej; won se rozgranjašo z nima wo Božem kralejstwje, a płod takego rozgrona jo był, až wonej na pšecej pši njom stej wostałej – cas žywjenja.

Kšěł naš Wumožnik nam pomogaš, aby pši njom wostali a wjele bratšow a sotšow k njomu pšiwjadli.

Hamjeń.

A měr Božy, kotaryž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a myśli we Kristu Jezusu.

Hamjeń.

Namša w Dešnjje

5.3.1993

Psalm 122, 1-9

Lube Dešanarki, lube Dešnarje, lube gości!

Popšawem musym se zagranjaš, až ja žinsa přězy was stojm. Njeby dejał lubjej jaden młodšy toš tu službu cyniš? Wěrsó mě, ažo žednje njejsom stojał za cesću. Pla wojakow nigdy njejsom był w přednej smuze, ale pšecej w drugej a tšešej! Ale waša pilna kněni Christina jo mě dwa raza wutšobnje pšosyła, aby žinsa do Dešna pšišel – tak něnto juž sam wěrim, až mě how browchuju! Co se co: Wy musyšo spokojom byš ze žědom na Dešańskej prjatkarni.

Južo w 30tych lětach som jězdźił na Dešańsku faru na rozgrono z kněžom fararjom Šwjelu. Som jogo kuždy raz w gumnje nadejšel, žělajucego ze sadom abo ze zeleninu. Raz stej dwa golca na droze z pjerkami grajkałej a ten jaden jo zajuskał: „Pogłědaj Fryco, kak mojo pjerko lěta!” Tencas su žiši hyšći serbski powědali mjaz sobu. Kněz farař Šwjela, jadanak stary z našym nanom, by nawłos to lěto swoj 120. narodny zeń swěšił. Won jo wjele za mnjo cynił, za gymnaziasta a potom študańca. Togodla som jomu wušej měry žěkowny. A ja by gorki do Wjerbna njasł, gaby Janojc njewomucne procowanja wo to serbske wuchwalił. Kuždy wě, až su sebje kněni Erika, kněz Herman a teke druge čłonki teje familije wusoku chwalbu zasłužyli. 10 lět wobstoj Dešańska domowniska špa, to swěšimy žinsa teke. A korjenje toho, až wotměwamy něnto zasej namše w serbskej rěcy, laže teke tudy w Dešnj. Pšed pěšimi lětami jo kněni Christina za to iniciatiwu dała.

Lube bratši a sotši!

Gaž to tak słyšimy, ma Dešno tu šansu, bys srjejžišćo Dolnego Serbstwa. Na droze k tomu wjele wuspěcha!

Hyšći něco wažnego: Lazujom we kuždej namšy dwa kusa ze stareje serbskeje biblije: lekcion a ewangelium. Njamožo bys po Božej woli, až my žinsa jano małko toho rozmějomy, což se lazujom. Jano telik z krotkim: wotněnta bužomy to rozměš – za to wam rukujom. Wodajšo, ažo žinsajšna namša njebužo krotka, ale wona dej teke šěžyšćo cełego swěženja bys.

Gnada buži z nami wot toho Kněza, kenž jo był, kenž hyšći jo a kenž pšizo. Hamjeń.

W 122. psalmje stoj pisane: „Ja se wjaselim toho, až mě jo gronjone, až pojzomy do Knězowego domu. Južo stojtej našej noze w twojich wrotach, Jeruzalem. Jeruzalem jo natwarjony ako město, zož se dej gromadu pšiš, zož te rody deje gorjej chojžiš prjatkowat Božemu ludu, se žěkowat w Knězowem mjenju. Pšosćo wo pokoj za Jeruzalem! Daš se derje zo tym, kenž ší lubuju! Pokoj buž w twojich murjach, wěstosć w twojich grodach! Swojich bratšow a pšijašelow dla gronim: Pokoj tebje! Dla domu našogo Kněza cu ja twojo lěpše pytaš.”

Kněžo Bože, twojo słowo jo wěrnosć, zdžarž nas we toś twojej wěrnosći.
Hamjeń.

Luba serbska wosada!

Znajomy wšykne to wulicowanje wo dwanasćolětnem Jezusu we templu. Kake wjasele jo to za njogo było, ako starješe stej jomu předny raz pšiwdašej, sobu gorjej hyś do Jeruzalema. Wšak su kužde lěto ze wšych rogow pobožne podružniki (pilgrimy) do swětego města šěgnuli – a bližej su jomu stupali, wětše jo jich wjasele bywało. Cogodla? Jano togodla, až w Jeruzalemje jo stojał jich Božy dom. Lěc žinsa hyšći take požedanje za Božym domom nas napołnijo? Božko nic. Su hyšći take, kotarymž pšawa nježela njamožo byś mimo namše. Ale wětšy žěl njejonje kšescijany wěcej kaž dwanasćolětny Jezus: Ja musym byś we tom, což mojogo Wošca jo. Woni lěbda wěže, kak jich cerkwja wot nutšikach wuglěda, žož su dupjone a brane – jo, woni razka njewěže, wokoło wjelich namša se zachopijo!

Božy dom jo to wosebnješe za cełu wosadu. To jo južo kral Dabit wuznał. Won njejo był spokojom z tym, až swój kralojski grod we Jeruzalemje jo natwaril; ale won jo kšěl tam teke Božy dom mės. Tak jo hyšći žinsa: pšez swětne twarjenja luže se njepolěpšuju, ale pšez cerkwje.

We našom psalmje smy slyšali: „Ja se wjaselim togo, až mě jo gronjone, až pojžomy do Knězowego domu.” To spiwa jaden tych, kotarež su gorjej šěgnuli do Jeruzalema. A cogodla take wjasele jich dušu napołnijo? Dwojake jo nam tudy gronjone: to předne jo, až we Jeruzalemje se zgromažijo Knězowa wosada. A to druge jo: až tam Bogu se służy z prjatkowanim a žekowanim.

W tšesem cłonku našogo wěrywuznaša smy poznali: wěrim we swětego Ducha, swětu kšescijańsku cerkwju, zgromažinu swětych. Ta wobjadnosć, gromadnosć jo ta pyšnosć pšaweje ewangelskeje cerkwje. Tak jo było z předneju kšescijańskeju wosadu. Posołske statki pišu: ta mań tych wěrjacych jo była jedna wutšoba a jedna duša a wšykno su měli wobjadne. Njejsy to raz nazgonil, gaž njeměr twoju wutšobu jo napołnil, gaž zwada jo domacne žywjenje skazyła: ty sy šel namšu a měr jo do twojeje wutšoby zašěgnuł a zwada jo se zabyła, wjele wěcej jo lubosć nastala, žož pjerwej jo njelubosć se kněžyła. A na com to laży? How w Božem domje smy wšykne jadnake, how stojmy wšykne pšed Božym wołtarjom a pod Božym słowom. How slyšymy tu wjasołu powěsć wo Božej lubosći, how wuknjomy, ažo wšykno to, což nas we wšednem žywjenju rozdžěljo, jo knicomne. Młogi bogašc se něco wě a gjarži na chudla za, a ten, kenž jo chylku do swěta pokuknuł, chwali se swojogo nazgonjenja pšesiwo tomu, kenž doma za swój wšedny klěb žěla.

A to druge, což Božemu domu wosebnu cesć dajo, jo to, až se tam žěkujo. Nježekowne cłowjeki su njezglucne w swojej wutšobje. We swěše knězy se nježekownosć. Luže njezglědaju na to, což maju, ale na to, což njamaju! Woni njepšasaju, lěc mogu z tym svojim wobstaś, ale zawizeju tomu drugemu, kotaremuž něco wěcej jo wobražone. Tudy w Božem domje wuknjoš na Boga se myslíš, how wuznajoš, až sy njedostojny wšykneje dobroši a zmilnosći, kotaruž naš Kněz tebje jo wopokazał. A ty se jomu žěkujoš. Žož pak se žěkujo, tam jo teke spokojnosć, tam wšykno skjarženje a zawizeženje zachada rowno tak ako pod słyńcowymi pšugami mroki róbguju a lod roztajo.

Wjele skjaržby se słyšy, až pobožnosć woteběra a cerkwja dlej a wěcej se zajšpiwa. Ale njamamy wšykne dwojaku kapu a dwojaku wutšobu: namšarsku a wenkownu? Togodla njamožo naš Kněz wjele spodobanja na nas mės. Wukni Bogu se žekowaś, nic jano ze słowami, ale teke ze statkami – kak wjele wěcej spokojnosći bužo potom mjazy nami! Wukni tudy w Božem domje, až twój sused k pšawicy a twoja susedka k lěwicy stej tebje bratš a sotša we Kristusu! Zawěsće wěcej wobjadnosći a mjenjej zwady bužo potom mjazy nami. „Pšosćo wo pokoj za Jeruzalem! Daś se derje žo tym, kenž śi lubuju! Pokoj buži w twojich murjach, wěstosć w twojich gradach.” Tak pšosy pobožny spiwať našogo psalma za město Jeruzalem.

Zapšosba jo teke za nas to nejlěpše, což za svojich bratšow a sotšow mamy. Co jo zapšosba? Až ty za twojogo blišego Boga pšosyś, aby won jomu pomogał a jogo žognował. Taka zapšosba pšinjaso nejpjerwej tebje žognowanje. Gaž ty za někogo pšosyś, ga njamožoš jomu zawiześ, což won ma, ale žycyś jomu, což won njama, a tak nastanjo mjazy wama měr a wutšobna lubosć. A taka zapšosba pomoga teke tomu, za kotaregož pšosyś. Žiwna jo ta moc, kotaruž Bog jo nam do ruki dał, až won se dajo dopšosyś. Won co byś pšosony, dej-li něco daś; ale won teke rad dawa, gaž jogo pšosomy. Gaž jo něco mjazy tobu a twojim susedom, ga njeprakaj se z nim, ale pšos Boga za njogo!

Zapšosba jo naša moc. Bratšojška gmejna a teke druge kšesćijańske zgromaženstwa maju nałog, až woni, žožkuli su, we wěstych dnjach a štundach za tu samu wěc pšose, na pšikład za choru sotšu abo za bratša we nuzy. Taka zapšosba pomožo; to jo nazgonjenje wšyknych pobožnych luži. Młoge manželstwo jo njezglucne, pak jo cłowjek wina, pak zasej žeńska: pšostej jaden za drugego, pšostej teke gromaže wašogo Kněza wo žognowanje. Młogej starjejšej matej njeražone žiši: golcyska, kenž šlugaju, žowcyska, kenž sromotu do domu njasu – pšosćo za nich! Młogego znajoš, kenž jo we šelnej abo duchnej nuzy, kenž we chorosći a tešnosći sejži: pšos za njogo! Snaž smějom how zasunuś, až mamy wjele cerkwjow w Dolnej Łužycy, kužda wuglěda hynacej. Wosebne laže nam na wutšobje te, žož jo se pjerwej serbski prjatkowało abo se hyšći wotergi prjatkujō. Což mě nastupa, mam w nejwěšej cesći

serbsku cerkwju w Chošebuzu, źož som ako gymnaziasť a študańc cesto namšu chojźił, dłujož jo tam farať Wjeńcko-Strobicański serbski prjatkował. Chwalim sebje teke Dešański Boży dom, źož farať Šwjela jo njewomucnje wjele lět w maminej rěcy swoju služby cynił, až nacisty su jomu to zakazali. Kak by won se radował, gaby won to hyšći dolabował, až w Dešańskej cerkwi se zasej wotergi serbski prjatkuj!

Což něnto Bože słowo w maminej rěcy nastupa, musymy pokazaś na serbske radio, kotarež nam kuždy swěžeń a kuždy nježelu – zwětša na poł dweju – krotke serbske prjatkowanje wobrazijo. Fararje tam k nam powědaju, ale teke njefararje, luže z našych wosadow, kotarychž Boży duch k tomu goni. Z wjelikeju lubosću se cyni taka služba; my dejali za to źekowne byś a rad na to serbske słučas. Ze serbskego casnika možomy zgoniś, we kotarej cerkwi se zasej serbska namša wotmějo: Bratšojstwo, zgromaženstwo stej nam trěbnej, tak słyšymy we žinsajšnem prjatkowanju. Dla domu našogo Kněza cu ja twojo lěpše pytaś, Jeruzalem. My mamy teke swoju wosadu, swoju wjas, swojo město. Młoge źěło musy se staś we našej wosaže a wšake zastojnstwa maju se wobsajziś. Chtož swojej ruce stykuj k zapšosbje a k modlenju, ten teke jej wotworijo k pilnemu źělu a sobužělanju. To lěpše pytaś: kaka cesć jo to za kuždego – wjele źěla jo.

Hamjeń.

A měr Boży, kotaryž wušej wšykneho rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a mysli we Kristu Jezusu.

Hamjeń.

Na nježelu Oculi

14.März 1993

Matejus 20, 28

Lube bratši, lube sotši!

Cogodla jo Jezus do swěta pšišel, tak drje jo južo młogi pšašal. Co jo Jezus popšawem kšel? My pomjenijomy jogo „Kněz“. Jo won teke kšel se kněžys nad drugimi lužimi, jo won kšel cłowjekow podejspiš, podtlocowaš, aby jomu słužyli?

Našo žinsajšne stare gronko stoj w ewangeliju Matejusa w 20. stawje a zni tak: „Syn cłowjeka njejo pšišel, aby se dał słužys, ale aby won słužył a ze swojim žywjenim wukupił wjelich.”

Potakem Jezus wotegronijo nam tudy na našo pšašanje, aby jogo pšawje wizeli. Z połnym pšawom mamy jogo za našogo Kněza. Tak stoj to we našom wěrywuznašu; z ewangelijow wěmy, až mamy se jomu tak pšigroniš. Won jo samo Kněz nad njebjom a zemju; won jo Kněz wšykných kněžow, Kněz nad cełuju stworbu, Kněz nad našym žywjenim. Posoł Pawoł pišo w lišće na Filiparjow w 2. stawje: „Aby we Jezusowem mjenju se pokłanjali wšykne kolena a wšykne jězyki poznali, až Jezus Kristus jo Kněz.” Tak maju te luže pšawje gronjece: Jezus jo pšišel, aby se dał słužys – kaž wše druge kněze na swěse.

Ale w našom žinsajšnem gronku smy wot Jezusa to napšešiwne słyšali. Jezusowe pšeklapano wukniki su se myslili, až woni budu teke raz z kněžami, dokulaž jich mejstař se pomjenijo wšuži „Kněz“. Tak to nježo! Jezus, naš Kněz, jo pšišel, aby słužył; jogo cełe žywjenje jo stojało we słužbje za drugich. Won jo to raz tšocho žiwne tak wugronił: „Moja jěza jo, aby cynił tu wolu togo, kenž mě posłał jo” (ew. Jana w 4. stawje). Z tym jo měnjone: Jezus se žywi wot togo, až won Bogu słužy. Won wě, až won bu posłany na zemju, aby Bogu słužył a z tym nam cłowjekam. Toš ta słužba jo se wupokazała we jogo słowach a statkach. Won njejo žednomu cłowjekuju z drogi šel, kenž jo jogo słužby poderbjel: tomu grěšnemu Cachejusoju nic; tomu slěpemu Bartimäusoju nic; tym žaseš wusacnym nic a tomu tužnemu Jairusoju nic – wšyknym jo won słužył. Gorki końc jo był jogo droga na kšicu. Jogo slědna słužba jo była, až won jo swojo žywjenje woprowal, aby dokońcował wumoženje zgubjonego swěta.

„Aby won wukupił wjelich“, tak smy dejet słyšali: wjelich, nic wšykných? Po Jezusowej woli dejala jogo slědna słužba na kšicy wšyknym słužys. Ale dosć jich wotpo-

kazujo taku službu. Južo pod kšicu su luže stojali gronjece: My njocomy togo Jezusa a jogo službu. Hyšći w našom casu namakajoš dosć takich. Snaž dejali město „aby wukupił wjelich“ stojaš te slova: aby wukupił mě. Pon by my wězeli, což how je měnjone. K tomu jo Jezus pšišel, aby tebe a mě služył, aby mej zgubjonej njebyłej, ale raz nimjerne žywjenje mělej.
Hamjeń.

Lube posłucharje a posłucharki! Žycym wam wšyknym hyšći měrnju tšešu nježelu spotnego casa – na zasejsłyšanje pšichodnu nježelu!

Na nježelu Laetare

21.März 1993

Jan 6, 47-51

Lube bratši a sotši!

My smy wšykne głodne za žywjenim. „Sedym žywjenjow kšěl ja měš“, tak se cesto groni. Ale wěrnjo teke jo, my žomy z kuždym dnjom zasej kšocěń našej smjerši napšešiwjo. Jěšć a piš možotej jano tomu služyš, až možomy hyšći chylku żywe bys. Něnto groni Jezus: Ja som klěb žywjenja. Won se woprujo, aby my żywe wostali. Słyšymy z teksta našogo žinsajšnego prjatkowanja we 6. stawje pla Jana z Jezusowych wust: „Mojo šěło jo ta wěrna jěž a moja kšej to wěrne piše. Chtož moja šěło jě a pijo moju kšej, ten wostanjo we mnjo a ja we njom.“
Take słowa dopominaju nas na zeleny stwortk, žož jo Jezus svojich wuknikow přědny a slědny raz k Božem blidu brał. Ale možomy žinsajšnym lužam tak prjatkowaš, až w Božem bliže jěmy Kristusowe šěło a pijomy jogo kšej? Njebudu woni z głowu wiš a nas wotpokazaš? Ale južo pšed dwa towzynt lětami njejsu luže wobjadne byli z Jezusowymi słowami. Woni su pšašali: Kak možo ten nam swojo šěło k jěži dawaš?

Njepšížo nam how do mysli, což ku godam cesto słyšymy ako zachopjenk swěžeńskego ewangelija: Bože słowo bu šěło. We casu přédneho kšescijaństwa su byli luže, kenž su přeli, až Božy syn jo był pšawy cłowjek. Woni su wucyli, až Jezus jo drje był Bogu rowny, ale žeden pšawy cłowjek. Naš reformator Mjertyn Lutherus jo pšešiwu tomu zwěsćił, až dostawamy w Božem bliže pod klěbom a winom to wěrne šěło a tu wěrnu kšej našogo Kněza Jezom Kristususa. To jo nam žinsa šěžko wěriš. Njeby lěpjej było, gaby to njerozměli po słowje a gronili: Bože blido jo symbol za Kristusowe šěło a za Kristusowu kšej. Ale Jezus jo w Nowem Testamenšce wostał pši swojich słowach. Won co nam požěl daš na swojom žywjenju; a to jo jano možno, gaž w Božem bliže wot jogo šěła jěmy a wot jogo kšwě pijomy.

Snadž možo něchten groniš, až mamy wšak pšez našu wěru gmejnstwo z Jezom Kristusom. To jo wšykno teke wěrno. Ale naša wobgrozona a zgasujuca wěra ma se njepšestawajucy mocowaš. Take mocowanje se stanjo – njeglědajucy na Bože słowo – pšedewšym ze swětym sakramentom Božego blida.

Snadž jo naša wěra cesto tak wugłodnjona, dokulaž brachujo nam Božy klěb žywjenja. Togodla: dajmy se mocowaš z Božym blidom, aby to pšawe žywjenje měli!

Hamjeń.

Lube posłucharje a posłucharki! Z mojogo boka žycym wam wšyknym hyšći měrnju stwurtu nježelu w spotnem casu.

Na stupny stwortk

20.5.1993

Posołske statki 1, 3-4

Lube bratši a sotši!

Powěšć žinsajšneho stupnego stwortka stoj w posołskich statkach pla Lukasa w přédnem stawje a zni tam tak: “Po swojom šerpjenju jo Jezus swojim wuknikam wjele dopokazow dawał, až jo žywy a jo se jim zjawił styržasća dnjow a powědał wo

Božem kralejstwje. Ako won jich zgromažił jo, jo won jim pśikazał, aby z Jeruzalema njewustupili, ale cakali na zlubjenje Wosća, kotarež su wot njogo słyšali: Wy dostanjošo tu moc swětego Ducha, kenž na was pśižo a bužošo moje znanki w Jeruzalemje a w cełej Žydojskej a Samariskej, až na końc zemje.”

To gronjegy bu Jezus pozwignjony; jogo wukniki su to wiželi, teke až wobłoka jo jogo pšec wezeła pšed jich wocyma. A ako su woni za nim do njebja stupajucym glědali, ga stej podla nich dwa muža w bělej drasće stojalej a groniłej: Wy Galilejske muže, co stojšo wy do njebja glědajucy? Ten wot was do njebja pšec wezety Jezus pśižo zasej, rowno ako wy sćo jogo wiželi do njebja stupajucego.

Bibliske słowa wo stupnem stwortku wjednu nas z wuskosci do daloka. Posoł Lukas jo w swojom ewangeliju Jezusowe zemske žywjenje wopisał. We posołskich statkach se pokazuju, kak jo Jezus we swoich wuknikach, we swojej cerkwi dalej statkował. We našom žinsajšnem teksće wižimy stupny stwortk ako slědny žen tych styrzasćich dnjow, we kotarychž jo se Jezus ako ze smjerši stanjony svojim wuknikom pokazał. Něnto se zachopijo cas, žož njamožomy Jezusa z našyma wocyma wižeš, weto wugbajo won wjele pšez swoich znankow. Kužde zmananje Jezusowych wuknikow z jich Kněžom jo něco wosebneho. Ale což se tšoj na styrzastem dnju po jatsach, to pšetrjefijo naš rozym. Jezus jo hyšći raz powědał z tymi svojimi, jo jich žognował – a potom njesu jogo wěcej wiželi. Kaž lažy na jatsownem tšojenju šlewjer potajmstwa, tak teke na tom, což jo se na stupny stwortk stało. Za našu wěru jo jano wažne wěriš, až našomu Kněž Jezusu jo dana wšykna moc na njebju a na zemi. Jogo wukniki njamogu jogo južo wižeš, weto wostanjo won jim krađu blisko.

Kaki nadawk dostanu woni? „Wy bužošo moje znanki we Jeruzalemje, we cełej Žydojskej a Samariskej až do końca zemje”. Jezusowa wjasoła powěsc njeplaši jano jadnomu ludu, ale teke tatanjam w dalokich zemicach. Smy dejeto słyšali, což Jezus dalej zlubijo svojim wuknikom: “Wy dostanjošo tu moc swětego Ducha”. Doněnta su woni jano cakali njewězece na co: něnto maju swětki we wezirje. Jezusowe wukniki deje wěžeš, až njesu wot wšykných spuścōne.

Co ma stupny stwortk za nas žinsa na se? My dejmy doprědka glědaš, njedejmy njetrěbnje se zamysliš do toho, což jo było, ale wjele wěcej rožeš z tym, což pśižo. K drugemu: dejmy dalej glědaš, ako jano za brožnju. Bog co, ažo wšyknym cłowjekam ma se pomogaš – to žo wo cełe cłowjestwo. Wěmy, až naša moc jo snadna; ale Boža moc njeznajo žedneje granice. Togodla: my wjele njewugbamy; ale swěty Duch jo nam k pomocy. We našom kosmiskem casu mamy zapowědaš, až nježjo w ewangeliju jano wo našu zemju, ale wo ceły swět! A my dejmy Bože sobuželašerje byš, gaž won swoju wěc dokońcujo. My se wjaselimy, až nam jo take na stupnem stwortku zlubjone.

Hamjeń.

Na nježelu Exaudi

23.5.1993

Psalm 27

Lube bratši a sotši!

Žinsajšna nježela ma wot starodawna to mě Exaudi, na serbski jo to „słyš”. Glědajmy do 27. psalma, z kotaregož našo słowko jo wzete a słuchajmy až do końca tego psalma: „Kněžo, słyš moj głos, gaž wołam; buž mě gnadny a wusłyš mě. Ku tebe powěda moja wutšoba, tebe pyta moja woblico; twojo woblico, Kněžo, pytam. Njezataji twojo woblico pśede mnu; njezastarc we gniwje twojogo služabnika, pśeto ty sy moja pomoc. Njespušć mě a njewotšěń twoju ruku wote mnjo, Bog mojog strowja. A gaby moj nan a moja mama mě spuščilej; zawěrnjo, Kněžo, ty by mě pšiwzeł. Kněžo, pokaž mě twoju drogu a wjež mě po pšawej sćažce! Njepowdaj mě złej woli mojich winikow; pśeto falšne znanki stoje pśešiwjo mě a cynje mě kšiwdu poskobože. Ja weto wěrim, až woglědam Knězowu dobrotu w kraju žywych. Cakaj na Kněza, buž dobreje mysli a njewubojany, cakaj na našogo Kněza! Kněžo, słyš naš głos!”

Wjele jich jo, kotarychž głos njamožomy słyšaš, dokulaž wokoło nich se zogoli kaž na marku; dokulaž wšuzi tšubi reklama a hyšći raz reklama do wušowu, až rozymne słowa njejsu k rozměšu. Wjele jich jo, kotarychž głos njamožomy słyšaš, dokulaž woni słušaju do mjeńšyny a ta wětšyna se kněży a zadušyjo wšykne słabe glose – stej taki zogol a taka reklama napšawdu trěbnej?

Kněžo, słyš naš głos! Daj nam dosć mocy, aby my znanili za tych nimych, wubojanych, podejśpjonych a zanicowanych; aby my njemjelcali, ale tym słabym z našym głosom na pomoc pšišli; aby my teke se njebojali teje škody, gaž mužnje wojujomy za bžezpšawnych.

Kněžo, słyš naš głos! Daj zacwiblowanym nowu nažeju a moc! Njedaj nikomu se zalaš we njepocynkach a njestatkach! Nichten njedej podermo se k tebe wołaš abo w twojom mjenju se modliš!

Kněžo, wusłyš nas wšyknych: twoje žiši, tych pšawych a njepšawych, tych dobrych a njedobrych, tych mocnych a słabych, tych młodych a starych, tych našych a cuzych; gaž se modlimy za njewinowaše pšegonjowanych a za nuzu a głod šerpjecych!

Hamjeń.

Na 6. njeźelu po swětej Tšojosći

18.07.1993

Jezajas 43, 1

Lube bratši a sotši!

Wjele luži něnto pšebywa ze swojimi zišimi na ferijach. My pšosymy wo wobzwar-nowanje za wšykných, ako su ducy na droze, aby njezranjone na swoj cil pšišli. Kak lažko možoš žinsa, zož telik spěšnych awtow jězdzi, do škody pšiš! Ale teke lešenje abo wulět na morju matej swoju tšachotu. Niži njejsy južo wěsty; wšuži možoš strowje tšuś abo samo žywjenje pšisajziś. Chtož pak we tych dnjach swoju zagrodu woblewa, njetrjeba se bojaś wo swoje člonki!

Teke našo žinsajšne gronidło njedajo nic na bojazń, nawopak: „Njeboj se, pšeto ja som śi wumogł, groni Bog Kněz, ja som śi z twojim mjenim wołał, ty sy moj.” Njejo toś ten werš nam někak znaty? Ga su nas předny raz z našym mjenim wołali? Zawěšće: pši dupjenju jo to pšecej tak było a tež žinsa hyšći tak jo.

Popšawem jo Bog take słowa raz israelskemu ludu pšiwolał, kotaryž zdychuju pod kneblom popajzi. Naš Kněz co troštowaś a dowěru pšisporiś: „Boży lud njedej zgini- nuś, ale dalej traś.”

Toś to gronidło płaši teke nam, lěcrownož smy žywe w hynakšem casu. Kak cesto su was, lube posłucharki a posłucharje, ku kmotšam pšosyli? Abo wjele lět smy sami k našym kmotšam po jaja šli? Glucne case su to byli! Naš špruch ma něco cyniś z dup- jenim, smy pjerwej zgonili. Njeklincy nam hyšći w wušyma, kak jo se w cerkwi bja- towało nad tym žišetkom: Ty kšěł, Kněžo, to goletko gorjejweześ za twojim sło- wom. Pšosćo, ga bužo wam dane; pytajšo, ga namakašo; klapajšo, ga wam bužo wotworjone. Ga wotwoř, Kněžo, něnto žurja tom goletku, kotarež klapjo, a podař jomu ten dobytk, wo kotaryž pšosy, aby to nimjerne žognowanje dostańo a ten zlubjony raj twojeje gnady wobderbnuło pšez Jezom Kristusa, našogo Kněza. Tak daloko cerkwina modlitwa.

„Ja som śi z twojim mjenim wołał!” Bog jo se k nam zechylił; nichten njejo pše- snadny abo pšeryjny, až won njeby swoju ruku na njogo położył, jogo z mjenim wo- lał a jogo mě zapisał do knižow žywjenja.

„Wjaselšo se, až waše mjenja we njebjach su napisane.“, powěda Jezus k nam. Bog groni: „Njeboj se!“ Won jo nas z mjenim wołał, my słušamy jomu. Togodla se njebojmy, ale žěkujomy se jomu wšykne naše dny.
Hamjeń.

Žycym wam wšyknym, lube bratši a sotši, žinsa hyšći rědnu lěsojsku nježelu a na zasejštyšanje pšichodny raz!

Na 7. nježelu po swětej Tšojosći

25.7.1993

Jan 6, 1-15

Lube bratši a sotši!

Namšy słyšymy žinsa, kak Jezus jo na gorje pěš towzynt luži z pěšimi pokšytami a dwěma rybkoma nasešił. Tak stoj pisane pla posła Jana w 6. stawje. Tudy žo nejperwej wo ten wšedny klěb. Našomu Kněz Jezusu njejo wšojadno, lěc te luže, ako su pšišli na jogo słowa słuchat, maju k jěži abo muse tšadaš. Woni njedeje głodne wostaš: snaž možomy groniš: gaby za Jezusom šło, njedejał nichten głodnuš na swěše. Kužda pokšyta jo Božy dar, tak su naše nani wěrili. Wěšće jo to žyto na poli rosło; wjele znoja jo trjeba, až možomy sebje skibku wotkšajaš. My smy gjarde na ten produkt našogo žěła. Ale za wěrjecego jo naš klěb teke dar Božy. Kak spiwamy ku blidu:

Naš wšedny klěb nam, Kněz, daj;
pšed drogošu nas woplěwaj
pšez Kristusa, Bog zwarnuj nas
pšed głodom how na kuždy cas.

Ale něnto groni Jezus: „Ja som ten klěb žywjenja.” Z tym won měni; cłowjek njejo żywy wot samego klěba. K pšawem žywjenju słuša wěcej, słuša Jezus. Na drugem měsće našogo ewangelija słyšymy z Jezusowych wust: „Ja som to swětło swěta.” My derje rozmějomy, až mimo swětła, mimo grějucych pšugow słyńca, by wšykno žywjenje na zemi svoj końc namakało. Potakem wugronijo Jezus wo sebje, až won jo nam tak notny ako ten wšedny klěbašk a to lube słyńcko. Nichten drje njamožo bžez njogo żywy bys. Ale chto ma to pšawo, take wo sebje powěžeš? Smějo Jezus tak se wjelicaš? Njejo won Jozepowy syn z Nacareta? Njejo Marja jogo maš? Njejo won ako cłowjek mjazy cłowjekami po našej zemi chojžił, až su jogo na kšicu pšibili? Ale naša wěra wiži wěcej. Kak wuznajomy w našom wěrywuznašu w drugem cłonku z Lutherusowym wukładowanim: Ja wěrim, až Jezus Kristus wěrný Bog wot Wošca we nimjernosći porožony a tež wěrný cłowjek wot kněžny Marje narožony jo. Dokulaž Jezus jo zrazom Bog a cłowjek, smějo won wo sebje groniš: Ja som ten klěb žywjenja a chtož do mnjo wěri, ten ma nimjerne žywjenje.

My pšašamy: Co jo nam Jezus we našom žywjenju? Won sam se pomjenijo klěb žywjenja. Mimo klěba njamožo nichten wujš. Jo Jezus wopšawže fundament našogo žywjenja? Słyšymy jogo głos hyšći we zogolu našych dnjow? Znajomy a lazujomy Swěte Pismo, kotarež wo njom znani?

„Ja som ten klěb žywjenja; chtož bužo jěšc wot tego klěba, ten bužo żywy do nimjernosći” Nimjerne žywjenje; to njejo njepšestawajucy żywy bys, žywjenje mimo smjerši. Wšo žywjenje na zemi musy do smjerši. Chtož z Jezusowego słowa żywy jo, musy teke wumrěš. Ale ten klěb, kotaryž jo z njebja pšišel, jo żywy klěb. Chtož wot njogo jě, se wobžělijo na Jezusowem zrowastawanju.

Šěžko jo to k rozměšu, což dajo naša cerkwja žinsa prjatkowaš, pšosmy Boga wo wuswětlenje, aby jogo słowa wurozměli!

Hamjeń.

Lube pšiposłucharki a lube pšiposłucharje! Tłocym wam wšykny ruku a žycym wam hyšći rědny lěšojski cas!

Na žnjowny swěžen

03.10.1993

Markus 4, 26-29

Lube bratši a sotši!

We ewangeliju Markusa w 4. stawje wot 26. do 29. werša lazujomy: „Z Božym kralejstwom ma se tak ako z mužom, kenž jo semje do zemje chytał. Won spi a stawa w nocy a wodnjo; to semje pak schojžijo a rosćo – won wšak njewě, kak. Pšeto zemja sama wot se płody njaso, nejprwjcej spjełko, na to kłosk a potom poľnu pšenicu we kłosku.” Tak daloko naš tekst.

Derje, až cerkwja nas na žěkowanje dopomina. Žinsa mamy se žěkowaš za lětosne žni, za našu carobu. We našom casu nam wšykny to tak njewobejžo, kake su byli žni, dokulaž burski štand njejo wěcej to załoženje, ten grunt, nad kotarymž se wšykno druge natwarijo.

Kak smy prwjcej juskali, gdyž brožnje su byli napoľnjone až pod wjerch a zagony su prozne stojali! Z kakim wutšobnym žěkom smy k Bogu gorjej glědali a poznali:

Ty kuždu stworbu skubłajoš,
o Kněžo dobrotny;
jej trěbnu spižu gotujoš,
až nic se njeskazy.

Pšez tebję jan se žywimy,
Ty dajoš wšykno nam;
chto jo tak mocny na zemi,
kenž kšěł nas zdžaržaš sam?

Lej, twojich darow kopica
nas rozbogašijo –
žo taka zmilna wutšoba;
žo taka lubosć jo?

Gaž něnto raz ryjne žni mamy, ga njetrjeba nichten głodnuš: USA a Kanada libruju nam trajdu, až lěbda něco wumarkujomy wo tej žałosći na našych polach. Weto njejsmy wotzabyli, až Bog Kněz jo dawał wšyknych darow a až jomu mamy se žěkowaš za jogo dobroty, rownož z kupnym gnojom, z dobrym sewom a z nowymi techniskimi metodami wěcej žnějomy nježli něga a rownož nam ryjne žni južo tak na škodu njesu ako tencas. Nichten njamožo přěš, až my to njejsmy, kotarež dajo-

my na zagonach a łukach, we gumnach a zagrodach rosć. Bog Kněz jo stworišel a zažarbowar wšykneho žywego.

Ale my dejali dłymjej do Božego potajmstwa a z tym do našogo teksta poglědnuš. Naš njebjaski Wošc zastarajo teke wojce a krowy, ale my cłowjeki deje bys žělbne Božego kralejstwa. My se žěkujomy našomu Bogu za lětosne žni, dokulaž změjomy wospjet dosć k jězi a k pišēju. Tak wostanjomy žywe, nic pak togodla, aby na końcu smjerši do rukowu padnuli, ale aby sobuderbniki na Božem kralejstwje byli. Našo žywjenje laży we swětle nimjernosći; togodla smy teke žěkowne za Bože dary we našom zemschem casu.

Naš žinsajšny ewangelium nas wucy, aź Bože knězdarstwo pšizo, dokulaž Jezus jo woglědał k nam cłowjekam. Wot tego wokognuša njejo naš swět wěcej ten stary. Wjele jo se pšeměniło, chto kšěl to nalicyš? Což Jezus jo wuseł, to schojžuju. To njewižiš na wjelikich konferencach a kongresach, ale na snadnych statkach lubosći mjazy nami.

Cerkwja, kenž jo Jezusowe słowa rozměla, njejo aktiwna, aby Bože knězdarstwo pšiš-
ło, ale dokulaž Bože knězdarstwo pšizo. Bog se stara sam za swoju wěc; na polach ros-
ćo, mimo aź sejc něco k tomu cyni, groni Jezus.

Toš ta pširownosć woła nas k sćerpnosći a k dowěrje. Bože kralejstwo pšizo; ale my njamožomy jo wunuzowaš abo pšispěšyš; nichten pak njamožo jomu zadoras.

“Tvoj statk ncht njamžo stajis”, tak spiwamy. Bog bužo ten dobry statk, kotaryž jo won we nas a drugich zachopił, teke dokońcowaš.

Ty Kněz, sy nam dał³³
zas jěsć a piše zmilnje,
do žinseg woplěwał
nam žywjenje tak pilnje:
žěk za to dawamy
a pšosymy wo to:
daj, aź raz změjomy
tam twojo kralejstwo.

Hamjeń.

Lube pšislucharki a pšislucharje, dajšo sebje lětosny žnjowny swěžeń derje spodobaš.
Na zasejšyšanje pšichodnu nježelu!

³³ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 29, 1.

Na 18. njeźelu po swētej Tšojosći

10.10.1993

Lube bratši a sotši!

Za kuždy źeń mamy bibliske słowo abo lěpjej gronjone dwa šprucha: jaden ze Staro Testamenta a jaden z Nowego Testamenta, k tomu hyšći krotku modlitwu. To wšykno namakajomy w kniglickach bratšojškeje wosady w Herrnhuśe. Wjele našych wosadnych lazujō take napominanje z biblije kuždy źeń. Na njeźelu a k swēženjam jo naša cerkwja wubrała hyšći jedno wosebne bibliske gronko. We serbskem radiju wukładujomy cesto toś te krotke špruchy. Ale to njejo razka wšo, za kuždy tyżeń mamy teke wosebny kjarliž, kenž se namšy spiwa. Za źinsajšnu 18. njeźelu po swētej Tšojosći jo to jaden tych nejrědnjěšych kjarližow našych spiwarskich:

Ja wutšobnje śi lubo mam,³⁴
Kněz, njebuž daloko mě sam,
daj twoju moc mě k mocy.
Mě njezwjaseli ceły swět,
co njebjo, zemja dej mě nět?
Ja k tebjē zwigam wocy.

Lęc złamjo se ta wutšoba,
sy ty glich moja nažeja,
moj źěl a trošt nejlěpšejšy,
kenž z twojej kšwju mě wumogł sy.
Kněz Jezus Krist, moj Bog a Kněz,
ze sromoty mě zasej wez.

Jezus Kristus wušej wšogo! Njejo naša mama nam zaščępiła gorucu lubosć k našomu Kněz Jezusu? Snaž musy cerkwja teke dogmy mēs. Což wěrimy, to ma byś zdrasćone do formulow a kaznjow, aby žedna wopacna wucba se njerozšyriła w našych wosadach a aby naše žiśi mogli nawuknuś, což ma byś rěp jich wěry – ale njejsu wšykne dogmy wostudne, suche a bžez žywjenja? Chtož Jezusa lubujō, možo se zdaś wšakich zemskich zwjaselenjow, njejo spuścōny we šěžkich dnjach; won zacuwa śopłotu w swojej wutšobje, kotaraž se rozpłōžijo we Knězowej bliskosći.

³⁴ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chośebuz, nr. 213, 1.

Wšo za tvoj dar ja powuznam:³⁵
to šelo, dušu, wšo, což mam
tud w žurnem wobydlenju.
Až k cesći ší jo nałožu
a k wužytku tom blišemu,
daj gnadu k wuwježenju!

Pšed wucbu zwarnuj błudneju
a zastaj carta zełdganju,
we wšyknej kšicy zežarž mě,
až pšenjasu ju pokornje!
Kněz Jezus Krist, moj Kněz a Bog,
we smjerši buž moj mocny rog.

Styknjom-li swojej ruce, ga stajjom swojo cełe żywjenje, swoje cłonki a zmysły pod woplěwanje našogo Kněz Jezusa, snaž by lěpjej gronił: mojogo Kněz Jezusa. Ja som jogo, won jo moj! Ja njamogu se zabłužiš do wopacneje wucby abo falšneje wěry, moj Kněz mě wobzwarnujo. Won pokazujo mě teke drogu k mojomu blišemu, kenž na moju pomoc abo moje bratšojске słowa caka.

Och Kněžo, daj tym janželam³⁶
na końcu njasć tu dušu tam
do Habramoweg klina:
Daj mojom šelū we rowje
raz měrnje spaś, kaž w komorce
na pšichod twojog syna;

a potom z rowa wubuž mě,
až z wocyma raz wížim ší
we kšasnosći, ty Božy syn,
moj wumožnik a gnadny klin!
Kněz Jezus Krist, wusłyš ty mě,
ja cu ší chwališ nimjernje.

Jezus Kristus jo teke cil mojogo żywjenja. Wjele luži se boj swojogo końca! Padnjoš raz do nicogo? Musyš ze štrofu licyš za swoje pšestupjenja a grěchy? Bužo to raz grozny sudny žeń – chto ga wě? Lacarus jo se po smjerši namakał w Habrahamowem klinje, tu nažeju mam ja teke! Ze swojima wocyma budu ja wizeš swojogo Kněza Jezom Kristusa. Njamam žednogo tšacha.

³⁵ ebd., 2. wers

³⁶ ebd., 3. wers

Jezu, mojo słyńco jasne,³⁷
teje duše hejgenstwo,
mojo derbstwo, nimjer kšasne,
moja cesć a chwalarstwo:
tebje ja se pšepowdaju,
z tebu jan se pozmakaju;
ty, ty jano, ty sam sy
wotpocynk mě we dušy.

Hamjeń.

Lube posłucharki a posłucharje! Žycym wam wšyknym hyšći řednu oktobersku nje-
želu!

Na nježelu zamrětych

21.11.1993

Jan 11, 25

Lube posłucharki a posłucharje!

Na źinsajšnu nježelu zamrětych spominamy wšyknym, kotarež su lětosu wumrěli a zakopowanje měli. Smjerś jo sebje zasej bejnje wjele woporow pominala, znatych a njeznatych. Njesromamy se łdzow, kotarež ronimy dla manželskego a manželskeje, dla nana a mamy, dla syna a żowki, dla bratša a sotšy, dla starego nana a stareje mamy – kak lubowane nam su byli, to wuznajomy akle něnto, žož njepšebywaju južo mjazy nami. Kak młoga wuśšoba se tužy we swojej samotności; kak brachuju jej pšijazne słowko lubego pšijašela abo lubeje pšijašelki! Kšescijany namakaju trošt

³⁷ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 215, 1.

we swojej tešnicy z Jezusowych wust pla ewangelista Jana w 11. stawje: „Ja som zrowastawanje a žywjenje. Chtož do mnjo wěri, bužo žywy, rownož wumrějo. A kuždy, kenž žywy jo a do mnjo wěri, njewumrějo do nimjernosci.” Tak daloko našo žinsajšne gronko.

Mě stupijo na takem dnju pšed wocy stary Rownař (měnim ćłowjeka z Rownego), kenž jo w Slěpjańskich końcynach wjelgin znaty a cesćony był: Wylem Wěrik, rozony w lěse 1910, kenž jo lětosa w januarje wot nas šel. Jogo młode lěta su byli žurne dosć, dokulaž chudoba jo tencas była we tych golańskich jsach wjelika. Wušej tego jo Wylemowy nan na zachopjeńku přédneje swětoweje wojny padnuł, a ž jogo synašk jo wu starego nana pošyrotny wotrošł. Wony žéd jo był woblubowany gerc we swojej wokolinje. We šuli su jěsno wumarkowali, a ž Wěrikojc golc wumějo derje molowaš. Njejo žiw, a ž ceptař jo porucył, a ž taki wobdarjony młóženć de jał wuknuš na molarske, což won jo teke w Grodku cynił. Tudy ma se wobspomnješ, a ž Wylem jo wot starego nana namrěł lubość a talent za muziku; tak jo won nawuknuł tši instrumenty graš: saksofon, klarinetu a gitaru. Wot lěta 1930 sem jo Wylem Wěrik žěłał na swoju ruku ako molař. Ale grozna wojna jo pšetergnuła jogo eksistencu. Akle 1946 jo won z pomocu Pawoła Neda se domoj wrošil z južnosłowjańskeje wojskeje popajži a swojo rucnikarstwo a ž do lěta 1976 dalej wjadł. W slědnych lětach pak jo won wjele chorjeł, dvě operaciji pšetrał – a tši raz jo pšizaješe jogo deriło. Nejžwěcej jo jogo pobił, a ž jogo ženka, z kotarejuž won jo był wot lěta 1933 ženjony, jo šěžko schorjeła na raka. Tak jo bratsš Wěrik njezapki wot nas šel, dokulaž jo zapadnuł do depresijow. Won jo musał pšez lěta pšiglědowaš jeje šerpjenju mimo toho, aby mo gl je ginjenju zadoraš.

Rowno w Slěpjańskej wosaže nadejžomy ludowu kulturu, kotaruž by podermo we drugich serbskich jsach pytali. Pilne golańske luže su se bje wobchowali nažeju a wja-sele. Wylem Wěrik jo był w swojom dńujkem žywjenju wjelebocny ludowy wumělc; teater jo grał, wjele spiwał, kapelu załožył a na reju grał koło wokoło Slěpego. Ako molař jo won wolejowe wobrazo molował a stary burski podomk – spižki a lodki – wobmolował ze serbskimi ornamentami. Dalej jo won gromaže z drugimi bursku špu w Rownem natwarił. Ako dary na swajžbu su luže raži brali ředne molby meistarja Wěrika. Cesto jo won molował Slěpjańsku cerkwju, w kotarejž bu raz wěrowany (w lěse 1933) a pši kotarejež wuporězanju jo pilnje pomogał. Kak cesto jo won Slěpjańsku krajnu molował z kwitucymi rostlinami, pisanymi kwětkami a spiwajucymi ptaškami! Daloko a šyroko jo won luži zwjaselił ze svojim wumělstwom. Jomu jo se naslědku zejšło ka ž kwětkoju, kotaryž mimo swětła a šopłoty njamožo žywy wostaš, ale se zadušyjo a sprejo....

Serbam a pšedewšym jich kulturje jo twoja lubosć słušała, twojim žísam a žišížísam sy taku lubosć dalej dał – za to gronimy tebe slědny raz: Měj wutšobny žěk!
Božemje bratš Wylem Wěrik!

Tud žywjenje jo zachadne,³⁸
jo njeměrne kaž morjo;
chtož how dom pyta wobstawnje
se wjelgin wobtorijo.
Wšo wumrějo, swět rozpadnjo;
my smy how cuze gosći
a wšuži w njewěstosći.

Tam jo ten pšawy stawny dom,
kenž nimjer zawostanjo,
wšo druge zajžo ze swětom,
to njebo wobstoj jano.
We kšasnosći a zbožnosći
se žywje w Božem raju,
kenž how se Bogu daju.

Hamjeń.

³⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 414, 1-2.

Cerkwine lěto 1993/1994

Na 1. njeźelu pšichoda

28.11.1993

Sacharjas 9, 8-12

Lube bratši a sotši!

Nowe cerkwine lěto su nam naše stare zwony žinsa wšuzi zazwonili. Nowe cerkwine lěto: co co to groniš, co nam pšinjaso? Wono dej byś zasej gnadne lěto za nas wšykných. Gronko na přědnu njeźelu pšichoda abo adwenta stoj pisane pla profeta Sacharjasa a zni tak: „Glej, twój kral se pora k tebe, spšawny a pomocny.” To jo słyńcko, kotarež něntol we tych krotkich a šamnych dnjach we swětłosci a kšasnosći gorjej žo, bližej a bližej, až potom we šichej swětej nocy ta Betlehemska gwězda we njebjaskej bytšnosći nas zwjaselijo a žognujo.

A co co to nowe cerkwine lěto wot nas měš? Až spiwajucy pšiducemu Knězu napšešiwu chwatamy a jogo witamy: Chwalony buži ten, kenž pšizo. Jezus groni: Ja cu k wam pšis a my witamy jogo: Pšiz, Kněz Jezus! Pomarkujšo, won pšizo, won sam – nic jano jogo słowo, kotarež se zasej wot nowotki zapowědaš dej, nic jano to spominanje na njogo, kenž pšed dwa towzynt lětami se jo naroził – ně: won sam pšizo. Kaka wjasoła powěšć!

Kak ga won pšizo? My lazujomy w žinsajšnem ewangeliju: Won pšizo miłosciwy. To co groniš, won njepšizo, aby se kněžył, ale aby słužył. Miłosciwy, to co groniš, won co šis pomogaš we twojej słabej wěrje, tu nałamanu sćinu njoco dozłamaš, ten žaglecy sužog njoco dozagasyš. Miłosciwy, to co groniš, luže su cesto grozne, twarde pšešiwu tebe a njamaju žedneje wutšoby, su tupe a njeznaju žednogo lutowanja – won pak jo sčerpny a pšijazny. Cłowjeki z palcami na tebe pokazuju a šis zasuziju, won šis njezatamjo, won šis njezachyšijo. Miłosciwy, to co groniš, won ma mysljenja měra z tobu a nic kšiwdy.

Won pšízo, jo wam k woli,³⁹
wobdany z lubosću;
co wugojs̄ wšykne boli,
wše jomu znate su.

Jo, tak co won pšíś teke we tom nowem cerkwinem lěše. Won co pšíś k tym źišetkam, ako we tom zachopjonem cerkwinem lěše k swětemu dupjenju se pšínjasu, a co swojej ruce na nich położyś, jich wokošowaś a žognowaś. Won co pšíś ku tym, kotarež we tom lěše brane budu a se jomu polubiś budu, zwěrne wostaś, až do końca, a co sam jich wjasć a žaržaś za swojeju pšawicu. Won co pšíś, gaž jogo pytaś bužośo we swětem Božem bliže, a do was, tych słabych pšutow, nowe zaščěpit, żywjenje a moc wot njebjaskego winowego krja. Won co pšíś, gaž ta ceła wosada namšy na jogo słowo słucha a gromaže bjatujo; won co pšíś, zož niži w komorce jaden spuščo-ny k njomu zdychujo. Won co pšíś, gdyž k njomu se wołaś we tšachośe a nuzy a gdyž pla wšednogo klěba jogo pšepšosyjoš: Pšíź, Kněz Jezus, a buž naš gosć! Won co pšíś, gaž na chorej postoli se tužyś a co pšíś, gaž we slědnej štundce se modliš: Pšíź Kněz Jezus, kšěł, Kněz, se mě zjawiś we mojom wumrěśu.

Jo, glědaj, tak co won pšíś, teke ku tebe. A gaby won we tom cerkwinem lěše ku tebe pšíšeł ako tencas do Jeruzalema k slědnemu razu – to jo wšak wěste, až někotare wot nas jadno nowe cerkwine lěto dolabowaś njebudu – šim wěcej jo cas a štunda tam, aby pšašali: Co co to nowe cerkwine lěto wot nas měś? Z krotkim a ze słodkim wotegronijom: našu poslušnu, wjasołu a wobstawnu wutšobu.

Hamjeń.

Lube pšíślucharki a lube pšíślucharje! Wam wšyknym žycym hyšći gnadne pšedgodowne tyženje!

³⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 568, 7 (druga połojca).

Na nježelu Septuagesimae

30.1.1994

Daniel 9, 18

Lube bratši a sotši!

Gronko na žinsajšnu nježelu Septuaginta stoj pla profeta Daniela w 9. stawje a zni tak: „Kněžo, my se njepowołajomy pśed tebu lažecy z našeju pšosbu na našu pšawdosć, ale na twoju wjeliku zmilnosć.”

Chto wot was znajo Daniela, lube pśišlucharje? Ako młóžeńc bu won zawlacony na dwor babylonskego krala Nebukadnecara. Tam jo won wjeliku mudrosć pokazował a skoro nejwušy zastojnik we kralojstwje był. Won jo se wosebnje wuznamjenił z tym, až jo žiwne cowanja krala rozkládał. Dalej znajomy Daniela, kak won jo kraloju Belzaceroju to pismo na scěnje rozekłádl: mene, mene, tekem, ufarsin. Potom znajomy Daniela, kak won bu za cas krala Dariusa wobgronjony wot svojich winikow, až won se modli swojomu žydojskemu Bogu, což jo kral strikte zakazał. Toś bu Daniel pśimjety a do jamy k tym lawam chyšony. Ale te zwěriska njejsu jomu žedneje kšiwdy nacynili – a Daniel bu njezranjony z teje tšašnje jamy wušěgnjony. Ale to wosebnejše jo, až Bog dajo Danieloju do pśichoda glědaš z pomocu wiženjow abo wizionow. A co Daniel toś wiži? Wšykne, kenž se zwigaju pśešiwo Božemu kralejstwju, muse zginuś. Božy syn pšewinjo wšykne mocnarstwa toho swěta; naslědku jo Bože kralejstwo dobyšař nade wšyknymi.

Ale něnto slědk k našomu gronkoju: „Kněžo, my se njepowołajomy pśed tebu lažecy z našeju pšosbu na našu pšawdosć, ale na twoju wjeliku zmilnosć.” Bjatujomy my teke tak intensiwnje ako Daniel, až pśed Bogom njestojmy, ale lažymy z našymi pšosbami? Snaž dejali lěpje pšašaš: Modlimy se scełego hyšći kuždy žení abo smy dawno z tym pšestali? Abo jano, gaž woda nam až k šyji stoj? Kak pišo posoł Pawoł na Tesalonicharjow: Modlišo se njepšestawajucy! Kšescijan možo wšuzi a kuždy cas bjatowaš; won wě, až Bog jogo pšecy słyšy a my z nim powědaš smějomy we nuzy a we wjaselu. Ale wotkul mamy taku nažecu? „My se njepowołajomy na našu pšawdosć.” My njestojmy přězy Boga ako pominajuce. My njejsmy take dobre luže, až možomy wot Boga požedaš, až won naše pšosby dapołnijo – ale jich wjele wocakujo to wot njogo. Ně, bjatujucy njedejmy se našych zaslužbow chwališ. Ponižnje a pokornje se modlimy se chylajucy pśed Bogom.

We Jezusowej pširowności jo raz jaden pšosyl: Bog, buž mě grěšnikoju gnadny. Won njejo se podermo k Bogu wołał. Kužda modlitwa se załožyjo na Božu wjeliku zmilnosť. Njezgonijomy to kuždy žen? Žo namakamy trošt, gaž žeden cłowjek nas troštowaš njamožo? Jano pla toho, kenž nas troštuj, kaž mašerka nas troštuj. Žo namakamy pšawe pšewoženje? Jano pla toho, kenž wětšam dawa drogi a puš tym wobłokam, ten bužo twoje nogi na droze wozyš sam. Naš njebjaski Wošc jo nam z pšawym nanom, kenž toho Kněz Jezusa jo na zemju posłał, aby nam swoju nje-wugruntowanu lubosć pokazał. A toš ten Kněz Jezus jo nas wšykných bratšo, kenž nam žurja k Wošcoju wotamknjo. Togodla płaši Danielowe słowo: „Kněžo, my se njepowołajomy pšed tebu lažecy z našeju pšosbu na našu pšawdosć, ale na twoju wjeliku zmilnosť.”

Hamjeń.

Lube bratši a sotši! Žycym wam žinsa hyšći spodobny žen a na zasejšyšanje pšichodnu nježelu!

Na nježelu Sexagesimae

6.2. 1994

List na Hebrejarjow 3, 15

Lube bratši a sotši!

Gronko na žinsajšnu nježelu Sexagesimae stoj w lisće na Hebrejarjow w tšešem stawje: „Žinsa, gaž jogo głos bužošo słyšaš, ga njezatwaržćo swoje wutšoby!” Popšawem su toś te słowa z 95. psalma. Wosada Starego Testamenta jo tež měła swoje spiwarske, to jo był tencas ten psalter, 150 psalmow, spisanych wot Dabita a Salomona. Ale nastaše wjelich psalmow pokšywa teke śma. Dokulaž namakajomy pobožnosť cłowjekow Starego Testamenta we psalmach, su woni ejgen tak ako modlarske knigły służyli – tak ako naše spiwarske. Naša mama jo kuždy wjacor w swojich starych spiwarskich bjatujucy lazowała. To jo był něga nałog wjele starych luži. Wjele by mogali hyšći groniš wo instrumentach, na kotarychž su Žyži tencas w swojich Božych službach grali – tak ako my mamy pozawny a šwikawki.

„Žinsa, gaž jogo głos bužošo słyšaš” – ceji głos jo měnjony? Wěšće Božy głos. My słyšymy kuždy žeń wence na droze, ale teke we jspě wjele głosow. Wšykne pak njejsu špatne. Ako žiši słyšymy głos starješeju. Wonej nam pomogatej, aby pšawu drogu w žywjenju namakali. My smy poslušne jeju derje měnjonym słowam. Teke druge luže dawaju nam dobru a wužytnu radu. Ale pon słyšymy teke wjele, zož by lubej wotšaltowali abo sebje wušy zatykali, dokulaž nam zadora Božy głos słyšaš. Našo gronko co nam we takej tšachoše pomoc a nas napominaš, aby słuhalu na ten głos, kotaryž pokažo nam drogu za kuždy žeń, dokulaž jano won tu wěrnosc groni. Snaž dejmy my sami byš Božy głos drugim, aby woni njezamkali swoju wutšobu pšed głosom našogo Kněza, aby woni njespušćili našu cerkwju, aby woni njepadnuli do njewěry. A gaž lazujomy we bibliji, to powěda z njeje Bog pšez našogo Kněza Jezus Kristus a abo won powěda z głosami posłow. Kristus sam stoj přez nas, pšijazny, napominajucy a wołajucy: Luba sotša, luby bratš, słučajtej! Słučaj, luba wosada! Słučajšo wy luže we městach a na jsach! Słučaj žinsa – nic akle witsel! Žinsa, něnto, nježlic bužo pozdže. Wocyń twoju wutšobu na šyroko a wobchowaj Bože słowo, aby wono tebe za ruku wzeło a měr dało ze swojim troštom a ze swojeju pomocu! Słučaj žinsa, Bog powěda ku tebe! Buž jomu za to žěkowny a wostań z jogo słowom! Bog powěda – słučaj na jogo głos!

Hamjeń.

Modlimy se z kjarližom za žinsajšnu nježelu Sexagesimae:

Bog kšěł nam wšyknym gnadny byś,⁴⁰
daś swojo žognowanje,
ab mogli w jogo swětle hyś,
pšed škodu zwarnowane,
až statki jogo znajomy
a kenž jog lubo maju,
za tatanje se staramy,
až Krista wupoznaju
a tež se k njomu wroše.

Se žěkuj Bogu wšyken lud,
chwal z dobrym statkom jogo
a polěpšuj se cłowjek tud,
žarž wěru wušej wšogo.
Nas žognuj Bog, ten wośc a syn,
nas žognuj duch ten swěty!
To ceły swět jom k cesći cyń,
až se jog boji spěšny.
Něnt wšykne grońso: Hamjeń!

Na jatšownicu

3.4.1994

Zjawjenje Jana 1, 18

Lube bratši a sotši!

Wjerašk cerkwinego lěta su jatšy. Až Kristus jo z rowa stanul, jo zachopjeńk wšeje kšescijańskeje wěry. Južo za cas přednych posłow jo se swěšił Jezus, kenž jo ze smjerši stanul, na předny zeń tyženja – potakem na nježelu. Romski kejžor Konstantin jo w lěse 321 z teje njezele statny swěžeń wugotował. Akle hundert lět pozdzej su kšescijany chapjali gody na 25. decemberje swěšiś.

Moje lubowane: „Jezus jo žywy!“ Te tši słowa deje byś žinsa gwězda mojogo prjatowanja. „Jezus jo žywy!“, to jo naš trošt we tužycy. Z wjele lužimi som ako farań wob lěto gromadu pšišeł; woni su ku mnjo pšichadali a ja som k nim woglědał. A wšake woni su byli; kuždy hynakšy: žizi a starke, gospodarje a wuměnkarjo, zamož-

⁴⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 126, 1,3.

ne a chudlaze, ženjone a fryjne – tužne cłowjeki a wjasołe cłowjeki. Gaby pak něchten mě pšašał, kotarych jich wěcej jo, ga njewobmyslijom se žedneje minutki a gronim: tych tužnych. Och, wono dajo tak njewugronjocy wjele tužnych luži we swěše a jich tužyca ma wšaki grunt. To wostanjo teke tak až do końca swěta, dokulaž my how njejsmy we paradizu, ale na tom kusu zemje tudy bydlimy, a wot teje groni Lutherus we sedymej pšosbje: „aby Bog nas z teje žalosci k sebje wzel do njebja“. Z teje žalosci! A naš reformator ma z tym pšawje.

Tužne luže poderbiju trošta; to jo, tak co se mě zdaś, to nejgorše, ako jano daś možo. Něntol pak wěmy, až jich wjele, wjele luži we takej tužycy mimo trošta jo a woni njewiže žedneje gwězdki we swojej sámnej nocy. Popšawem jo to k rozměšu; nad tym njedejmy se žiwowaś. Ale taku tužycu mimo trošta mogu ja jano pla tatanjow rozměš abo pla tych, kotrež wot Kristusa wěcej nic njamaju nježli jogo mě. Pla drugich luži njejo to k rozměšu. Abo dejało možno byś, až kśescijański luž, kotaryž wěri, což my kuždu nježelu z cełym kśescijaństwom poznajomy; kotaryž wěri, což teke žinsa namšy smy zasej poznali – až Kristus jo stanul wot wumarłych – až taki kśescijan žednogo trošta njama we swojej tužycy? Tak ga možo jano potom byś, gaž cłowjek we swojej wjelikej tužycy to jo zabył, ze swojich mysłow pušcił, až Kristus z rowa stanul jo. Powědam-li pak žinsa k lužam, kotarež z cełeje wutšoby wěrje, až Jezus Kristus jo ze smjerši stanul a ja se nažejam togo, lube posłucharki a posłucharje – ga pšosym was: Njedajšo se Boga dla we wašej tužycy taki zbožny, troštny Ewangelium zagasyś, njezabyńšo we wašej tužycy: Jezus njejo njabogi, ně. „Jezus jo żywy!“ Jezus jo żywy – žeden drugi Jezus ako ten, wot kotaregož su gronili, ako how na zemi jo chojžil: glědajšo, kak ma won tych luži tak lubo; žeden drugi Jezus ako ten, kotaryž tych chamnych a wobšěžkanych k sebje jo wołał; žeden drugi Jezus ako ten, kotaryž telik łdzow jo wutrěwał – ten Jezus jo żywy a won njelabujo daloko pšec wot nas niži we cuzem kraju – ně, ze swojim slědnym słowom, ako how na zemi jo powězeł, groni won: „Lej, ja som podla was wšykne dny až do końca swěta.“ Podla was, z tym jo tebje a mě měnił. Ja si gronim, luba duša, we tom maš wšyken trošt; daś si šěży, cožkuli co; daś si šišći to nejšěše břemje. Kak won si troštuj, to musyš jomu we wěrje pširucyś a powdaś – nad tym laży wšykno, až won si troštuj a to dejš žaržaś a do jogo lutosciweje, zmilneje wutšoby wěstu dowěru stajis. Ja si mogu gronis a zlubis, až teke we tužycy bužoś naslědku gronis: Naš Kněz ma mě lubo! Hamjeń.

Lube posłucharki a posłucharje! Dajšo se žinsa hyšći wobraziś řednu jatsownicu poľnu wjasela a měra!

Na nježelu Exaudi

15.5.1994

Jan 7, 33-34

Lube bratši a sotši!

Kuždy našych kśesćijańskich swěženjow ma cas pśigotowanja. Pśed godami jo pśichod abo adwent, aby se pśigotowali na Jezusowe pśichadanje do Betlehemskeje grozi; potom pśizo spotny cas, aby se pśigotowali na Jezusowu smjerś, a něnto dejmy se pśigotowaś na swětki, na swěžeń swětego Ducha. Krotke jo to pśigotowanje: jano jadnu nježelu k tomu mamy, žinsajšnu nježelu Exaudi. Z tym pak njejo gronjone, až swětki njejsu taki wosebny swěžeń ako gody a jatšy; wjele wěcej smy južo pśez tej swěženja derje pśigotowane na to wulaše swětego Ducha. Pśed godami jo dlejšy cas pśigotowanja, pśeto ako něco nowego swěšimy to dopołnjenje Božych zlubjenjow; pśed jatšami jo dlejšy cas pśigotowanja, pśeto cełe Jezusowe žywjenje laży mjaz godami a jatšami; swětki pak pśidu ned na Jezusowe do njebjastupjenje: žaseś dnjow pozdzej jo won swětego Ducha posłał a tak my teke žaseś dnjow po stupnem stwortku spominamy na wulaše swětego Ducha.

Słyšymy k tomu słowa z ewangelija Jana we 7. stawje. Tak powěda Jezus k lužam: „Ja budu hyšći krotki cas z wami a potom wotejdu k tomu, kenž jo mě posłał. Wy bužośo mě pytaś a njenamakaśo mě, a žož ja budu, tam njamožośo wy pśiš.”

Swěty Duch jo duch modlitwy. Kužda modlitwa wježo k Jezusu; pśeto won jo nam wucył bjatowaś – won jo nam zlužil wusłyšanje. Kužda modlitwa njejo wusłyšana, pśeto kužda njejo pšawa. Pšawa modlitwa musy wopśimjeś ako to nejwosebnejše tu pšosbu: Kněžo, tebje cu ja měś, tebje musym měś: daj mě tebje namakaś!

Teke w našom casu jo wjelike pytanje, to stare padnjo; nowe wobstojności nastawaju – což pjerwjey nihten njejo se myslil, to žinsa mamy. Teke cłowjecna wutšoba pyta. Ta stara wěra jich wjelim wěcej se njezda, woni pytaju nowu zbožnosť, nowu gluku. Nowy swět dej nastaś, žož kuždy swoju gluku namakajo. Mimo wěry, mimo proce – tak se pyta, ale woni njenamakaju.

Druge pytaju za Jezusom, ale njepytaju pšawje. Woni wot njogo słyše jano to, což jim se zda, wiže jano to, což jim se spodoba – wšykne jogo słowa pak njekšě za wěrnosć; wšykne jogo statki njekšě za přědkbildu sebje wustawiś. A z takim we wšom pytanju Jezusa njenamakaju. Woni njepśidu jomu bližej, ale pśecej dalej wot njogo se zgubiju. Wěcej wot njogo słyše, mjenjej jomu rozměju.

Pytaš ty Jezusa? Kak jogo pytaš? Dej-li twojo pytanje pšawe byś, ga musy wono wobstaś we tej pšosbje: Daj mě, Kněžo, tebje namakaś! Z Jezusom jo to taka žiwna wěc: ty možoś jogo znaś, ale weto njamaś jogo; ty možoś jogo mě we wustach měs, ale weto powěda won: „Nic wšykne, kenž ku mnjo gronje: Kněžo, Kněžo, wobderbnu to njebjaske kralejstwo.” Coš-li Jezusa pšawje pytaś, ga musy wšykno druge padnuś, ten swět ze swojimi dobytkami, to šěło ze swojim požedanim – pon možoś spiwaś:

Kněžo, jedno jo mě trjeba,⁴¹
to kšěł pšecej wuznaś ja!
Wšykno druge wuchwalobne
za mnjo jano šěžu ma:

Gaž krydnjom to jedno,
což nimjerne jo,
och, potom mam tudy
na zemi juž wšo.

Sy-li pak Jezusa namakał, ga pšos dalej a zasej: Daj mě, Kněžo tebje namakaś! Pšeto na njom ceło wěcej namakajomy. Pšawy gospodar, pšawy mejstar njejo žednje wuwucony, ale ceło pšiwuknjó – tejerownosći pšawy kšesćijan. Dlej na Jezusa glědaš, wěcej na njom wuglědajoš; dlej wot njogo se zežywujoš, wěcej mocy won ší dajo. Swěty Duch wotworijo pšed nami dłym bogojstwa, kotarež we Jezusu laży; ten Duch, rěčnik a troštar wježo nas do wšeje wěrnosći a kužde rano nowu lubosć wot Jezusa nam wobrazijo a kuždemu šerpjecemu nowy trošt pšinjaso. „Won pšašanje za zbožnosću we dušach zbužijo a wěru, lubosć, nažeju nam naspjet mocuju.”
Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! Wostańšo z Bogom až do swětkow! Na zasej-słyšanje swětkownicu.

⁴¹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 361, 1.

Na swětkownicy

22.5.1994

Jan 3, 16

Lube bratši a sotši!

W ewangeliju Jana w 3. stawje w 16. weršu stoj pisane: „Tak jo Bog naš swět lubował, až won swojogo jadnoporóžonego syna dał jo, aby wšykne do njogo wěrjece zgubjone njebyli, ale to nimjerne žywjenje měli.“

Swěšimy žinsa narodny žen; pśeto na swětkownicy jo se narožila a założyła naša kśesćijańska cerkwja. Ako Jezusowe wukniki, napolnjone ze swětym Duchom, we Jeruzalemje su prjatkowali a tši towzynt buchu dupjone, ga jo z nimi předna kśesćijańska wosada nastala: korjeń našeje cerkwje. Ten werš našogo texta pokazujo nam jeje kšasny podložk. Tak ako dejmant lubosnje se swěši a w wšyknych barwach blyšći, tak teke to słowo, kotarež smy slyšali, nam zjawijo Božu lubosć, wobjětu do drogego kamjenja. Wšykne zlubjenja našogo Kněža, wšykne jogo zmilnosći z nami, wšykne jogo žiwne statki su we tom słowje wugronjone: „Tak jo Bog naš swět lubował, až won swojogo jadnoporóžonego syna dał jo, aby wšykne do njogo wěrjece zgubjone njebyli, ale to nimjerne žywjenje měli.“

To słowo jo krona wšyknogo, což nam w bibliji jo gronjone; we njom jo ta cela Kristusowa wjasoła powěsć wobzamknjona; wono jo rozny kamjeń, podložk a zložk našeje cerkwje, na kotaremž kśesćijańska wosada jo natwarjona a twarže założona, až razka teje hele wrota ju njepśemogu. Toś to słowo jo zawěsće pšawy ewangelij na swětki! Wobmyslimy jo kradu a pytajmy, což wono nam zapowědajo.

Bog jo naš swět lubował, to jo rowno, gaby wjelike žurja se wotworili a ceły swět z nimi nutś žo do njebjaskego kralejstwa. Naš s w ě t jo Bog lubował, nic jano te mudre a wucone a wosebne rody, ale teke te žiwe nam cuze carnaki w Africe. Nic jano te bogate a wízone a cesćone luže, ale teke te chude a zajšpjone a njecesne – wšyknych jo won wobojmjeł ze swojeju lubosću.

A k a k jo won naš swět lubował? Až won swojogo jadnoporóžonego syna jo dał. Dosć mogło juž byś na tom, až Bog nam šěło a dušu, wocy, wuśy a wšykne cłonki dał jo, až won nas zežaržujo a we wšyknej tšachośe woplěwa; dosć by było, až won tej njeposlušnej zemi wusew a žni, lěše a zymje, deść a slyńco wobrazijo. Ale Boža lubosć njama na tom dosć. Swojogo jadnogo Syna njejo won lutował, ale jo jogo za nas dał.

Ako Absalom jo wumrěł, skjaržy jogo nan Dabit: Moj syn, kšěł Bog, aby ja za tebję wumrěł. Młogi nan, młoga mama stej drje rowno tak powěžełej a se myslilej, swojo chore a wuměrajuće gołe wizecy. Z toho wuznajoš, kak lubo nan swojo gołe ma, až won lubjej swojo žywjenje dajo, nježli swojo gołe. Z toho teke wuznajoš, kak wjelika Boža lubość jo, až won swojogo Syna do chudoby a smjerši za nas jo dał. Aby ty zgubjony njebył, ale to nimjerne žywjenje měł, jo dejał Božy Syn wumrěš; aby ty wukupjony był ze suda a winy, bu won pšedany za 30 slabernikow; aby ty z rowa wujšěł, jo won dejał do rowa padnuš. A pšed Bogom njejo žedno rozdžělenje, lěc sy ewangelski abo katolski: chtožkuli wěri, ten ma pšez swoju wěru to žywjenje.

Zawěsće: naš špruch jo wjasoła powěsć a gaž něnto we tom swětkownem casu ceły swět połny juskanja a wjasela jo, ga my njedejmy a njetrjebamy naslědk wostaš; my njetrjebamy se nikogo bojaš, daniž sromaš pšed lužimi, pšeto našo wjasele jo to pšawe swětkowne wjasele, kotarež njezajžo, ale wostanjo nimjerne, kotarež płaši kuždemu – wusokim a niskim, bogatym a chudym – jo, chudšy něchten jo a se ponižujo we wěrje pšed Bogom, skerjej možo won nejwětše bogatstwo dostaš pšez swoju wěru a bogatšy něchten jo na zemskich dobytkach, wěcej dej za tym stojaš, aby swojim pokładam pšiscynił tu jadnu drogu kšasnu parlu: tu lubość Božu. Teke n a m jo to gronjone, teke našogo strowja zachopjenk a založk jo ta powěsć Božeje lubośći, teke našo swětkowne wjasele dej se dopołniš z tym, až pšez swětego Ducha nazgonijomy tu pytajucu wabjecu lubość našogo njebjaskego Wošca a nic drugego njejo trjeba cyniš ako wot wutšoby groniš „jo“ a „hamjeń“ k tomu, což se nam zapowědajo.

O swěty Duch, pšiz ty něnt k nam⁴²

a bydli we nas z gnadu sam

a wuswěš našu dušu!

Ty swětło Bože njebjaske,

daj bytšnosť našej wutšobje

a kšasnosť wšyknym wušu.

Jasność, kšasnosť zbožne maju

w twojom raju; z modlitwami

k tebję nět se pšibližamy.

Hamjeń.

Wšyknym našym pšisłucharkam a pšisłucharjam žycym žinsa hyšći žognowanu swětkownicu.

⁴² *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 113, 1.

Na 4. njeźelu po swětej Tšojosći

26.6.1994

Jezajas 8, 18

Lube bratši a sotši!

Žinsa bužo drje naša gromada wokoło radija mała. Wjele serbskich luži jo chwatało do Raduša na ten wjeliki festiwal a ruš. Ale teke tam jo se dopołdnja Bože słowo w maminej rěcy prjatkowało. To drje jo předny raz, až serbska namša stoj oficielnje na programje takego festiwalu Domowiny. Jo, nowy cas jo napšawdu zašěgnuł do nas; togo se wjaselimy. Pšedewšym młode luže budu žinsa w Radušu; togodla wobrošijom se něnto na starych a staršych. Profet Jezajas pišo w 8. stawje we 18. weršu: „Lej, how som ja a te žiši, kotarež mě naš Kněz jo dał.”

Jo-li něčo, což bogabojaznym starjejšym na wutšobje lažy, ga su to jich žiši. Zawěsće, žiši su droge pokłady, kenž Bog raz wot rukowu starjejšych pominaš bužo. Starjejšej dejtej za swoje žiši se modliš južo pjerwjej, nježli se narožiju a pozdziej pšosyš Boga, aby žisam dał bogabojaznu wutšobu. Ale wonej njedejtej jano za swoje žiši se modliš, ale jich teke we bogabojaznosći wotkublaš. K tomu słuša, až wonej wšyknu njerodnu a złu žišecu wolu łamjotej, jich rozwucujotej we pobožnosći a k dobremu poratej.

Styknimy ruce a bjatujmy togodla tak: Kněžo na njebju, ty sy mě žiši dał; za to se tebjje wot wutšoby žěkujom a ši chwalim. Poglědujom na swoje žiši ako na pokłady, kenž sy mě dowěrił a kenž bužoš raz wot mojeje ruki slědk pominaš. Poglědujom na nich ako na duše, kotarež jo Jezus Kristus ze swojeju swěteju a drogeju kšwju wukupił – togodla mam starosć, aby žedno pšez moju winu zgubjone njebyło. Kněžo, ty groniš ku mnjo a wšyknym starjejšym: kubłaj toš to gole a glědaj za nim, a bužo-li raz zgubjone, ga dej twoja duša za jogo dušu tam stojaš. Togodla poram se ku tebjje a pširucyjom tebjje swoje žiši a žišižiši. Ja cu cyniš, což jan mogu – cyn ty to lěpše! Žognuj moje žiši a žišižiši, wobzarž jich we twojej bojazni! Daj jim wěrjecu, ponižnu a poslušnu wutšobu, aby woni pšiběrali na lětach, na mudrosći a gnaže pla Boga a cłowjekow! Wobzwarnuj jich pšed zawjednikami! Twój janžel jich woplěwaj, gaž su na droze, na wože, w lufše abo we cuzej zemi! Dej-li pak pšez moje žiši abo žišižiši kšicka na mnjo pšiš, ga daj mě we takej tešnicy sćerpnosć, aby wobmyslił, až mimo twojeje wole nic tog ryjnšeg se njestanjo. Zažarbuj jich, daj jim žělo, carobu a drastwu, buž jich pomocnik we tšachotach a njeğlucy, jich gojc we chorosćach. Daj,

Kněžo, aby raz na sudnem dnju ze wšyknyimi žišími k twojej pšawicy stojał a groniš mogał: Glědaj, tudy som ja, moj Kněžo, a te žiši, kotarež sy mě dał – ja njejsom žedno zgubił.

Hamjeń.

Na 5. nježelu po swětej Tšojosći

3.7.1994

Psalm 116, 12

Lube bratši a sotši!

My wšykne słuchamy drje rad na to, gaž we radiju se znate cyni, chto ma žinsa swoj narodny žen abo chto jo měł zachadny tyžen taki swěžen. Njemusy to někaki swojžbny abo někaka pšiswojžbna bys: smy južo spokojom, gaž narodninarku abo narodninarja nanejmejšem po mjenju znajomy. Wosebje swěši se taki narodny žen, gaž žo wo glucny jubilej, až cłowjek jo 50, 60, 65, 70 abo 75 lět stary abo snaž hyšći staršy. Na takich jubilejach njedejmy jano gosćinowaš, se pšipijaš a wobješć a gromaže z cełuju familiju juskaš, ale pšedewšym teke Bogu se žěkowaš. We 116. psalmje lazujomy we 12. weršu: „Kak deru ja našomu Kněžu zarownaš wšykne dobroty, kotarež won na mnjo cyni?”

Mamy chwališ Božu dobroš a zmilnošć, až jo nam strowe cłonki a dobry rozym dał, až jo nas pšed njełuku zwarnował, z tšachoty wumogł a až doněnta zdžaržał. Dalej mamy Bogu zľubiš, te pšiduce dny we poslušnošći žywe byš; mamy našogo Kněža pšosyš, aby won dalej swojej gnadnej kšidli nad nami wustrěl. Naslědku dejmy se dopomnješ, až to lažko naš slědny narodny žen byš možo.

My dejali na takem wosebnem dnju našogo žywjenja swojej ruce styknuš k bjatowanju: Nimjerny Bog, pšez twoju gnadu som žinsa zasej swoj narodny žen docakał. Taki žen dej moj žěkowny žen bys: Chwal togo Kněža moja duša! Njedejał ja tebe chwališ a cesćiš, Kněžo, až ty nic jano ze strowymi cłonkami, ale teke wot kšesćijańskeju starješjeju sy dał se mě narožiš; kotarež mě k wěrje a wšyknyim kšesćijańskim pocynkam wot młodosći poraľej stej. Ty sy mě dalej w pšiducyich lětach

wjadł a pšewoził, sy mě carobu a drastwu dał a mě až do něnta zdžaržal. Z wjelich tšachotow sy mě wumogł, wjele njeegluki wotwobrošil. Podař mě twoju zmilnosť, Kněžo, až ja wšykne pšiduce dny swojogo žywjenja, kotarež ty hyšći w twojich knigłach spisane maš, we bogabojaznosći pšeporaš mogał, aby se tebje moje žywjenje a cynjenje derje spodobało. Njewěm, wjelich mojih dnjow na zemi hyšći bužo – tak wobzwarnuj mě, aby ja svoj cas nješćikročył z pšestupjenim twojich kazni abo ze złym cynjenim, ale daj mě moje wustajone lěta we strowju pod twojim woplěwanim glucnje dostaš, až ty mě raz za take zachadne zemske žywjenje to njezachadne nimjerne dajoš.

Chwal togo Kněza, o moja duša; ja cu jog chwališ až do smjerši. Dokulž som žywy, ak nam se słuša, cu jog cesćiš chwalecy. Tomu, kenž šěło z dušu da, buž cesć a chwalba bžez końca.

Hamjeń.

Lube posłucharki a posłucharje! Žycym wam hyšći rědnu nježelu a spodobny nowy tyžeń!

Namša w Borkowach⁴³

28.8.1994

1. list Pěťša 5, 6-7

Lube bratši a sotši!

We tych dnjach jo w Borkowach wjeliki swěžeń. Njewěm, wjele serbskego na njom bužo. Ale wěste jo, až my smy žinsa howkor pšichwatali na serbsku namšu. Witajšo wšykne do Borkojskeje cerkwje zbliska a zдалoka! Kopa lět a wěcej jo zajšlo, až smy se kupali a plěli tudy wušej młyna: Wjerbańske, Myšynske a Borkojske golce – smy se cybali, wažili a nurili. Chto drje jo hyšći žywy wot nich? Młogi raz spominam hyšći na ten glucny cas. A chto možo te pyšne Borkowarki we kšasnej serbskej dras-

⁴³ To jo slědna namša, ako Herbert Nowak jo žaržal.

će z tymi wjelikimi lapami zabyś? Tak som rad do Borkow pšíšeł, źož som w młodych lětach cesto pšebywał. Ale snaź bužo to źinsa za mnjo slědny raz. We našej cerkwi jo pšíkazń, až 65. lětny farań musy wopśestaś ze swojeju službu, musy wotstupiś! (Nic jano farań, teke biskup, generalny promšt a promšt – smy to lětosa dolabowali, mamy nowego biskupa!) Njepšašajšo se, kak stary ja som!! Ja by dejał južo dawno wotstupiś; ale dla serbskich namšow njejo to možno było. Bogu buź źěk, až mamy něnto młodszych duchownych, kotarež mogu to serbske we našej cerkwi dalej wjasć. Telik za zachopjeńk!

Pšosomy Boga Kněza, aby našu źinsajšnu namšu bogaše žognował. Na końcu namše pšosomy wo wašu kolektu, aby mogali dalej měš namše w maminej rěcy.

Gnada buži z nami wšyknymi a měr wot Boga, našogo Wošca a našogo Kněza Jezom Kristusa.

Hamjeń.

W 1. lišće posła Pěťša w 5. stawje wot 6. do 7. werša stoj pisane: „Ponižajšo se spod tu mocnu Božu ruku, aby won was powušył we swojom casu. Wšyknju wašu starosć chyśco na njogo, pśeto won se za was stara.”

Kněžo, twojo słowo jo wěrnó; zdžarž nas we toś twojej wěrnosći.

Hamjeń.

Ewangelij źinsajšneje 13. njezele po swětej Tšojosći jo napisany pla posła Lukasa w 10. stawje wot 25. do 37. werša: „Glej, jaden kaznjownik jo stanul, aby Jezusa spytował pšašajucy: Wucabnik, co debu ja cyniś, aby to nimjerne żywjenje wobderbnuł? Jezus pak jo jomu wotegronił: Co jo we našej kazni pisane? Kakga lazujoš? Won pak jo wotegronił: Ty dejš lubowaś Boga, twojogo Kněza, z cełeje twojeje wutšoby a z cełeje twojeje duše a z cełego twojogo pśemoženja a z twojogo cełego zmysła a twojogo blišego ako sam se. Jezus pak jo jomu powěžel: Ty sy pšawje wotegronił; cyn to, ga bužoś żywy. Ten pak jo kšěł se samego wupšawiś, k Jezusu gronjacy: Chto ga jo moj blišy? Jezus pak jo tak wotegronił: Cłowjek jo šel wot Jeruzalema dołoj do Jerichowa a jo ducy mjazy mordarjow padnuł. Te su jogo zeblakli, zbili a jogo potom na poł wumarłego wostajili. Ze pšigodu jo jaden mjeršnik tu samu drogu dołoj šel a ako toho zbitego jo wupytał, jo won mimo šel. A tejerownosći Lewita, ako jo na to město pšíšeł a jogo wuglědał, jo mimo šel. Jaden Samariski pak ducy na tej droze jo teke tam pšíšeł a ako jo toho zbitego wuglědał, bu jomu jogo luto. Won jo pšistupił, jogo rany wobalował a wolej a wino nutś lał; won jo jogo na

swojo zwěrje sajźił, jogo do gospody wjadł a tam zažarbował. A na drugi źeń dalej ducy jo won dwa kroša wujmjeł a jej gospodarjeju dał gronjegy: Zažarbuj jogo! A nałožyš-li něco wěcej, ga jo tebje zapłašim, gaž zasej pšidu.

Kotary ga mjazy tymi tšomi zda se tebje, až jo ten blišy był tomu, kenž jo mjazy mordarjow padnuł? Ten kaznjownik jo wotegronił: Ten, kenž jo tu zmilność na njom cynił. Togodla powěžejo Jezus k njomu: Ži tam a cyń rowno tak!”

Słyšymy Bože słowo z 1. lista Jana w 4. stawje: „Wy lubše, dajšo nam se mjazy sobu lubowaś, dokulaž wša lubość jo z Boga a kuždy lubowať jo z Boga narožony a znajo Boga. Chtož njelubujo, ten njejo Boga wuznał, dokulaž Bog jo lubość. We tom jo se zjawila Boža lubość k nam, až Bog swojogo jadnoporóžonego Syna do tego swěta jo posłał, aby my pšez njogo žywe byś mogli. We tom jo ta lubość, nic až my Boga smy lubowali, ale až won nas jo lubował a swojogo Syna posłał k wujadnanju za naše grěchy. Nichten njejo Boga něgdy wižel, lubujomy-li se mjazy sobu, ga wostanjo Bog we nas a jogo lubość jo dopołnjona we nas.”

Njebjaski Wośc, pšosymy tebje wo twojo žognowanje za našu žinsajšnu namšu. My słušamy gromadu, dokulaž tebje słušamy. Wotwoť nam wuśy a wutšoby za twojo swěte słowo. Buž sam wesrjež nas a wusłyš naše modlitwy Jezom Krista dla. Hamjeń.

Lube bratši a sotši!

Moj cas we njeměrje, moja nažeja we Bogu: z tymi słowami se zachopijo testament znatego politikarja – to same pak možo se groniś wo žywjenju kuždego kšescijana. Pšeto kšescijany su luže, kotarež svoj cas we njeměrje pšeporaju, ale swoju nažeju na Boga stajiju. Woni njesu swětne, weto su žywe we tom swěše; woni su we wšykných wěcach tešnjone, ale woni se njewobtužyju; jim jo stysno, ale woni njezacwibluju; woni su pšegonjowane, ale nic spuścione; woni su podtłocowane, ale se njeskazyju; ako wuměrajuce, a lej woni su žywe; ako pomarskane, a glich njewu-smjeršone – ako tužne, a weto pšecej wjasołe! Z jadnym słowom: jich cas jo we njeměrje, jich nažeja we Bogu!

Naš tekst tak se zachopijo: „Ponižajšo se spod tu mocnu ruku Božu!” Njejsćo tu mocnu ruku hyšći wiželi? Njejo wona to njebjo wušej nas natwariła a dołojce tu zemju pyšniła? Njezamka wona te njebjaske wokna, tak až pola a rola łacna bywa a njeponi abo njezezběrajo mroki gromadu a sćelo dešč a chyta błyski dołoj a jo wšykně twoje dny do svojich knižkow napisała, nježli ty se narožił sy? Ta mocna

ruka: njewotworijo wona se kuždy zeń nad nami tak zmilnje a nasešijo wšykno, což żywe jo z dobrym spodobanim? Njejo ta mocna ruka raz Babelski torm zbiła a Sawlusa, togo pšegonjowarja předku Damaskusa do kurja na droze chyšila? Njejo wona tak cesto naše myslenja a předkwezeša zbiła a knicomne wucyniła? Młogi raz jo se ší zdało, aby wšykne žurja zamknjone, wšykne drogi zastajane byli, tak až njejsy daniž dopředka daniž doslědka mogał – a lej: ta mocna ruka jo ší te žurja wocyniła, tu drogu pokazała, radu dała a pomoc pšinjasta! A zasej drugi raz sy był tak glucny, twojo żywjenje jo ší tak ředne zdało – a zrazom jo se ta mocna ruka na tebję položyla a jo ší gluku do tešnice, wjasele do kšice pšeměniła!

A pod taku mocnu ruku, w kotarejž ceła zemja ako pšekowe zernko laży, njedekali se ponižaš? My ga zewšym hynacej njamožomy! Rozmějo se, až njesmějomy se ponižaš tak ako wuženć se kšiwu pod twojim stupanim – ně, my musymy se pochyłaš, se chowaš tak ako gole se powdajo pod wolu swojogo nana, ako kurjetko se chowa pod kšidli swojeje paty: z jadyńm słowom se ponižaš nic togodla, až musyš, ale togodla, až coš. Ponižnosť groni: nic kaž ja cu, ale kaž ty coš. Ta ponižnosť njewě jano, až Boža ruka tak mocna jo; wona teke chwali a se žěkujo kuždy zeń, až tak luba a dobra jo, až nic jano do spytowanja sporajo, ale teke wšykno derje wuwježo.

Teke kšescijany muse drje pšez wšaku nuzu, pšez wjele kšiwdy hyš, woni muse cesto zdychowaš: naš cas we njeměrje – ale dokulaž Boža ruka jich wježo, budu z doła žalosći a ponižanja gorrej glědaš k tym goram, wot kotarychž jim pomoc pšizo; woni su ponižane, ale jich nažeja jo Bog, aby won jich powušyl k swojomu casu. Tak ako jo powušyl togo zgubjonego syna, kotaregož z wošcojskeju ruku zasej zwiga; togo colnarja, kotaryž jo wupšawjony do swojogo domu šel; Pěšša, kenž jogo zapřel jo: njeboj se, ja som za tebję pšosyl, aby twoja wěra njepšestanuła – jo, tak ako swojogo Syna Jezusa powušyl jo pšez kšicu k njebjaskej kronje.

Pšawica Nejwušego možo wšykno pšeměniš: won starcyjo tych mocnych ze stołow a powušyjo ponižnych – k swojomu casu. Božy cas jo nejlěpšy cas. Ach Kněžo, kak dlujko? „Moja štanda njejo hyšći pšišla” zni to wotegrono. Jadna štanda pšizo: To jo jogo štanda, togodla nažej se! Lěc dejał cakaš tši dny kaž Pěšš, lěc dwanasćo lět kaž ta chora žeńska, lěc wosymatšizasća lět kaž ten chory w Betsaida – buž troštny!

Něnt cakaj, chuda duša,⁴⁴
měj dobru nažeju;
Bog, twoja moc nejwuša,
bžo z gnadu lutneju

ší z nuze wen tež šěgnuš,
jan docakaj ten cas,
ga bužoš zawuglědnuš
to bytše słyńco zas.

⁴⁴ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 223, 6.

Co wobtužyjoš se, moja duša, a sy tak njeměrna we mnjo? Čakaj na Boga, pšeto ja se budu jomu hyšćer źěkowaś, až won mojogo woblica pomoc a moj Bog jo.

Dalej napomina nas posoł Pěťš: Wšyknu wašu starosć chyśco na njogo, pšeto won se za was stara. Teke how płaši zasej: Naš cas we njeměrje, naša nažeja we Bogu – ako wobšěžkane a weto mimo starosći. Ja was pšosym a napominam, aby w š y k n u starosć na Boga chyšili, daś to jo corajšna ako ta pšed wjele lětami; daś jo duchna abo šělna, daś tebe potrjefijo abo tych tvojich; teke tu starosć, kotaruž nichten njeznajo ako ty sam a ten, kotaryž ju na tebe jo scynił – na njogo chyśco wšyknu wašu starosć! A wroši-li se ta starosć zasej, dokulaž njejsćo pšawje derje chyšili, ga chyśco ju hyšći raz, chyśco ju mocnej! Chyśco ju na pšecj na vašogo Boga. „Won se za was stara” – njejo we jogo mocnej ruce rum za twoju starosć? Jo jogo pomoc jěsno zwudawana? Jo jogo ruka słaba? Bog se za was stara, won se wo was stara, won wě a rozmějo, co wam jo trěbne, nježli wy jomu gronišo. Jogo woko wiži teke we nejšamnejšej nocy; jogo sćerpność jo tak wjelika, až pšecj – kuždu štundku – zasej pšis możomy; won njewotpokažo žednogo, won jo pšecj doma!

Čtož lubem Bogu se da staraś⁴⁵
a nažeju wšu k njomu ma,
Ten njetrjeba se zewšym bojaś,
lěc tužyca jo wjelika.
Čtož wušemu se dowěri,
ten twarił njejo na pěski.

Co pomoga se tešnje staraś?
Ma wužytk žeden, tužyś se?
Co pomga płac, co wotwoboraś
tej kšicy zajtša kuždycke.
My sebje, gaž se tužymy,
tu nuzu wětšu cynimy.

Nět spiwaj, wostań w bjatowanju,
tak derbiš k twojom źělu hyś;
se dowěr Božem žognowanju,
ga bužo stawnje nowe byś.
Čtož tak se Bogu pširucy,
tog nikula won njepušći.

Hamjeń.

A měr Božy, kenž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a mysli we Kristu Jezu. Hamjeń.

⁴⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 227, 1-2, 7.

Na 17. nježelu po swětej Tšojosći

25.9.1994

List Pawoła na Efezarjow 6, 1-3

Lube bratši a sotši!

Božko jo to južo wjele lět mjazy našymi lužimi tak, až woni ze swojimi žišimi serbski njepowědaju. Gano jo wu nas 55 lětny tyšař zěłał. Ako jo we našom domje serbske zuki wusłyšał, jo ned zawołał: „Ich verstehe alles, was Sie sprechen; aber wendisch reden kann ich nicht!“ Tužnje, wjelgin tužnje!

Tak se pšašam: cogodla dejał ja žedne smužki w serbskej rěcy napisaš wo tom, kak maju se žiši zažaržaš pšešiwu swojim starješym? Komu to pomozo? Rownož naša mložina nimski powěda, cu teke ju w serbskej rěcy napominaš, aby wěžeła, co se jej słuša pši wšednem wobchadanju ze starješymi. Snaž možošo wy ako starješe wašym młodym moje słowa wukładowaš!

W lisće na Efezarjow w 6. stawje wot přednego do tśésego werša pišo posoł Pawoł: „Wy žiši, bužčo poslušne wašym starješym, pseto to jo pšawje. Cesć twojogo nana a twoju maš; to jo předna pšikazń ze zlubjenim: aby se tebje derje šło, a ty dlujko žywy był na zemi.“

Chto kšěł Božy gniw a Bože klěše na se zešěgnuš a na swojima starješyma se pšegrěšys? Nichten drje – ale weto to se stanjo.

Kake su winowatosći žiši pšešiwu starješyma we kšescijańskej familiji? Pobožne žiši deje swojima starješyma wot Boga strowje a žognowanje wupšosys, Bože woplěwanje a dlujke žywjenje. Žiši deje swojima starješyma pilnje słužys, we chorosći bys na pomocy, deje poslušne bys – tež potom hyšći, gaž su wjelike.

Taku zapšosbu wašyma starješyma cyńšo ako žiši: Kněžo, daj mojima starješyma strowosć, woplěwaj jeju pšed njełuku, žognuj jeju zěło a powołanje, wobraz jima dlujke žywjenje. Zarownaj jima wšykno, což stej za mnjo cyniłej a ja jima žednje zapłašiš njamogu. Kněžo, daj mě taku wutšobu, aby ja ze swojima starješyma we ponižnosći se zmakał, z wjaselim jima posłuchał a mimo warcanja jeju porokowanje na se wzeł a wobzwarnuj mě, aby ja se njerodnym žišam njerownał, kenž swojeju starješeju zanicuju a posromaju a jima tužne dny a šěžke žywjenje naporaju. Žednje njok zabyš, z kakeju procu jo moja mama mě wotkubłała; cas swojogo žywjenja cu ja we žekownosći na to spominaš, aby mojej starješej nade mnu sromotu njedoca-

kałej, ale jano wjasele mělej. A žož som jeju někak wobtužył, ga cu jo něnto wotpšosyś.

Kněžo, daj, aby ja sebje pšecej pšed wocy stajil našogo Wumožnika Jezusa, kenž njejo był jano tebe, njebjaski Wośc, poslušny, ale teke swojomu zemskemu nanoju Jozepoju a swojej mašeri Mari. Po twojej woli se njepojžo nježekownym a njeposlušnym žišam nikula derje.

Hamjeń.

Lube posłucharki a posłucharje, pšichodnu nježelu změjomy žnjowny žekowny swěžen, žož bužomy zasej krotke prjatkowanje słyšaś.

Na žnjowny swěžen

2.10.1994

Lukas 12, 16-21

Lube bratši a sotši!

Zasej jo žnjowny žekowny swěžen pšišel. Młogim fararjam bywa kaksy, co deje na tom dnju prjatkowaś. Žinsa bydle luže wětšy žel w městach; tam woni njeworju, njeseju a nježněju. Ale njejo na jsach wětšyna luži teke zabyła woraś, seś a žněś? Weto wěrim, až serbske luže drje hyšći wšuži maju zagrodu abo zagrodku, gumno abo gumnyško a wěže, co polo abo polko, zagon abo zagonk jo.

We srježišću žnjownego swěženja stoj južo 100 lět a wěcej ten ewangelij wo bogatem rolniku, lěcrownož su se gospodarske wobstojnosći na swěše kradu pšeměnili. Tak cytam wam ten ewangelij, kaž jo napisany pla posła Lukasa w 12. stawje: „Jezus groni nam taku pširowność: Polo bogatego muža jo derje njaślo, a won jo pši sebje se myslil: co debu cyniś, dokulaž njamam ruma, žož by swoje płody zgromažil? A won jo gronił: To cu ja cyniś, ja wotergam swoje brožnje a natwarim wětše a tam zgromažim wšykno, což mě jo narosło, a moje dobytki. A cu k mojej dušy groniś: luba duša, ty maš wjele dobytkow, kenž kłažone su na wjele lět – wotpocywaj něnto,

jěz a pij a buž dobreje myśli! Ale Bog jo k njomu powěžel: Ty błazan! Hyšći we tej nocy požedam twoju dušu wot tebje a ceje budu twoje dobytki? Tak se źo tomu, kotaryž sebje samemu pokłady zgromažijo a njejo bogaty we Bogu.“

Moje lubowane! Ten bogaty rolnik we našom teksće njepšaša za tym, wotkul su jogo pšeliš wjelike žni pšišli. Won jano mudrostujo, kak možo swoje brožnje wotergaś a wětše twariś a tam zgromažiś, což jomu jo narosło a swoje dobytki. Možomy pšeśiwo tomu něco groniś? Njebužo kuždy rozymny a pilny rolnik tak cyniś? Njejo teke młogi wot serbskich burow swoju staru brožnju wotergał a sebje wětšu natwarił, swoje grože, swoju żywność polěpšył a porjeził? Jo to njepšawje? Ně – to jo chwalba žěłabnośći a pilnośći. Ale z tym ga njejo dosć. To jo jano wenkownje. Deji li byś, kaž se pšistoj w pšawem burskem štanže, potom musytej teke bur a gospoza za tym byś, rozměj: wonej njedejtej jano na połne brožnje, wjelike grože a rědnu drastwu žaržaś, ale rowno tak na swoju wutšobu. A aby to było jedna wěrjeca, žekowna wutšoba, pšeśiwo tomu, kotaryž nam ze swojeju mocu, ze swojeju kšasnośću a dobrošu kuždy cas wot zajtšego do wjacora blisko jo. Ja mogu rozměś, gdyž měsćańske luže žěk pšeśiwo Bogu skerzej zabywaju; woni ga njamaju tak zjawnje pśed wocyma, ažo wšykno wot njogo z přédneje ruki krydnjomy. My ga wižimy a nazgonijomy kuždy źeń, kak cłowjek ze svojim žěłom na Božu dobroś pokazany jo. My ga njamožomy pla žednogo zernka, kotarež do zemje sejomy, groniś, lěc a wjele płodow raz pšinjaso. Pšeto wšykno, což jomu to schajžanje a rośćenje daś dej – daś jo deść abo słyńcko – njelaży w našej ruce. Ma ga njamožomy jo sporaś daniž jomu zadoraś. Našo cełe žěło jo na nažeju. Na kogo pak stajijomy našu nažeju? Na pšigodu, na gluku? Ně, aź my z nažeju žěłamy, z tym jo južor gronjone, aź nad nami jeden jo, kenž možo našu pšosbu dopołniś.

Kak stoj z wjedrom? Mudrochy gronje, to wjedro se gotujo za wěstymi kaznjami. A weto njamogu nam te kaznje rośćenja a to wjedro tak daloko doprědka groniś, aź se za tym z našym sešim doprědka narichtowaś mogali. Ně, my comy pši tej starej wěrje wostaś, aź to naš Bog jo, kenž wšykno žognowanje dajo, kotaryž teke našo bjatowanje słyšy a wusłyšyjo.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! Daś ta źinsajšna přédna nježela, kotaraž jo wusko zwězana ze žnjownym swěženjom wam a wašej familiji hyšći rědne štundki wobrazijo, to wam žycym blisko a daloko.

Na pokutny žen

16.11.1994

Lukas 13, 6-9

Lube bratši a sotši!

Wence wižimy padajucy list a zginjecu tšawu, prozne zagony a gołe bomy: nazyma jo, ten cas mjazy lěšim a zymu; ten cas, kenž glěda naslědk na to žywjenje, kotarež w lěšu wšuderkano se jo gibało a glěda dopředka na ten zymski cas, žož smjertna płachta wšyknu zemju pšikšywa a zakšywa.

Jo, taki cas wježo naše mysli wot tych zagonow wence na ten zagon našeje wutšoby. Žož wence wižimy žywjenje a zachadanje, ga glědamy teke, kaž z našym nutšikowym cłowjekom wobstoj. K tomu co nas teke wabiš stary tekst za žinsajšny pokutny žen z ewangelija Lukasa w 13. stawje wot 6. do 9. werša: „Jezus jo raz taku pširownosć gronił: Něchten jo měł figowy bom w swojej winicy; won jo pšišel płody na njom pytat – ale njejo žednych namakał. Ga jo swojomu winicarju tak wukazał: glej, poram se něnto južo tši lěta płody pytat na tom figowem bomje – ale njenamakam žednych. Wotrub jen! Co won tu zemju k nicomu wugotujo! Winicař pak jo k njomu powěžel: wostaj jen hyšći to lěto, až ja jen wokopjom a pognojm, lěc won niži kšěl płody pšinjasć; žož pak nic, ga wotrub jen potom!”

Chto jo ten, kotaregož Jezus pšez ten figowy bom rozmějo? Nejpjerwej lud israelski; ale z tym figowym bomom jo teke wo nas powědane. Abo njejo naš zmilny Bog ší sajzał do płodneje zemje srjež do swojeje winice, do teje kšescijańskeje cerkwje, žož dobru włogu poceraš z Božego słowa, žož to slyńco Božeje gnady ší wobswětlijo, žož wšykno dostawaš, což twojej dušy trěbne jo. Telike, ako žinsa na moje słowa słuchaju, tak wjeleserake su drogi, na kotarychž luby Bog nas jo wjadł w zachadnem lěše. Jich dosć jo mjazy nami, kotarež wětšy žěl po lubosnych zagonach Božeje gnady su chožžili, a slědk glědajucy mogu poznaš: naš Kněz jo wšykno derje wucynił. Młogi pak teke jo, kenž jo šěžke a žurne dny wižel, až jo zdychował a žebrił k Bogu a ten Kněz jo jomu wupomogał pšez swoju gnadu; młogi teke jo, kenž hyšći se kšíwi pod Božegu mocneju ruku, kenž na chorej postoli lažecy kšíka – wšykne pak musymy poznaš: naš Kněz jo nam teke we tom zachadajucem lěše tu wusku sčazku k zbožnosći pokazał, won jo wopytał, nas k sebje šěgnuš z lutneje zmilnosći.

A my? Kak smy jomu se žekowali? Něchten jo měł figowy bom a jo na njom płody pytał, ale njejo žednych namakał – žednogo płodu, lěcrownož ten bom jo stojał we

winicy a bu derje wotwardowany. Njejo to tužnje, gaž maš w gumnje bom, kenž žednych płodow njeměwa? Tśi lěta jo ten Kněz šel do swojeje winice pļody pytat na figowem bomje – a njejo žednych namakał. Ale k młogemu wot nas pśichada won južo 20, 30, 40, 50 a wěcej lět a pyta pļody!!!

Ale kak lubosnje zni to słowo nad nami: hyšći lěto co nam Jezusowa zmilnoś wobraźis – hyšći lětko, źož Bože słowo se nam zapowěda. Hyšći raz co ten njebjaski gjartnař tu twardu gruzlu našeje wutšoby wokopaš a rozkopaš z teju motyjkju swojogo słowa a hyšći raz co te korjenje pognojš a macaš z njebjaskeju włogu, lěc snaž tak ten bom se polěpšował a hyšći někaki pļod pśinjaš. Južo jo ze sekeru ruka nad bomom wustrěta – a weto hyšći raz gnada. Wjaselmy se teje gnady! Chto wě, kak dļujko hyšći – a twoj cas ma końc. Pseto take ten winicař groni: źož pak nic, ga wotrub jen! Běda, gaby se to słowo nad nami dopoľniło! Pšosmy, aby te, kotarež za lětom mjazy nami wěcej njebudu, njejsu padali kaž njeplodne bomy pod Božym gniwom, ale kaž plodne snopy zgromažone do nimjernych brožnjow.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a pśisłucharje! Za styri dny bužo nježela zamrětych, wosebny swěžeń našeje cerkwje. Rozmějo se, až na njom bužo teke serbske prjatkowanje we našom radiju.

Na njeźelu zamrětych

20.11.1994

List na Hebrejarjow 9, 27

Lube bratši a sotši!

Slědna njeźela cerkwinego lěta jo nas žinsa pšed radijom zgromažila. Na njej dejmy spominaš na zamrětych a našu smjerš. A to jo derje, až wosebna njeźela za take spominanje wustajone jo. My ga se smjerši wobijamy a wo njej rad njepowědamy a weto pokazujo nam wšykno, což wokoło se wižimy, což w zachadnem cerkwinem lěse se jo zasej stało, wšykne rowy na kjarchobje, na to, až teke z nami raz ku końcu pojžo. Ga dajšo nam na smjerš spominaš, to bužo nam dobre.

Co stoj pisane we lisće na Hebrejarjow w 9. stawje: „Cłowjekoju jo wustajone raz wumrěš, potom pak Boży sud.”

Nicht njedej se myslíš, až smjerš wjele na se njama. „Cłowjekoju jo wustajone” tak stoj tam, pšešiwu toho njamožomy nic cyniš: smjerš jo kazń we našom žywjenju. Žeden duchtař ju njamožo zagnaš; žedno łdganje ju njamožo zamjelcaš. To jo ten stary kjarliž wo zachadnošći cłowjekow: „Wšykno šěło jo kaž tšawa a wšykna cłowjecna kšasnošć kaž tšawy kwětk; tšawa jo zesknula, kwětk jo wotpadnuł!” To jo tužne spiwanje we wšykných casach a ludach. Wšykno zajžo: lěta a strowje, bogatstwo a cesć, rědnosć a žywjenje – wšykno zajžo. Wšykno zachada, jedno za drugim: te młode lěta zajdu we źele toho muža a we jogo starosćach. Ta moc zajžo we tom starstwu wusokich lět. Co wostanjo? My zakopujomy jedno za drugim: młogu nažeju a wšake požedanja, gluku a wjasele – a lubych cłowjekow. Droga pšez žywjenje wježo po rowach. Nejtuznjejše su te rowy, we kotarychž te naše, ako su nam lubo byli, laže. Kak wjele smy jich zasej zakopali lětos! Smy to starstwo zakopali, to nažělane, mucne, cesćone. Pši takich zakopowanjach jo naša wuštoba we měrje a njewarcy, gaž starki svoj kij jo na bok stajił a swojo žěło dokońcował. My smy młode luže zakopali na zajtšu jich žywjenja, na zachopjeńku jich nažeje we nejrědnjejšych lětach. Kak wjele lubosći a starosći a nažeje starjejšej, kak wjele bratšoweje a sotšineje lubosći se položyjo do takego rowa, kotaryž młode žywjenje zapokšyjo. Smy žišetka wunjasli a nanoju a mamje jo było, aby z tym młodym žywjenim słyńcko se zašamniło. Smy musali nana a mamu tym žiśam wunjasć a wudojca a wudowu troštowaš.

A co bužo? „Čłowjekoju jo wustajone raz wumrěś, potom pak Božy sud” Z teju smjerśu njejo ku końcu. T e n swět spuščijomy; ale do drugego swěta stupijomy. Do kakego swěta? Tam we tom swěće bužo śišyna. Tam su wuśichnuli wšykne głose, kotarež how we tom żywjenju słyšymy a našu dušu zaduśyju, až njesłyšymy, co nutśi we nas naša wědobność a duša powědatej. Co bužotej powědaś? Co budu powědaś wšykne te mysljenja we nas, kotarež se mjazy sobu pśeskjaržuju abo teke zagranjaju? Tam njejo žedna wobšuda. Stupijomy do swěta wěrnosći. Tam bužomy pśed Bogom a sami se byś, kakež smy – nic kak how cesto pśed lužimi a sami pśed se se naměramy. To jo zajšlo; zemski pśewoblak jo wotpadnuł. Naga stoj naša duša pśed Bogom a pśed jogo wocyma njejo nic zatajone. Chto možo to pśenjasć? A Bog bužo swojo suženje źaržaś nad nami.

Kaki trośt změjomy? Kak Kristus nam pśiwołajo we sakramenće Božego blida: Chtož mojo šěło jě a pijo moju kšej, ten ma to nimjerne żywjenje a jogo zbužim na slědnem dnju. Zacyńmy raz swojej wocy na pśecej we toś tej kšutej wěrje na Kristusowe słowa!

Hamjeń.

Lube pśislucharki a pśislucharje! Namakajmy na źinsajšnej tužnej nježeli zamrětych trośt we słowach našogo Wumožnika, kenž njoco nas a našych lubych zatamaś, ale wumožyś.

Cerkwine lěto 1995/1996

Na nowe lěto

1.1.1995

Lube bratši a sotsi!

Zasej stojmy na mroce dweju lětowu: „Něnto jo se zachopiło to nowe lěto zas a jo se zatajiło pak stare lěto raz“

Na takem dnju jo naša wutšoba měka a gnuta. Gaž wandraí na swojej droze radny kus jo pšestupał, ga won pozastanjo a wodychnjo, glěda slědk a se myśli: chwališ Boga, až tak daloko som – a glěda naprědk a žebri: pomož, Kněžo, daš se raži wšo, což něnto chopijom. Tak źo se teke nam na proze do nowego lěta.

Kuždy cłowjek njoco to stare lěto wobzamknuš z juskanim a zogolenim, ako to how a tam we kjarcmach se stanjo; kuždy cłowjek njestupa do togo nowego lěta ako do sámneho lěsa, źož njeznajo drožki daniž sčazki. Našo cełe žywjenje stoj pod pšugami njebjaskego słyńca a tak ako wot Boga se groni: tež sámnoś njejo śma pšed tobu – sámnoś jo pšed tobu ako to swětło, tak teke wu nas bywa swětło nad tymi sámny-mi dołami, pšez kotarež smy pšejšli. Gaž doprědka glědamy, źož nam wšykno njeznate jo, ga weto wěmy, až my stojmy w Božej ruce a togodla poznawamy:

Daš tšachota mě grozy,
Bog tak wše wěcy wozy,
až za mnjo zbožne su.

Kaka nažeja dej nas pšewoziš pšez to cełe lěto 1995?

Rownož nam wotergi stysno bywa we tom žywjenju a sámnoś nas nuži, ga dej to swětło njebjaskeje kšasnośi na našu drogę padaš, aby my se togo žaržali, až smy Bože žiši. Tak zachadajotej sámnoś a žalosć teje zemje a my zapšimjomy tu ruku našogo njebjaskego Kněza a pšosymy:

Tak žognuj naše drogi⁴⁶
a mocuj naše nogi;
daj młodym dobru radu,
tych starych pšewoż z gnadu.

Naslědku daj tej dušy
twoj Božy dar nejwušy;
ab twoj duch wěru spłóžil
a sam nas k njebju wožil.

Lube bratši a sotsi! Wostańšo z Bogom do pšichodneje njezele, zož bužomy zasej
Bože słowo słyšaš.

Na 2. nježelu po Tšoch kralach

15.1.1995

List na Romarjow 12, 12-16

Lube serbske wosadne!

Žinsa swěsimy drugu nježelu po Tšoch kralach. Lekcion za toš tu nježelu stoj pisany w lisće Pawoła na Romarjow w 12. stawje: “Wjaselšo se we nažeji; bužćo sćerpne we tešnosći a wobstawne we modlenju! Gospodujšo raži! Mějšo gmejnstwo z potřebnosćami swětych! Wjaselšo se z wjasołyymi; płacćo z płakucymi! Bužćo jadnakeje mysli mjazy sobu a njemyślišo se na wusoke wěcy, ale žaržćo se dołož k tym niskim.” Snaž njerozměju tebje druge, tebje, kenž ty twarže we wěrje stojš. Snaž take luže tebje wusměšuju. Ale njezacwibluj togodla! Žarž se našogo přédneho werša: “Wjaselšo se we nažeji” – lěcrownož twoja žowka abo twoj syn nježzotej po droze našeje kšescijańskeje wěry: wonej njejestej hyšći zgubjonej! Bog Kněz možo teke tu wutšobu twojich žiši pšeměniš.

Bužćo sćerpne we tešnosći! Teke we twojej nuzy a kibliji wostań pod Božej ruku! Sy-li teke casy tužny, njedaj se pšewinuš wot tužyce! Ty znajoš to słowo: “Bužćo wobstawne we modlenju!” Wšedna modlitwa ma bys žrědło twojeje mocy.

⁴⁶ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 445, 11, 14.

Dalej lazujomy w našom teksće: “Pomogajšo swěтым w jich nuzy!” We kuždej wosaže bywaju chore, wosamošone abo stare luže. Ži k jadnomu abo k jadnej wot nich a groń jima, až ty sy wšyknu starość na Boga chyšić a něnto wjasoły cłowjek. “Gospodujšo raži!” Take napominanje jo pla přednych kšescijanow wažne było. Woni su cesto ducy byli mjazy samymi tatanjami a togodla žěkowne, su-li gospodu namakali pla wěrjacych bratšow a sotšow. Na tych wjelikich zgromažinach našeje cerkwje su katolske luže nam ewangelskim gospodu dawali. Kake ředne znamje Kristusoweje lubośći to jo!

A njestoj nam naš Wumožnik pšed wocyma, gaž Bože słowo nas napomina: “Wjaselšo se z wjasoły, płacćo z płakucymi!” Jezus jo był wjasoły na swajźbje we Kana a won jo žalował z wudowu pši měšćańskich wrotach we Nain. Won jo sobu cuł z lužimi. Kuždy jo wumarkował, až Jezusowa lubość njejo kumštna, ale wěrna. Tak mamy teke my wobchadaš z našymi sobucłowjekami, aby jim tu drogu ku Kristusu pšigotowali.

Njemyslišo se na wusoke wěcy, ale žaržćo se dołoj k tym niskim! Kak wuglěda na swěše? Kuždy se wjelica a gjarži. We kšescijańskej wosaže glědamy na Jezusa, kenž jo tu drogu pokornosći a služby šel. Ten njespołnijo swoju słušnosť, kenž co wjeliki byš, ale ten, kenž co tym drugim słužyš.

Som na końcu. Wubjeršo sebje jedno słowo z našogo teksta a stajšo jo do statka – tak bužošo Kristusowe znanki we wosaže a we swěše.

Hamjeń.

Na 3. nježelu po Tšoch kralach

22.1.1995

Jeremijas 3, 57

Herrenhutske gronidło za žinsajšnu tšešu nježelu po Tšoch kralach jo wzete ze skjaržbarskego kjarliža Jeremiasa w tšešem stawje werš 57: „Pšibližaj se ku mnjo, gaž ja se k tebjje wołam: njeboj se!“

Lube serbske wosadne!

W našej bibliji stoj nanejmenjej hundert raz: Njeboj se abo njebojśo se! Bože swěte słowo wojujo pšeśiwo našej bojazni. Ale su ga cłowjeki napšawdu tak bojazne? Nej-lěpjej bužo, gaž se togodla naš Nowy Testament wopšašamy. How někotare pokazki.

Jezusowe wukniki su stupili do łoži, aby na drugi bok jazora jěli. Jezus sam jo na goru šel se modlit. Ale ta łož z tymi wuknikami bu wjelgin nužona wot žwałow, dokulaž ten wětš jo był jim napšeśiwo. A srjejž nocy jo se Jezus k nim porať chojžecy na morju. Ako te wukniki su Jezusa zawupytali na morju chojžecego, su se wjelgin wulěkali a kśikali: To jo tšašydło! Jezus pak jo k nim groniť: Bužćo dobreje mysli! Ja jo som, njebojśo se!

Ako Jezus bu na gorje pšekšasnjonjy, jo jaden głos z teje wobłoki wołať: Ten jo moj Syn, ten lubowany, na kotaremž ja dobre spodobanje mam, tego słuchajśo! Te wukniki pak su se wjelgin bojali a su na swojo woblico padnuli. Ale Jezus jo jim pśiwołať: Stańśo a njebojśo se!

Jezus šěgnjo nutś do swětego města Jeruzalema. Luže su bałabne gałuze brali a jomu napšeśiwo šli wołajucy: Hoziana! Žognowany buži ten, kenž pśižo w mjenju tego Kněza! To wšykno jo se tšojo, dokulaž pisane stoj: „Njeboj se, ty žowka Cion! Glej, tvoj kral se pora!“

Ze smjerši stanjony Kristus powěžejo w nocy k Pawołoju: Njeboj se, ale powědaj a njemjelc! Pśeto ja som z tobu a nichten njedej se dowožyś, tebjje zle cyniś. Posoť Pawoť jo we łoži na droze do Roma. Ale na morju jo se mocny wichor zwignuť. Toś stupijo Boży janžel k njomu a powěžejo: Njeboj se, Pawoť!

Posoť Jan jo był we duchu na Knězowem dnju a jo měť wiženja. Ako won kaž wumarły dołoj padnuť jo, słyšy won taki głos: Njeboj se! Ja som ten přědny a ten slědny a ten žywy. Som był wumarły a glědaj, ja som žywy wot nimjernosći do nimjernosći a mam te kluce teje hele a smjerši.

Chto se w Nowem Testamenśe boj? Jezusowe wukniki, luže w Jeruzalemje – po pšawem jo wšuzi bojazń. Kak jo mjazy nami? Njejsmy wot lěta 1989 wjele tšacha wotpołożyli? Ale smy něnto južo napšawdu njebojazne? Ja cwiblujom. Togodla dajmy se hyšći Bože słowo na Izaaka pśiwołať: Njeboj se, pśeto ja som z tobu a cu śi žognowaś.

Modlimy se: Kněžo, ty wěš, až my njamožomy wobstaš we tak wjelikej tšachoše našeje słabosci a bojzliwosci dla, ga poscel nam mužojstwo a skobodnosć, aby njepšestawajucy wachowali a z twojeju pomocu wšykne napšešiwosci pšewinuli. Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! Gronim wam wšyknym wjele dobrego wot Boga, aby won nam hyšći spodobny cas po Tšoch kralach wobražil.

Na šichy pětka

14.4.1995

Lube bratsi a sotsi!

Kužde lěto pšewoźijomy na šichy pětka našogo Kněža Jezusa na to město, pomjenjone Golgata. Zasej a zasej stoj pšed nami wšykno, což se jo stało na tej droze bolosćow. My wižimy toho Kněža zbitego a z wotšym šernjom kronowanego, kak won pod brēmjenim teje kšice dołoj padnjo, ale bžez skjaržby; my wižimy tu mań tych luži sromošecu a wusměšecu; my wižimy žedne žeńske, kotarež toho žywego k rowoju pšewoźiju a kotarež ten wobžalowany troštju.

Na końcu teje drogi ta kšica. W wonem casu njeběšo taka kšica nic wosebneho abo rědkego. Towzynty a towzynty su na njej dodychali. Ale rowno ta kšica na Golgaše jo wosebne znamje na swěše wordowało. Wona jo stojała na gorce a weto jo powušona nad nejwušymi gorami; wona sama drje jo do procha spadnuła a weto se nigdy ze swětu njezminjo – wjele wěcej rosćo cesć a wažnosć jeju wot lěta do lěta.

Gaž my žinsa wokoło teje kšice se w ponižnej wěrje zgromažijomy, ga njocomy nic drugego ako tej kšicy samej daš k nam powědaš, a comy k wutšobje braš, což wona nam groni. Glědamy-li jano na to, kaž ta žydojska wusoka rada se procowašo, Jezusa do smjerši sporaš; kake wotše marskanje te wojaki se wumyslachu, aby jomu tu smjerš kradu gorku wucynili; kake wjasele Žyzi su měli nad jogo wumrěšim – ga co se nam zdaš, až jaden tych nejgoršych zlosnikow a zlecynjarjow swoju derje zaslužonu štrofu dostanjo.

A glej: na wšych bokach wopoznanijo se njewinowatosć toho wuměrajucego. Předny znank jogo njewiny jo ten sobu kšicowany pokutny mordaf gronjcy: mej žgan smej podobnje we takem zatamaństwu, pseto mej dostanjomej, což naju statki winowate su – t e n pak nic njeřšawego cyniř njejo. Won jo wižeł, kaž Jezus sćerpnje wšykno wusměšenje a wumjatowanje jo na se wezeł – njeskjaržecy, wjele wćej pšosecy: Wošce, wodaj jim! Won jo cuł, šym lašej jomu to wumrěše pšizo, šim lašej jo jogo wědobnosć. Chtož ako wuměrajucy hyšći možo za svojich mordarjow wo wodawanje pšosyś, ten sam wodawanja njetrjeba; chtož wuměrajucy možo Bogoj groniś Nan a Wośc, ten jo zawěsće Boży Syn.

Znanki Jezusoweje njewinowatosći su Žyži sami. “Drugim jo won pomagał – daś won sam sebje pomožo! Won jo Bogu dowěrił; daś ten jogo něnto wumožo, gaž won jogo rad co.” Z takimi słowami kšě jogo směšyś a weto jogo cesće wušej wšogo. Něga raz njejsu mogali jomu nic wotegroniś, ako jich jo pšašał: Chto wot was možo mě grěcha wobskjaržyś? A něnto sami gronje, až won jo lutne dobroty cyniř a nigdy njejo swoju moc sam k swojomu wužytku nałožył; až won jo pšecej Bogu se dowěrił a swěty a cysty był we swojom cełem wobchadanju.

Znank Jezusoweje njewiny bywa naš njebjaski Wośc sam, gaž tych Žydow klěse: “Jogo kšej pšizo na nas a naše žiši”, tak kradu jo dopoľnił až to swěte město Jeruzalem bu skoro do popjeła starcone a ten žydojski narod jo cuzy a rozdrošcony mjazy wšyknymi ludami.

“Co sy ty cyniř? Głos twojogo bratša kšwě woła ku mnjo wot teje zemje” tak wobskjaržyjo Jezusowa kšica tych, kenž su jogo do smjerši powdali – tak wobskjaržyjo wona teke nas, kenž my towzynty kilomejtarjow wot wonego města a na dwatowzynt lět wot wonego casa rozdźěłone smy.

Dajšo wocyma se roniś,⁴⁷
placćo dla tog grěšenja,
kenž nicht njamžo dowugroniś;
łam se moja wutšoba,
dokulž Jezus k smjerši žo
sćerpny ako jagnjetko;
njaso celeg swěta winy,
šerpi za njen wšykne piny.

Hamjeń.

⁴⁷ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 68, 1.

Na jatšownicu

16.4.1995

Lube serbske wosadne!

Jatšy su za nas wjasoły swěžen. Ze zwonjenim smy zajtšne rano powitali; z kjarližami su raz zapowědali we našych jsach tu kšasnu powěsć: Z rowa stanul jo Jezus Krist. Wjasele do žywjenja a do zěła nas napoľnijo w něntejšnem nalětnem casu. Nowe žywjenje co we takich swěženjach teke do našeje duše zasěgnuś. Śichy pětka – jatšy, njedejałej tej dnja kaž wogėn našu wutšobu zapopadnuś a nas znankow wugotowaś tego wjelikego statka Božego?

Ale božko – našo kšescijańske poznaše jo hyšći słabe; lěcrownož Božu wjeliku gnadu wižimy, ga se jeje weto krađu wot wutšoby njezwjaselimy. Dla cogo nic? Dokulaž njamamy dosć dowěry. Mała wěra, njewěstosć, cwiblowanje, bojazń pšed lužimi, bojazń pšed pšichodom, to nas wobšěžkajo a njeda nam kšusě doprědka stupaś.

Žiwno jo, aź jadno słowo we wšykných jatšowných wulicowanjach cesto se namakajo: woni su se bojali. Tak pišu ewangelisty: Woni su wubėgali wot tego rowa, pšeto džanje a wulėkanje jo jich popadnuło, abo: Woni su se wulėkali a bojali, a tejerownosći. A nic jano te słabe žėnske su se bojali ale teke jaden Pětš, to kamjenišćo mjazy tymi wuknikami – wšykných popadnuło jo bojazń a wulėkanje.

Njeby my se myslili, aź wukniki dejali se wjaseliś, aź Jezusowe zľubjenja su dopoľnjone, aź ten Kněz jo zasej pši nich. A glej: Woni su se zľekali. Ale to njejo mogało hynacej byś. Te žėnske wogľėdaju ten row – won jo wotworjony a prozny; janželske wiženje z nimi powěda a glej, skoro ten wumarły sam žywy pšed nimi stoj; woni słyše jogo gľos, pšimjeju jogo noze: Jo, to jo won sam.

Njeby Jezus stanul ze smjerši, kak jo možno, aź te wukniki tak wjasołe gromaže sejže, aź pšed wusokeju radu wobznanje: My ga se njamožomy wostajiś toho, aź njedejali znaniś wot wšyknogo, což smy wiželi a słyšali.

Chto možo mě groniś, dla cogo posoľ Pawoľ tak wjele wobšěžkosći a nasľėdku tu smjerś jo na se wezeľ, gaž jo pšed Damaskusom spaľ abo cowaľ a njejo wjele wěcej njebjasku wěrnosć pšed sobu wižeľ. Kak jo mogała cerkwja nastaś, rosć a kwisć, gaž jeje zaľožk: wěra do gorjeistanjonego, jo ľdganje? Kak mogu kšescijany we Kristusu swojogo Wumožnika namakaś we žywjenju a wumrěsu, gaž won njejo žywy?

Njeboj se wėriś, což winiki nam kšě ako basnicku a ľdganje sromošiś: Won jo žywy, won jo ze smjerši stanul.

Njebojšo se teke wěriś, aź žiw se jo stanůł. Njejsmy wšůzi wot žiwow wobdane? Glědajucy na žywjenje ćłowjekow a na tšojenja we Božej stworbje poznajomy: Och taka dłym tego bogatstwa, woboj teje mudrosći a wuznaša Božego, pseto chto jo našogo Kněza myśli wuznał abo chto jo jogo ražišel był? Možo mě něchten z landu groniś, kak we tom zernku žywjenje nastanjo? Njepšašaj twojogo fararja, njepytaj w bibliji, njewuslěžuj z twojim rozymom, kak to gorjejtawanje se jo stało; njewopytaj, aby z twojim rozymom tu potajmność wobpšiměł – ten stanjony Kristus jo how, won jo žywy: togodla njebojšo se!

Něnto akle jo Kristus krađu ten Wumožnik, z tym teke naš Wumožnik. Co měniš, by te wukniki cynili, gaby jich wobchadanje z Jezusom měło swoj końc we tom, což na śichem pětku se jo stało? Žedne snaž by jogo docysta zabyli; druge hyšći na njogo spominali; žednje pak njeby z nich nastanuli te pošly, kotarež ze swojeju kšwju su tu wěrnosć tego wobznanili, což su wizeli. Tak pišo posoł Pawoł: Njejo-li Kristus ze smjerši stanůł, ga smy te nejžałosnjejše mjazy wšymi ćłowjekami. Něnto pak jo Kristus gorjejtanůł.

Na nježelu Exaudi

28.5.1995

Psalm 42, 2-3

Lube bratši a sotši!

Chtož poglědnjo do Herrenhutskich gronidłow za žinsa, namakajo tam teke 42. psalm za ten tyžeń a za nježelu Exaudi. Słyšymy togodla žedne smužki z tego psalma: „Kaž jelen se źerjo za fryšneju wodu, tak kśika moja duša, Bog, k tebe. Moja duša jo łacna za Bogom, tym žywym Bogom. Ga budu ja tam pśiś, aby Bože woblico wizel?“

Spiwař tego psalma jo nje-glucny; won se cujo wot Boga źělony, wot Boga spuščony. Tak jo jomu kaž jelenjoju, kotaryž požeda za fryšneju wodu. Jelen trjeba wjele wody; tak jo potřebny pobožny ćłowjek Božej bliskosći. Bog jo jomu žrědło žywjenja; Bog jo jomu swětło.

To požedanje za nimjernymi wěcami lažy we nas a my musymy z Bogom na jedno pśiš. Ale kak cesto se źo potom tak ako we našom psalmje jo gronjone: Sromošarje wołaju: „Źo ga jo něnt twój Bog? Won jo Bogu dowěrił – daś ten jomu pomožo, změjo-li lušt k tomu“, take sromošenje zranijo wutšobu. Co ga coš na to wotegroniš? Tuženje a warcanje njejo nic wužytka. My sebje, gaž se tužymy, tu nuzu wětšu cynimy.

Kak pišo naš psalmist: „Rad kšěł sobu hys z teju zgromažinu a z nimi chojžiś k Božemu domoju z juskanim a ze źekowanim do teje zgromažiny, kotaraž swěženje swěši.“ Won požeda za Božym domom, co namšu hys – ale njamožo. Źo won namakajo trošt? „Ścicha a změrom njas twojo břemje; njeskjarž pśed lužimi, kotarež śi njerozměju. Chtož we Bogu wuśichnjo, ten dostawa nowu moc; pśeto pla Boga jo gnada a wjele wumoženja. Nažej se na jogo zmilnoś, ga njedejš k sromoše pśiš. Bog jo tebje blisko, rownož teke to se njewuznajo. Njestyskaj: pśec ga sy mě zabył, pśec ga deru tak tužny chojžiś? Ten Kněz stoj južo pśed źurimi, gotowy k pomocy: „Ja cu tebje wochłóziś; ja dawam měr.“

Daloko pśec jo spiwał našogo psalma wot swětego města Jeruzalema, źož Božy tempel stoj; pśi Jordanje, pśi gorje Hermon – to jo we stronach Galilejskego morja – jo jogo dom. Ale tak ako Bog njebydli we twarjenjach ćłowjecneje ruki, tak tež kuždy ćłowjek možo wśuži na Boga spominaś, wśuži jogo bliskosci se wjaseliś. Rowno tež ta samotnoś, kotaraž jogo wobdawa, to šumjenje lěsow na gorach, to głuskotanje žwałow jo jomu znamje wjelikeje Božeje mocy. Boža nimjerna wobstawnoś bywa nam zjawna, gaž Božu stworbu a jeje wjeliknoś woglědamy. Pśez to rośco našo dowěrjenje na Boga.

Kenž wětšam dawa drogu
a puś tym wobłokam,
ten bužo twoju nogu
na droze wozyś sam.

Dalej lazujomy w našom psalmje: „Kněz, wšykne twoje powodnice a žwały du na mnjo.“ Ale njejo tak, aź ta mała lož na woze se źarży a žiwnje pśejěžo pśez ricate žwały a pśez dłym wjelikich wodow? Tak tež Bog žiwnje nas wutergnjo z wjelikich nuzow.

Swětki se pśibližuju; woni nas spominaju, aź pśez Božego Ducha jo wězba a jadnota mjazy njebjom a našeju wutšobu. Daś ty něnto sy wobtužony, daś sy rozwjaselony: zdźarž jadnotu z Bogom! Wuskjarž jomu twoju tužycu, wuchwal jomu twoju radosć – a Božy Duch bužo tebje znankstwo daś, aź Bog śi blisko jo. To śi mocujo. Jo-li

Bog z nami – chto co pśešiwo nam byś? Pśez śichosć a nażeju k Bogu bužośo mocne.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a pśisłucharje! Sćo ga waše wrota, dwory abo parchany južo wupyšnili z lebinami? No, maśo hyšći źedne dny casa k tomu! Rozmějo se, až změjomy swětkownicu zasej serbske prjatkowanje z Božego słowa.

Na swětkownicu

4.6.1995

Hesekiel 36, 26-28

Lube serbske wosadne!

Na źinsajšnu swětkownicu strowim was ze znatym tekstom z profeta Hesekiela w 36. stawje: “Ja cu wam nowu wutšobu a nowego Ducha do was daś a cu tu kamjenjanu wutšobu z wašogo żywota pšec weześ a wam wot měsa wutšobu daś. Ja cu mojogo Ducha do was daś a cu take luże wot was wugotowaś, kenž w mojich kaznjach chojże a moje pšawa źarže a za nimi cynje. Wy dejšo moj lud byś a ja cu waś Bog byś.”

Naslědku daj tej duży
twoj Boży dar nejwuży,
ab twoj Duch wěru spłóził
a sam nas k njebju wozył.

Tak spiwamy we serbskem kjarližu. Boży Duch, nowy Duch: to jo to, což my zasej a zasej wot Boga sebje wupšosyjomy – stwoń we mnjo cystu wutšobu a daj mě nowego wěstego Ducha. A naša modlitwa, naša pšosba njedej byś podermo.

Wot Božego swětego Ducha znani Hesekiel we tom casu, žož israelski lud jo nejdłymjej padnuł a pšišel do babylonskeje popajži. „Ja cu wam nowu wutšobu a nowego ducha daś“, groni Bog israelskemu ludu a to słowo płaši teke nam. Israel jo we wjelikich nuzach a tšachotach; won jo we cuzbje, musy šěžke žěło cyniś za swojich winikow, kaž něga w Egyptojskej. Co-li něnto Bog swojomu ludu někaku zmilnosť a dobrotu wobraziś, njeby won jomu dejał tu fryjotu zasej daś, jich popajź wrośiś a jich slědk wjasć do woścojskeje zemje? Cłowjeki by tak se myslili: Israel žebri za wumóženim ze swojogo njewolnistwa – Bog pak hynacej se myśli: „Ja cu wam nowu wutšobu daś.”

Teke pla nas jo wšaka skjaržba dla wenkownych nuzow a tšachotow. Jaden njama dosć fryjoty, drugi njama dosć žěła abo žednogo žěła, tšeši njama dosć zaslužby; jadnomu su te wusoke kněže njepšawe a twarde, drugemu te niske njespokojne a požedne. Naš njebjaski Kněz słyšy wšykne take a podobne skjaržby teke; ale won ma na nje jano jedno wotegrono: Ja cu wam nowu wutšobu daś. We tej wutšobje jo korjeń našogo cynjenja a mysljenja. We twojej wutšobje jo žrědło wšogo dobrego a wšogo złego. Togodla pšosymy: „Ty swětło Bože njebjaske, daj bytšnosť našej wutšobje a kšasnosť wšykny wuš“. Bog wotegronijo: „Ja cu wam nowu wutšobu daś a cu tu zakamjenjanu wutšobu z wašogo žywota pšec weześ a wam z měsa wutšobu daś.”

Kamjenjana jo naša wutšoba. Njejo to twarde słowo? Kak cesto se słyšy ta chwalba, až něchten ma dobru wutšobu, až ma měku wutšobu. A Bog Kněz, kenž do nutšikownego glěda, groni: „Waša wutšoba jo kamjenjana.” Kamjeń jo twardy, wumarły, šěžki. Kak wjele takich wutšobow jo teke mjazy kšesćijanami, teke mjazy nami. Kak wjele tych, kenž se Bogu smjeju a wo blišego se njestaraju! Kak wjele tych, kenž pšiglěduju, kak jich blišy we nuzy sejži a žedno słowko, žednu pomoc za njogo njama. Kak młogi słaby ja mjazy nami, kotaryž musy žalosciś: Pomsći mě, Kněžo, pšed mojim napšešiwnikom! Kak wjele jo tych wutšobow, twardych kaž kamjeń, kotarež Bog njamožo gnuś daniž ze swojeju gnadu daniž ze svojim spytowanim, tych, kotarež lěto za lětom bjeru wše zmilne dary z Božeje ruki – a weto žedno słowko žekownosći jim pšez wusta njepšizo, kenž we tužycy a tešnosći zamrocone a pochmurjone chojže, ale žednje swojej wocy njezwigaju k tym goram, wot kotarychž nam pomoc pšizo.

Młogi chojži pšijazny a lubosny mjazy nami, jo z kuždym pšijaśel a možo kuždemu ředne słowka groniś – a weto jo jogo wutšoba z kamjenja, wumarła a njeznajo nic ako sam se. Glědaj na młoge za zdašim žělabne luže, kotarež jano swojo powołanje znaju, jano w swojich lodach stoje a žedno druge požedanje njamaju ako tych pjen- jez naškaraś tak wjele ako možno! Glědaj na wjele juskajucych młodych a starych, kotarež jano za tym stoje, aby sebje wjasoły zeń wugotowali; kotarež nic lubšego

njeznaju ako jěsć a piś a skokaś – njamaju woni wutšobu tak šěžku ako kamjeń, wutšobu, kotaraž njamožo se pozwigaś k njebju, ale ceło po zemskem prochu lězo a na knicomnem byśu swojo spodobanje ma.

A glědaj naslědku sam do sebje – njamaš ty wot togo wšyknogo teke něco? Njamaš ga ty sam kamjenjanu wutšobu? A možoš-li groniś, aź sy žywy wěrjegy kśesćijan, njemusyš ga teke wotergi skjaržyś, aź cesto sy zymny pśeśiwo Bogu, aź sy twardy pśeśiwo bratšam a sotšam, aź sy gniły k dobrym statkam? Snaž mamy wot naroda wšykne kamjenjanu wutšobu.

A za taku knicomnu zakamjenjanu wutšobu co nam naš Kněz daś wot měsa wutšobu. Kake kśasne bitowanje to jo: za tu wumarłu dejš měś žywu wutšobu, kotaraž se pozwiga kaž škobrjonk spiwajucy a chwalecy zmilnego Wośca na njebju. Z takeju wutšobu sy pilny słyšat Bože słowo, cynit za Božymi kaznjami – skrotkim: sy nowy cłowjek, kenž za Bogom jo stworjony we pšawdosći a wěrnosći.
Hamjeń.

Lube pśisłucharki a pśisłucharje! Bog Kněz wobraz wam hyšći řednu swětkownicu!
Tež witše caka na nas Bože słowo w maminej rěcy.

Na 11. nježelu po swětej Tšojosći

27.8.1995

Lukas 7, 36-50

Lube bratši a sotši!

Stary ewangelium na žinsajšnu jednastu nježelu po swětej Tšojosći wulicujo nam znatu pširownosć wo farizejarju a colnarju. Slědne słowa teje pširownosći su: “Colnar jo domoj šel wupšawjony pšed farizejarjom – pšeto: chtož se samogo powušyjo, ten bužo ponižony a chtož se samego poniža, ten bužo powušony.”

Prjatkowaš bužo se žinsa wo Jezusowem žalbowanju pšez jadnu grěšnicu. Což we tej pširownosći wuknjomy, až pokutny cłowjek se wupšawijo, gjardy pak we swojom skazenju wostanjo, to how we našom prjatkowańskem teksće we wěrnosći a we statku pšed sobu wižimy.

Jezus jo gosć wu farizejarja Šymana; toš stupijo njepšosona žeńska, znata grěšnica, płakucy do jšpy, chopijo Jezusowej noze ze łdzami macaš, wotrějo jej z włosami swojeje głowy, poška jogo noze a žalbujo jej ze žalbu – wona dostawa wot Jezusa wodawanje grěchow.

A farizejar Šyman? Won se pogoršujo, až taka baba jo se dowazyła, pšez jogo prog stupiš. Jomu, tomu pobožnemu farizejarju, kenž wšykne kazni a pšikazni swojogo ludu doložni, njamožo byš lubo, až dej takego gosća měš. Tejerownosći njoco jomu do głowy, až Jezus dajo se wot takeje žeńskeje dotyknuš. Kuždy pšawy cłowjek wšak se paso, z grěšnikami a ze zložejami cyniš měš – a ten Jezus tak pšijaznje z nimi wobchadujo.

Moje lubowane! Njejo ga wšuderkano nałog, až luže se pozwiguju nad drugimi. Gaž něchten jo někak se pšegrěšył, ga jo won wustarcony, z palcami na njogo pokazuju a sebję do wucha šepocu: to a to jo ten wugbał. A spokojom glědaju take luže pon na se a se chwale: ja njejsom ako ten, ja som lěpšy. Lěcrownož ty teke lěpšy był, ga weto sy ty dlužnik pšed Bogom a lěcrownož ty žaseš raz lěpšy był ako twój blišy: kak coš te 50 krošow wotpłašiš, wo kotarychž Jezus k tom farizejarju powěda a kotarež weto hyšći dlužny sy?

Farizejar Šyman teke swojogo blišego njeznajo. Wona jo grěšnica – to jo jěsno wugronjone; z tym słowom jo wšykno wobpšimjete, což won wo tej žeńskej možo groniš. Wona jo grěšnica – to teke Jezus wě. Ale won nje glěda jano na to wenkowne, ale teke na to nutsikowne. Won wiži, až jej tych pšestupjenjow jo luto, až wona

zdychnjo pod brěmjenim swojogo grěcha, až wona rada by se wulichowała a nowe žywjenje zachopiła. Togodla Jezus ju njezastarcyjo, ale pšiwzejo jeje pokutne łdzy a wustrějo jej swoju gnadnu ruku, aby dalej wěcej njepadnuła.

Teke my se rownamy cesto tomu farizejarju. My teke jěsno gronimy: ten jo złosnik – a z tym smy gotowe. Ale to dejš pšašaš: cogodla ten jo padnuł do złosnistwa? Kak wjele jo tych, kenž pšez twoju winu su pšišli na falšnu drogu. Sy ty twoje žiši pšecej derje kubłał? Njejsy ty nikomu zły eksempl dał ze słowami abo ze statkami? Njejsy ty snaž z lažkimi słowami myśli twojogo blišego zamušil, až won te njestatki jo wugbał, na kotarež ty jogo sy pokazal? A njocoš teke raz pšašaš, lěc njeby ten grěšnik rad zasej cesny cłowjek był a nowe žywjenje zachopil?

Gaby naš njebjaski Wošć nad grěšnikami tak sužil kaž te farizejarje na swěše, ga by južo młoga duša zgubjona, kotaraž něnto ako znank Božeje lubosći a zmilnosći nam tu drogu k zbožnosći pokazujo. Jo, gaby Bog tak zasuzil ako cłowjeki to cynje, ga žeden Dabit njeby spiwał: Chwal togo Kněza, moja duša; ga žeden posoł Pawoł njeby prjatkował wodawanje grěchow; ga žeden posoł Pěťš njeby wustajony za pastyrja přednjeje cerkwje – ga teke ty njamogał tu zbožnosć wobderbnuš, pseto chto dejal twoje 50 krošow wotplásiš, gaby Bog je ší z gnady njewopuščil.

Gronko na ten tyžeń z předneho lista Pěťša w pětym stawje se derje maka z našym prjatkowańskim tekstom: “Bog se staja gjardym; ponižnym pak dawa won gnadu.” Hamjeń.

Witam was wutšobnje, lube posłucharki a posłucharje, a žycym wam hyšći spodobny žeń!

Na swěžen reformacije

31.10.1995

Jan 2, 13-16

Lube bratši a sotši!

W ewangeliju Jana w drugem stawje cytamy take słowa: “Žydojske jatšy su byli blisko a Jezus jo gorjej šěgnuł do Jeruzalema. We tom templu jo won tych namakał, kenž woły, wojce a gołubje su pšedawali a won jo tam tych wotměnarjow nadejšel sežžecy. Jezus to wižecy jo sebje kšud z powrjosow wucynił a wšykných z templa wugnał, tež wojce a woły, a jo tym pjenjezarjam jich pjenjeze rozsypał a jich blida zwrošil. K tym gołubjowym pšedawarjam jo won gronił: Wunjasćo take wěcy wot-tudy a njecyńšo mojogo Wošca dom ku kupnicy!”

Což smy rowno słyšali, jo stary ewangelij na reformaciski swěžen. Potakem mamy žinsa žen 31. oktobra, wosebny žen za cełu ewangelsku cerkwju. Na tom dnju w lěše 1517 jo dr. Mjertyn Luther swoje 95 gronka pšesiwo někotarym wopacnym wuc-bam katolskeje cerkwje na grodojsku cerkwju we Wittenbergu pšibił. Snaž možomy tak groniš: We wenkownej nazymskej šamnosći su zajtsne zorja na duchownem njebju schožili. Toš ten statk bu zachopjeńk reformacije. Co ga jo reformacija? To jo wucysćenje a wotnowjenje cerkwje. Ale jo take wucysćenje trěbne było?

Naš tekst wopisuje nam Jezusowe wucysćenje templa tencas w Jeruzalemje. Ale co ma naš tekst cyniš z našeju reformaciju w lěše 1517? Glědajšo, za cas mojich młodych lět (a wotergi hyšći pozděj!!) jo se na dnju 31. oktobra w našych cerkwjach Lutherowy statk reformacije pširownał z Jezusowym wucysćenim templa. Fararje su namšach katolsku cerkwju mocnje pšimali, někak tak su prjatkowali: Kak ga jo wuglědało w kšescijańskej cerkwi ako naš reformator jo svoj statk zachopil? Jezus, Kněz a kral kšescijaństwa, jo był zabyty; na jogo město su stupili cłowjeki: bamž w Romje, kenž jo se wudawał za Kristusowego zastupnika, a jogo kardinale, biskupy a mjeršniki. Z twardymi kaznjami buchu duše wěrjecy wobsěžzone; za pjenjeze buchu grěchy wodawane. Aby luže měr do swojeje wušoby dostali, su woni se katowali a pinowali; woni su do Roma a Jeruzalema drogowali, aby tam se modlili – lěc by Bog tebje tam blišy był nježli w twojom domje! Tak jo tencas katolska cerkwja zapadnuła do wopacnosći a wenkownosći. Bože słowo njejo we njej wjele płašelo, jo było jano podlańska wěc.

Ale my ewangelske stojmy na pšawem podložku, kenž jo Kristus, togo se wjaselimy. My se žěkujomy Bogu, kotaryž nam Luthera jo zbužil, kenž jo z teju sameju kšutosću cerkwju wucyscił kaž Jezus tencas žydojski tempel.

Tak jo ten ewangelij wo cysćenju tempła we zachadnych lětach se cesto znjewužywał za polemiske a agresiwne prjatkowanja na swěženju reformacije. Jezus, grozecy z kśudom, aby ten tempel, kenž jo se pšeměnił do kupnice, wucyscił, dejał bys eksempel za Luthera, kenž jo ze swětym gniwom tu zanjerožonu katolsku cerkwju wucyscił a wotnowił. Dajo se Luther z Jezusom pširownaś? Zewšym nic! We našom ewangeliju ma Jezus ten kśud w ruce, won šwiga tych handlarjow; jogo wukniki njejsu jogo pomocniki: potakem jo wucysćenje tempła jano Jezusowa wěc!

My žinsajšne juž njezanicujomy wěru našych katolskich bratšow a sotšow; my njezajspijomy jich wucbu. Z cesćownosću glědamy na serbske katolske duchownstwo wěžece, až mjazy serbskimi patriotami jo była naglědna licba katolskich fararjow a až pod jich kśidlami jo dalejtraše serbstwa hyšći na wjele, wjele lět garantowane.

Weto smy my ewangelske kśesćijany wosebje žinsa gjarde na našogo Mjertyna Luthera, kenž ponižnje, ale z palecym wognjom we wocyma we Wormsu pśed kejžorom a wusokimi wjerchami stojecy jo njebojaznje te słowa wołał: Tudy ja stojm; ja hynacej njamogu; daś Bog mě pomožo!

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a pśisłucharje! Witam was wutšobnje na žinsajšny reformaciski swěžen! Ale teke pśichodnu nježelu bužomy se dalej rozgranjaś z našym reformatorom dr. Mjertynom Lutherom; na to was južo žinsa pšepšosyjom.

Na 21. nježelu po swětej Tšojosći

5.11.1995

Matejus 18, 21-35

Lube bratši a sotši!

Žinsa tyžěn jo nam reformaciski swěžeń to prjatkowanje žaržał. Ale chto mjazy nami hyšći wě, až psiducy pětka – potakem žěn žasetego nowembra – jo 520 lět zajšło, až Mjertyn Luther jo se naroził w duringskem městašku Eislebenje. To dopomnjejo nas hyšći raz na to, což wony muž jo nam dał a był a napomina nas: Žarž, což ty maš, aby nichten twoju kronu njewezeł!

Wot takeje krony ewangelskeje wěry jo naš reformator sam mocnje znanil a prjatkował, wosebnje w jadnych kniglickach, ako spisał jo. We nich powěda wot lichosći, wot kšescijańskego fryjota a groni, až kšescijan jo fryj kněz a nikomu podejśpjonny – pšez tu wěru, kotaraž Božu gnadu we Kristu Jezusu zapšimjejo – a až kšescijan jaden služabnik jo a kuždemu podejśpjonny – pšez tu lubosć, kotaraž wšykno njaso a wšykno šerpi; kotaraž tek to nejšěše pšemožo: wot wutšoby bratšoju wodaš jogo brachy.

Aby to lěpjej rozměli, wulicujo nam Jezus raz taku pširownosć: “Bogaty kral jo swojim služabnikom wjelike dwory a dobytki pšepowdał, aby je za njogo zastojali. Jaden žěn pak jo wustajil k wotrachnowanju, k zlicenju. Tam bu jomu jaden pšiwježony, kotaryž jo jomu žaseš towzynt cantnari slobra dlužny (za našymi pjenjezami 40 milionow markow). Groznje jo won tu dowěru swojogo kněza wobšuzil; njerozymnje jo zastojal a zbrojl. Potakem toš ten služabnik bu pšed swojogo kněza pšiwježony; won jo na smjers zlekany – to ga njeby se myslil, až ten dlug tak wjelicki byl. Z nicym se njamožo zagroniš. Toš pšikažo za tencajšnym nałogom ten kral jogo pšedaš, teke jogo žonu a žiši a wšykno, což won jo měl, aby nanejmenšem we něcom na to swojo pšišel. A ten služabnik musy poznaš: mě se stanjo pšawje.”

To wšykno jo jedna pširownosć. Ten kral jo Bog, Kněz njebja a zemje. A ten služabnik? Toš groni něchten tak, gaž w Božem Pismje wot jadnogo lazujoš, kotaryž žedno mě njama, ga myslil se pšecej sam na se! T y sy ten jaden, ten služabnik Boga, togo Nejwušego, zastojnik nad jogo dobytkami a darami – a lěc teke wote dnja ku dnju to wotrachnowanje wotstarcyjoš, raz pšizo weto ten žěn, žož jomu wěcej wuběgnuš njamožoš. Gaž tam lažyš na chorej postoli; w njeměrych nocach, gaž twoja

wědobnosć wocušejo a se wěcej zadušys njedajo, tam žaržy Bog si přědk twoje knihy a na kuždem boce wiziš twoj dluž napisany.

Tam zo ten młody Luther po swoju drogu. Naraz padnjo błysk dołoj z njejba a zabijo toho psijašela, ako z nim jo ducy. Toś wupytujo Luther, Bog co ze mnu wotrachnowaš. Te žaseš towzynt cantnari slobra padnu jomu šěžko na dušu, a lěc teke žednogo pjenježka njama, woła kaž ten služabnik we našom teksće: Měj sčerpnosć ze mnu, ja cu si wšykno zaplašiš. A něnto wojujo a žěła a marska a spoši se, tak, až młogi raz tši dny žednogo kuska njejo jědł a žedneje chrapki njejo pił a pinujo se z tym pšašanim: Co deru cyniš, aby gładnego Boga měł? Won se boj pšed surowym gorniwym Bogom; won se jomu zda kaž njezmilny sudnik, kotaryž wotrachnowanje ma ze svojim dlužnikom. Ale Luther pilnujo se, aby swoj dluž wotpłasił; ale won njenamakajo žednogo měra daniž wednjo daniž w nocy, dokulaž to ze swojimi statkami nichten zasej derje wucyniš njamožo. A kaki jo rezultat Lutheroweje dlužkeje njewěstosći a tšašnego cwiblowanja we tom pšašanju?

Pšed Bogom płasi gnada jan⁴⁸
te grěchy k wodawanju;
naš statk jo bėdny wšuderkan,
tek w lěpšem wobchadanju.
Se chwališ how nicht njamožo,
se tebje derbi bojaš wšo
a twojej gnaže žywiš.

Gaž grěchow mań jo wjelika,
šim wětša Boža gnada;
jog ruka pšeccej pomoga,
gaž niži njejo rada.
Won sam ten dobry pastyr jo,
kenž kšescijana wumožo
ze wšyknych jogo grěchow.

Hamjeń.

Lube písłucharki a písłucharje! Bužco wutšobnje witane! Žycym wam wšyknym hyšći spodobny nowemberski žen!

⁴⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 164, 2, 5 .

Cerkwine lěto 1995/1996

Na II. godowny swěžen

26.12.1995

Lukas 2, 25-34

Lube bratši a sotši!

Lětosa mamy wot 23. decembra sem same swěženje – kaki rědny godowny cas! Ale njebužo nam pšewjele, gaž dejmy žinsa na drugem godownem swěženju hyšći raz słyšaš wo wonem goletku Marje a Jozepa? Ale naš tekst z ewangelija Lukasa w drugem stawje słyša ze starodawna do godownego casa a zni tak: “Simeon, spšawny a bogabojazny muž, jo žišetko Jezus na swojej ramjeni wezeł a Boga chwalecy wuwolał: Kněžo, něnto pušćijoš ty twojogo služabnika za twojim słowom we měrje, dokułaž mojej wocy twoju zbožnosť stej wiželej. A k Mari jo won gronił: Glědaj, ten jo postajony k padnjenju a k stawanju wjelich we Israelu a k znamjenju, kotaremuž budu luže se stajaš.”

To lěto se bližy swojomu końcu. Wjele raz jo se nam lětosa ten ewangelij prjatkował? Kak cesto jo ten swěty Duch teke we tom lěse za naše žurja klapał, aby nas ku Kristusu, našomu Wumožniku, wołał? A co jo ten płod wšyknogo prjatkowanja, wabjenja, wołanja? To jo pšašanje, kotarež wotpokazaš njamožomy. Ze słowami našogo teksta zni to pšašanje tak: Jo Jezus tebje we tom lěse k padnjenju był abo k stawanju? My njejsmy něnto wěcej w Betlehemje, ale w Jeruzalemje w templu. Ten stary Simeon groni k Mari wo Jezusu: “Glědaj, ten jo postajony k padnjenju a k stawanju wjelich w Israelu a k znamjenju, kotaremuž budu luže se stajaš.”

Jezus groni sam wo sebje, až won jo ten kamjeń, kotaryž twarce zachyšili su a kotaryž něnto k roznemu kamjenju jo wordował. Chtož na ten kamjeń padnjo, groni Jezus, ten se zbijo; na kotaregož won pak padnjo, togo won zadušyjo. To jo to padnjenje, wo kotaremž Simeon how powěda. Jezusowa kšica jo ten kamjeń na droze, pla kotaregož se te cłowjeki do dweju połojcowu žěle, tak ako raz na sudnem dnju k jogo pšawicy a lěwicy stojaš budu. Te jadne wěrje do njogo, zwigaju se z nim, stawaju pšez jogo moc a dostanu tu zbožnosť, how casnje a tam nimjernje. Jim jo won postajony k stawanju. Te druge se Jezusa wobijaju, we njogo se postarcyju, zanicuju a zachyšiju jogo. Woni su zbugjone, jim jo won postajony k padnjenju.

Tak jo Jezus to znamje, kotaremuž budu luže se stajaš. Wo jogo mě a jogo paršonu, wo jogo słowa a statki su te cłowjeki se až na žinsajšny žen tam a zas wažili. Wot nikogo njejo se na celem swěše telik powědało a pisało ako wot togo Kněza Jezusa. Te jadne su za njogo, te druge pšešiwu njogo, tak wostanjo až do końca swěta. Tym jadnym jo to słowo wot Jezusoweje kšice tornosć, tym drugim pak Boža moc. Woglědujśo se na swěše a bužošo wižeś, až tak jo. Takich luži, ako zewšym nic njewěrje, jo drje małko. Wjele kšescijanow powěda hyšći wot lubego Boga, teke wot jogo gnady a žognowanja. Bože mě možoś hyšći wugroniś. Ale powědaj wot Jezusa, ga budu woni žiwnje na tebje glědaś a njebudu nic groniś – abo jich njewěra bužo zjawna.

Žinsajšny drugi godowny swěžen pšaša něnto tebje: Kak stoj z tobu? Jo tebje Jezus we tom lěše był postajony k padnjenju abo k stawanju? Jano to dwoje jo možno, tšoje njedajo. To jo wotše pšašanje. A hyšći wotšejše bužo, dokulaž to padnjenje se z jadnym razom njestanjo, ale jano pozlažka. Cłowjek ženjo z wusokeje gory dołoj. Zaprědka žo pozlažka; ale jěsno bužo jogo stupanje malsnej a naslědku žo tak, až wěcej dostupaś njamožo. Lěc teke kšěł, won njamožo se wěcej žaržaś.

Jadno lěto jo dlujki cas we našom krotkem a zachadnem žywjenju. Jadno lěto sporajo nas ceły kus doprědka abo doslědka, gorjej na goru abo z gory dołoj. Sy-li we tom lěše roś we wěrje a we lubosći ku Kristusu; jo twoja nažeja na njogo, twoja poslušnosć lěpša, twoja zwěrnosć wobstawnjejša? Jo Kristusowe słowo tebje lubše; su twoje bjatowanja wutšobnejše; sy twojomu Jezusu bližej pšiseł; jo twojo žywjenje pšez Božu moc a gnadu lěpše?

Derje tebje, gdyž Jezus tebje teke lětosa jo postajony był k stawanju. Njejo-li pak tak, luba sotša, luby bratš, njejo-li tak? Och, ty njedejš wumrěś! Togodla jo śi naš zmilny Bog zasej raz gody wobražil a jo śi dał tu godownu powěsc prjatkowaś, aby ty we twojom Wumožniku žywjenje, wumoženje a wšyknogo dosć měł.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! Gody budu drje ze žinsajšnym drugim swěženjom oficielnje mimo; ale něga jo ten tak pomjenjony swěty cas až do šestego januara trał. Potakem swěšćo jen derje!

Na slědnu njeźelu po Tśoch kralach

28.1.1996

2. list Pawoła na Korintarjow 4, 6

Lube bratśi a sotśi!

Žinsa jo slědna njeźela po Tśoch kralach abo – kaž nimska pratyja groni – slědna njeźela po Epiphantiasu. Co ma to mě „Epiphantias” na se? Wono dopomnjejo nas na to, až pśi Kristusowem naroženju jo se bytšna gwězda nad grožu w Betlehemje pokazała a až za njeju su tśo tatańske mudre abo krale zдалoka teke tu drogu do Betlehema namakali, aby tam se pśemodlili a swoje dary položyli. Jezus Kristus jo Wumožnik cełego swětu, nic jano żydojskego ludu, kenž jo jogo wotpokazał.

Ale Epiphantias dopomnjejo nas teke na Jezusowe dupjenje we Jordanje, źož jo se Boža kšasnosť zjawiła wšykny m lužam.

Gaž smy raz srjež nocy wocuśeli a njamožomy dlujko zasej wusnuś, ga njetrjebamy zacwiblowaś, dokulaž wěmy, až teke po tej nocy zaswita nam nowe zajtšo. Na to možomy se spuściś, to se wot samego rozmějo, dokulaž po kuźdej nocy smy doněnta nowy źeń wuwitali. Hynacej njamožo byś, weto by derje było, gaby zajtša njezabydnuli tomu se źekowaś, kenž wobrazijo nam po šamności swojo swětło. A kuźdy wjacor dejali bjatowaś, až Bog Kněz de jał nam po spokojnej nocy nowe zajtšo dariś. „Pśeto won jo pśikazał”, tak pišo posoł Pawoł, „aby swětło ze šamności se swěšilo”. Ale Bog jo hyšći wěcej cynił, won jo nam cłowjekam wosebne swětło dał, won jo naše wutšoby rozswětlił a źož popšawem šma jo, tam jo won dłymoko nutśi we nas swětło zaswěšil.

Teke na slědnej njeźeli po Tśoch kralach njejsmy ten godowny kjarliž zabydnuli, kenž spiwa:

To swětło nimjerne won jo,
kotrež nikul njezgasnjo;
ten ceły swět won wuswěši,
ab swětła žiśi bywali.

Bože swětło musy naše wutšoby rozswětliś; potom akle možomy Boga pšawje poznaś. Jezus Kristus jo ako nimjerne swětło Bože do swěta k nam pśišeł. We Kristusu

jo Bog sam k nam pšišel. Chtož Jezusa wiži, ten wiži swětło Bože. Jezus groni wo sebję: „Chtož mě wiži, ten wiži našogo njebjaskego Wošca.”

Na Alpach jo był raz taki nałog, na kuźdej wusokej gorje jo něchten z rogom stojał a jo mocnje zatšubił, gaž jo zawupytał, až słyńco schada. Tak jo wot wjeraška ku wjerašku zazněło a se rozlěgało wuwitanje nowego dnja.

Glucne my kšesćijany, kenž smy wiželi schadanje słyńca teje pšawdosći! Chwalony buž Jezus Kristus, chwalony za to swětło, kotarež se swěši! Chwalony za tu lubosć, kotaruž won rozšyrja, za to wjasele, kotarež won dawa!

Kak jo było na přědnem dnju, ako Bog Kněz jo zemju a njebjo stworił? Won jo pšikazał, aby nastało swětło ze šamnosći. „Na zachopjeńku jo Bog njebjo a zemju stworił a zemja jo była pusta a prozna, a šma jo była na tej dłymy a Božy Duch jo se zmahował na tych wodach a Bog jo powěžel: Buži swětło – a tak bu swětło. A Bog jo wižel, až to swětło dobre jo było, ga jo Bog to swětło wot teje šamnosći rozdźelił a jo tomu swětlu žeń gronił a tej šamnosći noc.”

We srježišću slědneje njezele po Tšoch kralach stoj zdawna ten werš z drugego lista Pawła na Korintarjow we 4. stawje: „Pšeto Bog, kotaryž jo pšikazał, aby ze šamnosći swětło swěšilo, jo rozswěšil swětło w našych wutšobach, aby se rozjasniło poznaše Božeje kšasnosći we woblicu Jezom Kristusa.”

Kněz Kriste, Bože gole,⁴⁹
to jadno z nimjerstwa,
jo spložone z jog wole,
kaž Pismo znankstwo da.
Won jo ta gwězda jutšna;
jog kšasnosć jo tak bytšna,
až pšed njej zgasnjo wšo.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! Rownož zapozdžone žycym teke z mojeje strony wam wšykny m žognowane lěto 1996! Na zasejsłyšanje pšichodnu nježelu! Witam was wutšobnje na slědnu nježelu po Tšoch kralach! Něto se zachopijo spotny cas. Bog Kněz dawaj nam pšawe mysli za te swěte dny!

⁴⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 47, 1.

Bože słowo w rozgłosu

4.2.1996

1. list Pawła na Korintarjow 9, 24-27

Lube bratši a sotši!

Sedymźaset lět su Žyži w Babylonskej popajži byli – sedymźaset dnjow se pšigotuju kšescijany na jatsy. Žinsa swěšimy njezelu Septuagesimae, to jo někak sedymźasety žen pšed jatsami. Telke k mjenju našeje njezele.

My pšašamy: Na com možomy kšescijana poznaš? No, won možo ruce styknuš a bjatowaš; won jo dupjony a brany; won płaši swoje cerkwine danki. Posoł Pawoł jo wěcej radikalny, žywjenje kšescijana jo wšedne wojowanje. Won dopomnjejo swoju korintojsku wosadu na to, až športlarje se wuběguju we stadionach. Tak zni žinsajš-na lekcija w přédnem lisće na Korintarjow w žewjetem stawje: „Njewěšćo wy, až bėgarje we stadionje drje wšykne bėže; ale jano jaden dostanjo to dobyše? Ga bėžćo tak, aby jo dostanuli. Kuždy pak, kenž se wubėžujo, wotzaržujo se wšyknogo; woni to cynje, aby zachadnu kronu dostali, my pak njezachadnu. Ja potakem tak bėžym, nic ako na njewěšte; ja se woboram tak, nic ako ten, kenž do wětša bijo. Ale ja pogłušuju swojo šěło a pojmam jo, aby drugim prjatkujucy k zajšpjenju njebył.”

Teke žinsa su luže poľno chwalby, gaž nimski mľoženć ma swětowy rekord we ně-kakej disciplinje: we skokanju, we chytanju, we bėganju, we pľuwanju, we rejtowanju atd. Ale wěmy teke, kak šěžko jo, nejlěpšy na ceľem swěše byš, potakem taki rekord dojšpiš? Kuždy žen musy taki športlař pšez štundy treněrowaš. To jo twarde žywjenje. Dalej musy won, což jėzu nastupa, dietu žaržaš, njesmějo wjele kuriš abo wjele alkohola piš, paleńc, wino a piwo jo jomu na škodu.

My to wšykno wěmy a wobziwujomy športlarje teke togodla, dokulaž su to luže, kenž mogu měru žaržaš a se wobkněžyš we svojich požedanjach. Posoł Pawoł pširównajo žedne raze kšescijana ze športlarjom, na eksempel: wojuj to dobre wojowanje za wěru, zapšim to nimjerne žywjenje, ku kotaremuž tež ty sy powoľany. Potakem won wot nas wocakuj, až wojujomy za wěru. Pawoł sam jo to cynił. Pšedewšym dejmy na nas samych abo pšesiwo nam samym wojowaš. „Jaden njas togo drugego břemje, tak doloňnišo Kristusowu kazń.“ Tak stoj pisane w lisće posoľa Pawła na Galatarjow we šestem stawje.

Naše požedanja pojmaš, to nastupa ducha, šěło a mysli. Abo my možomy swoje žiši a žišižiši jano potom k Jezusoj dowjasć, gaž dawamy jim dobry eksempel kšescija-

na, kenž we wěrje stoj. Woni glědaju na nas kaž teke ateisty na nas a našo zažaržanje žiwaju. Z našym cynjenim dejmy drugich dobyś za našu wěru.

Znaty makedonski kral Aleksander jo žedne raze wojował pšešiwu Persarjam. Raz su jomu gronili, až jomu napšešiwu stoje hundert towzynt Persarjow. „Rěznik se njeboj towzynt wojc“ jo na to wotegronił. Ale tak su jogo warnowali: gaž te Persarje ze swojimi samostšělami chapju stšelaś, ga bužo telik šypow lětaś, až woni słyńco zasamniju. Na take słowa jo Aleksander wuwołał: „To bužo wjelgin rědnje, až možomy we chłodku wojowaś!“ Won jo sebje wěsty był, až dobydnjo. Kśescijan wě, na kogo won wěri – a jo se toho dobyśa wěsty.

Wojuj, gaž śi Boža gnada⁵⁰
k sebje šěgnuś pytaś co,
až twój duch se pšawje žada
grěcha, kenž śi wumažo.

Wojuj do kšwě, do žywjenja,
śišć se k njebju do raja,
ma-li cart tež wottšašjenja,
njedaj se do njeměra.

Wojuj wo te wrota šesne,
k žywjenju jo wuski puś;
nжебěchu wše kněžny cesne?
Weto zgubi se jich pěś.

Hamjeń.

Lube písłucharki a písłucharje! Witam was wšykných wutšobnje a žycym wam, až mjasec februar wobrazijo hyšći rědne zymske dny!

⁵⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 271, 1-3.

Na jatsownicu

7.4.1996

1. list Pawoła na Korintarjow 15, 19-20

Lube bratši a sotši!

Witajšo wutšobnje na jatsownicu! Cogodla swěšimy jatsy? Fararje a katechety pšašaju naše žiši a nas tak. Co mamy jim wotegroniš? Rozmějo se, až njeswěšimy jatsy dla wuchaca a dla jatsownych jajow. Ale my ako kšescijany njeswěšimy jatsy teke togodla, dokulaž nalěto pšichada. Tak jo južo sławny nimski basnik Goethe juskał, až zyma se chyla ku końcoju a z nalětom wšuzi se zeleni. My ako kšescijany spominamy nejžpjerwej na to, až Jezus jo z rowa stanul a až won jo žywy. Ten ze smjerši stanjony Kristus stoj we srjejžišću jatsownych swěžeń.

Něnto pak jo Jezusowe žywjenje po smjerši taka wosebna wěc. Nichten njamožo to dopokazaš. Po cłowjecnem njejo to možno, až něchten ze smjerši zasej stanjo. My možomy to jano wěriš. Togodla posoł Pawoł teke dlujko njediskutěrujo, ale wobtwaržijo: Něnto pak jo Kristus wot wumarłych stanul a ten přednik wordował mjazy tymi, kenž su wusnuli.

Prědne kšescijany su kšuse wěрили, až Jezus jo žywy. Wšykne pisma Nowego Testamenta to wobznaniju. Co ma to za nas na se? Wšykne, kenž ku Kristusu słušaju, budu teke raz ze smjerši stawaš – nic wšykne cłowjeki na swěše, ale jano te, kotarež su byli na zemi zwězane z Kristusom, budu we nimjernosći z nim žywe. Jano woni maju tu nažej.

Rozmějo se, až kuždy kšescijan musy raz wumrěš a jogo šěło we rowje stłajo abo se pšeměnjio do popjeła. To jo teke za nas njepowalna wěrnosć.

Jadnogo žěłašerja na kjarchobje su raz pšašali, co won se myśli wo stawanju wumarłych. Won jo wotegronil, až to njamožo wěriš. Won jo južo telik rowow zachytał, ale žednje hyšći njejo z nich cłowjek zasej wujšěł. Wšykne luže, kotarež won jo zakopał, su stłali.

Na tom teke kšescijańska wěra njecwiblujo. Weto se nažejomy na stawanje wot wumarłych. My njesmějomy rozymkowaš, kak ma se to staš. To jo Bože potajmstwo. Rozymny cłowjek wě, až jo dosć potajmstwow na swěše – a na njebju hyšći wěcej.

A něnto to druge: Kristus změjo to slědne słowo, gaž naš cas jo raz svoj końc nama-kał. Won dostanjo wšyknu moc a bužo se kněžyš nad swětom Božym. We našom

casu cesto tak wuglěda, až Kristus njegrajo wěcej žedneje role. Ale to njedej nas molí: Kristus na końcu dobydnjo.

Togodla bužo se žinsa wšuzi wu nas prjatkowaš, což jo napisane we přednem lisće posoła Pawła na Korintarjow w 15. stawje wot 19. werša: “Nažejomy-li se jano we tom žywjenju na Kristusa, ga smy te nejžalosnješe mjazy wšymi cłowjekami. Něnto pak jo Kristus wot wumarłych stanul a bu přednik mjazy tymi, kenž su wusnuli.”

Pšeto dokulaž pšez jadnogo cłowjeka ta smjerš, ga pšizo teke pšez jadnogo cłowjeka to stawanje tych wumarłych. Rowno ako we Adamje wšykne wumrěju, tak budu we Kristusu wšykne žywe wucynjone. Kuždy pak we swojom rěže: předny jo Kristus, pon te, ako Kristusowe su. Potom jo ten końc, gaž won to kralejstwo Bogu, swojemu Woócu, jo powdał, gaž won k nicomu wucynil wšykno kněstwo a wšyknu wušynu a moc. Pšeto won dej ako kral se kněžys, až won wšyknych svojich winikow pod swoje nogi jo položyl. Ako slědny winik bužo znicona ta smjerš.

Kristus groni: “Ja běch wumarly a glědaj, ja som žywy wot nimjernosći do nimjernosći a mam kluce teje hele a teje smjerši.”

Hamjeń.

Na stupny stwortk

16.5.1996

Lube bratši a sotši!

Žinsajšny swěžen – stupny stwortk – jo dosć woblubowany, juž togodla, až won ten tyžen tak rědnje želi. A potom, majska šopłota wabi do zelenego, to možo cłowjek tak pšawje wodychnuš! To jo wjelim stupny stwortk, wěcej nic. Co ga wacej dejš na tom dnju zachopiš? Snaž hyšci wěmy, až mamy našej kšescijańskej cerkwi se žekowaš za ten swěžen.

Kristus jo stupil do njejba. Žo jo take njejbo, wo kotaremž naša cerkwja powěda? Njejto jo jano rědne cowanje?

Južo towzyny lět luže na wšom swěše se głowu łamju, lěc a kak žo po smjerši dalej – pšedewšym, gaž jo mlody cłowjek swojo žywjenje njezapki pšisajzil. My by byli pokazane na godanje, gaby naš Kněz Jezus nam njegronil: „Ja du tam, wam to

město pšigotowat. Wy njebužošo wosyrošone a spušćone, wy njebužošo bžez domownje, gaž how na zemi njebužo wěcej ruma za was ako šesć delow.“

To jo zmysł stupnego stwortku: Kristus rubjo nam tu drogu k nimjernemu žywjenju we nimjerneje domowni.

Dalej groni Kristus: „Ja pšidu zasej a cu was k sebje wezeš.“ Gaž z nami njejžo južo dalej, moje lube, gaž našej wocy juž nic njewižitej wot toś toho swětu, ga wezmjo won nas za ruku a wježo nas do nowego, drugego swětu, do kotaregož won přědku nas jo šel.

„Chtož mě wiži, ten wiži njebjaskego Wošca“, słyšymy z Jezusowych wust. Žož Jezus něco wugbajo, tam žěła Bog. Což Jezus powěda, to su słowa nimjernego Boga.

Z twojim rozymom njamožoš to wobpšimješ. Ale njemusymy se toho sromaš, teke Jezusowe wukniki njesu to rozměli, lěcrownož su tši lěta chojžili za swojim mejstarjom. Kristus pak dawa tym cwiblujucym a njewěrjecym wuknikam tu pšawu wěru; tu co won teke nam dariš.

Něnto wostanjo hyšći to pšašanje za njebjom. My žinsa njewižimy to južo tak, až Bog a jogo janžele tronuju wusoko nad nami. Ale my powědamy wo widobnem a njewidobnem swěse. Ten widobny swět se pšeslěžujo na wšych bokach. Ale naš pšichod, kak dłujko bužomy žywe, njamožomy pšeslěžiš. Tudy se zachopijo ten njewidobny swět, do kotaregož se ze swojimi mocami žednje njederijomy.

A to jo něnto ta wjasoła powěsć stupnego stwortka: Kristus se kněžy teke nad tym njewidobnym. Ten njewidobny swět słuša jomu rowno tak ako ten widobny, to něntejšne tak ako to zachadne a to pšichodne.

Naš pšichod jo nam zwěsćony. Tak dłujko ako pšebywamy na tej zemi, změjomy togo Kněza na našom boce, kenž jo dobyšať nade wšyknymi mocami togo swětu. Jezus jo gorrej stupił do njebja; něto jo to njebjo nam blisko. Jezus jo žywy; pšosmy jogo wo kšutu wěru, potom njetrjebamy se bojaš. Naslědku jo Jezus k tym wuknikam gronił: „Žišo do cełego swětu a prjatkujšo ten ewangelij wšyknej stworbje. Chtož wěri a dupjony jo, bužo zbožny; chtož pak njewěri, bužo zatamany.“ Po tych słowach bu Jezus gorrej wezety do njebja a jo se sednuł k Božej pšawicy.

Do njejba Jezus stupił jo,⁵¹
ja z nim hyś teke budu,
tak kuždy tšach se pšewinjo,
gaž słušam k Božem ludu:
na njejbu moja głowa jo,
te cłonki Jezus njamožo
na zemi zawostajiś.

Och, Kněžo, daj tu gnadu mě
wot twojog hyśa dostaś,
ab mogł we wěrje wobstawnje
na pšawej droze wostaś;
a potom raz, gaž dej tak byś,
mogł z wjaselim ze swěta hyś:
och, wusłyś taku pšosbu!

Gaž won do njejba šěgnuł jo
k tej zbožnej wjasołosći;
moj duch tek togdla raz byś co
we jogo wokolnosći;
žoż moj nejlubšy pšebywa,
tam jo tek moja wutšoba,
za nim mam požedanje.

Hamjeń.

Bužćo wutšobnje witane lube pšisłucharki a pšisłucharje! Majske cas jo nejrědnjejšy
cas cełego lěta! Žycym wam hyśći wjele wjasela!

⁵¹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 571, 1-3.

Na 2. nježelu po swětej Tšojosći

16.6.1996

Matejus 11, 28

Lube bratši a sotši!

Žinsa jo druga nježela po swětej Tšojosći a naš Wumožnik pšiwola nam take słowa: „Pojźco ku mnjo wšykne, kenž wy chamne a wobšěžkane sćo – ja cu was wochłóziš!“ To bibliske gronidło jo nam wšyknym derje znate. Njebužo to dobry tyžeń, gaž dajomy se tak wołaš? My zabydnjomy wšu tužycu a bužomy wjasołe. Naš Kněz Jezus njoco nas mimo pomocy wostajiš, žož nam pomoc bužo trjeba. Won woła wšykných chamnych, w š y k n y c h. Toś njejo žednogo rozdžela: won njejlěda jano na žědy a starki, kotarymž jo to žywjjenje šěžko, dokulaž jich mocy woteběraju; won njejlěda jano na takich, kenž su pšez tužycu a chorość wosebje wobšěžkane. Won wiži nas cłowjekow, kakež my smy.

Kak stoj pisane na zachopjeńku našeje biblije? „Toś wugna Bog Kněz Adama z Edenskego gumna, aby won tu zemju želał, wot kotarejež won jo wezety.“ Togo-dla, dla pšestupjenja přednego cłowjeka Adama, mamy wšykne kibliju a nuzu njasć. Něnto woła Jezus Kristus: „Pojźco ku mnjo! Njehwatajśo k cuzym kněžam, jo-li wam pomoc trjeba, ale pojźco ku mnjo!“ My ga njewižimy Jezusa předku nas stojećego ako jogo předne wukniki. „Ku mnjo“ – z tym jo žinsa měnjone, až jogo słowa słyšymy a wobchowajomy, až biblija powěda direktnje k nam, až my Jezusa wižimy takego, ako nam Swěte Pismo jogo pokazujo. „Ku mnjo“ – to groni, až słyšamy z drugimi k jogo wosaže.

My smějomy wšykno, což nas šěžy, pšed našym Wumožnikom rozpšescěraš, dokulaž smějomy k njomu se modliš. My možomy togo wěste byś, až won nas słyšy, aby nam pomogał. Kak pišo posoł Pawoł w lisće na Filiparjow? „Ja pšemogu wšykno pšez Kristusa, kenž mě mocnego wucynijo.“ Taku kšutu njepowalnu wěru jo posoł Pawoł měł!

„Ja stojm na wašom boce“, groni Kristus, „ja cu was wochłóziš.“ Won nikula njegroni, až njebužomy juž žedno brěmje njasć musaš. Ale won co nam pomogaš, až možomy to teke njasć, což jo nam napołożone. Teke kuždy kšescijan ma swojo brěmuško abo brěmje njasć. Kristus co nam pomoc, až njezacwibljomy měnjece, bjatowanje a wěra njejestj k nicomu.

Něnto wěmy, až tam jaden jo, kenž nas žaržy, troštujō a nowu moc dawa. Won gotujō, až nic njebužo nam pśešěžko.

Jezus Kristus woła: „Pojžćo ku mnjo, wšykne, chtožkuli teke sćo! Ja wam pomogu!“ Hamjeń.

Lube pśislucharki a pśislucharje! Žycym wam hyšći spodobnu nježelu. Na zasejshyšanje za tyžeń!

Na 13. nježelu po swětej Tšojosći

1.9.1996

Matejus 25, 40

Lube bratśi a sotśi!

Žinsa jo tśinasta nježela po swětej Tšojosći. Gronko na ten tyžeń stoj w ewangeliju Matejusa w 25. stawje. Kristus groni: „Cožkuli sćo cynili jadnomu z nejmjeńšych tych mojich bratšow, to sćo mě cynili.“

Cožkuli sćo cynili, tak powěda Kristus glědajucy na slědny, nimjerny sud. Co sćo cynili, za tym bužo raz nas pšašaš. Ale won powěda to južo do srjejza našogo žywjenja; my njedejali głuche bys za take słowa, ale je k wutšobje braš. Žinsajšny žeń njejo hyšći Božy slědny sud; weto dejali se pšašaš, což smy zachadny tyžeń cynili.

Wěsće změjomy na to wšake wotegrona. Potakem njejsmy byli gnileje abo bžezbožne luže. Ně, smy žělali, což jo było w našych mocach. My smy se starali wo nas a wo drugich. My smy teke wotpocowali, žož jo trjeba było. My smy njasli to brěmje, kotarež jo nas kuždy žeń togo tyženja šišćało. Smy žywe byli, tak ako pśecej; na to smy gjarde.

Ale to njejo hyšći wšykno, smy ten tyžeń žywe byli z Bogom. Smy we bibliji lazowali; smy bjatowali kuždy žeń pśi našom cynjenju. Smy se Bogu dowěrili a se wězeli pod woplěwanim našogo njebjaskego Kněza. Potakem smy žywe byli ako dobre

kšesćijany. Ale jo to južo wšykno, což Kristus měni z tym žinsajšnym špruchom? „Cožkuli sćo cynili jadnomu z nejmjeńšych tych mojich bratšow, to sćo mě cynili.“ My mamy byś sol a swětło toho swěta. Kak smy žywe byli z drugimi lužimi? Njejo jaden na drugego pokazany? Kšesćijany nješlušaju k tym, kenž wocy zacynjaju, gaž jo sused do njejluki padnuł. Ale w našom casu njejo nam jano sused bliski, ale tšojenja po dalokem swěše njejsu nam južo cuze, kaž něga raz. We dobrej špě na měkem kanapeju sejšecy smy južo groznym wojnam pšiglědowali, žož njewinowate su wjele pšeserpjeli. Take wopory wšakich groznošćow su teke do našogo kraja wuběgali pomoc pytat. Woni slušaju do nejbědnjejšych bratšow a sotšow, wo kotarychž Kristus how powěda. Zmilmy se nad nimi, bužmy jim pomocniki we jich nuzy! Njejo tak, až my sami cesto dosć na pomoc drugich cakamy? Popšawem njejo to wšykno nic wosebneho; to se rozmějo wot samego. Tak, ako zmilny Samariski njejo nic wosebneho cynił, žož tomu nejmjeńšemu na swojej droze, kenž jo we wjelikej nuzy był, jo k pomocy był. A něnto groni Kristus: „Taki statk na cłowjeku we nuzy płaši telik, lěc by jen mě samomu cynili. Z chudymi a brašnymi poram se sam k wam a cu wiześ, co wy cynišo – abo njecynišo.“ My rozmějomy: Nježjo wo to, aby teke raz něco dobrego cynili, ale wo to, lěc comy našomu Kněžozju słužyś na našych nejryjnšych bratšach a sotšach – wšojadno, chto woni su. Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! Žewjety mjasec togo lěta jo žinsa se zachopił. Něga jo se jomu groniło požnjeńc; žinsa lazujomy w Pratyji ako mě nazymski. No, toś žycym wam wšykny hyšći rědny nazymski žeń!

Na 14. nježelu po swětej Tšojosći

8.9.1996

Psalm 103, 1-2

Lube bratši a sotši!

Gronko na žinsajšnu 14. nježelu po swětej Tšojosći jo ten znaty werš z 103. psalma: „Chwal togo Kněza, moja duša, a njezabyń, což won jo ší dobrego cyniř.“ Jo ga něchten mjazy nami, kenž možo wo sebje groniš, až njejo w zachadnem tyženju Božu dobrotu nazgoniř? Njetrjebamy žinsa slědk glědaš na našo cełe žywjenje, aby tam Bože dobroty pytali – ně, glědamy žinsa wosebje na ten slědny tyžeń a což we njom jo se tšojo, to drje njejsmy hyšći zabyli. Wěsće njejo wšykno lažko było, což jo nam ten zachadny tyžeń wobraziř. Wšake jo nas potużyło, wšake brěmje smy musali sobu wlac wot jadnogo dnja ku drugemu – ale sama kiblija teke njejo było, same wubojanje a staranje, sama tužyca: ně, ně! Słyńcko jo nam teke swěšiło, jěza jo nam složela, w nocy jo se nam derje spało, cłonki su strowe wostali, to možoš wjele nali-cyś, kak lubosnje jo Bog Kněz ší pšewożowař. Rano smy spiwali abo se modlili:

Žěk ší z wutšobu ja dawam,⁵²
až tu noc mě zdžaržař sy,
až ja strowy zasej stawam,
njejsom z nuzu pobity,
až moc złego winika
na mnjo njejo dobyła.

A wjacor smy spiwali abo se modlili:

Zbužona buž, moja duša,⁵³
napřědk pšiz ty myslenje!
Bogu něnto žěk how słuša,
a tež cesć a chwalenje,
až mě žins pšed njegluku

⁵² *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 567, 2.

⁵³ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 19, 1.

a pšed wšyknej tšachotu
jo tak zdžaržał, wobzwarnował,
až mě cart njej zeskońcował.

Abo słušamy k tym wjelim cłowjekam, kenž su tak zabywate, až jim Bože dobroty malsno ze spomnješa se minu a pšed wocyma wostanjo to, což njejo se nam spodobalo. To by była žalosc, gaby my k takim lužam słušali! Pon by był nejwušy cas, aby słušali na Bože napominanje: „Njezabyń, což ten Kněz jo śi dobrego cynił.“

A gaž dalej lazujomy we našom psalmje, ga namakamy tam wšykno, což njesmějo se zabyś: „...kenž tebe wšykne grěchy wodawa a wugoj wšykne twoje brachy; kenž twojo žywjenje wot skazenja wumožo; kenž śi kronujo z gnadu a ze zmilnosću; kenž twoje wusta wjasole wucynijo....“ Sy ty to wotzabył?

Boga chwaliś – to njesmějomy skomužiś, nic dla Boga, ale našogodla. Boga chwaliś jo naša služba. Gaž z tym wopšestanjomy, pon wochudnjo naša duša, wona zgłodnjo, dokulaž Bože žognowanje njenamakajo tu drogu do našeje nježekowneje wutšoby.

Chwal togo Kněza,⁵⁴
tog cesnego krala, ty duša!
Spiwaj a modli a žěkuj se, tak se mě słuša!
Z harfami graj, chwalbu a žěk jomu daj!
Kjarliž jo cesć jomu wuša.

Chwal našog Kněza,
kenž žiwnje jo zjawił wše mocy;
wutšobu k njebju něnt zwigaj a ruce a wocy!
Chwal jogo žgan! Duša, to njezabyń jan!
Chwal jogo wednjo a nocy!

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! Witam was wutšobnje na žinsajšnu nježelu! Daś naš njebjaski Wośc te rowno słyšane słowa teke pšiwzejo k jogo chwalbje! Wostańšo wšykne z Bogom!

⁵⁴ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 316, 1, 5.

Na 22. nježelu po swětej Tšojosći

3.11.1996

1. list Jana 2, 12-17

Lube bratši a sotši!

Z přédneho lista Jana w drugem stawje słyšymy toś te werše: „Pišom wam, lube žiši, dokulaž wam te grěchy su wodane Božego mjenja dla. Pišom wam, wy nany, dokulaž wy znajošo toho, kenž wot zachopjeńka jo. Pišom wam młoženćam, dokulaž złego ducha sćo pšewinuli. Som pisał wam žisam, ažo sćo Wošca poznali. Som pisał wam, wy nany, dokulaž sćo poznali toho, kenž wot zachopjeńka jo. Som wam pisał, wy młoženće, dokulaž sćo mocne a Bože słowo we was wostanjo a ažo sćo złego ducha pšewinuli.

Njelubujšo ten swět daniž což na swěše jo! Gaž něchten ten swět lubujo, we tom njejo lubosć k Wošcoju; pšeto wšykno, což na swěše jo, ako złe požedanje šěła a wocowu a zufašosć žywjenja njejo wot Wošca, ale wot toho swěta. A ten swět zajžo ze svojim požedanim; chtož pak Božu wolu cyni, ten wostanjo do nimjernosći.“

Chtož jo žinsa namšu był, moje lube, ten wěšće se dopomnjejo, až w cerkwi jo se prjatkowało wo tom teksće. Ale teke wacej su toś te werše wjelgin znate: „Njelubujšo ten swět daniž což na swěše jo. Ten swět zajžo ze svojim požedanim; chtož pak Božu wolu cyni, ten wostanjo do nimjernosći.“

Popšawem jo wjelgin šěžko, toś te słowa derje wukładaš. Ja by tak gronił: my kšesćijany njejsmy wot toho swěta, ale po Božej woli słušamy do toho swěta. How na našej zemi smy my žywe we našom swěše. Niži na jsy abo w měšće smy se narožili. Ako přédneho cłowjeka smy našu mamu poznali, kotaraž jo se dołoj chylała k nam ako małkemu njaborjetku. Wona jo nas wjadła do žywjenja. Glucny smějo ten byś, kotaregož jogo mama jo dowjadła ku Kristusu, kotaregož mama jo bjatowaš wucyła. To jo nejważnejša winowatosć kuždeje mamy pšedewšym žinsa. Což našym małym sobu dawamy we jich přédnych lětach, to wostanjo zwětšego pšez cełe žywjenje.

We swětem dupjenju su nas našej starjejšej a kmotša njebjaskemu Kněžozju pšepowdali. „Ty sy moj“ a „Ja budu z tobu“ tak jo Kristus ku tebe a ku mnjo tencas powěžel.

Dwa raza powěda ewangelist Jan k młoženćam. Won wě, kak lažko možo młody cłowjek, wojujucy ze złym, zejgraš. Ale popšawem grozy kuždemu cłowjekozju tšachota, až ten zły abo to złe co na nas dobydnuš. Njesmějomy se zalewaš we našych

nadawkach tudy, tak waźne ako woni teke su. Njesmějomy požedaś za tym, aby pšecej wěcej měli na bance abo na gruntach. Musymy derje rozdźeliś mjaz tym, což jo zachadne a což wostanjo. Našo staranje wo wenkowne wěcy nas zežerjo – to kuždy z nas nazgonijo.

To goletko chapja powědaś a wono cyni to we tšešej paršonje: Hanzko co něnto grajkaś. Pozdzej pak wocušejo we njom jaden źeń, až wono jo sam paršona a woła: Ja cu něnto grajkaś. Wot něnta grajo to słowko „Ja“ we žywjenju přědnu rolu. Ale pšešiwo tomu groni Bog: „Ja som ten Kněz.“

Kuždy źeń mamy se pšašaś: Coś ty, Kněz, až ja musym to cyniś? Abo my dejmy powědaś: Wuc mě, Kněz, twój knecht słuha na twoje słowa.

Po Božej woli mamy swoju słušnosť cyniś we tom swěće, smějomy se wjaseliś nad jogo řednosćami – ale njesmějomy zabyś: Chtož Božu wolu cyni, jano ten wostanjo do nimjernosći.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a pśisłucharje! Cerkwine lěto se chyła ku końcoju. Na zasejsłyšanje ze mnu pśiducu nježelu!

Na 23. nježelu po swětej Tšojosći

10.11.1996

List Pawoła na Romarjow 14, 7-9

Lube bratši a sotši!

Kuždy faraś ma wjele cyniś ze zakopowanjami. Rozmějo se, až won służy jano takim, ako su cłonki našeje cerkwje byli. Ale młogi raz jo tak, ažo wšykne swojźbne, wšykne žalujuce njamaju nic wěcej z cerkwju cyniś. Duchowny pak njeprjatkujo tej pobožnej zamrětej starce, ale tym młodšym, kenž žednogo Boga abo Wumožnika njeznaju; won prjatkujo takim lužam, kenž nic njewěrje – abo jano to wěrje, až ze

smjeršu zo wšykno ku końcoju. Take prjatkowanje pši kašću pšed njewěrjecymi možo casy bejnje šěžke byś.

Ale moje lube, ja was pšašam: Kake wotegrono mamy my, kotarež comy byś kšescijany, gaž zo wo žywjenje a smjerš? Ja njecakam na waše słowa, ale lazujom wam lekciju žinsajšneje nježe, kak wona stoj pisana we lišće Pawła na Romarjow we 14. stawje: “Naš žeden sam sebje njejo żywy a žeden sebje njewumrějo. Pšeto smy-li żywe, ga smy Knězoju żywe a jo-li wumrějomy, ga wumrějomy tomu Knězu. To godla, daś smy żywe abo wumrějomy, ga smy Knězowe. Za to jo Kristus wumrěl a wotžyweł, aby won nad wumarłymi a žywyymi se kněžył.”

To su wjelgin kšute słowa, kotarymž njamožomy wuběgnuś. Snaž by rad kšěli se jich wobinuś – ale to njejo. “Smy-li żywe, ga smy Knězoju żywe?” Napšawdu? Snaž na nježelach a drugich cerkwinych swěženjach. Wumrějomy tomu Knězu? Abo njeby my teke to mrěše nejlubjej sami do rukowu brali?

Škoda jano, až njewěmy, ga a kak nas smjerš raz pšewinjo. Njejo to tak, až žywjenje a smjerš stej ze sobu zwězanej: my wumrějomy raz tak, ako smy żywe byli. Wumrěše jo rezultat našogo žywjenja.

Chtož sebje samomu żywy jo, ten teke sebje samomu wumrějo. Toś jo žywjenje ze smjeršu swoj końc namakało – wono jo se wotłamało kaž sucha gałuz wot boma. Ale njemusy tak byś. Gaž se procujomy, našo žywjenje z Kristusom wjasć, našu dowěru na njogo stajis, we wšykných tšachotach k njomu se wołaś, ga wotpadnjo cela bojazń pšed smjeršu.

My možomy bjatowaś ze 90. psalmom, kenž słuša k žinsajšnej nježeli: “Kněžo Bog, ty sy naš wuchowk něnto a nimjernje. Pjerwjej nježli gory nastachu, zemja a swět stworjonej buštej, sy ty Bog wot nimjernosći do nimjernosći. Kenž ty cłowjekam da joś wumrěś a groniš: Wrośco se zasej, wy cłowjecne žiśi. Našo žywjenje trajo sedymžaset lět, a gaž wusoko pšizo wosymžaset, a na co smy gjarde, stej jano proca a žělo byłej. Wuc nas rozpominaś, až wumrěś musymy, aby mudrosć nabyli. A Bog, naš Kněz, buž nam miłosny a žognuj statk našych rukow podla nas, jo, statk našych rukow kšěl won žognowaś.”

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! Witam was wutšobnje z Božego słowa! We nowej Dolnoserbskej liturgiji, we tych zelených kniglickach jo ten 90. psalm wotšišćany – pšelazujšo jen hyšći raz!

Cerkwine lěto 1996/1997

Na godownicu

25.12.1996

Jan 8, 12

Lube bratši a sotši!

Zasej su gody. Zasej smy měli wjele cyniš z pšigotowanim tych swěženjow. A zasej smy wobzamknuli, až lětosu deje gody raz měrne swěženje byś, mimo kuždeje hektiki. Ale gaž smy drugim pšiglědowali, kak su chwatali z połnymi korbikami a tašami, z wjele paketami z jadneje kupnice do drugeje – to smy sami wospjet sobu gotowali taki ruš!

Pytanje za darami a darkami – kšajžu ma se wjele staś, až ten drugi znak padnjo dla našeje šybałosći – jo, wšake wenkownosći słušaju k pšawym godam.

Gody su pšecej wjelgin dobry cas, zož na końcu raz ceła familija stoj gromaže pod swěšatym bomom, zož chojžimy k swojžbnym a znatym abo zož starješe woglědaju k swojim dorosćonym žiśam a nawopak – kak rědko jo to wob cełe lěto možno!

Politikarje maju wažne grona a pokazuju na ten měr, kenž božko se njekněžy hyšći na swěše. Woni wołaju tych luži k rozymnemu cynjenju – ale něchten jo teke groniš: Mikrofony su wjelgin sćerpne!! Weto smy žekowne za kužde dobre słowko we tych swětych dnjach.

Ale co wostanjo wot tego wšogo? Swěcki zgasuju, gusy su zjěžone, dary su na bok scynjone – wšedny žen změjo nas skoro zasej.

Pla Boga jo to hynacej. Jogo žiśetko we žłobje, to swětło našogo swěta, wostanjo teke po godownej sezonje. “Ja som to swětło toho swěta” – žeden cłowjek njamožo to wo sebje groniš. Romski kejžor Augustus, francojski imperator Napoleon, jo, samo Hitler su wopytowali, take wo sebje powěžeš. Woni su stłane a poľ zabyte.

Jezus groni: “Ja som to swětło toho swěta; chtož za mnu źo, ten njebužo chojžiś we šamnosći, ale změjo to swětło toho žywjenja.” Tak stoj w ewangeliju Jana w 8. stawje. Jano Jezus smějo take wjelike słowa do wust braś. Won jo žywy był ako swětło za drugich luži. A nichten njedejaľ cwiblowaś, až won w Božem mjenu powěda.

Godowna wjasołosć trajo jano žedne dny; potom se walijo na nas ten normalny žen ze swojim gorjenim. Jezus, to swětło toho swěta, nam pokažo, až gody, až Boža

bliskosc k nam, žednje njepšestanjo. Posoł Jan pišo na zachopjenku swojogo ewan-
gelija tu godownu powěsć: “To swětło swěši we tej šamnosći a ta šamnosć njejo jo
wopšimjeła.” Ten Kněz jo pšišel do toho swojogo a te swoje njejsu jogo pšiwzeli.
Kak wjele pak jogo pšiwzeli su, tym jo won moc dał, aby Bože žiši byli, kotarež do
jogo mjenja wěrje.

Pšegonjowane kšescijany we přednych wosadach su to južo dolabowali: Chtož na
togo Jezusa wěri, ten stoj we tom swětle Božem, kenž wodawanje dawa a zmilnosć.
Do wšykných njewěstosćow toho swěta woła Jezus: “Ja som to swětło toho žywjenja;
pšede mnu njejo žedna šma, kenž se njedajo rozswětliš.”

To swětło nimjerne won jo,⁵⁵
kotrež nikul njezgasnjo;
ten ceły swět won wuswěši,
ab swětła žiši bywali.
Kyrieleis.

Na zemju pšizo chudučki,
ab se zmilił nad nami;
a w njebju rozbogašil tam,
ab rowne byli janželam.
Kyrieleis.

Ten Syn tog Wošca, Bog won jo,
gosc na swěse wordujo;
nas pora z teje žalosci
a wježo nas do zbožnosći.
Kyrieleis.

Z tym wšyknym jo won služyl nam,
swoju lubosć dawał sam;
tak comy se něnt wjaseliš
a Boga nimjer wuchwališ.
Kyrieleis.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! Witam was wšykných wjelgin wutšobnje! Bog
Kněz žognuj nam zinsajšny Božy žen a ten ceły godowny cas!

⁵⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 51, 4-7.

Na nowe lěto

1.1.1997

Psalm 103, 17

Lube bratši a sotši!

Žeń jo kaž žeń, słyńco źo gorjej, swěši a grějo, źo domk a weto, žeń njejo kaž žeń. Kuždy ma we swojom žywjenju wosebne dny, źož jo se zachopiła jogo běda abo gluka. Derje, možoš groniš ten žeń a tu štundku, źož sy twoju lubu žonu poznał a twojo žywjenje jo dostało drugu ceru a z toho jo nastało twojo bogatstwo. Kuždy ma tak swoj wěsty žeń, na kotaremž se jogo žywjenje chylijo tak abo tak – k dobre-mu abo k złemu.

Tak su teke we cerkwinem žywjenju wosebne dny, kotarež se pozwigaju nad drugimi, kaž te wusoke swěženje: pokutny žeń abo nježela zamrětych. Teke nowe lěto jo taki wosebny žeń. Co ma nam groniš? Zastaš na chylku a se wobmysliš, tak won ší pšiwolažo. Ale kak jo nam možno zastaš? Žo jo na swěše wokognuše, kotarež by wostało? „Wšykno běży”, tak groni stary grichiski myslať. Wy wižišo rěku tam z lužyskich gorow běžecu. Kak wjele towzynt lět wona južo běży tak a kak wjele towzynt lět bužo hyšci tak běžas? A glej, kak wjele towzynt chrapkow kuždy žeń, kuždu minutu pšed twojima wocyma mimo běży a žednogo wokognuša njama měra. Z takimi chrapkami we rěce toho casa možomy pširownaš našo žywjenje: žinsa se walijo na tom brjogu, witsě na wonem – a pšezwitsě jo spadnuło do morja nimjernosći.

Zachadnosć, njewobstawnosć, pšeměnenje našogo žywjenja: to jo to, na což nowe lěto spominamy. Z nami se pšeměnijo cas, na swěše nic wobstawneho njejo. My glědamy a pytamy za městom, źož možomy twardo stojaš a se woglědaš po našom žywjenju doprědka a doslědka, napšawo a nalěwo. Taki kamjeń podarijo nam naš tekst z 103. psalma we tych słowach: „Ta Knězowa gnada trajo wot nimjerstwa do nimjerstwa.” Z tym słowom glědamy doslědka na to stare lěto a gronimy žěk našomu Knězu, kenž nas bogaše jo žognował; k drugemu glědamy doprědka na to nowe lěto a bjerjomy dowěru a trošt za njo; a k tšesemu glědamy do wusoka a pozwignjomy se ze zemskeje bědy do klina zmilnego Wošca.

Něgajšny pšibog starych Romarjow z mjenim Janus jo měł dwě woblicy: jedno glědašo doprědka, jedno doslědka. Wot toho pšiboga ma naš mjasec januarius swojo mě a togodla jo tež pšawje, až na přědnem dnju toho mjaseca to same cynimy, což wony bog. My glědamy nejžpjerwej doslědka a poznajomy z tym samym psalmom:

„Chwal tego Kněza, moja duša, a njezabyń, což won śi jo dobrego cynik.” My stojmy na proze nowego lěta a glědamy teke doprědka. Ale pšed nami jo tłusta śma. Co pšinjaso nam to nowe lěto? Na młogem laży wenkowna starość. Smjerś jo młode rany ryła; lěbda jo se row zamknuł nad nanom abo mamu, nad mužom abo žonu. Młogemu se njeražijo powołańje; zasłužby njejo doś abo cłowjek jo mimo zasłužby. To šěžke pšańanje, kak bužomy wobstaś w nowem lěse a to stawne wubojanje dla wšakeje nuze laży kaž kamjeń na tebje a wugotujo tu sámność pšed tobu tšašnu a groznu.

Žiśi maju nanowy dom; wot tam wujdu kužde zajtšo do šule, do graša, do žěła; wjacor se tam wrośe. We nanowem domje maju swojo pšawe żywjenje, tam su podložki jich nutśikownego byša – coš-li poznaś, co na nich jo, ga ži do tego domu a wuzgonj! Glej, teke my mamy svoj nanowy dom; pla Wośca na njebju, tam jo naš schow – how na zemi jano to polo, žož žělamy, žož svoj wšedny klěb zasłužyjomy. Sursum corda, tak zni na katolskej namšy. Gorjej te wutšoby! Tak gronimy tek na přednem dnju nowego lěta.

Gorjej te wutšoby ku chwalbje teje zmilności, ako nam se jo dostała!

Gorjej te wutšoby k nažeji na zmilność, kotaruž docakamy.

Gorjej te wutšoby do klina našogo Wośca, kenž swoje kśidła woplěwajucy nad swojimi žiśimi wupśeścěra.

Hamjeń.

Na śichy pětka

28.3.1997

Lube bratśi a sotśi!

Žinsa na śichem pětku dej nam Jezusowa bilda krađu pšed wocy stupiś. My dejmy jogo bildu tak do se braś, až njamožomy ju žednje zabyś. Jezus mrějo pšez štundy; won wojujo dłuško ze smjerśu, śerpi nejgroznjejšu pinu. K tomu pšidružjjo se jogo samotność. Wšykne pšijašele su jogo spuścili. Nichten njejo jomu blisko; žedno znamje lubości za njogo; žedno słowko žěkowności. A kak wjelim jo won pomoga!

Pod kšicu su se zgromažili sromošarje. Mamy Wumožnika, kotaregož luže wusměšuju.

Kněžarstwo kšajžu se raduju, až jo Jezusa něnto naslědku napšecej wotbyło. Wojaki se wjasele, až jich zelezne gozdže wěcej wugbaju nježli pobožne mysljenja. Ten jaden sobu kšicowany złecynjař jo sebje wěsty, až toś ten Jezus na kšicy njamožo žednu rewoluciju dobyś. Won ga razka sebje samomu njamožo z nuze pomoc... Chtož co naš swět pšeměniš, njamožo a njesmějo njewinowaty se daś kšicowaś; ale won musy tych winowatych daś na kšicu pšibiš!

Tši raze Jezusa napominaju, aby sebje sam pomogał. Nejžpjerwej gronje te nejwuše we ludu: drugim jo won pomogał, daś se něnto sam pomožo, gaž won napšawdu ten jo, kotaregož Bog nam ako Wumožnika jo posłał. Potom pšiwolažo jomu jaden wojak: pomogaj sebje sam, sy-li wopšawdu kral Žydow! Naslědku powěda ten jaden sobukšicowany tak: njesy ty ten wot Boga zlubjony Wumožnik? Toś pomogaj sebje samomu a nama! Jezusowe winiki njewěže, co cynje; woni njewěže, co powědaju.

Co ga by se stało, gaby Jezus wostupił ze kšice, kaž te sromošarje požedaju: toś by Bože slědne sudnistwo pšišło, kaž wusoke zjawjenje Jana ten pšichod wopisujo: „Glědaj, won pšizo a wšykne wocy budu jogo wižeś a te, kenž jogo su kałali, a budu nad nim wuś wšykne rody našeje zemje, a woni by nadejšli sudnika cełego swěta. Žedno wuběganje by było tym, ako su jogo sromošili a wumocowali. Ně, woni napšawdu njewěže co cynje a powědaju.

Ale Jezus njespušćijo drogu poslušności, jomu wot Boga kazanu. Won njepomoga sebje samemu, ale won pomoga nam. Jezus njestupijo dołoj ze kšice, aby z pomocu Božeje mocy sebje swojo pšawo wuwowował – ně, won wostanjo šerpjicy, kenž samo pšosy za svojich pšegonjowarjow: „Wošce, wodaj jim, pšeto woni njewěže, co cynje. Njezachyś tych, ako mě zachyšili su!”

My smy wšykne žywe wot toś teje zapšosby togo kšicowanego. Bože wodawanje płaši kuždemu, kenž jo njewotpokazujo.

Lube bratši a sotši! Mějmy togo Jezusa stawnje pšed wocyma! Jogo, kenž njejo nas ze kšice dołoj zanicował dla našeje žalosności, kenž njejo se wot nas wotwobrošil dla našeje nježekowności – ale kenž nas pšed Bogom zagranja: “Wošce, wodaj jim!” Mějmy tu bildu togo pšed wocyma a we wutšobje, kotaryž, ako bu šćokany, njejo zasej šćokał a njejo grozył ako jo musał šerpješ. Jezusowe wukniki su směli groniš: “Gaž nas sromošiju, ga žognujomy; gaž nas pšegonjuju, ga šerpimy to; gaž nas wusměšuju, ga powědamy pšijaznje.”

Kak poľna kšwě, kak zbita⁵⁶
jo głowa Jezusa;
do šernjow wuwobwita
a groznje směšona!
O głowa howak ředna
a wjelgin cesćona,
něnt pak bžez měry
bědna: buž ty mě witana!

Ja cu pla teb' se chowaš,
mě njebžoš zajšpiwaš,
wot teb' njok wotstupowaš,
gaž bužoš wuměraš;
gaž głowa bžo ši zblědnuš
a ty bžoš wudychaš,
ga cu na tebe glědnuš;
ši do wutšoby braš.

Hamjeń.

Na jatšownicu

30.3.1997

Lukas 24, 5

Lube bratši a sotši!

Jatšowny cas jo bogaty na řednych serbskich nałogach ako su jatšowny wogėń, jatšowne jaja, walkowanje z nimi, jatšowna woda abo po jaja hyš ku kmotšam. Žaržmy se dalej takich nałogow! Ale my glědamy teke na bibliske teksty, ako su nam dane na jatšownicu. W ewangeliju Lukasa lazujomy we 24. stawje: „Co pytašo togo žywego pla tych wumarłych?” Chto ga tak pšaša? Tej dwa njebjaskej muža pši Jezusowem rowje stej tak te žeńske pšašalej, ako su na jatšownicu rano pšišli k Jezusowemu rowu z wonjatym wolejom. Jadno wjelgin konkretne tšojenje. Ale kritiske luže su mēnjece, až jo se how pozdžej wšake ‘wumolowało’, kaž gronimy. Ten swět, zož njebjaske luže se tak pokazuju a k cłowjekam powědaju, njejo popšawem naš swět. Ale weto možo toś to słowo se nam pšigroniš we tom zmysle: Njepytajšo togo žywego Kněza we rowje pla wumarłych!

⁵⁶ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 82, 1, 6.

Chtož Jezusa wizi jano ako paršonu zachadnego casa, na kotaruž se slědk glěda a kotaraž wjele na se njama za nas a naš cas, ten wizi Jezusa pla wumarłych. Chtož jano za tym pšaša, co Jezus jo raz był a co jo cynik, ten pyta jogo pla wumarłych, pla tych, ako su drje wjele wugbali kaž Aleksander wjeliki abo Napoleon – ale my se wěcej a wěcej zdalujomy wot nich. To jo tak, gaž sy kamjeń do wody chyšić a te zaprědka mocne žwały bywaju słabše a słabše.

Jezus njesluš a do zajžonego casa, wjele wěcej jo won žywy, žinsa a do psichoda; my zmakajomy jogo tudy a něnto.

Cogodla swěšimy jatšy? Bog njejo Jezusa we smjerši wostajił, ale jogo wugotował k žywemu Knězu a Wumožniku. Ale žo namakamy togo žywego Kněza? Njejo won se pšez to, až jo ze smjerši stanul a do njebjastupil, do jadnogo regiona wuporał, ku kotaremuž ja njamam žednogo psistupa? A njejo samo tak, až wjele luži cwiblujo abo přejo, až taki njebjastki region dajo? Z krotkim a ze słodkim, gaby žinsa togo žywego Jezusa pytali, my njeby jogo namakali. Potakem jo wjele wěcej tak: Jezus musy k nam psiš! A to won cyni, won psichada k nam we swojom słowje, kotarež nas zapšimjejo.

Njepytaj Jezusa pla wumarłych, nepytaj jogo w njebjastkich regionach, ale tam, žož možoš jogo pšecej wot nowotki zmakeš: we Swětem Pismje, we słowach prjatkowanja!

Prjatkař jo tež jano cłowjek a won prjatkujo po cłowjecnem; ale hynak nježjo. Kak by mogali jomu rozměš, gaby powědał k nam w cuzej řečy? Kak šěžko rozměju serbske luže nimskim duchownym! Ale njejsmy južo nazgonili, kak možo take prjatkowanje w maminej řečy nas trjefiš, našo nutšikowne wotekšyš, našu falšnu wěstosć, naše błudne drogi pšec wot Boga. Z jadnym słowom: kak možo take wukładowanje Božego słowa nam twardy fundament pod nogami, sčerpnosć we šerpjenju a slědny trošt dawaš, aby pšewinuli bojazń a starosć!

Po co se zanuriš do tych diskusijow, lěc smějš wěriš, což w bibliji stoj wot gorjejestawanego Jezusa, po co se nužiš, chto ma wěššu wěru do gorjejestanjonogo Jezusa! Wěrnjo jo, až k tomu, což jo k jatšam se tšojło, njamamy južo direktneho psistupa. Nam brachujo to, což Jezusowe wukniki su nazgonili z tym ze smjerši stanjonym Knězom, což su wizełi a slyšali. My žinsa zmakajomy togo žywego Kristusa we tom, což te posoły ako předne su prjatkowali a co se dalej prjatkujo a prjatkowaš bužo, rozmjej: Kristus jo žywy, won wostanjo do wšěje nimjernosći žywy.

Hamjeń.

Ten kšasny žeń nět pšišel jo,⁵⁷
jen dochwališ nicht njamožo.
Krist dobył jo na winikow
a wšykných zbił do rješazow.
Haleluja!

Kog pytašo? Krist stanul jo!
Tak janžel tam k nim gronjašo;
te prozne ruby laže tam,
to powěžćo jog wuknikam.
Haleluja!

Na sabbat rano chwatachu
tši žeńske malsnje k rowoju,
kšě Marje syna žalbowáš,
toš njamgu jogo namakaš.
Haleluja!

Na 3. nježelu po swětej Tšojosći

15.6.1997

Lukas 15, 1-7

Lube bratši a sotši!

Žinsa swěšimy tšešu nježelu po swětej Tšojosći. Prjatkowaš bužo se we wjelich cerkwjach wo zgubjonej wojcy. Toš ta Jezusowa pširowność jo nam staršym derje znata, kak wony pastyr, kenž ma hundert wojc, jadnu we pusćinje zgubijo a ju pilnje pyta, až jo ju namakał a ju rozwjaselony domoj njaso. Něco tšuś, něco zgubiš – to jo boleca wěc. Kuždy z nas ma we tom južo swoje gorke nazgonjenja. How źo wo jadnu wojcu. W Barlinju, w Chošebuzu njebužo wjele wojc; potakem pšesajzijo nas Jezusowa pširowność, kaž to jo cesěj, do wejsańskeje wokolnošći.

Struski kwitu w nalěse na polach a grědach; woni pak sprěju a zajdu – a my se tužymy chylku, ale skoro smy zasej dobreje mysli, pseto wěmy: nowe nalěto – nowe struski. Zagony stoje poľne rědneje setwy; suš pak nastanjo, wšykno zginjo a wuschnjo – gospodar tšujo ceľe žni. Bomy se zegibju pod mocnymi kopicami rěd-

⁵⁷ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 91, 1, 3, 4.

ných plodow; wichor pak pšížo, južo kšupy padaju a na zemi laže plody a gałuzki – njezjapki końc ma wšykna nažeja. My se tužymy a woblutujomy, pseto wjelika škoda to jo za nas, za wšyknych. Ale weto! Naša tužyca zajžo. Pilny gospodar jo we dobrych lětach něco nažarił a won wě, gaž teke to jedno lěto bužo musaś suchy klěb jěść, ga weto njebužo tšadaś: gaž teke jedno lěto te žni su se skazyli, ga weto za druge lěto swoju nažeju a dowěru stajijo na Božu pomoc. Smy drje wjele zgubili, tšuli, ta škoda jo wjelika – ale my se jeje dla lažko troštujomy.

Wjele hynac pak jo, gaž wizimy, až cłowjecna duša se zgubijo. Toś njamožomy se tak lažko troštowaś, toś njamožomy groniś: daś ta jedna se skazyjo, ga nastanjo nowa. Pseto kužda duša wobstoj sama za se; zajžo-li, ga jo na nimjer zgubjona a njamožo se wěcej wrośiś. Za Bogom jo duša stworjona, Božu bildu wona ma a Božu bildu dej wona rozkšasniś we swojom żywjenju. A taka Boža bilda se stamjo a skazyjo, zož cłowjecna duša se zgubijo.

Ale nje glědaj jano na drugich, glědaj teke sam na se! Njezabyń, až za tu nimjernosć sy stworjony; staraj se wo to, až njebužoś zgubjony do nimjernosći. „Co pomožo cłowjekoju, gaby won ten ceły swět dobywał, na swojej dušy pak škodował?” Abo co možo cłowjek daś k wumoženju swojeje duše? Hyšći jo cas. Daś teke sy se zabłuził, hyšći možoś se wrośiś k Jezusowej ředowni, hyšći možoś slědk namakaś do rukowu twojogo Kněza.

A žedno wjasele njejo tak wjelike, gaž zgubjona duša jo zasej namakana. Ten pastyr položyjo tu namakanu wojcku na swojej ramjeni a radujo se wušej měry. Take wjasele maju teke te, kotarychž ten Kněz jo namakał a jo jich wumogł wot błuženja a pšestupjenja. Njocoś ty teke tak juskaś, njocoś teke ty tak wjasoły byś? W našej cłowjecnej kšwi lažy požedanje za wjaselim. Pytajmy to pšawe wjasele, kotarěz Bog Kněz nad nami ma, až smy wumožone, až smy pši Jezusu.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! Poł lěta lažy skoro zasej za nami; z Božeju pomocu kšacajmy dalej do drugeje połojce! Na zasejštyšanje pšichodnu nježelu!

Na 17. njeźelu po swětej Tšojosći

21.9.1997

1. list Jana 5, 4

Lube bratši a sotši!

Žinsa mamy 17. njeźelu po swětej Tšojosći. Gronko za ten tyžeń namakamy w přědnem lisće Jana w 5. stawje: „Naša wěra jo to dobyše, kenž ten swět jo pšewinuło.”

Co jo naša wěra? Kak by my wotegronili, gaby nas njezjapki něchten tak pšašal? Nichten drje njeby powěžel: „Naša wěra jo to dobyše, kenž ten swět jo pšewinuło.” To su słowa posła Jana; won co groniš, chtož Bogu poslušny jo, pšizo do konfliktow z njeksėsijańskimi lužimi. Won njamožo wšyknno sobu gotowaš, což woni cynje. Ale njejo teke tak, až wěrjacy kuždy zeń šerpi pod brēmjenim, kenž Bog jomu nakłada; won ga wě južo, až naša wěra jo dobyła nad bžezbožnym swětom. – Tak smějo Jezusowy wuknik Jan powědaš; naše grańki njewise tak wusoko. Snaž mogu nam žedne epizody pomogaš, aby dłymjej wo našej wěrje se zamyslili.

Dwa pšijašela žotej po jsmě pšez šmojtu golu. Wonej możotej lěbda tu ruku pšed wocyma wižeš. Ten jaden njoco dalej a groni: „Mej musymej zasej se wrošiš; wacej se zabłužimej a njenamakamej wěcej wen!” Ten drugi jomu wotegronijo: ”Ty dejš jano gorjej glědaš, zož njebjo a gwězdy wižiš. Tam, zož woni mjazy bomami se swěše, jo teke naju sčazka. Ty drje cesto se podštapujoš wo korjenje a kamjenje – ale se njezabłužiš.”

Co jo wěra? Nic dołoj, ale gorjej glědaš!

Młody namornik (matroza) jo dejał po sčazorje tak wusoko zalězc, aby na samem kokacu jaden štryk pšiwězał. Malsno jo naš matroza do wusoka šmyckował. Ale ako jo gorjejcy był, jo dołoj poglědnuł a wupytnuł, kak morske žwały se zwigaju a ta lož se bejnje kolebjo. Jomu bu carne pšed wocyma; we głowje jo se jomu wiło a wjeršeło. Staršy matroza, dołojce stojacy, jo ned tu tšachotu za swojogo młodego kumpana wuznał a jomu pšiwolał: „Jano gorjej glědaš, nic dołoj!”

Hyšći raz: Wěra jo gorjej glědaš, nic dołoj!

Ako jo francojski kejžor Napoleon dobywajucy po Europje šěgnuł, jo won sebje teke Pšusku zemju podejspił. Pšuski kral jo wuběgnuł z Barlinja do Kralowca (Königsberg) a tam zacwiblowany cakał na někaku pomoc. We swojej nuzy jo se swojo-

go biskupa pšaša: „Co cyníš, co cyníš?” Ten jo jomu wotegronił: „Waš majestet musy wěriš, wěriš a hyšći raz wěriš!”

Naša wěra nigdy njepsestanjo, teke nic we nejwětšej tšachoše.

Znaty cerkwiny wošc Chrisostomus jo romskemu kejžoroju do wocowu gronił, kak grěšne jo żywjenje na jogo dworje. Pšijašele su pobožnemu wošcoju ražili, aby wuběgnuł do pusćiny, dokulaž kejžor jo jomu grozył ze smjeršu. Chrisostomus pak jo wostał a take wuwołał: „Daš morske žwały se zwigaju a zmawuju – tu skału, na kotarež ja stojm, nichten a nic njepowalijo!”

Co jo wěra? Njepowalna wěstosc, až som w Božej ruce.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! We žinsajšnem ewangeliju smy namšy słyšali, kak Jezus groni: „Och, žeńska, twoja wěra jo wjelika.” Daš teke mjazy našymi pšisłucharkami ta wěra bužo wjelika! Na zasejstyšanje pšichodnu nježelu!

Na 18. nježelu po swětej Tšojosći

28.9.1997

1. list Jana 4, 21

Lube bratši a sotši!

“Tu pšikazń mamy wot Boga, až ten, kenž Boga lubujo, tež swojogo bratša derbi lubowaš!” Ale to ga se rozmějo wot samego! Tak comy wuwołaš, gaž te słowa posła Jana – to gronko za žinsajšnu 18. nježelu po swětej Tšojosći – słyšymy. Chtož Boga lubujo, tak mogali teke groniš, chtož pobožny kšesćijan jo, ten drje njamožo swojogo sobubratša, swojogo blišego, swoju sobusotšu zanicowaš. Popšawem njetrjebamy wo tom powědaš. Taka pšikazń Boža njejo zewšym trjeba; pši nas jo wšykno w nejlepšem porěže.

Napšawdu? pšaša nas naš Kněz Jezus. Měniš ty, až we bibliji stoje njetrěbne słowa? Našo gronko jo a wostanjo pšikazń Boža. Kak ga Jezus wotegronijo, pšašany za nej-

wětšuju a nejwosebnjejšuju kaznju Božuju? „Ty dejš lubowaš Boga, svojogo Kněza, z ceļuju swojeju wuśobu, z ceļuju swojeju dušu a z ceļym swoim zmysłom. To jo ta předna a nejwětša psíkazń. Ta druga pak jo tej rowna: Ty dejš lubowaš svojogo blišego ako sam se.” How ga stoj ta podwojna psíkazń. Jezus groni: „Na tyma dwěma psíkaznjoma wisy ta ceła wěra a te profety.” To jo se wuknik Jan do spomnješa zapisał. Togodla pišo we swojom lisće tak na swoju wosadu. Snaž se myśli won na israelski lud, kenž jo tak tu psíkazń zanicował, až su musali profety stawnje skjaržyć: namše su drje połne wěrjacych, luže bjatuju pilnje k Bogu – ale njejo žedna lubosć mjazy wosadnymi. Jaden gramujo drugemu. Słabe luže njamaju žednogo pšawa; nichten njepomoga swojomu blišemu we jogo nuzy. Profet Micha jo tym lužam do wědobnosći powědał z podobnymi słowami: „Tebje jo gronjone, což dobre jo a což Bog ten Kněz wot tebe požeda, rozmjej, Bože słowo žaržaš, lubosć wopokazaš a se ponižaš pšed twojim Bogom.” To wšykno jo israelski lud gładce zabył.

Toś ta psíkazń njerozmějo se za nas wot samego. My wšykne smy pšašane, kenž my pilnje namšu chožimy, kenž we bibliji lazujomy, kenž se wuznajomy ku Kristusu a jogo cerkwi, kak wobchadamy z našym blišym? To widobne znamje za našu pobožnosć, za našu lubosć k Bogu jo naša lubosć k blišemu. Njejsmy how trjefjone? Njejo how jaden město, žož pši nas teke klěco?

Znaty nimski teolog Schleiermacher jo raz tak měnił: Gaby my telik struskow našym lubym na drogu jich žywjenja śali ako na jich kašće scynjamy – kak glucne by woni byli a kak małko by my sebje porokowali po jich smjerši.

Jaden molař jo raz dejał wěrnny wobraz svojogo krala molowaš. Něnto jo był pši tom jaden problem, kral jo měł njerědnu bluznu na cole. Naš molař jo pšemyslował, co cyniš, molujom-li tu šmaru sobu, ga znjecesćijo wona tu ceļu bildu, wuwostajim-li ju, ga njejo ten wobraz dospołny. Toś jo won na tu ideju padnuł, svojogo krala tak molowaš, kak won rowno swoju głowu podprějo – a ta bluzna jo psíkšyta.

Njeby lěpjej było, gaby wupokšywali to, což se nam njespodobna na svojich blišych, město, aby se wjaselili na jich brachach a njedostatkach!

Tak wjelgin jo Bog nas lubował, jo won nas wobowdał ze swojeju lubosću, až njamožomy hynacej ako taku lubosć pšez našo ceļu žywjenje dalej dawaš. To pak njamožo se staš jano z lutnymi pobožnymi słowami, ale ze statkami a ze zwěrnosću. Nichten njelubujo Boga bžez lubosći k swojomu blišemu.

Hamjeń.

Lube psisłucharki a psisłucharje! Pšichodnu nježelu woswěšimy lětosny žnjowny swěžeń w našych cerkwjach.

Něnt dajšo Bogu źěk we zmyslach, słowach, z ruku,⁵⁸
kenž cyni źiwy tud' a dawa wšyknu gluku,
kenž nam wot narodu, wot goleśinych dnjow
jo cynił do něnta tak wjele dobrotow.

⁵⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 347, 1.

Cerkwine lěto 1997/1998

Na II. godowny swěžen

26.12.1997

Jan 8, 12

Lube bratši a sotši!

Teke na drugi swěžen smy namšy spiwali naš stary godowny choral:

To swětło nimjerne won jo,⁵⁹
kotrež nikul njezgasnjo;
ten ceły swět won wuswěši,
ab swětła žiši bywali.
Kyrieleis

To swětło nimjerne won jo, kotrež nikul njezgasnjo – njejo to wjelgin śmojty swět, do kotaregož to nimjerne swětło jo swěšilo? Tencas jo w Romje kejžor Augustus se kněžył, jaden tych najmocnejšych mužow swětoweje historije. Won lubi wšykny cłowjekam nimjerny měr. Ale co won cyni? Do wokolnych zemicow sćelo svojich wojakow, aby sebje wšykno podejśpili. Až psitom ta samodruga Marja swoju domownju musy spuščić a se wudaš we wobšěžknem drogowanju do dalokego Betlehema – to drje toho wjelikego mocnarja njegnjo, wěsće njejo teke nic wo tom zgonił.

Ale skoro su njeměry, zběžki a wojny we tom wjelikem imperiumje nastali, a na końcu jo gjarde romske kejžorstwo kamsy šło a se rozwalilo.

We toś tom śmojtem swěše ze svojim falšnym swětłom jo to pšawe nimjerne swětło se zaswěšilo mimo wšogo zemskego błyšća. Ako chudučke gole stupijo ten žywy Bog do toho bžezbožneho swěta. A ako toś to gole jo narosło k mužoju, ga se groni: Co ga ten jo, někaki twarc z Nacareta? Won pak se dowazyjo w swětem měsće Jeruzalemje tym zgromažonym lužam psiwołaš: „Ja som to swětło toho swětu.” Won njegrani to jano, ale won jo jo napšawdu.

⁵⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 51, 4.

To swětło nimjerne wuswěsijo ten cěly swět: Kak śma jo to było we tom swěće! Jezusowe winiki su jogo, togo swětego a pšawdosćiwego, k smjerši zasuzili a na kśicu pšibili. Jezusowa jadnučka broń jo jogo słowo, wot Wośca jo won pšišel, k Woścoju won se wrošijo. A ako Jezus kšawjegy a zapluwany ako nejwětšy złosnik na kśicy wisy, ga zabłysknjo we nejsamnejšej nocy to słowo jogo sćerpności: „Wy suzišo za tym šělom; ja njesuzim nikogo.” A we tom, až jogo mordarje se bachtaj, až su pšawo měli, modli won se za nich: „Wośce, wodaj jim!”

My smějomy we tych dnjach zasej gody swěšiš. Njejo to znamje za to, až won nam to nimjerne swětło jogo zmilności hyšći dajo swěšiš – wesrjež našeje nocy? Jaden raz pšizo won, kenž jo za nas był to chudučke gole we groži a ten muž poľny bolosćow na kśicy, k slědnemu sudu. Togodla słuchajmy na jogo woľanje: „Chtož za mnu źo, ten njebužo chojžiš we šamności, ale změjo to swětło togo žywjenja.”

A něnto to tśeše: To nimjerne swětło co nas k žiśam swětła gotowaś. A k tomu njamožo nam nic tak derje pomoc ako gody. Znaty cerkwiny wośc a biskup Hieronymus, kenž jo ceľu bibliju pśeľožyl do łatyńskeje rěcy, jo na wjerašku swojeje sławy copal do měštaška Betlehema. Won jo nam napisał ředne rozgrono z Jezus-žišetkom: Ja gronim k tomu goletku w źłobje: „Jezusko, kak ty se tśesoś, kak twardy jo twoj barłog.” Toś słyšym Jezusowe wotegrono: „Nic njepoźedam, luby Hieronymus, ale zaspjawaj: Cesc buži Bogu we wuśynje!” Ja powědam dalej: „Lube žišetko, ja musym tebje něco daś; ja cu tebje moje pjenjeze daś.” Jezus-žišetko wotegronijo: „Pjenjeze njesu mě trjeba, njebo a zemja stej mojej. Daj twoje pjenjeze chudym ľuźam; ja by to tak wizeľ, ľec by je mě daľ.”

Lube bratši a sotši! My njamožomy kaž Hieronymus we Betlehemje bydliš. Ale my možomy we tom godownem casu gromaže z tymi pastyrjami we Bethlehe-mje, z tymi woścami našeje cerkwje, z Mjertyn Lutherusom, Pawoľ Gerhardtom, Jan Sebastian Bachom a drugim žiśeće rozgrono mės z tym, kenž jo we źłobiku se narožil a na kśicy za nas wumřel.

Hamjeń.

Lube pšisľucharki a pšisľucharje! Hyšći žognowany drugi godowny swěžeń wam wšykny! Na zasejsłyśanje ze mnu pšezwitśe!

Na I. nježelu po godach

1997

List na Hebrejarjow 1, 1-2

Lube bratši a sotši!

Žinsajšna nježela – wona se pomjenijo přédna nježela po godach – jo wjelgin delikatna, dokulaž jo tšošku schowana. Wjele luži glěda jano na gody abo na južo stare a nowe lěto. Togodla bužo licba namšarjow žinsa teke lětosa dosć snadna. Naša nježela jo popšawem most mjazy godami a nowym lětom: my glědamy slědk na gody a glědamy dopřédka na nowe lěto.

We lisće na Hebrejarjow lazujomy w přédnych weršach: „Za tym ako Bog něga młogi raz a na wšaku wizu jo gronił pšez svojich profetow, ga jo won we tych dnjach k nam powědał pšez svojogo syna, kotaregož won jo wustawił k derbnikoju wšykných wěcow, pšez kotaregož won tež ten swět jo stworił.”

Smy měli ředne gody abo pšedewšym wjele štrapacow? Smy byli spokojom z našymi darami? Smy teke namakali we wšom rušu žedne šiche štundki we krejzu našeje familije? Smy zacuwali, až něco rozsudneho jo z Krystusowym narodom do swěta pšišło?

Bog jo k nam powědał pšez svojogo Syna? We tom stolěšu jo se wjele tšojło, což jo šěžko wobpšimješu: dvě tšašnej wojnje, dvě tšašnej diktaturje, wjele groznych katastrofow a njeglukow. Togodla jo jaden spisowašel svojim knigłam taki napis dał: A Bog mjelcy? Mjelcy Bog napšawdu k tomu wšyknomu? Powědamy wo inflaciji słow, žož cesto jaden wjele jangli a popšawem nic njewugronijo. Gaž Bog powěda, ga jo to jaden statk. We tom, až Bog pšez svojogo Syna powěda, stworiwo won žywjenje a gluku. Bog jo wše njewěrne abo jano połwěrne cłowjecne grona rozłamał. Bog jo ze svojim Synom za naš swět nowy zachopjeńk sajził. My słyšymy Boga powědajucego ze słowami jogo Syna a jogo posołow.

Ako přédne kšesćijany su slědk glědali na swoje gody, na zmakeanje z Božym Synom w Betlehemje a pozdžej, su woni to tak wugronili: We Kristusu jo to žywjenje było a to žywjenje jo to swětło tych cłowjekow było. Kak řednje to klincy! Žedno napominanje k pokuše, žedno zakazanje našogo žywjeńskega wjasela, ale dopońjenje wšykh lěpšykh požedanjow.

Ale luže njejsu to swětło we Jezusu wopšimjeli, wojny a druge katastrofy, kotarež su cłowjeki zawinowali, njeby na nas pšišli, gaby swětło wěrnejše lubosći a cłowjeckosći

nas napoľniło. Lěc naš swět se polěpšyjo ? Tak pšašamy to nowe lěto 1998. Ale kak dej naš swět k měroju písí mimo lubosći, mimo pšawdosći, mimo wodawanja? Kak dej naš lud swoje šěžke krize pšewinuš mimo bratšojškego zažaržanja, mimo sčerpnosći mjazy sobu, mimo wěry na tu mocnu pomogajucu ruku našogo Boga? Kak dej kuždy za se dobyš na starosći wo žělo, bydlenje a zaslužbu, na tšach wo našych lubyh daloko pšec wot nas, na słabosć we našych člónkach?

To wjelike pšašanje jo, lěc my wopšimjejomy to swětło Bože abo my dajomy Kristusa zasej mimo šěgnuš. Ale ten wjeliki godowny žiw jo: Bog pšichada pšecej zasej, kuždy lěto, lěcrownož poł swěta jogo zanicujo abo zastarcyjo. Won pyta luži, ako na njogo sľuchaju – a won jich namakajo. Sľušamy k takim? To swětło swěši do sámnosći a naša modlitwa mjazy nami ma byš: Daš wono kuždemu wot nas jogo wosebnu sámnosć rozswětlujo! We dowěrje na toš to swětło njetrjebamy se bojaš nico-go, cožkuli teke to nowe lěto ze sobu pšinjaso.

Hamjeń.

Lube písľucharki a lube písľucharje! Pšiwolańam wam wšyknym: Witajšo k nam! We tych swětych dwanasćich nocach jo Bog Kněz nam wosebnje blisko, nic jano we cowanjach, ale teke wednjo. Daš won nam wobražijo žognowane nowe lěto 1998!

Na jatšownicu

12.4.1998

1. list Pawoła na Korintarjow 15, 1-11

Lube bratši a sotši!

Cogodla swěšimy jatšy? Tak pšašaju we tych dnjach naše žiši nas abo teke swojogo fararja. Co dejmy jim wotegroniš? Rozmějo se, až njeswěšimy jatšy dla jatšownego wuchaca abo dla jatšownych jaji. My pak njeswěšimy jatšy ako nalětne swěženje, kak to jo cesto se stało. Glědajmy jano do Goethowego Fausta! Wěšće wjaselimy se teke, až zyma se chyla ku końcoju a nalěto ze swojeju zelenju se bližy. Ale my kšesći-

jany spominamy k jatsam pšede wšym na to, až Kristus jo z rowa stanul. My swěšimy jatsy, dokulaž naš Wumožnik jo žywy. Kristus, z wumarłych zbužony, stoj w srježji togo swěženja.

Něnto pak jo to z Jezusowym z rowa stawanim wosebna wěc, nichten njamožo jo dopokazaš; po ćłowjecnem poznašu njejo wono možno. Až Jezus jo z rowa stanul, možo jano naša wěra wugroniš. Togodla njemudrujo posoł Pawoł dłužko, ale konstatěrujo: „Něnt pak jo Kristus z rowa stanul.” K tomu słyšymy tekst źinsajšnego prjatkowanja z 1. lista Pawoła na Korintarjow w 15. stawje wot 1. do 11. werša: „Cynim wam znate ten ewangelium, kotaryž wam som zapowědał, kotaryž wy sćo gorjezwzeli, we kotaremž teke stojšo; z nim bužošo zbožne, gaž wy jen wobchowašo, kaž ja jen som wam zapowědał – howak by jen podermo wěrili. Pšeto ja som wam dalej dał, což ja teke som dostał: až Kristus za naše grěchy jo wumrěł za tym Pismom; až bu zakopany a až po Pismje jo z wumarłych stanul na tšěši žěn; až won jo se zjawił Pětšoju, potom tym dwanasćom; potom jo won se zjawił wěcej nježli pšěs hundred bratsam naraz; wěššyna z nich jo hyšći žywa, někotare pak su wusnuli. Dalej jo won se zjawił Jakuboju, potom wšyknyh posłam. Naslědku po wšyknych jo won tež mě ako njecasnemu rodu se zjawił. Ja som najmjeńšy mjazy posłami, njejsom dostojny, pomjenjony bys posoł, dokulaž tu gmejnu Božu som pšegonjował. Ale pšez Božu gnadu som, což som a jogo gnada na mnjo njejo podermo była; ale ja som wjele wěcej žěłał nježli woni wšykne – ně, nic ja, ale Boža gnada ze mnu. Som to něnto ja, abo su to woni; tak my prjatkujomy a teke wy sćo k wěrje dojšli.”

Potakem njejo Pawoła wěra na stanjonego Kristusa załožona na prozny row, ale w přédnej liniji na to, až Jezus po swojej smjerši na kšicy jo se pokazował tym svojim. Woni su jogo wiželi a słyšali. Pawoł wospjetujo cesto: Jezus bu wižony wot wjelich luži. Wažne jo Pawołoju, až take znanki tencas su hyšći žywe byli, až jo možno było, se jich wopšašaš. How musymy na to glědaš, až Jezus jo se po jatsach jano tym pokazal, ako su we žywjenju k njomu słušali; njewěrjecym Žydam njejo won se zjawił. Z takimi słowami su kšescijańske pošly do swětu šěgnuli: „Naš Kněz njejo we smjerši wostał, won jo z rowa stanul.” Woni njejsu wopytowali, to dopokazaš; ale woni su to ako fakt prjatkowali. Teke my možomy ten jatsowny žiw jano ako fakt prjatkowaš. Ale ako fakt zajžonosći? Ně, my musymy konsekwence z togo tšojenja pšed dwa towzynt lětami šěgnuš. K přédnemu, wšykne, ako Kristusoju pšislušaju, budu teke z rowa stawaš. Potakem njamaju taku nažēju wšykne ćłowjeki, ale jano kšescijański lud smějo swojo stawanje po smjerši docakaš. A k drugemu, ten swět chwata ku swojemu końcu – chto bužo dobyšaš? Slědny Kněz našogo swětu bužo Jezus Kristus. Taku dwoju nažēju zapowěda posoł Pawoł tym Korintiskim kšescijanam;

taku nažeju zapowěda won teke nam žinsajšnym. Z takeju wěru možomy wjasole
žywe byś a troštnje wumrěš.
Hamjeń.

Lube pśislucharki a pśislucharje!

Ten kšasny žeń nět pśišel jo,⁶⁰
jen dochwaliś nicht njamožo.
Krist dobył jo na winikow
a wšyknych zbił do rješazow.

Na nježelu Quasimodogeniti

19.4.1998

Jan 20, 19-29

Lube bratši a sotši!

Žinsajšna nježela se pomjenijo Quasimodogeniti. Ako ewangelij jo se w našych cerkwjach cytało z 20. stawa Jana wot 19. do 29. werša. Zachopjeńk toho dłužkego teksta słyšymy něnto: „Gaž pak wjacor bu na přednem dnju toho tyženja a te žurja su zamknjone byli, žož te wukniki su se zgromažili bojazni dla pśed Žydami, jo Jezus pśišel a mjazy nich stupił ze słowami: Měr buži z wami! To gronjegy jo won jim swojej ruce a svoj bok pokazał a te wukniki buchu wjasołe, až toho Kněza su wuglědali. A zasej jo Jezus k nim gronił: Měr buži z wami! Rowno ako mnjo moj Wošć posłał jo, tak sćelom teke was.”

Naš tekst wježo nas slědk na jatšowny wjacor. Jezusowe wukniki su se zgromažili za zamknjonymi žurjami. Jich Kněz a mejstař jo wumrěł na kšicy; kak lažko bužo tym winikam, teke Jezusowych pšiwisnikow namakaš a zawrěš. Bžez nažeje jo situacija za

⁶⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 91, 1.

Jezusowych wuknikow, jich Kněz jo wumarły. Njezjapki pak stupijo ten z rowa stanjony Kristus mjazy nich z postrowom: „Měr buži z wami! Kaž njebjaski Wošc jo mě posłał, tak sćelom teke was.”

Naraz jo se situacija změniła. Kristus jo žywy! Droga z nim źo dalej. Teke, gaž te wukniki njamogu Kristusa wižeś, pojźo ta droga dalej. Ten z wumarłych stanjony sćelo swojich wuknikow do swětu, aby tu wjasołu powěsć wo Božem kralejstwje dalej dawali.

Kake luže su to byli, kotarychž Kristus jo tencas wuposłał? Wukniki tencas njejsu byli pšíkladne. Myslimy se na Pěťša, ku kotaremuž Jezus musy groniś: „Pjerwej nježli kokot zaspiwa, ty mnjo tśi raz zaprějoš.” Nic njepomoga, aź Pěťš swojomu Knězu zwěrnosć pšísega: gaby ja z tobu dejał wumrěś, ga śi njezaprějom. Myslimy se na to, kak su Jezusowe wukniki se zažaržali, ako jich Kněz bu pšímjety, toś su wšykne wukniki jogo spuścili a wuběgnuli!

A weto sćelo Jezus takich „nitow” na drogu k tym lužam, Bože kralejstwo zapowědat a ten drogi ewangelij do domow a wutšobow pšínjast. Předne posły su wumrěli, nowa generacija jo toś ten nadawk pšewzeła. Tak dosega ta smuga tych znankow wot wonego přednego jatsownego wjacora aź do źinsajšnego dnja. To posołstwo wot Wošca, stworišela njebj a zemje a jogo jadnoporóžonego Syna, togo kšicowanego a z rowa stanjonego, jo tuchylu našu zemju dobyło. Wšuzi namakajomy tu kšescijańsku kšicu, we Moskwje, źož Kreml stoj a we Washingtonje, źož Běly dom nas wita, pla Eskimowcow we zymnej połnocy a pla carnakow we šoplej Africe.

Jezus darijo měr. „Měr buži z wami!” su předne słowa togo z rowa stanjonego. Mjazy nami se powěda wjele wo měrje; měrowe konference se wotměwaju a wopytuju ten drogi měr nam zdžaržaś. Weto njejo won wěsty. Jano Kristus dawa měr.

Na końcu kuždeje namše žognujo naša cerkwja nas: Ten Kněz žognuj śi a zwarnuj śi, ten Kněz wuswětli swojo woblico nad tebu a buži śi gnadny, ten Kněz zwigni swojo woblico na tebje a daj śi měr.

Lube bratśi a sotśi! Dajśo nam z wjasołu wutšobu a z Jezusowym měrom to źěło nowego tyženja zachopiś!

Hamjeń.

Lube pšílucharki a pšíslucharje! Bužćo wutšobnje witane na źinsajšnu nježelu Quasimodogeniti, což na serbski klincy někak tak: Chwalony buž Bog, kenž nas jo naspjet porožíł k żywey nažeji.

Na swětkownicu

31.5.1998

Posolske statki 2, 1-8

Lube bratši a sotsi!

Žinsa swěšimy narodny zeń, pseto na swětkownicu jo se narožila a założyła kśesćijańska cerkwja. Tegdy ako we Jeruzalemje to šumjenje jo se stało wot njebja a nad wuknikami su se płomjenja wizeli, ga jo był wumožnikojski statk Jezusowego žywenja wobzamknjony, pseto te wukniki su něnto tu wěstosć měli, až jich Kněz jo žywy k Božej pšawicy a zastoj jich do nimjernosći. Ten samy zeń jo był teke zachopjeńk a narod kśesćijańskeje cerkwje. Pseto ako te wukniki su prjatkowali a wone tši towzynt su pšišli k wěrje, ga jo z nimi předna kśesćijańska wosada nastala, korjeń našeje cerkwje.

Ale pśedewšym su swětki swěžeń swětego Ducha. Co pak mamy z tym rozměš? Gaž žinsa spominamy, až swěty Duch jo pšišel, ga njedejmy se myslíš, aby wot přednego swětkownego dnja akle swěty Duch se zjawił mjazy cłowjekami. Pseto swěty Duch jo Bog wot nimjernosći, rowno ako Wośc a Syn. A to by nam žiwny Bog był, kenž akle we tom casu zachopił se pokazaš a swojo byše zjawiš, za tym ažo južo wjele towzynt lět zemja stoj. Wjele wěcej wot wšogo zachopjeńka jo swěty Duch mocny był, ako Bog jo njebjo a zemju stworił, ga jo Božy Duch zmahował nad našeju zemju.

Božy Duch wježo tych pobožnych na pšawej droze – tak poznajo se we 143. psalmje. Lěcrownož potakem wot zachopjeńka Božy Duch jo mocny był we tych profetach Starego Testamenta, ga weto Sacharja zwěščelujo, až wosebje dej z Jezusom Božy Duch pšiš na wěrjecych. A to jo se k swětkam widobnje stało: swěty Duch bu wulaty.

Słyšymy tekst žinsajšnego prjatkowanja, kak stoj napisany w Posolskich statkach w drugem stawje wot 1. do 8. werša: „A ako swětkownica jo pšišla, su byli wšykne wobjadnje gromaže. A naraz jo se z njebja zašumiło kaž mocne wěšysko a jo tu cełu wjažu napoľniło, žož woni sejželi su. A jězyki su se jim pokazali rozkľojte kaž

wognjece, na kuždego z nich jo se jaden posednuł. Wšykne buchu napońjone ze swětym Duchom a su zachopili powědaś z drugimi rěcami, za tym ako ten Duch jo jim dał groniś. We Jeruzalemje pak su bydlili bogabojazne žydojske muže ze wšakich ludow, kenž su pod njebjom. Ako take šymjenje se jo stało, jo ta mań gromadu pšišla a bu zaměšana, dokulaž kuždy jo jich słyšał powědajucych we swojej rěcy. Wšykne pak su se powlěknuli a žiwowali mjazy sobu powědajucy: njejsu wšykne how Galilejarje? Kak tomu, až kuždy z nas słyšy swoju maminu rěc?”

Glědajmy na to, kak wukniki cakaju na wulaše swětego Ducha! Stupny stwortk jo Jezus jim pšikazał, aby z Jeruzalema njewustupili: pseto wy dejšo ze swětym Duchom dupjone byś, nic dłuško po tych dnjach. Woni su wostali wobjadne we modlenju a pšosbje z tymi žeńskimi a z Marju, Jezusoweju mašerju, a z jogo bratšami. Tejerownosći na swětkownicy su byli zasej wšykne gromaže a nic jano te jadasco wukniki, ale wšykne druge, kotarež su to wumoženje we Jezusu zapšimjeli; woni njejsu roztyla šli měnjecy, až teke doma mogu swětego Ducha dostaś; woni njejsu lutowali ten zbrojty cas, až we takem cakanju ta zaslužba se jim minjo. Ale woni su kradu poznali, až to nejtrěbnjeje za nich něnto jo, až dostanu swětego Ducha.

Farať sejži doma a pišo na swojom prjatkowanju; wot swětego Ducha dej prjatkowaś a šym dlej se zamyslijo, šim wěcej won markujo, kak šěžko rowno to swětkowne prjatkowanje jo. Co swěty Duch jo, to njamogu cłowjecne słowa lěbda lěpjej wugroniś a rozkłasć, ako smy to słyšali. Słuchajmy na słowa kjarliža:

Swěty Duch wot Boga dany,⁶¹
šěgni ku mnjo chudemu;
towzynt raz buž powitany,
wucyń ty mě k temploju,

pyšni moju wutšobu
jano k twojom bydlenju,
potom njamžo mě a tebj
nichten žěliš, wrošaś k sebj.

Hamjeń.

⁶¹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 104, 4.

Witajšo lube pšisłucharki a lube pšisłucharje!

Naslědku daj tej dušy⁶²
twoj Božy dar nejwušy:
ab twoj Duch wěru spłóžil,
a sam nas k njebju wozył.

Tak spiwamy k nowemu létu. Wupšosmy sebje takego Božego Ducha k swětkam!

Na swětu Tšojosć

7.6.1998

Jezajas 6, 3

Lube bratši a sotši!

Gronidło za žinsajšnu njezelu swěteje Tšojosći stoj pisane pla profeta Jezajasa w 6. stawje a 3. weršu a zní tam tak: “Swěty, swěty swěty jo ten Kněz Cebaot. Wšykne landy su jogo cesći połne.”

My znajomy te słowa z našeje liturgije na wusokich cerkwinych swěženjach a pši Božem bliže. Ale jo to jaden tekst za normalnu njezelu abo za wšedny žení? Lěbda. Nejpjerwej dejali pšašaš, lěc to napšawdu tak jo, až wšykne kraje su połne Božeje cesći. Płaši to gronidło teke za našu Nimsku abo teke za našu wjas, za naš dom, za našu wutšobu? My poznajomy, až wono njesłusa jano k tym wjelikim swěženjam našeje cerkwje ako słowo z nimjernosći; ale nastupa teke nas.

Tudy powěda k nam ten wšogomocny swěty Bog; jogo moc jo stawnje nad nami. Won njejo jaden žěl togo swětu, ale won jo wušej togo swětu. Won njejo kus natu-ry. Won njejo kaž myslicka, kotaruž su cłowjeki sebje wumyslili, ale won jo ten přédny, ten Stworišel – teke naš Stworišel. Jano won jo swěty, tši raz swěty.

⁶² *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 445, 14.

Bog se žednje njemoli; won se njemoli, gaž se knězy nad cełym swětom; won se njemoli, což našo žywjenje nastupa. Ako swěty won tronujo nade wšykny.

Won se pomjenijo Cebaot, Kněz nade wšyknymi a nade wšykny – nic jaden kněz podla drugih knězow, jano tšochu wětšy, ně, won jo kral wšykných kralow, kotaremuž jo wšykno podejśpjone.

Jogo cesć napołnijo ten swět. Za jogo moc njejo žedna granica casa a ruma. Jogo mě a jogo wola płašitej tak dlužko, ako zemja stoj. Lěc to nam cłowjekam lubo jo abo nic, lěc my to rozmějomy abo njerozmějomy. Boža cesć a moc matej wšuzi to slědne słowo. Teke naša wutšoba stoj pod Božegu mocu, našo cynjenje, powědanje a myslenje jo jomu podejśpjone. Kuždy tyžen, kuždy žen stoj pod jogo psikazowanim. Za to dejmy se jomu z cełeje wutšoby žekowaś.

Co by był ten swět bžez Boga? Kak by dejali pšawu drogu we tom zwitem swěse namakaś mimo njogo? My se žekujomy Bogu, až won jo se zjawił nam we swojom słowje wot starodawna a naslědku we našom Knězu Kristusu, tak až mamy jogo srjejza nas. Z połnym głosom smějomy spiwaś: „Swěty, swěty, swěty jo ten Kněz Cebaot. Wšykne landy su jogo cesći połne.”

Do jadnog Boga wěrimy,⁶³
Wośc, Syn a Duch jom gronimy;
ten swět won stwori z nicogo,
jen hyšcer žiwnje zdžaržyjo.

Chtož wěri how a zwěry jo,
po smjerši ten do njebja žo.
Bog wzejo jogo k zbožnosći,
do nimjerneje kšasnosći.

Hamjeń.

Lube psisłucharki a lube psisłucharje! Lěbda hyšci tši tyzenje a poł lěta jo mimo a te dny bywaju zasej krotše. Daś Bog Kněz nam teke tu drugu połojcu tego lěta žognujo!

⁶³ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 117, 1, 6.

Na 16. njeźelu po swětej Tšojosći

27.9.1998

1. list Pawła na Timotejusa 1, 10

Gronko na ten tyžeń stoj w drugem lisće posła Pawła na Timotejusa we 1. stawje a 10. weršu: „Jezus jo tu smjerś skońcował a żywjenje a njezachadność na swětło pśijnjał pšez ten ewangelium.”

Lube bratši a sotši!

Njezastajšo něnto wašo radio, pšosym was! Wy młode luže, wy luže w srjejźnych lětach, žinsa bužomy powědaš wo smjerśi – komu se take rada co? Nikomu. Rozmějom to derje. Mě jo se w młodych lětach teke tak šło. Ale žinsa stojm we 83. lěće swojogo żywjenja a som nejstaršy wašych nježelskich prjatkarjow. Toś grajo smjerś pši mnjo wjeliku rolu. Kuždy žen se zaběram z pšašanim: Kaki bužo raz moj końc?

Njejo to tak, gaž jaden tyžeń jo mimo, ga šěgnjomy bilancu, což jo se we tom casu stało, což smy dobrego wugbali abo njelubosnego pšetrali – a l e my možomy teke tak powěžeš: zasej smy sedym dnjow a sedym nocow tej smjerśi wuběgnuli. Abo rozmějo se to wot samego, až dolabujomy tu pšiducu sobotu strowe a njezranjone? Njeby mogalo to teke kradu hynacej pšiś?

Snaž mě něchten wotegronijo; wojna jo wu nas mimo. Tencas njejo zewšym tak wěšte było, lěc bužomy pod końc tyženja hyšći żywe, rownožga ten tyžeń smy troštne z njeźelu zachopili. Ale žinsa jo hynacej. Napšawdu? Chto ga by cwiblował, až cujomy se wot ponjezelego do soboty woplěwane a wobzwarnowane.

Až se njemolimy! Což jaden tyžeń možo pśinjasć na strowosći a chorosći, na żywjenju a mrěšu – to jo kradu njewěšte. Wěšte jano jo, až raz pšizo ta smjerś: žinsa, witše abo něgdy. Wona jo južo na droze k nam; to jo wěšte. Chtožkuli jo stary abo młody, bogaty abo chudy, wusoki abo niski, mocny abo njamocny: nichten tej smjerśi njewuběgnjo; wona woła wšyknych a wšykne muse byś poslušne.

Wjele luži pak groni: to jo nam tak pšisuzone; na tom njamožomy nic změniś; to musymy pšenjasć; wšykny tak se zo. Něnto pšiwolažo nam posoł Pawoł: „Jezus jo tu smjerś skońcował.” Kake troštne słowa to su! Toś jo jaden mocnejšy nježli ta smjerś. Jo z tym to mrěše wotporane, jo nam z tym żywjenje mimo końca zarucone? Ně. Což jo żywe, musy wumrěš po Božej woli. Ale tam jo Kristus, kenž jo z rowa stanul. Won jo wumrěl, tak ako my mrějomy; ale ta smjerś njejo mogła jogo ze-

žaržaš. Bog jo wobzamknuł, aź toś ten Kristus jo njezachadnosć na swětło pšinjast, aź won jo žywy a se kněžy do nimjernosći. Wěriš ty to? Pon stupijoš troštnje do kuždego nowego dnja, do kuždego nowego tyženja. Potom možoš groniš: Kněžo, twój jo ten žen a twoja ta noc. Potom wěmy, aź Kristus našu ruku žaržy na kuždem dnju, teke we mrěšu. Potom wěmy, aź won nam te žurja wocynijo, kenž do nimjerno- žywjenja wjedu.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a lube pšisłucharje! Witam was wutšobnje! Wy njejsćo wašo radi- jo wotšaltowali, ale mojim słowam aź do końca pšisłuchali – ja se wam žekujom.

Na žnjowny swěžen

4.10.1998

Psalm 145, 15-16

Lube bratši a sotši!

We našej bramborskej ewangelskej cerkwi swěšimy žinsa lětosny žnjowny swěžen. Mě se zda, aź som we radiju za to južo słyšał: žnjowny žekowny swěžen. Ale ja mě- nim, to słowko „žekowny” možomy dalej wuwostajiš.

Žnjowny swěžen jo cerkwiny swěžen, kotaryž swěšimy wu nas na přednej nježeli po 29. septemberje, po dnju Michała. Joli aź se niži kokot łapa a zabija, ga jo to swěžen wejsańskeje młožiny. Termin njejo wšuži jadnaki; kužda wjas ma swoju tradiciju.

Gronidło za žnjowny swěžen stoj w 145. psalmje we weršoma 15 a 16: „Wšykných wocy maju k tebe tu nažeju, Kněžo; ty dajoš jim jich carobu we pšawem casu. Ty wotworijoš twoju ruku a nasešijoš wšyknjo, což žywe jo, z dobrym spodobanim.”

Žinsa su naše cerkwje połne, dokulaž na jsach se teke we našom casu hyšći wě, což žnjowny swěžen na se ma: žek pšešiwu Bogu, kenž naše pola, gumna a łuki jo žognował.

Rozmějo se, aź naša situacija njejo taka ako pšed hundert lětami, což nastupa caro- bu. Teke luže na jsach kupuju klěb, měso, jěšnicu, mloko, butru a wšo druge w

modernych pšedawarnjach. Ako som hyšći golc był, smy to jědli, což smy sami zežě-
łali, produkowali. A gaž te žni raz njejsu se ražili, smy to něga gorko zacuwali. Žinsa
kupujo naš stat we USA abo Kanada trajdu, njejo-li wu nas dosć narosła. Postup
agrarneje techniki grajo we našom casu teke wjeliku rolu, burske žěło jo lažcejše z
pomocu nowocasnych mašinow.

A kak wuglěda w městach srjež industrije? Čłowjek, niži we wosymej etaży bydlecy,
njewiži žednych polow połnych žyta a pšenice. Jogo teke wjelgin njestara, kak jogo
caroba jo narosła. Won wiži jano produkciju swojeje fabriki. Ale wobej, luž na jsy a
luž we měsće, dejafej žinsa na žnjownem swěženju se zamysliš, až našo žywjenje jo
dar Božy. Wot njogo smy jo dostali z nadawkom: „Cynśo sebje tu zemju podejśpjo-
nu a kněžćo se nad njej!”

Ale wosebne žinsa dajo Bog nam groniš: Glědajšo na mnjo! A my by dejali wo-
tegroniš: Ty naš Bog cyniš wšykno. Ty sy ten swět stworił a zdžaržyjoš jen pšez two-
jo słowo, tyžeń wo tyžeń, mjasec wo mjasec, lěto wo lěto, tak mudrje sy wšykno
postajił. A pšed wjele towzynt lětami, we Noachowem casu, sy nam čłowjekam zlu-
bił: „Tak dłužko, ako ten swět bužo stojaš, njedej pšestaš sewo a žni, mroz a šopłosc,
lěše a zymje, žeń a noc.” A take zlubjenje sy ty žaržał kužde lěto až do žinsajšnego
dnja. To wěmy, to smy južo dłužko nazgonili. Což jo žywe, njejo žywe ze swojeje
mocy, ale z Božeje wole a z jogo ruki. Jano won možo pšikazaš, kak dłužko my
stworjenja bužomy žywe.

Kněžo, ty wotworijoš twoju ruku a nasešijoš wšykno, což jo žywe, z dobrym spodo-
banim. Jo, ten zmilny Bog a Wošć dawa, darijo, njaso nas, zdžaržyjo a woži nas.
Gaby my jano swoju pšosarsku ruku wocynili, aby won nam dawał za swojim spo-
dobanim! Co nam jo trjeba a kak wjele, to wě won sam. Což se nam njespodoba a
my weto trjebamy – teke to won wě.

Bog Wošć, ty twojom słyńjašku⁶⁴
se swěšiš dajoš z dobrotu,
ty wujasnijoš ceły swět,
tež dešć a rosu dajoš nět.

Tež godne wjedro wobraž nam,
se stajaj kšupam, njewjedram;
wětš, dešć, sněg, słyńco, mocy wšě
su twojom słowu poslušne.

Ty klěb a wino wobražiš,
z tym našo šěło zwjaseliš;
coš naše grěchy pokšywaš
a twojog słowa trošt nam daš.

Tom słyńcu kaž, až swěši tam,
daj tšawu, sad, klěb narosc nam,
až skot a čłowjek k jěži ma
a ší z tych darow poznawa.

⁶⁴ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 201; 1, 3, 4, 5, 8, 10.

My twoju gnadu pšosymy,
we słodkem měrje zdžarž nas ty;
tež zwarnuj płody na poli
a daj nam lětos dobre žni.

To lěto kronuj z dobytkom,
až pilny bywa ceły dom;
ty słyšyš naše pšosby wše,
daj, ab tež žěkowali se.

Hamjeń.

Lube písłucharki a lube písłucharje!

Něnt dajšo Bogu žěk⁶⁵
we zmyslach, słowach, z ruku,
kenž cyni žiwy tud a dawa wšykny m gluku,
kenž nam wot narodu wot goleśinych dnjow
jo cynił doněta tak wjele dobrotow.

⁶⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chośebuz, nr. 347, 1.

Cerkwine lěto 1998/1999

Na godownicu

25.12.1998

Jezajas 9, 1-6

Lube bratši a sotši!

We dwažastych lětach, ako som był hyšći młody, smy pšez cełe lěto mogali banany a pomerance kupowaš. Wjelicke žolte awta su jězdźili pšez Nimsku; napisana jo była na nich reklama z wjelikimi pismikami: Jěsco wěcej bananow a pomerancow! Dosć luži pak njejo tencas mogło dla žurnych pjenjez cesto banany pakosćiš. Datle a smokwy (figi) wšak jo wu nas sajźilo jano ku godam. Su-li te słodke płody se pokazowali na našom bliže, ga som wěžeł, gody, lube gody su blisko; za žiši nejřědnějšy cas cełego lěta.

We Starem Testamense cytamy, což pla Jezajasa we 9. stawje stoj pisane: „Lud, kenž po jsmě chojži, wiži wjelike swětło a nad tymi, ako we šamnem kraju bydle, swěši se bytšo. Pšed tobu se budu wjaseliš, kaž luže se we žnjach wjasele. Pšeto nam jo se žiše narožilo, Syn jo nam dany, kotaregož kněstwo jo na ramjenju a jomu gronje Žiwny Ražišel, mocny Bog, nimjerny Wošc, Wjerch měra, aby jogo kněstwo wjelike bywało a togo měra žeden końc we Dabitowem kralejstwje, aby won jo pšigotował a wobtwarził ze pšawom a z pšawdosću wot něnta až do nimjernosći. Take bužo cyniš ten kněz Cebaot.”

We šmojem casu pšipowědajo profet Jezajas žywjenje połne wjasela, pšichod lichoty a měra. Wšykno bužo jasno a strowe. Jezajas njeglěda slědk, až ten lud jo južo lěpše dny wižeł; won njeskjaržy na žalosnu pšitomnosć; won wiži wšykno we Božem swětłe, kotarež šamnosć pšeměnišo do swětła, kotarež tužnych wugotujo wjasołych, kotarež podtłocowanym lichotu dawa a swojo knězdarstwo měra natwarišo. Wšyknu nažej stajijo Jezajas na to žiše, wot Boga posłane; won dajo jomu nejwuše mjenja. A kaž zygl lazujomy te słowa: „Take bužo cyniš kněz Cebaot.”

My kšescijany smějomy sobu juskaš z profetom, až Bože swětło schada. Gaž my gody swěšimy, njeglědamy slědk na jedno swětło, kenž jo raz jasno zabytšniło, aby potom zasej zgasnuło. My glědamy wjele wěcej do pšichoda, žož nam ten strowje a měr tworjency Kněz napšešiwosć pšizo.

We Nowem Testamencie lazujomy pla posła Jana we přednem stawje: „To słowo bu šěło a jo mjazy nami bydliło a my smy jogo kšasnosť wizeli.” My znajomy to gronko z tekstow ku godam lazowanych. Posoł Jan jo we njom kšěł wšyken godowny žiw wugroniś. To jo šěžke słowo kaž wjele we ewangeliju Jana, ale zrazom teke lažke, až kužde gole možo jo rozměš, znajo-li tu godownu historiju.

Našo gronko njegroni nic hynakšego ako: Bog jo pšišel do tego swětu. Ten swěty, daloki Bog jo se nam ako cłowjek pšibližył. Boža lubosć k nam zgubjonym žiśam jo se zjawiła we tom žiśetku we Betlehemje. „To słowo bu šěło” – toś to słowo jo widobne we Kristusu, słyšobne we jogo prjatkowanjach, k poznašu we jogo žiwach a porokach. Wono jo až ku slědnej poslušnosći dopołnjone we šerpjenju a wumrěšu na kšicy a kšasnje dokońcowane we stawanju z rowa.

Gaž Bog pši nas bydli, to smějomy z nim powědaś. Tak smy troštowane srježz tego swětu, srježz wšogo šěžkego, což nas šišći, dokulaž to žiśetko, dokulaž Bog sam nas troštuj. Bog jo do tego swětu pšišel; tego se wjaselimy a dajomy jomu se kněžys w našom žywjenju a poznawamy:

Z tym wšyknym jo won słužył nam,⁶⁶
swoju lubosć dawał sam;
tog comy se nět wjaseliś
a Boga nimjer wuchwaliś.
Kyrieleis.

Su ludy na njen cakali,
až jogo cas se dopolni:
ga posła Kněz Bog z njejba sam
how swojog Syna dołoj k nam.

Ten žeń jo Bog tom swětu dał,⁶⁷
ab kuždy na to spominał;
pšez Kristusa jog chwal nět wšo,
což w njejbu a na zemi jo.

Gaž na ten žiw ja poglědnu,
ga wopšimjeś jen njamogu:
moj duch se k zemi pochyła
a Božu lubosć požiwa.

Hamjeń.

Lube pšislucharki a pšuslucharje! Žycym wam wšyknym hyšći řednu godownicu we krejzu wašych lubyh!

⁶⁶ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 51, 7.

⁶⁷ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 452, 1-3.

Na I. nježelu po nowem lěše

3.1.1999

List Pawoła na Kolosarjow 3, 17

Lube bratši a sotši!

Z Božegu pomocu smy to nowe lěto zachopili. Nam se zda, lěc by na njeznatej droze předne kšoceńki cynili. Snaž smy byli hyšći mucne – abo weto južo połne skobodnosći? Smy pak to lěto teke pšawje zachopili? Smy my – tež to wjele luži cyni – pšez prog do nowego lěta jano tak se tokonili, mimo rozyma a rozmyslowanja, co to ma na se, až smy zasej jedno lěto dokońcowali. Snaž smy teke z Bogom pšejšli pšez wony prog a smy předny žeń nowego lěta z Božegu chwalbu wuwitali.

Kaku carobu dawa Jezus tym swojim sobu za kužde lěto, jo, za cełe lěto? Ja měnim to gronko: „Ja som ten klěb žywjenja.” To jo Jezusowa oferta na nas – smy my južo pšimjeli? Smy južo se modlili, až teke wostanjomy pod jogo žognowanim? Potom njejsmy bojazne pšez prog do nowego lěta stupili, ale połne trošta a wěste, dokulaž mamy Kněz Jezusa z nami.

Něnto słyšymy žinsa z wust posła Pawoła, což stoj pisane we lisće na Kolosarjow we 3. stawje we 17. weršu: „Wšykno, což wy cynišo ze słowami abo ze statkami, to cynišo wšykno we mjenju našogo Kněza Jezusa a žekujšo se Bogu, našomu Woócu, pšez njogo.”

Což how jo gronjone, njepláší jano za jaden tyžeń. Wšykno, což wy cynišo: žinsa, witše, kuždy žeń dej wšykno powědanje a cynjenje we Jezusowem mjenju se staš. Kšescíjan stoj pšez cełe žywjenje we službje swojogo Kněza. Won cyni, což jogo Kněz co. Won se procujo, aby mogał wobstaš pšed Jezusom. Gaž my to tak słyšymy, ga muse se we tom nowem lěše naše wobstojnosći pšeměniš, což nastupa našych sobučłowjekow.

Kak ga stoj z našymi słowami? Žiwamy pšecej na to, což powědamy? Njejsmy cesceej našych sobučłowjekow zranili z našymi słowami? Smy doma we našej familiji pšecej na to pšawe słowo glědali we rozgronje z tymi swojimi? Smy swoj jězyk pšecej pojmalí abo casy teke njepocne słowa wuwalili?

Posoł Jakub pišo we swojom lisće tak: „Kuždy cłowjek buž spěšny k słyšanju, njespěšny k powědanju a njespěšny ku gniwu.” Jězyk jo mały cłonk šěla a glich chwali se wjelikich wěcow – glědaj kak mały jo wogěń, kak wjeliki lěš won zapalijo! Swoj jězyk njamožo žeden cłowjek pojmaš, to njeměrne zle połne smjertneho gadu.

Z jězykom chwalimy Boga Wośca a z nim klějomy cłowjekam za Božegu rownośću stworjonym.

Z našymi statkami musy to hejgen tak byś. W Božem mjenju dejmy jano to cyniś, což pšawje pśed nim jo, což se žednogo swětła njeboj. My smějomy jano to cyniś, což teke drugim lužam tyjo. My musymy wšykno wostajiś, což jo pśeśiwo Božej woli, což naš Kněz njeby dejał wižeś. Tak bužo wšykno cynjenje a powědanje kaž žěk pśeśiwo Bogu za jogo gnadu a pomoc, za jogo šćit a wobzwarnowanje, za jogo zwěrnosć a žognowanje.

Kuždy z nas bužo w nowem lěše se napinaś musaś we swojom powołanju, kuždy zeń we małych a wjelikich wěcach. Pšosmy wo to, ažo wšykno, wopšawže wšykno se stanjo we mjenju našogo Kněza Jezusa.

Nět kjarliž zaspowamy⁶⁸
a Bogu chwalbu damy,
kenž žywjenje a mocy
nam dał jo zeń a nocy.

Pak zajšlo jo to lěto
a druge mamy něto;
te case su zas nowe
a my smy hyšći stowe.

Hamjeń.

Witajšo do nowego lěta, lube pśisłucharki a lube pśisłucharje! Jezu, daj nam dokońcowaś toś to lěto wjasole!

Ty kšěł gnadnje pśi mnjo stojaś,⁶⁹
až mě złości njenuže;
z nuze wšeje pomogaj,
mě we smjerśi njespuščaj,
z wjaselim cu tebje spiwaś;
gaž z tog swětu bžoś mě kiwaś.

⁶⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chośebuz, nr. 445, 1-2.

⁶⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chośebuz, nr. 56, 3 (swojske pśestajenje).

Na nježelu Reminiscere

28.2.1999

Jonas 1-4

Lube bratši a sotši!

Žinsa mamy nježelu Reminiscere. We srježišču žinsajšnego prjatkowanja stoj profet Jonas. Słuchajmy nejpjerwej tu historiju togo Jonasa: Ninive, wjelike město w asyriskem kraju, jo było poľno bžezbožnych luži; jich grěchy su až do njejba stupali. Togodla jo Bog togo profeta Jonasa do Ninive posłał, aby won jim pokutu prjatkował. Jonas pak njejo na Božu psikazń posłuchał a jo na morjo wuběgnał. Tam jo se zwignuło wjelike wěšysko, až jich łož jo chopiła se zalewaš. Tuchylu jo Jonas spozy we łoži spał. Te kumpany pak su jogo zbužili, aby won k swojomu Bogu se wołał wo pomoc. Naslědku su we nejwěšej tšachoše wobzamknuli, až kšěli kjablowaš, aby wěželi, chto jo wina na tej njeľuce. A ten kjabel jo na Jonasa padnuł. Ten profet jo swojo pšegrěšenje poznał, dokulaž jo kšěł pšed Bogom wuběgaš. Tak jo won sam tym kumpanam do rady dał, až dejali jogo do wody chyšić, aby to morjo se zasej změrowało. To jo teke wšykno tak se stało. Na to jo wjelika ryba psiplěła, aby togo Jonasa požrěła. Tši dny a tši nocy jo Jonas we brjuše teje ryby pšetrał. Naslědku jo Bog Jonasowe modlitwy wušyšał a tej rybje psikazał, až dejala togo profeta mimo škody zasej na brjog wubluyaš. Potom jo Bog Jonasoju k drugemu razu psikazał, až jo dejał do tatańskego města Ninive hyš pokutu prjatkowat. Tenraz jo naš profet poslušny był a jo tym Ninevetarjam grozył, až jich město we styrzasčich dnjach kamsy pojžo. Na take grozne słowa su te wobydlarje k tomu Knězu se wobrošili. Jich kral jo swoju purpurowu drastwu zeblakł a se do popjeła sednuł. Won jo samo psikazał, až muse se teke te njerozymne zwěrjeta spošić.

Bogu Knězoju pak bu Ninive luto a won jo to město pšesonował. Dla takeje wjelikeje zmilności Božeje pšesiwo tatanjam jo se profet Jonas wjelgin rozgorił, až jogo zwěšćelowanje njejo se dopoľniło.

Co wucy nas to bibliske wulicowanje wo Jonasu? Jonas jo přědny misionar we bibliji. Won jo přědny profet, kenž napšawdu se pora k tym tatanjam. Druge su to jano prjatkowali – ale doma wostali! Jonas słuša k tym profetam, kenž se pšesiwo Bogu woboraju: won njecyni za Božeu psikaznju a wuběga; Bog njecyni za Jonasoweju wolu, ale won se zmilijo nad tatańskim ludom (won by dejał jano nad israelskim se zmilij). Bog jo Kněz wšykných ludow, nic jano tych Israelitow.

A něnto slědk k žinsajšnemu tekstoju. Někotare farizejarje a pismawucone su požedali wosebne znamje wot Jezusa a su wot njogo take wotegrono dostali: rowno ako Jonas jo był tśi dny a tśi nocy we brjuše morskeje ryby, tak bužo Božy Syn tśi dny a tśi nocy we klinje zemje.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a lube pśisłucharje!

Gaž my w nejwětšej nuzy smy⁷⁰
a z njeje wujźis njamžomy,
gaž pomoc niži njepśižo
a nam jan starosć wostanjo:

Ga jo to sam naš wěsty trošt,
až k tebjje žomy, luby Wośc,
śi pšosymy, ty wěrnny Bog,
nas wymoż žgan wot złego wšog.

Na nježelu Oculi

7.3.1999

Markus 12, 41-44

Lube bratśi a sotśi!

Witam was wutšobnje do Božego słowa na nježelu Oculi! Wšykne drje njejsmy žinsa namšy byli; togodla słyšymy nejprerwej prjatkowański tekst z ewangelija Markusa w 12. stawje wot 41. do 44. werša: „Ako Jezus jo pospromje Božego kašća we templu sejžel, jo won wizeł, kak luže su pjenjeze do kašća chytali; wjele bogatych su wjele dawali. Pśišła jo teke chuda wudowa a jo dwa pjenježka do kašća chyšila. Toś jo Jezus svojich wuknikow k sebje pśiwołał a gronił: Zawěsće ja gronim wam, až ta chuda wudowa jo wěcej chyšila nježli wšykne, kenž do Božego kašća su něco chyšili.

⁷⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 182, 1-2.

Pseto wšykne su ze swojogo wuzbytka dali, wona pak jo ze swojogo bracha wšo, což jo měła, swojo cełe zamoženje woprowała.”

Wot dawanja groni naš ewangelij, wot dawanja słyšy se cesto teke we našom casu. Nuza jo pšíšla do wšakich teritorijow našeje zemje a bogate europejske ludy deje pomogaś, taku nuzu pšewinuś. Ale teke naša ewangelska cerkwja ma problemy z financami; wona musy krađu žariś, co-li swoju službu dalej cyniś kaž doněnta. Samo licba fararjow ma se pomjeńšyś.

Ale něnto slědk k našomu ewangeliju. Pšed templom jo był kašč, žož luže su pjenjeze pušćili za potřebnosći templu a Božego kralejstwa. To jo Jezus wšykno wižeł. Ale won jo teke něčo słyšał! Tencas jo był nałog, až kuždy, nježli svoj dar jo pušćil do Božego kašća, jo z głosom wołał, wjele won jo dał, aby ten pšipodla stojecy mjeršnik mogał ten dar napisaś. A rowno take wjelicanje ze swojim darom, to jo Jezusa pšemucalo.

Ažo darik chudego abo chudeje njesmějo se zanicowaś, wo tom jo se po celem swěše powědało. Słuchajšo wulicowańko z Indiskeje! Pši jadnom swěženju woprujo chuda žeńska dwa kuprowej pjenježka. To jo wšykno, což wona ma. Jaden pobožny pšiglědar chwali jeje statk, a na końcu wzejo kral ju za swoju žonu.

Wot tencajšnych Žydow jo wulicowańko znate, až jaden mjeršnik, kenž jo snadnučki wopor chudeje žeńskeje zajšpił, wiži we cowanju połny wulěkanja, až ta sama žeńska swojo żywjenje woprujo.

Wšuzi potakem su za Jezusowy cas luže byli mjenjece, až jich pšibogi njeğlědaju na to, kak wjeliki jo ten dar, ale lěc pšizo wot wutšoby.

Z pjenjezami cyniś měś, jo šěžka wěc. Cesćejšy raz groni ten Kněz wo pjenjezach a jich škože: „Komuž jo wjele dane, wot togo bužo se wjele pominaś.” (Lk. 12,48); „Cyńšo se bje pšijašelow z nješawego mamona.” (Lk. 16,9).

Ale totke jo wěste a wěrnó: gaby žedne sponsory njebyli, kenž miliony markow dawaju, to by balokopanje w Nimskej spěšnje wopśestało; gaby bogate luže njedawali towzynty markow za njeğlucnych brašnych pši katastrofach, to by tužnje wuğlědało za potrjeffonych.

Weto pak Jezus njeğroni: ten tolař jo mě lubšy ako ten kroš – ale won groni: „Ten pjenježk teje wudowy jo wěcej nježli ten tolař togo bogatego; pseto ta wudowa jo wšykno dała, což jo měła, ten bogaty pak jo wot swojogo wuzbytka dał.”

Hamjeń.

Lube pšislucharje, lube pšislucharki! Žinsa by dejali namšy spiwaś:

Co grěch mě zasůžowaś,⁷¹
o lubšy Jezus moj,
ga daj mě pšemarkowaś,
kak ronil sy twoj znoj,
a mojog dla do smjerši šel
a mě na kšicnem drjewje
wše winy wotwezel.

Na nježelu Exaudi

16.5.1999

Jan 12, 32

Lube bratši a sotši!

Stupny stwortk smy swěšili; žinsa jo nježela Exaudi a za teju změjomy swětki. Gronko za ten tyžeń stoj pla posła Jana we 12. stawje we 32. weršu. Jezus groni: „Gaž ja powušony budu wot teje zemje, cu ja wšyknych k sebje šěgnuś.”

Co to ma na se z tym powušenim? Jezus powěda wo swojom wumrěšu hynacej ako my wo našom wumrěšu powědamy. Za nas źo to dołoj do rowa, końc žywjenja jo pšišek; což Kristus how powěda, njeklincy za rowom a końcom. Powušenje pokazujo do wusoka.

Kristus powěda tudy wo kšicy. Ta jo była daleko wižeś. Wšyken swět jo dejał ju wižeś a togo muža ze šernjoweju kronu. Wšyken swět jo dejał jo słyšaś: „Wono jo dopońjone.” Našo wumoženje jo dopońjone a za nas stoj ta kšica wušej togo swětu ako nimjerne znamje lubosći a gnady.

Stupny stwortk jo był w zachadnem tyženju. Nimjerny Kristus se wrošijo k swojemu nimjernemu Wošcoju. Stanul jo won ze smjerši, gorzej stupil do njebja. To jo to slědne powušenje. Na kšicy jo se zachopiło, we Božem nimjernem kralejstwje se do-

⁷¹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 86, 1.

poňiło. Taki cil jo Boža droga měła z Jezusom wot Nacareta pšez dłymoki doł cłowjecnego žywjenja a šerpjenja. Taka jo była droga našogo Wumožnika.

Něnto jo won žywy we wušynje a swětnicy. My słyšymy jogo posołstwo: „Pojźćo wšykne ku mnjo! Ja cu wšykných ku mnjo šěgnuš: Žydow a tatanjow, wjelikich a małych, bogatých a chudých, grěšnikow a padnjonych.” Wšykne deje k njomu pšiš, aby se njezgubili na błudnych drogach žywjenja.

Žywjenje – to jo, až słušamy k njomu. Žywjenje – to njejo, ažo žomy swoju drog, ale na Božej droze; až pšašamy: Kněžo, co ty coš, až ja mam cyniš? Až słučamy na to słowo z nimjernosći: „Wono jo ší gronjone, což dobre jo, a což ten Kněz, twój Bog, wot tebe požeda: rozmjej, Bože słowo žaržaš, lubosć wopokazaš a se ponižaš pšed twójim Bogom.” (Micha 6,8). Žywjenje – to jo słučaš na słowo z nimjernosći: „Tak jo Bog ten swět lubował, až won swojogo jadnoporóžonego Syna jo dał, aby wšykne do njogo wěrjece se njezgubili, ale to nimjerne žywjenje měli.” (Jan 3,16).

Nimjerne žywjenje – to dejmy měš, to nam pšilubijo naš powušony Kněz. Což won groni, to se stanjo. Na to možomy se spušćaš. Togodla wěrimy do Boga, togodla žaržymy se jogo až do slědneje štundy našogo žywjenja.

Kristus woła do našogo wšednego dnja, do wjasela a tužyce togo tyženja: „Wšykných šěgnjom k sebje; wy sćo moje; potakem bužćo troštne!”

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a lube pšisłucharje! Witam was wšykných z toš tym kjarližom:

O Jezu, chylaj k sebje nas,⁷²
až naša duša kuždy cas
za twójim rajom chłošći.
Daj našo wobchadanje byś,
až ponižnosć nas mogła kšyś;
ta gjardosć jo wot złosći.
Grěchy, směchy pomgaj spušćiš,
daj se wusćiš sćerpny wostaš
a tak twóju gnadu dostaš.

⁷² *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 468, 4.

Na swětkownicu

23.5.1999

Sacharja 4, 6

Lube bratši a sotši!

Witam was wutšobnje na swětu swětkownicu. Co smy žinsa namšy spiwali?

O swěty Duch, pšiz ty nět k nam⁷³
a bydli we nas z gnadu sam
a wuswěš našu dušu!
Ty swětło Bože njebjaske
daj bytšnosć našej wutšobje
a kšasnosć wšyknym wušu.
Jasnosć, kšasnosć zbožne maju
w twojom raju;
z modlitwami
k tebe nět se pšibližamy.

A kak wuwitajo naš basnik Fryco Rocha ten swětkowny cas?

Swětki lubosne pšišli su k nam;⁷⁴
zelene pyšnje se lědy,
zakwitu gumna, kuka se tam,
strusacki kšomje wše grědy,
to juska se z gusteje głušyny,
to spiwa se z modreje wušyny:
Swětki lubosne su zasej pšišli!

Wšyknu něnt starosć do nugła staj,
wjasel se, duša, tog' casa,
z ptaškami wence něnt zaspiwaj,
raz jan jo majowa kšasa;
pšez gory, pšez doły do swěta ži,
jan wjasele z bliska a daloka zni:
Swětki lubosne su zasej pšišli!

A co groni biblija k swětkam? „Nic pšez wojnstwo daniž moc, ale pšez mojogo Du-cha dej wono byś dopołnjone, groni ten Kněz Cebaot” tak pišo profet Sacharja w 4. stawje we 6. weršu. We swěse se kněže mocnarstwa; jedno jo z riwalom drugego.

⁷³ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 113, 1.

⁷⁴ Rocha, Fryco, 1955, Barliń, *Pěsni, wulicowańka a godanja*, b. 15.

Cesto woni wojuju mjazy sobu wo přédne město. Aby taki cil dojspili, su jich arsenałe napoľnjone z wjelimi raketami, maju woni wjele wojakow pod bronjami. To źo tak dľujko, aź jedno hyšći mocnjejsze pšizo, kotarež ma nejźwěcej wojnstwa a mocy, kaź naš tekst groni.

Pla Boga jo to wjele hynacej. Won co teke se kněžys, ale nic ako cłowjecny kněžař. Bog njoco sebje wjeliki kus zemje podejspiš. Won co teke dobyš – won jo južo dobył, ale mimo wojnstwa a broni, mimo wojny a raketow.

Bog co swoju wosadu měš we tom swěše. Tam, źož jogo wosada jo, co won byš; tam, źož luže we pšawej wěrje žywe su, jo won we jich srjejzi; tam, źož cłowjeki jomu poslušne su a jomu słuže, źož jogo chwale a k njomu se modle; źož nejpjerwej za Božeju wolu pšašaju a ju teke cynje – tam jo Bog z Knězom.

To jo se stało k swětkam. Tencas njejsu te luže se nic wumyslili; to njejo była manifestacija cłowjecneje mocy. Ale to jo se stało we mocy swětego Ducha Božego ako wjeliki žiw na zemi. A to jo ten žiw swětego Ducha aź do źinsajšnego dnja, aź jogo cerkwja hyšći mjazy nami jo, pšez wšykne pšegonjowanja wostała jo a aź wona do końca cłowjestwa wostanjo.

Hyšći raz, to jo to nowe a wosebne Božego kralejstwa: wono jo kralejstwo bžez kuźdeje namocy; tudy se njekněży moc cłowjekow, ale moc Kněza Cebaota.

Swěty Duch wotnowja swět a luži pšez to, aź won cłowjekow zwolnych wucynijo, se podaš pod Jezusowu moc. Jogo moc pak jo zrazom bžezmoc. Swěty Duch jo Boży dar tym, kenž su wobjadne we modlitwje. Naša kšescijańska cerkwja njejo statk cłowjekow, ale Boga samego. Nowego Ducha dostanu te, kenž se podaju do Jezusoweje mocy. Togodla: „Nic pšez wojnstwo daniž moc, ale pšez mojogo Ducha dej wono byš doloľnjone, groni ten Kněz Cebaot.”

Pojź, troštař, daj nam strowje⁷⁵
a chwataj z njebja k nam,
na bratši Kristusowe
a bydli we nas sam;

do wušobow se lań,
ab' byli twoje domy
a Bože swěte chromy;
we nuzy pši nas stań.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje! Witam was wušobnje k lubosnym swětkam a žycym wam wšyknym hyšći žognowanu swětkownicu!

⁷⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 110, 1.

Na 11. njeźelu po swětej Tšojosći

15.8.1999

Lukas 18, 9-14

Lube bratši a sotši!

Žinsa jo jadtasta njeźela po swětej Tšojosći. Naš ewangelium stoj pla pošla Lukasa we 18. stawje wot 9. do 14. werša a zni tam tak: “Jezus jo někotarym, kenž su sami sebje wjele dowěrili, aby pšawe byli a drugich zanicowali, toś tu pširownosć powěda: Dwa cłowjeka stej do templa zastupiłej se modlit, jaden jo był farizejař, ten drugi colnař. Farizejař jo stojecy se modlił sam pši se: Ja se tebje žėkuj, Bog, aź ja njejsom ako druge luže, rubjažniki, nješawe, manželstwołamarje, daniž teke ako ten colnař. Ja se spošim dwojcy za tyžeń a zažasešijom wšykno, což mam. A ten colnař znadzala stojecy njejo kšěl teke swojej wocy k njebju zwignuś, ale jo se na wutšobu derił gronjcy: Bog, buź mě grėšnikoju gnadny! Ja gronim wam: ten jo wupšawjony do swojeje wjaže šel – wony pak nigdy nic; pseto, chtož se samogo powušyjo, bužo ponižany, a chtož se samogo poniža, ten bužo powušony.”

Ja som južo bejnje stary a brašny, wjele njamogu juž na nogi stajiś, ale wam prjat-kowaś, lube bratši a sotši, to wumějom hyšći někak. Tak njejsom podermo na swěše, ale mogu hyšći něco wugbaś. To mě zwjaselijo, pšedewšym, gaž slėdk glėdam na dosć wuspěšne lėta mojogo żywjenja. Ale njemusym se žinsa sromaś takego wjasela? Smějomy byś glucne nad tym, což smy dojspili? Njejsmy rowno we ewangeliju słyšali wo muž, kenž jo wjele cynił za Bože kralejstwo, kenž jo do templa šel Bogu se žėkowat – ale Bog jogo nješipoznajo a Jezus jogo ze słowami zasuzijo? Njesmějo won se wjaseliś, aź won wjele woprjo za potrebnosći templa a aź won wježo pšikładne żywjenje? „Ja se tebje žėkuj, Bog, aź ja njejsom ako druge luže, rubjažniki, nješawe, manželstwołamarje, daniž teke ako ten colnař. Ja se spošim dwojcy za tyžeń a zažasešijom wšykno, což mam.” Njejo to nic, gaž něchten jo se pšewinuł za pocne a woporniwe żywjenje, aź se staja wšyknym spytowanjam? Njama se to pšipoznaś? Njejo to surowje, gaž se groni wot wobšudnego colnarja na końcu pširownosći, aź Bog jo měł na njom wěcej wjasela nježli na farizejarju?

Kak možomy ten problem rozwězaś? Fakt jo, aź Bogu njejo wšojadno, lěc żywjenje kšescijana ma teke płody. Bog pyta a wiži naše statki; to lazujomy pšecej zasej we našej bibliji. Rozwjaselijo Boga, gaž smy něco dobrego zwonoželi.

Weto ten farizejař we našej pširowności se moli. Won jo měnjecy, šym wěcej někomu se raža we žywjenju, šim wěcej Bog jogo lubujo. Tak my cłowjeki jo wěrimy; ale pla Boga jo to hynacej. Won možo se teke pšichyliš k někomu, kotaryž njejo sebe to zewšym zasłužył. Ta měra togo farizejarja jo pšekrotka; Boža měra jo dlejša. To njejo ze pšigodu, až se našej pširowności pšizamknjo, kak Jezus žiši žognujo. Won je lubujo, rownož njesu hyšći žedne dobre statki wugbali; won razka njewě, lěc to abo druge gole bužo raz we žywjenju njeknicomnik abo rubjažnik. Měra farizejarja njejo jano krotka, wona jo wopak. Sajžijo luži, kotarež su tak brašne, až njesu k nicomu, až muse byś wotwardowane wot zmilnych sotšow a bratšow, dokulaž njamogu sami se južo zastaraš. Teke take boge luže směju na Božu pšichylnosć licyś. Godnota žywjenja njelažy we tom, což my abo druge luže cynje, ale we tom, což Bog na nas cyni – to jo farizejař zabył. Ta měra za nas cłowjekow jo Bog a jogo zmilnosć. Togodla njeprjatkujom žinsa wo farizejarju a colnarju. Žeden teju wobeju njamožo nam pšikład byś. Sy-li dosć nawugbał w twojom žywjenju, ga raduj se a žěkuj se Bogu – ale njezabyń, až Bog jo tebje juž pšed tym lubo měł a až won ma teke město we swojej wutšobje za tych, kenž njesu nic nažěłali. Dokulaž to tak jo, njesmějomy nikogo zanicowaš. My se nažejomy za kuždego na Božu zmilnosć tak ako my smy žywe wot njeje. Jano Boža zmilnosć jo taka měra našogo kšescijańskego žywjenja. Hamjeń.

Lube pšisłucharki a lube pšisłucharje! Wodajšo pšosym, až som was žinsa wobšěžkał z dlujckim prjatkowanim! Pšichodnu nježelu bužo lěpjej. Na zasejsłyšanje pšichodnu nježelu!

Na 12. njeźelu po swētej Tšojosći

22.8.1999

Markus 7, 31-37

Lube bratši a sotši!

Žinsa mamy 12. njeźelu po swētej Tšojosći. Stary ewangelij na ten žeń namakajomy pla posła Markusa we 7. stawje wot 31. do 37. werša: „Jezus jo syrisku zemicu wopušćil a jo ducy pšez Sidon ku Galilejskemu morju do teritorija tych tak pomjenjonych Žasešich Městow. Toś su k njomu głuchego, šěžko gronjecego, pšiwjadli a jogo pšosyli, aby swoju ruku na njogo położył. Jezus jo tego chorego z ludu wen na bok wezeł a jomu swoje palce do wušowu kładł a plunuł a jogo jězyk dotyknuł; potom jo k njeju poglědnuł, zdychnuł a k njomu gronił: Hefata! Wotwoń se! A ned stej se jogo wuśy wotworilej a ta wězba jogo jězyka jo se rozwězała a won jo pšawje powědał. A Jezus jo jim pšikazał, aby to nikomu njepowěželi. Šym wěcej pak jo jim zakazował, šim wěcej su woni jo rozšyrjali. A luže su se bžez měry žiwowali a wołali, won jo wšykno derje wucynił, głuchych cyni won słyšecych a nimych gronjecych.” Głuchosć njeboli; ale głuchy njamožo słyšaš spiwanje a tšikotanje ptašackow; won njesłyśy kšasne zuki muziki; ale pšedewšym won nic njesłyśy, gaž druge luže se rozgranjaju. Pla njogo pšiběra njedowěra, dokulaž cujo se wuzamknjony. A kak šěžko jo za głuchego, we cuzem měsće za pšaweju drogu se pšepšašowaš! Głuchosć njejo potakem jano organiski deficit, organiski brach, ale wona zawinujo, aź cłowjek se cujo wosamošony, izolěrowany, bžez kontakta ze swojimi sobubratšami a sobusotšami.

Chto pomožo we takej mizerje? Kristus se porucyjo. Won jo pšawy duchtań za cłowjeka, kenž njamožo sam do kontakta stupiš z tymi drugimi. Něnto su woni k Jezusu namakali, ten chory a jogo pšewodniki. Změjo Jezus dosć casa za njogo? Jezus ma pšeccej službu, wednjo a w nocy. K njomu smějomy pšeccej pšiš. Jezus wzejo tego głuchego na bok; něnto možo won to gojece słowko wuwołaš. Dla tych wšakich procedurow njetrjebamy se žiwaš, Jezus musy se ponižaš na ten niwow tego chorego. Až toś ten brašny jo se wustrowił, njejo se stało togodla, aź Jezus jo jomu swoje palce do wušowu kładł, jo plunuł a jogo jězyk dotyknuł – to jo se stało jano pšez słowko: „Hefata! Wotwoń se!”

Ten wustrowjony powěda pšawje, te luže jogo rozměju – njejo dosć njerozměša mjazy lužimi? Gaby jano nawuknuli, to pšawe słowo mjazy nami a za nas namakaš!

Wjele žalosći jo na swěše nastało, dokulaž luže njejsu južo mogli pšawje powědaś mjazy sobu! Naš chory možo zasej słyšaś a powědaś; pšaša se jano, kak dłužko. Młogi pacient jo južo na kuru jěł, ale potom jo se zasej pšenapinał a wotnowotki schorjeł. Chtož z Božuju pomocu jo zasej nawuknuł słyšaś a powědaś, ten dej dalej na Boga słychaś a z nim powědaś. Kak cesto jo se stało, až niži jo był cerkwiny tyžeń; luže su wotnowotki k wěrje namakali. Ale to jo było, lěc by něchten słomu zapalił: wjelike płomje – a naraz zasej końc. Take luže njejsu pšawje zachowali, což jim bu dane. We wěrje musyš teke se zwucowaś. Jaden znaty pianist jo raz tak powězeł: Gaž jaden zeń njegrajom, wumarkujom to sam; gaž ceły tyžeń njegrajom, wumarkuju to moje kritikarje; gaž ceły mjasec njegrajom, wumarkuju to wšykne a ja njamogu wěcej pšed publikum stupiš.

Jezus jo pšikazał, až njedekali nikomu nic pikaś wo tom wugojtem głuchem. Woni su ten žiw weto dalej wulicowali a Boga chwalili. Chtož Boga chwali, ten njeskjarży. Chtož Boga chwali, njamožo naslědku to njedobre, to špatne wěcej wugroniš. Chtož Boga chwali, powěda hynacej wo svojich sotšach a bratšach. Kak rědnje by było, gaby my tak namakali lěpšu drogu, kak mamy mjazy sobu wobchadaś. Hamjeń.

Lube pšisłycharke a lube pšisłycharje! Po dłužkem prjatkowanju krotki postrow: Witajšo k nam! Wostańšo wšykne z Bogom!

Cerkwine lěto 1999/2000

Na godownicu

25.12.1999

1. list Jana 3, 1

Lube bratši a sotši!

Kak cesto smy južo gody swěšili! My starše južo 60, 70 abo 80 raz! Ale lětosne gody su wjelgin wosebne: woni su te slědne we tom lěttowzyntu. Naš drugi lěttowzynt chyla se ku końcoju – a žedne gody južo njebudu, žož datum se zachopijo z licbu žewješnascóhundert. Tak ga smy sebje to pšiwucyli pisaš. Pšichodne gody budu w lěše dwatowzynt.

Chtož jo žinsa na godownicu namšu šel, ten jo słyšaš někotare werše z 1. lista Jana z 3. stawa: „Glědajšo, kak wjeliku lubosć nam naš njebjaski Wošć jo dał, až my se pomjenijomy Bože žiši.” Moje lubše, my smy něnto Bože žiši a hyšći njejo se pokažalo, co bužomy. Wěmy pak, až bužomy jomu podobne; pšeto my bužomy Boga wižeš, kaki won jo.

„Lej, ja zapowědam wam wjelike wjasele, kotarež wšomu ludu se dostanjo”, take janželowe słowo wulewa nad godami wjasołosć a zbožnosć, ak howacej žeden swěžeń njama.

Ale weto su gody wosebnje swěžeń žiši. Wy stupišo z tymi małkimi ku godownemu bomkoju – kake juskanje to jo, kake hajckanje, kake smjaše a radowanje nad swěčkami, kringelami a darami, kotarež luby Bog jo wobražil. A tych žiši wjasele zapšimjejo tež nas staršych; zbožne dopominanja zajžonych dnjow šěgnu do wutšoby. Ale su ga gody za nas staršych jano togodla swěžeń, až se z tymi žišimi wjaselimy abo až se dopomnjemy našych žišecych dnjow? To by mało było.

Toš w jadnej jsy jo glucny nan, kenž ma dosć lubyh žiši, ten nejlubšy pak jo jomu ten młodšy synašk. Z tym se pšecej hajckatej a ten małučki groni: „Ja njejsom maminy, ale ja som nanowy.” Dygato jo nan jogo zasej pšašaš: „No, sy ga hyšći nanowy?” Ale z wjasołym smejkotanim jo won wotegronil: „Njejsom wěcej, něto som Bogowy!” Lej, ten golack nam groni, chto naš Wošć jo a chto nam wšykny, starym a młodym, ako svojim žišam k Bogoju wobražijo: to jo Bog sam.

Kake su byli přédne słowa našogo teksta? Glědajšo, kak wjeliku lubosć nam ten Wosć jo dał, až my se pomjenijomy Bože žiši. Bog jo ta lubosć – tak spiwaju janžele, tak juskaju pastyrje na poli a tej glucnej starjejšej, tak chwalitej Simeon a Hana we templu, tak wuce te mudre z jutšneje zemje, kotarež ako tatanje su wizeli pšugi Božeje grejuceje lubosći. A za nas zgromažijo se Boža lubosć we tom krotkem słowje: „My smy Bože žiši.” Chto možo dowuchwališ dłym a šyrokosć takeje gnady! Wy wěsćo, kak žiši žalosće, gaž su se niži zabłužili, kak potom za nanom a mašerku žebrije.

My smy Bože žiši južo how na zemi a dejmy k cełej doložnosći pšis we zbožnej nimjernosći; pšeto my wěmy, až jomu rowne bužomy, pšeto my bužomy jogo wizeš, kaki won jo. To jo potajmność, kotaraž jo zatawjona pšed žišimi togo swětu. Kaž nanowu a mašerinu lubosć tak kradu a pšawje jano te žiši mogu cuš, tak teke Božu lubosć nazgonje jano jogo žiši.

„My smy Bože žiši”, ale weto naš tekst wot nas požeda, až dejmy sami Bože žiši se cyniš. Kak se to maka? Žiwnje, ta sama mysl cesto zni pšez Bože Pismo: Boža gnada wobražijo wšo dobre – a potom zasej dejmy sebje wšykno zaslužyš. Tak posoł Pawoł pišo: „Pšez gnadu sćo wy wuzbožnjone.” A zasej won pišo: „Wugbajšo wasu zbožnosć z bojanzju a z džanim.”

Gody nam wjelgin řednje wukładuju, až to se derje maka. Njewizišo ga, až pši wobrażenju starjejše a žiši jadtak glucne a wjasole su, až žiši se procuju, aby swoj žěk nic jano ze słowom ale teke ze statkom wopokazali, až su w godownem casu wosebje rodne, poslušne a pšijazne, aby starjejšyma we małkem zarownali jich lubosć a pokazali, až su tych darow dostojne.

Wšuzi płaši: „Bjatuj a žělaj!” Žělaj, aby ty Bože žiše se cyniš; bjatuj, aby Bog ši swojo žiše gotował.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a lube pšisłucharje! Wutšobnje was witam na lětosnu godownicu ze stareju štucku:

Cesć, chwalbu, žěk nět spiwaš cu,⁷⁶
Kněž Jezus tebje stawnje,
až ty, moj bratš, wšu złość a łdžu
sy pšewinuł tak zjawnje;

daj ab ja twoju dobrotu
tež cescił how a w nimjerstwu,
ze wšymi janželami
žěk dawał z kjarližami.

⁷⁶ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 46, 9.

Na nowe lěto

1.1.2000

Lube bratši a sotši!

Kuždy smějo jo wěriš, kuždy dej jo wěžeš, stojmy na mroce dweju lěttowzyntowu! Cora smy hyšći pisali źewjeśnasćo hundert źewjeś a źewjeśzaset – źinsa pišomy to lěto dwatowzynt. Musymy se akle na nowy datum pšiwucyś, my cłowjeki, ale teke wšake computery a mašiny.

Ale płaši won za wšyknych luži na swěše? Nikula nic! Žyži na pšikład njerože z Kristusowym narodom, ale pišu lěto 5760; Mohamedanarje njesu kśesćijany, njeli-ce teke swoje lěta po Kristusu, ale maju něnto lěto 1420. Rom jo se założył w lěse 753 pśed Kristusom, tak by Romarje lětosy měli lěto 2753.

Ale teke nowe stolěse jo se w nocy zachopiło, doněnta smy žywe byli w 20. stolěsu, wotněnta smy žywe w 21. stolěsu. Wěsće jo se we tej nocy wěcej praskało ako wacej na nowe lěto, wěsće jo se teke wěcej alkohola piło ako howac; nejskerjej njejo nichten to wokognuśe, źož smy do nowego lěttowzynta stupili, pśespał – taki žiw se za nikogo z nas njewospjetujo. To jo wšykno wěrnó – bogužek až ty a ja smej taki wosebny swěžen dolabowalej. Něnto płaši za nas, což jo se pśecej na nowe lěto na serbskich namšach spiwało:

Nět jo se zachopiło⁷⁷
to nowe lěto zas
a jo se zatawiło
pak stare lěto raz.

Ja, Jezu, źěk śi dam
nět z wutšobu a z ruku
za dobroś a za gluku,
kenž podarił sy nam.

Na źinsajšnem dnju jo naša wutšoba měka a gnuta. Gaž drogowař na swojej droze radny kus jo pśestupał, ga won pozastanjo a wodychnjo. Won glěda slědk a se myśli, chwaliśboga, až tak daloko som – a won glěda napředk a žebri: pomož, Kněžo, daś se raži wšo, což něnto schopijom. Tak źo se teke nam źinsa. Wěrný kśesćijan njamožo stare lěto jano wobzamknuś z juskanim a zogolenim, ako to nic jano how a tam, ale wšuzi se stanjo – wěrný kśesćijan njestupa do nowego lěta ako do šamnego lěsa, źož njeznajo drožki daniž sćazki. Našo cełe žywjenje stoj pod pšugami nje-

⁷⁷ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chośebuz, nr. 56, 1.

bjaskego słyńca a tak ako wot Boga se groni: tež šamnosć jo pšed tobu ako to swětło, tak tež wu nas bywa swětło nad tymi šamnymi dołami, kotarež smy pšejšli a gaž dopředka gładamy, zož nam wšykno njeznate jo, ga weto wěmy, až my stojmy w Božej ruce a togodla poznawamy:

Daš tšachota mě grozy,
won wšak wše wěcy wozy,
až za mnjo zbožne su.

Tak ako ceły swět, tak teke kuždy cłowjek wosebje stoj w Božej ruce. Ten Kněz jo moj pastyr! Take poznaše jo rowno w našych serbskich wjažach lubowane. Wšake drogi sy měł we tom zachadnem lěše, spominaj naslědk! Młoge žognowanja sy nazgonił; twoje wotglědanja su se ražili. Ale my teke wěmy, až dłymjej nježli to wjasele, se do našeje wutšoby zaryjo to tuženje. Naša rozgłosowa wosada jo wjelika. Togodla teke wjele łdzow jo se ronilo. Znajomy starješe, kotarež su wjele zdychowali nad swojimi žiśimi, až jim njeposlušne su a sromotu na nich njasu. Druge starješe su płakali pši rowach swojich lubych. Wšake tuženje jo ten abo drugi nazgonił we swojom žele, až njejo se ražilo, což jo předk měł, až nažeja jogo jo wobšuziła. Z Božeje ruki to jo; won wiži, won wě wšykne wěcy.

To swětło z Božego słowa rozswětlujo nam ten cas pšiducy. Wěrnjo jo, až my nje-wěmy, co to nowe lěto nam pšinjaso. Ale wěrnjo jo teke, ažo wšykno pšizo z Božeje ruki, až Bog nas njespytujo wušej našogo pšemoženja. Z takeju wěru njebužomy we šamnosći chojžiš a možomy troštnje pšez prog nowego lěta stupiš wězece, až ten Kněz jo naš pastyr.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a lube pšisłucharje! Witam was wutšobnje do nowego lěta ze znatym kjarližom:

Bog žognuj naše drogi⁷⁸
a mocuj naše nogi;
daj młodym dobru radu,
tych starych pšewoż z gnadu.

⁷⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 445, 11.

Na nježelu Palmarum/Baľabnica

16.4.2000

Lube bratši a sotši!

Žinsajšna nježela se pomjenijo wot starych casow na serbski baľabnica abo teke z łatyńskim słowom. My starše smy wšykne brane na tu nježelu; ale w nowšem casu smějo konfirmacija teke bys na drugih swěženjach. Gaž jo na baľabnicu normalna namša se swěšila, smy cesto ako tekst za prjatkowanje słyšali drugi werš z 12. stawa z lista na Hebrejarjow kenž tak zni: „Glědajmy na Jezusa, toho zachopjarja a dokońcowarja našeje wěry, kenž jo, aby dostał to pšed nim lažece wjasele, tu kšicu pšeserpeľ a jo se sednuł k pšawicy Božego trona.”

Gaž my někake žělo zachopijomy, ga wižimy we duchu pšed sobu, kak wono pomalem rosćo a naslědku gotowe pšed nami stoj. Gaž my na žinsajšnej nježeli toho Kněz Jezusa na jogo kralojskem šěgnjenju do Jeruzalema pšewoźijomy, ga njamožomy tak ten Hoziana jomu pšijuskaš, kaž ten wjasoły lud jo cynił, pšeto my wěmy, až to šěgnjenje do Jeruzalema za njogo jo było teke šěgnjenje do šerpjenja, až te palmowe gaľuzki su se pšeměnili do wotšych witkow a šernjow, až ten Hoziana jo se pšeměnił do „Kšicuj jogo!” A gaž my Jezusa pšewoźijomy na droze do jogo šerpjenja, ga zasej njamožomy we tej mysli nad nim plakaš kaž wone žeńske su plakali, pšeto we duchu stoj pšed nami južo jatsownica, kotaraž nad zemskim wjaselim baľabnice a nad zemskim žalowanim šichego pětka wulewa njebjaske swětło.

Take njebjaske swětło na końcu Jezusowego šerpjenja dawa nam pšawo, až južo na zachopjeńku našu gľowu troštne pozwigamy wěžece, až naš Kněz swoju wěc derje wuwježo. Togodla napominajo naš tekst: „Glědajmy na Jezusa!”

Pozwignjony nad wšyknymi šěgnjo na baľabnicy nutš do Jeruzalema, pozwignjony nad wšyknymi šerpjenjami na šichem pětku, pozwignjony nad wšyknymi, ako pšed jich wocoma bu gorjej wezety do njebja.

Jezus jo zachopjař a dolońjař teje wěry. Gronjone jo, až wěra možo gory pšesajžowaš. Won jo taku wěru měł a nichten howacej. Žožkuli něchten mocny jo we wěrje, ga jo to jano pšez Jezusa, pšeto won jo ten zachopjař našeje wěry.

Gaž my we wěrje Boga pomjenijomy našogo Wošca, ga jo Kněz Jezus nam to wucył; gaž južo te žišetka we wěrje na Bože woplěwanje spat du – Jezus jo je swojomu Wošcoju do klina položył; gaž ta wobšuda falšneje wěry mjazy nami žedneje mocy

njama – Jezus jo nam wucył, až ten Wšogomocny, dobry a mudry Bog nad njebjom a zemju se kněży a wšykno za swojim spodobanim derje wježo.

Jezus pak jo teke dokońcowař našeje wěry. Lěcrownož to písłowo groni: ‘Wšyken zachopjeńk jo šěžki’, ga se nam weto zda cesto ten zachopjeńk lažki a my raži něco nowego zachopijomy. Teke ta wěra se młogemu zezdajo, ale jano chtož do końca wutraj, dostanjo tu zbožnosť. Bog Kněz pomogaj nam, aby wužaržali! Ty sy nam přědkbildu wostajił we wužaržanju, twojogo Syna Jezum Kristusa.

Hamjeń.

Lube písłucharki a lube písłucharje! Witam was wšykných wutšobnje na žinsajšnu bałabnicu ze znateju štučku:

Wěrnny buž ty we šerpjenju,⁷⁹
daś ší žedne tšachoty
wot Jezusa njewotšěnu,
njewarc we tej tešności.
Pomožo ta njesćerpność?
Ně, z tym rosćo wobšěžkność!
Lašej njaso, chtož we Bogu
chytše žo tud swoju drogu.

⁷⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 360, 4.

Na síchy pětk

21.4.2000

Jan 3, 16

Lube bratši a sotši!

Žinsa jo síchy pětk. Wu nas su zwony nime wostali, orgele njejsu grali, gaž smy na tom wusokem swěženju wotpołudnja namšu šli.

Jezus k žywjenju mě dany,⁸⁰
Jezus końc wšog wumrěša,
za wše šerpjenja a rany,
za nejdłymše tešnjenja,

kenž jo twoja duša měła,
ab jan smjerś mě njepožrěła:
towzynt, towzynt raz mej ty
za to žěk, ty lubosny!

Žěkowne požiwowanje napołnijo nas pod kšicu. Žinsa na nju glědamy z wutšobneju wěru. Lětosa jo wjele hynacej ako howac: šesć nježelow po Tšochoch kralach smy měli; jatšy su togodla wjelgin pozne. Ale to njejo wšykno, wojnski kšik se rozlěga tud a tam; nutsíkowny a wenkowny njeměr jo wjeliki. Šumjece morjo jo ceły swět, žwały du tam a zas. We tom wšyknom stojmy žinsa spod Jezusoweju kšicu a pšašamy: Co ta kšica nam žinsa prjatkuj? – Jezusowa kšica jo schow we njeměru tego swětu.

Kaki njeměr spod kšicu! Žož něco nowego jo, tam luže chwataju woglědat. Gaby wu nas to wusmjeršenje žłosnikow kšajzu se njestało, ga by luže zdaloka pšišli na to poglědnut. Tam we Jeruzalemje jo rowno tak było. Jěsno jo se rozpowědało, co se stanjo, a njelicona mań ludu jo sobu šla – tam su farizejarje a pismawucone, burja a měsćanarje, žělašerje a nježělabne. A to nejgorše: cłowjekowa smjerś jo jim žiwadło a zwjaselenje, aby raz něco drugego měli a na bolosćach wuměrajucych žiwali. Nic jano pak to, njeměr pod kšicu jo wjeliki.

We tšich rěcach jo Pilatus to napismo na tej kšicy napisal, w hebrejskej, grichiskej a łatyńskej rěcy. Z toho wuznajomy, až ze wšych stronow luži su tam byli, až cełe cłowjestwo jo tam było zastupjone. A což se tam wiži pod kšicu, to jo teke znamje cełego cłowjekojstwa: tam te kjablujuce wojaki. Njejsy južo wižek, kak luže se zwaže wo derbstwo nana abo bratša, žož won razka hyšći wumarły njejo? A tamne tatańske

⁸⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 76, 1.

wojaki hyšći we měrje se zjadnaju – ale kake zогolenje jo pši nas kšescijanach cesto dla njegodnych namrětych wulapotkow? Tamny złosnik na kšicy: wjele jo tych, kotarež hyšći mrějucy Boga zaklinaju; tamny nježekowny lud: wjele jo tych, kotarež kuždu dobrotu bjeru – ale gaž jich dobrošel jo we nuzy, jogo njeznaju; tamny sudnik: wjele jich jo tych, kotarež poznaju, ja njenamakam žedneje winy nad nim – a weto jogo zastarcyju.

Njeměr spod kšicu, zогolenje, wawrjenje, chachanje, płakanje, wšykno pšezjano a podla ta nimjernosć. How smjeju se, tam łdzy se ronje; how ruku se tłoce, tam klěju; how z gjardeg chojže, tam se kłonje – toś maš cłowjekow groznu reju. Tak jo to było něga, tak jo wono teke žinsa. Srjejža pak we takem njeměrnem šumjenju stoj ta kšica. Wona jo znamje měra. Slědne słowa, kotarež Jezus svojim wuknikom jo gronił, su słowa trošta, dowěrjenja, měra: „Měr wostajijom wam, moj měr dawam wam; waša wutšoba njezlěkaj se a njeboj se!”

Jezus zjawijo teke nutšikowny měr. Jogo słowa to woznamje: „Wošce, wodaj jim; woni njewěže, co cynje!” – to jo jogo zarownanje za złosć winikow. “Žinsa bužoš ze mnu we paradizu.” – to jo jogo wotegrono pšosecemu złecynjarjeju. My to cujomy, ten, kotaryž take groni, ten jo Wjerch měra. Nic jano wenkowne wojowanje se Jezusoju pšibližuju, ale teke nutšikowne spytowanje: „Moj Bog, pšec ga sy ty mnjo spuščić?” To słowo nam groni, kak wjelgin jo Jezus dežał we sebje wojowaš. Kaki końc to jo: „Wošce, do twojeju rukowu pširucyjom swoju dušu.”

Wot kšice pšichada měr na ceły swět. Rěka Božeje miłosći se wulewa. Tak, ako z gory běže rěcki a tšugi na wše boki dołoj po zemi až k tym morjam, tak tež rěka lubosći wot gory Golgata po wšych krajach a lužach se rozsaco.

Něnt žěk ši buži dany,⁸¹
o Jezu, luby moj,
za twoje smjertne rany,
až twoja smjers mě goj,

och daj, ab ja nět wostał
we twojej zwěrnosći,
a raz moj końc tež dostał
we twojej zmilnosći.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a lube pšisłucharje! Witam was wutšobnje z bibliskim gronkom na šichy pětke: „Tak jo Bog ten swět lubował, až won swojogo jadnoporóžonego Syna dał jo, aby wšykne do njogo wěrjece zgubjone njebyli, ale to nimjerne žywjenje měli” (Jan 3,16).

⁸¹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 82, 8.

Na drugi swětkowny swěžen

12.6.2000

Hesekiel 36, 26-27

Lube bratši a sotši!

Naslědku daj tej dušy⁸²
twoj Božy dar nejwušy:
ab twoj Duch wěru spłóził
a sam nas k njebju wozył.

Tak spiwamy we znatem kjarližu. Božy Duch, nowy Duch – to jo to, což my zasej a zasej wot Boga sebje wupšosyjomy. ‘Stwoi we mnjo cystu wutšobu a daj mě nowego Ducha.’ tak jo kral Dabit pokornje pšosyl, ako won jo do šěžkego grěcha zapadnuł.

Och swěty Duch, pšiz ty nět k nam
a bydli we nas z gnadu sam.

Tak smy my pšosyli něnto we swětkownem casu. A naša pšosba njedej bys podermo. Gaž my wo swětego Ducha pšosymy, ga z njebjaskich wušynow slyšymy to zlubjenje: „Ja cu wam nowu wutšobu a nowego Ducha daś.” Nowa wutšoba a nowy Duch – to jo Božy dar k swětkam.

Tak cytamy pla profeta Hesekiela we 36. stawje: „Ja cu wam jadnu nowu wutšobu a jadnego nowego Ducha do was daś a cu tu zakamjenjanu wutšobu z wašogo žywota pšec weześ a wam z męsa wutšobu daś. Ja cu mojogo Ducha do was daś a cu take luže wot was wugotowaś, kenž w mojich kaznjach chojže a moje pšawa žarže a za nimi cynje.”

Tak powěda Hesekiel we casu, žož israelski lud jo nejdlyjmjej padnuł a do baby-lonskeje popajži jo pšišel. Luže su tencas žebrili za wumoženim ze swojeje nuze.

Ale teke pši nas jo wjelika skjaržba dla wenkownych nuzow a tšachotow. Žož niži se powěda wo našych wobstojnosćach, tam se skjarży. Jaden njama dosć fryjoty, drugi njama žěła, tšeši njama dosć zaslužby; jadnomu jo to kněžarstwo njepšawe a twarde, drugemu ten (niski) lud njespokojny a požedny.

⁸² *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 445,14.

Bog Kněz słyšy naše skjaržby; ale won ma na nje jano to wotegrono: „Ja cu wam nowu wutšobu daś.” We tej wutšobje jo ten korjeń našogo cynjenja a myslenja; we tej wutšobje to žrědło togo dobrego abo togo złego, což na swěse jo.

Co smy wot Hesekiela słyšali? Bog Kněz groni: „Ja cu tu kamjenjanu wutšobu z wašogo żywota pšec weześ a wam z měsa wutšobu daś.” Njejo to twarde słowo? Kak cesto se słyšy chwalba, až něchten ma dobru wutšobu, až něchten ma měku wutšobu – a Bog Kněz, kenž do wutšoby glěda, groni: waša wutšoba jo zkamjenjana. Kamjeń jo twardy, wumarły, šěžki. Kak wjele takich wutšobow jo teke mjazy kšesćijanami, teke mjazy nami! Kak wjele jo tych, kenž pšiglěduju, kak ten blišy we nuzy sejži a žedno słowo, žednu pomoc za njogo njamaju! Kak młogi słaby jo mjazy nami, kenž musy wjele žalosciś! Kak wjele jo tych wutšobow twardych kaž kamjeń, kotarež Bog njamožo gnuś daniž ze swojeju gnadu daniž ze svojim spytowanim – woni bjeru lěto za lětom zmilne dary z Božeje ruki a weto žedno słowko teje žekownosći jim pšez wusta njepšizo. Kak wjele jo tych, kenž we tužycy a tešnosći zamrocne a pochmurjone chojže, ale žednje swojej wocy njezwigaju k tym goram, wot kotarychž nam pomoc pšizo.

Młogi chojži pšijazny a lubosny mjazy nami, jo kuždemu pšijaśel a možo kuždemu ředne słowo groniś – a weto jo jogo wutšoba z kamjenja, wumarła a njeznajo nic ako samego se.

Glědaj na tych, kenž žedno druge požedanje njeznaju ako tych pjenjez naškaraś telke ak možno, glědaj na tych młodych a starych, kotarež nic lubšego njeznaju ako jěśc a piś a skokaś, a glědaj naslědku sam do sebje, njamaš ga ty wot togo wšogo teke něco?

To jo ten swětkowny dar: nowa wutšoba, nowy Duch wot Boga nam wobražony. Kake kšasne bitowanje to jo, za tu wumarłu dejš měś żywu wutšobu, we kotarež ta kšej nowego żywjenja běży, za tu twardu dejš měś měku wutšobu, kotaraž kužde zjawjenje Božeje wole zacujo a za nim cyni; za tu šěžku wutšobu dejš krydnuś lažku, kotaraž se pozwiga gorjej kaž škobrjonk, spiwajucy a chwalecy zmilnego Wośca a Kněza na njebju. Z takeju noweju wutšobu sy pilny słyšat Bože słowo a cynit za Božymi kaznjami, sy jaden nowy cłowjek, kenž za Bogom jo stworjony we pšawdosći a wěrnosći.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! Witam was wšykných z cełeje wutšoby a žycym wam hyšći žognowany drugi swětkowny swěžen!

Na swětu Tšojosć

18.6.2000

List posoła Pawoła na Romarjow 11, 33-36

Lube bratši a sotši!

Ze žinsajšneju nježelu, ze swěženim swěteje Tšojosći, wobzamknjo se přédna počca cerkwinego lěta. A tak ako wandrarski, gaž na tu goru gorjej jo pšíšel, stojecy wostanjo a slědk glěda na tu goru, ako dotychměst šel jo, tak glědamy teke my hyšćer raz slědk na te swěženje, ako swěšili smy.

My smy ku godam chwalili tu lubosć Boga Wošca, kotryž swojogo jadnoporóžonego Syna našogo dla do swěta jo posłał. My smy k jatšam swěšili tu lubosć Boga Syna, kotryž za nas šerpjeł, wumrěł jo a na tšesem dnju zasej jo stanul wot wumarłych. My smy k swětkam tu moc a gnadu Boga swětego Ducha chwalili, kotryž tych cłowjekow powołajo pšez ten ewangelij, ze swojimi darami wuswětlijo, wuswěšijo a pla Kristusa zdžaržyjo, aby jich k derbnikam swojogo kralejstwa wucynił.

A na žinsajšnem swěženju wobpšimjejo se to tšoje hyšći raz, my spominamy a swěšimy tu kšasnosť togo tšojadnego Boga Wošca, Syna a swětego Ducha. A gaž južo k swětkam gronili smy, až naš cłowjecny rozym te potajmności swětego Ducha wopšimješ a dowugruntowaš njamožo, ga płaši totke wo potajmności tšojadnego Boga.

Z posłom Pawołom comy sčicha wostaš stojecy a glědaš na kšasnosť tšojadnego Boga. „Kaka dłym togo bogatstwa, wobej teje mudrosći a wuznaša Božego! Kak nje-wuzgonjone su jogo sudy a njeposlěžone jogo drogi! Pšeto, chto jo Božu mysl wuznał abo chto jogo ražišel był? Abo chto jo jomu něčo pjerwjej dał, aby jomu se zasej zarownało? Dokulaž z njogo a pšez njogo a k njomu wšykne wěcy su, jomu bužo cesć do nimjernosći!”

Kak se nam zjawijo Boža kšasnosť? Dejm wam, lube bratši a sotši, to něnto we tom řědnem casu akle rozkłasć a pokazaš? Kak lubosnje wuglědaju něnto role a pola, gaž zmawuju se te žytka po tych zagonach a zdrjaju k płodnym žnjam; kak jo to wšykno tak řědnje zrostło a zwjaselijo našu wutšobu. Abo sćo južor raz we šichej wjacornej štunže glědali gorjej ku gwězdam na njebu? Towzynt a naspjet towzynt swěcow chojži tam swoju drogę we njewugronjecej mani a we swětem blyšćanju.

Sćo jano jaden raz wobmyslili, kak cłowjecne šěło tak mudrje a řědnje jo stworjone a pšigotowane! Glědajšo na tu ruku, kak šykowana jo nagotowana ze swojimi len-

kami, palcami, cłonkami – kak na wšykne boki se wobrašáś možo, kak wšykno zapšimješ, wupšimaś možo! Abo myšliśo se na woko, ten mały flack we našej głowje, kak dosega až gorzej k tym gwězdam! Abo sćo južor raz niži małe zwěrjetko tak kra-
du sebje wobglědali; jano jaden raz njenaglědne spjelcycko wot tšawki, kwětašk abo teke chrapku wody, ga wuznajošo Božu kšasnosť z bibliskimi słowami: „Ja se tebje žěkuju, až som žiwnje wugotowany; poľno žiwow su twoje statki; to wuznajo moja duša derje. Kněžo, kak su twoje statki tak wjelike a jich jo tak wjele! Ty sy wšykno z mudrosću wustawił a ta zemja jo poľna twojich dobytkow.” A gaž něnto we duchu na wšykno, což stworjone jo, kak wono se wšuzi gibjo a mjerwi wot stworbow jogo rukowu; kak ten zwěrný Bog wšykno za swojeju dobrošu nasešijo a nic njezabydnjo – teke to nejmjeńše nic – kak wšykno swojo město we jogo wjelikem domje nama-
kało jo a tomu słužys musy, k comuž wustawjone jo, ga styknjošo swojej ruce gron-
jocy: „O kaka dłym togo bogatstwa, wobej teje mudrosći a wuznaša Božego.”
ego.”o, ga styknjošo swokno swoA glědajšo teke sami na se a na wašo žywjenje!
Myslišo se na přědny cłonk we katechismusu, až Bog mnjo stworił jo ze wšyknymi stworbami, mě šěło a dušu, wocy, wuśy a wšykne cłonki, rozym a wše zmysli dał jo a hyšcer zdžaržyjo, k tomu tež drastwu a crjeje, jěž a piše, wjažu a dwor, žonu a žiśi, rolu, skot a wšykne dobytki ze wšykneju potřebnosću a żywnosću togo šěła a žy-
wjenja bogaše a stawnje zastarajo, napšešiwu wšyknej tšachoše woplěwa a pšed wšym złym zwarnujo – myšliśo se, kak cesto a bogaše jo žognował, kak troštował, kak kšasnje z młogeje nuze jo wumogł! Spominajšo na to, kak was we swojej mudrosći młogi raz žiwnje, ale pšecej derje a k wašomu lěpšemu wjadł jo. Kak cesto teke to, což se nam njejo spodobało, k našomu lěpšemu jo służyło, a z togo, pšed cym se bo-
jali smy, pšawe žognowanje za nas jo nastalo!

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a lube pšisłucharje! Witajšo do nas ze słowami posła Pawła:
„Kněžo, chto jo poznał twoju mysl? Z tebje, pšez tebje a ku tebje wšykne wěcy su.
Tebje buž cesć do nimjernosći!”

Na 11. nježelu po swětej Tšojosći

3.9.2000

1. list Pěťša 5, 5

Lube bratši a sotši!

My smy se tomu pšiwucyli, až powědamy wjelgin cesto wot Boga ako wot ‘lubego’ Boga. Z tym comy wugroniš, gaž se jano pšawje pilnujemy někak ten žeń pšeporaś, ga možomy wšo druge lubemu Boguju pšewostajiš, won južo wšykno zrychtujo, což se nam ražilo njejo. Ale co dej toś ten luby Bog zrychtowaś? Snaž, až smy w jogo mjenju klěli, až njejsmy tu nježelu swěšili a jogo słowo njejsmy słyšali, až smy se zwažili z familiju abo ze susedom. Och, tak zlě to wšykno njejo – ten luby Bog to južo zrychtujo; wědobnosć njemusy nam togodla boleś...

Ale my cujomy, až něco se njemaka z našym lubym Bogom, kotaryž po našom měnjenju wšykno pšikšywa a rychtujo. Z gronka na ten tyžeń dejali poznaś, až Bog jo swěty; my njamožomy z nim wobchadaś, kaž se nam co. Njesmějomy jogo sčerpnosć znjewužywaś; to mogło za nas njeluby końc měs. „Bog se staja gjardym, ponižnym pak dawa gnadu”, tak stoj w 1. lisće Pěťša we 5. stawje. Potakem, Bog se staja; won njedajo sebje wšykno wot nas spodobaś. Won njejo spokojom, až stajijomy jogo na kšomu našogo žywjenja a nic dosrjejža, wo kotarež se wšo wjerši. Bog se staja, won možo teke ‘ně’ groniś k nam a našomu zažaržanju w wšednem dnju. Won možo k nam stupiš kaž winik a nic kaž zmilny Wośc. To musymy słyšaś a snaž musymy dla toho se raz zlěknuś.

Tym gjardym co Bog se stajaś, tym, kenž se njekłonje pšed nim. K tym słušaju wěšće wšykne, wo kotarychž smy dejet słyšali: te, kenž swětu nježelu a Swěte Pismo njeceśce; te, kenž Boga njetrjebaju, gaž se jim derje źo; te, kenž njebjatuju, dokulaž su měnjece, to źo teke mimo modlitwow; te, kenž njelazuju w bibliji, dokulaž njamaju zazdaśim žednogo casa za to a dokulaž biblija su zastarske knigły; te, kenž sebje wěcej lubuju nježli swojogo blišego.

Comy hyšći wěcej nalicyś abo smy sebje samych juž dawno namakali how a wulěkane wuznali, až my teke k tym gjardym słyšamy, až naš Bog – jo, naš luby Bog – se nam staja; až won njejo dobry stary kněz, z kotarymž možomy gotowaś, co se nam co, a won z tym njeroži.

„Bog se staja gjardym, ponižnym pak dawa gnadu.” Bogužěk, až to cełe gronko t a k zni! Tym, kotarež se Bogu gładce do rukowu daju; tym, kotarež wěže, až mimo njo-

go su zgubjone; tym, kotarež pši wšyknom, což cynje, za nim pšašaju; tym, kotarež swoju drogu du pod nawjedowanim swětych žaseš kazni; tym, kotarež mimo biblije njeksěli žywe bys; tym, kenž bjatuju, dokulaž muse ako žiši ze swojim njebjaskim Wošcom powědaš; tym, kenž wšyknu starosć na Boga chysiju a dobru dowěru maju, až won nas lubujo – tym dawa Bog gnadu.

We žinsajšnem ewangeliju wulicujo nam Jezus pširownosć wo farizejarju a colnarju. Slědny werš zní kaž našo gronko: „Chtož se samogo powušyjo, ten bužo ponižany a chtož se samogo poniža, ten bužo powušony.” (Lk 18,14) Farizejař a colnař stupijotej do templa. Přědny jo gjarďy ćłowjek, won cyni drje wjele dobrego a cujo se bžez grěcha, ale won zajspijo grěšnego colnarja, kenž nic dobrego njecyni, ale swoju winu teke poznajo. Jezus groni: „Bogi colnař žo wuspšawjony do swojeje wjaže pšed gjarďym farizejarjom.”

Boža gnada trajo až do wšogo nimjerstwa, ga se duša jej nět dajo; Bog jo Wošc a gole ja. Kněžo, pomgaj, to ší pšosym, aby ší ak syn wobojmał a ší cesć a chwalbu dał. Tud we wutšobje ší nosym, až raz po tom žywjenju chwalim ší we nimjerstwu. Hamjeń.

Lube bratši a sotsi! Swěty Bog jo pońny lubosći – to wěrimy a bjerjomy kuždy žen z jogo bogateje wutšoby gnadu wo gnadu.

Na 12. nježelu po swětej Tšojosći

10.9.2000

Markus 7, 32-37

Lube bratši a sotsi!

Na 12. nježeli po swětej Tšojosći by wam, lube bratši a sotsi, nejlubjej pšiwolał: Kak ma Bog Kněz nas lubo! Na kuždym boce Nowego a Starego Testamenta možomy wo tom lazowaś.

We našom zinsajšnem ewangeliju wižimy žalosnego cłowjeka, ako take we wšyknych casach dało jo, ale pla njogo teke pomocnika. Tak stoj pisane pla Markusa we 7. stawje: „Woni su pšinjasli głuchego, šěžko gronjecego a Jezusa pšosyli, aby swoju ruku na njogo położył. Jezus jo togo chorego z ludu wen wzeł na bok a jomu swoje palce do wušowu kładł a plunuł a jogo jězyk dotyknuł; potom jo k njeju poglědnuł, zdychnuł a k njomu gronił: Hefata! Wotwoř se! A ned stej se jogo wuśy wotworilej a ta wězba jogo jězyka jo se rozwězała. A luže su se bžez měry žiwowali a wołali: won jo wšykno derje wucynił, głuchych cyni won słyšecych a nimych gronjecych.”

Žalosny głuchy! Towzynty jo wižel, tym jo było dane, což won njejo měł, woni su mogli powědaś a słyšaś. Su ga woni lěpše byli nježli won? Dla cogo su byli glucnjejše nježli won? To jo pšašanje, na kotarež młogi raz wotegroniś možoš, gdyž zjawnje wižiš a nazgonijoš, dla cogo za tebje jedna gluka jo była, až do njegluki sy padnuł. Ale towzynt raz musy cłowjek na take pšašanje winowaty wostaś a na to: ‘Dla cogo mam ja tak šěžko njasć?’, možo jano groniś, njewuzgonjone su Bože sudy a njeposlěžone jogo drogi. Z togo poznajomy, naša mudroś njejo mudra doś a naša ruka njejo mocna doś, aby nas wobzwarnowała pšed njegluku. Nad nami jo něchten z Knězom, ten dajo jo pšiś za svojim spodobanim. Won wustawijo, lěc my głuche abo słyšece, nime abo gronjece, slěpe abo wižece, chore abo strowe, chude abo bogate, tužne abo wjasołe byś dejmy a njamožo sebje žeden wuzwoliś, co jomu se spodoba – ale což pšižo, to musy weześ a což na njogo položone jo, musy njasć, musy se zatešniś a zastaraś a zapłakaś a zazdychowaś tak dłuško akol wot wjercha jedna mocnjejša ruka se za nim njewustrějo a jomu to břemje njewotewzejo. A chtož hyšći žednogo břemjenja njejo k njasenju měł, možo a co won za to stojaś, až se hyšcer staś njebužo? Jadno wokognuśe a – jolic teke tak bogaty a mocny, tak gjardy

a kšasny był kaž ten egyptojski farao – won možo w jadnom morju tešnicow zalaty wordowaś.

T o lěto bogaty a bliše lěto chudy; lětosa žona a znowa wudowa; lětosa glucny nan a znowa mimo žiśi; lětosa cesćony, znowa sromošony; lětosa powušony znowa zadłymjony; lětosa we smjaśu, znowa we płacu – to možo kuždemu se staś.

Teke to: lětosa mocny a znowa wumarły; lětosa na zemi a znowa pod zemju; lětosa na reji a znowa na kjarchobje – k tomu njejo trjeba žedna wojna a žedna mrětwa! Jaden cygel, kenž z kšywa padnjo, jedno njepšawe stupjenje abo zymne piše abo na chylku jano we wichorje stojane; jaden mały wrjod, mała bol, na kotaruž njeglědaš.

Srjež we našom žywjenju smjerś nas južo pyta – wona wobdajo nas wšuderkano; wona jě z nami ze samsneje šklě; źo z nami spat; źo z nami na źěło – cłowjek znajo swojo wenhyse, ale nikul swojo domojpsíženje.

Tak, moje lubowane, stoj na swěše. Njejo wěrnó? Gaž teke cłowjek z juskanim na morjo wujěžo, to njezadora wětšyskoju, kotarež jomu tu drogu skazyjo, a to njewotporajo kamjeniska, kotarež w morskej dlymi laže, aby jomu tu łož zbili. Ku gnaśu njedosega malsny byś, groni mudry Salomon; k żywnosći njepomoga šykowany byś; k wojowanju njepomoga mocny byś; k bogatstwu njepomoga mudry byś – cłowjek njewě svoj cas. Pšeto kaž se te ryby łoje ze šiščakom a kaž ptaški se łoje ze seśu, tak worduju cłowjeki popadnjone we złem casu, gaž won jich napśismo nadpadnjo.

Gluka a głažk se jěsno zbijotej. Njamocny, słaby stoj cłowjek we swěše napšeśiwo njegluce, gdyż sam za se stoj. Na swoju radu, swoju gluku twariś, to jo na pěski twariś. Ale chwaliśboga cłowjek njejo sam, ale gdyż žalosći dosć dajo, ga dajo teke pomoc a zož jo moc pšeśiwo nam, tam jo teke jaden mocny, kenž nas woplěwa. Bog Kněz jo naš pomocnik. Ja cu wam groniś, kak. Won pomoga pšecej, ale na tšojaku wizu: won wzejo našo břemje pšec – to jo to jedno; njecyni-lic to, ga gotujo to břemje lažcejše; njecyni-lic to teke, ga gotujo cłowjeka mocnejšego. To wšykno jo pomoc, jedno tak ako to druge.

Hamjeń.

Lube písłucharki a písłucharje! Po dlujckem prjatkowanju wjelgin luby a wutšobny postrow wam wšyknym a hyšći řednu nježelu!

Na 22. njeźelu po swětej Tšojosći

19.11.2000

Matejus 25, 31-40

Lube bratši a sotši!

Tekst za žinsajšnu 22. njeźelu po swětej Tšojosći jo bejnje dłužki a poľny wospjetownjow; my lazujomy togodla jano přednu poľojcu, ako wona stoj pisana pla ewangelista Matejusa w 25. stawje wot 31. do 40. werša: “Gaž pak Božy Syn pšizo we swojej kšasnosći a wšykne swěte janžeze z nim, tegdy bužo won sejžeš na stole swojeje kšasnosći a wšykne ludy budu pšed nim zgromažone a won je rozdžělijo, rowno ako pastyř wojce wot kozołow wotžělijo. A wojce postajijo k swojej pšawicy, kozoły pak k swojej lěwicy. Potom bužo Kral groniš k tym na swojej pšawicy: pojžćo how, wy žognowane mojogo Wošca, wobderbnišo to kralejstwo, kotarež wam jo pšigotowane wot załoženja swěta. Pšeto som głodny był a wy sćo mě jěšć dawali; som łacny był a wy sćo mě napowali; som cuzy był a wy sćo mě do wjaže wjadli; som nagi był a wy sćo mě woblakli; som chory był a wy sćo ku mnjo woglědali; som we popajženstwje był a wy sćo ku mnjo pšišli. Tegdy budu te pšawe pšašaš: Kněžo, gdy ga smy šli głodnego wiželi a smy šli nasešili? Abo łacnego a smy šli napowali? Gdy smy tebje ako cuzabnika wiželi a gospodowali? Abo nagego a smy šli woblakli? A gdy ga smy šli wiželi chorego abo popajžonego a smy k tebje pšišli? A Kral jim wotegronijo: zawěšće ja gronim wam, cožkuli sćo cynili jadnomu z tych nejmjeńšych mojih bratšow, to sćo mě cynili.”

Co jo w našom žywjenju rozsudne? Co jo wažne pši małych a wjelikich problemach našogo žywjenja? My njedejali akle na końcu cerkwinego lěta nad tym rozmyslowaš, žož na kjarchob žomy k rowam našych lubych, kotarež su Bože suženje južo nazgonili abo pšetráli – my njedejali akle pod końc našogo žywjenja na to pšašanje wotegrono pytaš: Co jo rozsudne we našom žywjenju?

Gaž smjerš se bližy, njejo rozsudne, wotkul se wzejomy, lěc smy wucone luže abo žělamy jano z rukoma, kake powołanje mamy, aby nas a našu familiju zežywili – ně, rozsudne njejo, co se myslimy, ale co cynimy.

Bjachař z wodu njejo nic w našyma wocyma, ale chtož zaginjo z łacnosću, tomu jo rowno ten bjacharik z wodu trjeba, aby žywy wostał. Abo šaňka skibka, kak spěšnje splěšnjejo abo stwardnjo a my chyšijomy ju pšec. Jo, gaby to guska abo kus torty był... Ale za wugłodnjonego słabego popajžeńca jo to wěcej nježli gelnjašk, ale to

žywjenje, aby njezginuł. A ta žeńska, kotaraž jomu tu skibku jo kšajžu pšitkała, jo swojo żywjenje riskěrowała za jadnogo drugego, jadnogo cuzego. By my to teke cynili?

Jezus ako Kral wšykných ludow bužo raz wšykných cłowjekow želiš tak ako pastyr swoje wojce, teke tebe a mě. Nichten njamožo jomu wuběgnuš. Tym jadnym bužo won groniš: Pšec z wami na pšecej! Žělenje wote mnjo mimo końca! Tym drugim bužo won groniš: Pšizćo ku mnjo! Wy smějošo pši mnjo wostaš na pšecej! Namakašo pši mnjo wjasele bžez końca!

Za zdašim njejo dosć, až nic złego njecynimy; žož pomoc skomužijomy, možo k smjerši dowjasć. Raz su pšašali, co dejało se cyniš, aby hundert milionow luži zgłodnuło? Wotegrono jo: N i c!

Což njejsćo cynili jadnomu tych nejmjeńšych, totke njejsćo mě cynili, groni naš Kněz. Służba za njogo – co možomy cyniš? Něco dariš za cerkwju? Dobra wěc! Ale dalej: wjelim lužam nježo se tak derje ako nam. Woni snaž teke na nas cakaju, až něco za nich wobstarajomy, až změjomy tšošku casa, aby jim pšisłuchali. Och, sajzi-jo telik možnosći, to trěbne cyniš za toho, kenž nas trjeba, lěcrownož jogo njeznajomy. Našo żywjenje se njerozsuzijo akle pši našom zakopowanju, ale tak dłužko, ako hyšći dychamy. Kak wobchadamy z našymi sobučłowjekami? Te luže we našom tekstu njejsu zewšym wěželi, až su něco za Jezusa cynili, žož su drugim pomogali. Nic z bojazni pšed Jezusom a jogo sudom, ale z lubosći k njomu comy cyniš, což won, což druge wot nas wocakuju.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a lube pšisłucharje! Na žinsajšnej žałowarskej nježeli witam was z troštnym bibliskim gronkom: „Zbožne su te wumarłe, kotarež we tom Knězu wuměraju.”

Na pokutny źeń

22.11. 2000

Lukas 13, 6-9

Lube bratši a sotši!

Wence wiźimy padajucy list a ginjecu tšawu, prozne zagony a gołe bomy, nazyma, ten cas, kenž stoj mjazy lěšim a zymu; ten cas, kenž glěda naslědk na to żywjene, kotarež w lěse wšuderkano se gibało jo, a glěda doprědka na ten zymski cas, źož smjertna płachta wšyknu zemju pšikšywa a zakšywa. Taki cas wježo naše mysli wot tych zagonow wence na ten zagon našeje wutšoby. K tomu co nas wabiš ta pširownosć wot njeplodnego figowego boma, naš tekst za źinsajšny pokutny źeń. Tak stoj pisane pla Lukasa we 13. stawje wot 6. do 9. werša: „Jezus jo tym lužam taku pširownosć zgronił: něchten jo měł figowy bom we swojej winicy sajžony; a won jo pšišel płody pytat na njom, ale njejo jich namakał. Ga jo won k tomu winicarjeju gronił: glej, ja chojžim něnto tši lěta płody pytat na tom figowem bomje a jich njenamakam – wotrub jen! Co won tu zemju k nicomu wucynijo! Ten winicař pak jo jomu wotegronił: Kněžo, wostaj jen hyšći to lěto, až ja jen wokopjom a pognojm, lěc won niži płody kšěl pšinjasć; źož pak nic, ga wotrub jen potom!

Moje lube! Hyšći žedne mysli k Jezusowej pširownosći! Chto jo ten, ako Jezus z figowym bomom rozmějo? Nejžpjerwej lud israelski, kotaryž jo Bog sebje wuzwolil ze wšykných ludow. Žiwajmy na słowa našogo ewangelija: „Ja chojžim tši lěta płody pytat we njom a jich njenamakam.” Tši lěta jo Jezus se podermo procował wo żydojski lud. W lěse sedymžaset su potom Romarje Jeruzalem a jogo kšasny tempel docysta znicyli.

Ale z tym figowym bomom jo teke wo nas powědane, kenž my smy ten wuzwolony lud tego Nowego Testamenta, z Ducha narožony. Abo njejo ten zmilny Bog ši sa-žal do płodneje zemje, do twojeje kšescijańskeje cerkwje, źož dobru włogu poceraš z Božego słowa, źož to słyńco Božeje gnady ši wobswětlijo, źož wšykno dostawaš, což twojej dušy trěbne jo. Tak młogi raz jo Bog klapał na twoju wědobnosć a z mocnym głosom wołał, gaž jo ten abo drugi z twojeje swojžby abo z twojich znatych abo sedow do rowa padnuł. Tak młogi raz jo won pšez swoju zmilnosć k pokuše wołał, gaž won wušej wšyknogo docakanja twojo žělo jo žognował a ten płod na polach a łukach a zagrodach woplěwał, jo, dobrotow dosć jo ši dał. Tak młogi raz jo naš Kněz ši wochłožil ze swoim słowom – daš nježelu namšy, daš jo było pši žěle, źož ši

ten abo drugi špruch jo do mysli pšíšeł a śi twojo břemje laške wugotował, daś jo było na chorej postoli abo we wśakej nuzy a tśachośe, źož sy nazgonił, aź ten Kněz pśi tebe stoj a twój kij a potykac jo we śamnen dole.

Wśykne musymy poznaś, naš Kněz jo nam teke we zachadajucem cerkwinem lěše tu wusku sćažku k zbožności pokazał; won jo woptał, nas k sebje šěgnuś z lutneje zmilności. A my – kak smy jomu se źekowali? Něchten jo měł figowy bom a jo płody na njom pytał a jich njenamakał. Žednogo płoda, lěcrownož ten bom jo stojał we winicy a jo był derje wotwardowany wot gjartnarjow. Njejo to tužno, gaž maš w gumnje bom, kenž žednych płodow njeměwa; njejo tužno, gaž mroz abo suš su na pola pśišli a zagony stoje prozne abo gaž woda jo rolu a łuki połała a zalewała – a lutne zapuscenje wśuderkano. Njepłodny bom, to burske derje rozměju; ale rozmějoš teke, co to ma na se, gaž ten Kněz na tebe žednogo płodu njenamakajo? Tśi lěta chojźi naš Kněz do swojeje winice płody pytat na figowem bomje a jich njenamakajo žednych. Ale k młogemu wot nas pśichada won južo swoje 30, 40, 50 a wěcej lět a pyta płody.

Ty starka, ty starki! Žo ga su te płody zmilnego woplěwanja, ako doněta sy nazgonił? Žo jo ten źek, aź sy z cesću zestarjeł aź mimo starosćow a wobśěžnosćow twoje dny pśebywaš? Glědaj slědk na twojo cełe żywjenje! Wusewo jo było we młodosći, wotwardowanje aź doněta – sy pak kuźde lěto płody pśinjasł? A ty, kenž we pońej mocy zastojš swoj dom, nan a mama, žo su twoje płody? Bog žognujo twojo byśe, wobrazijo śi dobre źiši a dawa raźiš wśomu, což zachopijoš – maš teke płody na se? A wy młode, to żywjenje wam kwiśo, sćo swojo zlubjenje źaržali – byś a wostaš płodny bom? A my wśykne, gaž glědamy kuźdy do swojogo żywjenja, namakajo Bog na nas te płody, kotrež won pyta: lubosć, wjasele, měř, sćerpnosć, lubosnosć, dobrotnosć, wěru, miłosćiwosć, pocnosć? Abo kněży se pśi nas a we nas hyšći zwa-da, zawisć, gniw, waženje, njezjadnosć, njepśijaznosć, njecystosć a njepocnosć? Moje lube, gaž spominamy wśykne dobroty, kotrež ten gnadny njebjaski Wośc jo cynił kuźdemu wot nas – comy ga stojaš ako njepłodne bomy? Comy wśykne zmilności Bože braś a zatkaś mimo źěka?

Hamjeń.

Lube pśislucharki a lube pśislucharje! Witam was wśykných wutšobnje ze starym kjarližom na pokutny źeń:

Wen z nuze k tebjje wołam se,⁸³
kněž Bog, słyš zakśikanje,
a ku mnjo schyl to wucho że,
daj byś jo wotamkane;
gaž glědaś něnto coś na to,
což njepšaweg se stało jo:
chto mogł pśed tebu wobstaś?

⁸³ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chośebuz, nr. 164, 1.

Cerkwine lěto 2001/2002

Na 1. nježelu po Tšoch kralach

28.1.2001

Markus 4, 35-41

Lube bratši a sotši!

Možošo hyšći se dopomnješ na godownicku, žož jo wjele wot nas glědało na ten monumentalny film "Titanic"? Wjelicka lož chapja se nurkaś, tšašna tragedija, ako zacwiblowane luže wo pomoc kšikaju a weto se zalewaju. Na morju pak nješwicy a njericy žeden wichor, ale Titanic jo we Atlantiku podbiła na lodowu goru.

Jezus njeplějo z luksusowym sparnikom pšez Genecaretowy jazor, ale z drjewjaneju ložu. Chtož žinsa jo namšy był, ten jo tam słyšał z ewangeliya Markusa toś te werše: „Tensamy wjacor jo Jezus k tym wuknikam gronił: Pšeježmy na drugi brjog! Woni su tych luži pušćili a jogo sobu wzeli, ako won jo we loži był. A hyšći druge ložicki su jich pšewožili. Toś jo wjeliki wichor nastał a žwały su se walili do teje loži, tak až ta lož bu južo napońjona z wodu. Jezus pak jo był slězy we loži na zagłowku spicy. Toś su jogo wubužili a wołali: Njestaraš ty naš wucabnik se weto, až my se skazymy? A Jezus jo stanul, tomu wětšu pogrozył a k tomu morju gronił: Mjelic a wonim! Toś jo ten wětš wušichnul a wono bu wjelgin šicho. A won jo k nim powěžel: Cogodla se bojšo? Kak wy wěry njamašo? A woni su se wjelgin bojali a mjazy sobu powědali: Chto ga jo ten, až tež wětš a morjo jomu stej poslušnej?”

Wjeliki žiw jo se stał na jazorje Genecaret, we tom tak pomjenjonem Galilejskem morju. Snaž cwiblujo něchten na tom, až Jezus jo tencas jano ruku zwignul a wětšysko a žwały su se změrowali. Tomy by ja wotegronił: Ten, kenž njebjo a zemju jo stworił, možo jima teke pšikazaś. Won možo nic jano slěpých a głuchých luži gojs; won jo teke z Kněžom nad ceļeju naturu. Naš tekst stoj tši raze we Nowem Testamense; to jo teke znamje za to, až won jo był tym přědnym kšescijanam wjelgin wažny a swěty.

Naša ewangelska cerkwja se rowna loži. Scažor jo ta kšica na Golgata; wjašla su Bože słowo a naše modlitwy. Tšašne wichory se zwigaju; grozne žwały šwarce – a weto wobchowaju wěrjece kšutu wěru. Co wucy nas historija kšescijańskeje cerkwje? Južo romski kejžor Nero jo Jezusowu wosadu pšegonjował; za nim wjele tyranow a dikta-

torow, ale mało jo tych, kenž swojogo njebjaskego Kněža zapřěju. Kak lazujomy we drugem psalmje: „Krale we swěše se zwigaju a wjerchy wobraduju pšešiwu njebjaskemu Knězu – ale roztergajmy jeju wězbu a chyśmy wot se jeju slě! Ten, kenž na njebju bydli, wusmjejo se jim, naš Kněz łaaka jim.”

Teke našo žywjenje jo rowne łóžicce, kotaraž plějo pšez ten swět połny tšachow a spytowanjow. Tak ako na morju rano słyńco se swěši a podwjacor njewjedro z mocnymi žwałami se zwiga – tak jo teke w našom žywjenju, žinsa gluka a wjasele, witše njejluka a tužyca; žinsa strowy a witše chory; žinsa spiwamy a se smjejomy, witše płacomy a skjaržymy. Ja pšašam, ga jo Jezus do łóži twojogo žywjenja stupił? Jo won teke spał we twojej nejwětšej nuzy? Ako sy ty za nim wołał? Sy ty pokazał mału abo wjeliku wěru?

Cogodla chožimy namšu? Aby farań nam porokował a nas napominał? Lěbda – ale aby duchowny nas mocował we našej słabej wěrje. Za to stoj naš žinsajšny tekst na stwortu nježelu po Tšoach kralach.

Ta wěra jo to spuščanje⁸⁴
na Božu wěstu gnadu,
ta wěra njejo cynjenje
za cłowjecneju radu,
se ceły derbiš Bogu daś,
wot njogo wšykno docakaś,
bžez cwiblowanja troštny.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki, lube pśisłucharje! To jo było mojo předne prjatowanje we tom nowem lěše 2001 we serbskem rozgłosu – Bog Kněz woplěwaj was wšyknych a daj mě dosć mocy, aby wam dalej Bože słowo wukładował w maminej rěcy!

⁸⁴ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 185, 1.

Na nježelu Palmarum/Baľabnica

08.04.2001

Jan 12, 12-16

Lube bratši a sotši!

Žinsa - na nježelu Palmarum – smy namšy słyšali toś ten tekst z ewangelija Jana we 12. stawje: “Gaž na drugi žen kopice luži, kotarež su na jatšowne swěženje pšišli, su zgonili, až Jezus do Jeruzalema pšižo, su woni baľabne gaľuze wzeli, jomu napšešiwosli a woľali: Hoziana! Žognowany bužo ten, kenž se pora we Kněžowem mjenju, ten Kral israelski! A Jezus jo woslika namakał a se na njogo sednuł, ako pisane stoj: Njeboj se žowka cionska, twoj Kral psichada sejžecy na wosłowem žrěbcu. Jezusowe wukniki to zaprědka njejsu zrozměli; ale ako won jo rozkšasnjonny był, tegdy su woni na to spominali, až take jo było pisane wo njom a tak su jomu cynili.”

Ten lud pak, kenž jo z nim był, ako won Lacarusa z rowa jo woľał a wot wumarłych wubužil, jo ten statk chwalił. Togodla jo jomu ten lud napšešiwosle, dokulaž jo słyšał, až won jo ten žiw cynil. Farizejarje pak su mjazy sobu powědali: Wižišo, až nic njewugbašo! Glej, wšyken swět za nim bęga.

Naš ewangelij nam wulicujo, kak Jezus šęgnjo k slědnemu razu do Jeruzalema. Na końcu pšaša ta rozpalona mań: Chto ga jo ten? Luže su z głosom woľali: Hoziana! A Jezu psijuskali, pšed nim pšescěrali drastwu a gaľuze. Won pak jo mjelcajucy na woslu sejžecy do swojeje smjerši rejtował. Kake napšešiwosći! Wusoknosć a ponížnosć, moc a njamoc, Kněž byś a poslušnosć. Jo k rozměšu, ažo luže su pšašali: Chto ga jo ten?

We dlujkej historiji našeje cerkwje su se wšake wotegrona namakali. W ewangeliju stoj: „To jo Jezus, profet z Nacareta w Galilejskej.” Take jo to męnjenje hyšci žinsa: „Jezus jo nowu religiju zaľožyl; druge zasej męnje, won jo był genialny wucabnik ćowjecneje mudrosći; hyšci druge, až Jezus jo był wjeliki idealist, kotaryž jo we surowem swěse na końcu zejgrał. Abo jo won był revolucionar we socialnych pšašanjach? To wšykno su zmolki; musymy dłymjej slęziš.

We Nowem Testamense se pomjenijo Jezus ako naš Wumožnik a Syn Boży; to nimjerne słowo, kenž jo se zdrasćilo do ćowjeka; ten klěb żywjenja; ten dobry pastyr, kenž woprujo swojo żywjenje za swoje wojce. Gaž za Jezusom pšašamy, ga nježjo wo někaku narskosć; ale how se rozsužijo naš psichod, lęc smy wěrjece abo njewěrjece, žo wo našu eksistencu.

Cogodla šegnjo won tak swěžeński do Jeruzalema nutś? Wšyken israelski lud dej poznaś, až won jo ten zlubjony Wumožnik – ale won njoco tych złych Romarjow zagnaś, rownož tencas wjele luži jo swoju nažēju na to stajło. Jezus njerejtujō na konju, kaž někaki swětny kral. "Powědajśo Jeruzalemoju, twój Kral pśižo k tebe miłosćiwje, sežecy na wosłowje!" Na nježelu Palmarum su Žyži wojce pśez Jeruzalemske gase gonili, aby je w templu woprowali Bogu k cesći. Jezus woprujo sam se a wumrějo za grěchy cełego swětu.

Rozmějom to pšawje, až luže su swoju drastwu zeblakli a na Jeruzalemskich gasach pśesćěrali, aby Jezus na njej rejtował, a k jogo cesći su woni nowu drastwu woblakli. Teke my smy napominane, wot młogich starych kusow a nałogow se želiś, aby se stali swěžeńskimi lužimi. Jatšy su blisko: comy je swěśiś nutśikach a wenkach kaž nowe cłowjeki, kotarež su wšake wotpołożyli, což nas želijo wot Jezusa. Kuždy nadejžo sam tam a how žery we swojej drasće.

Nad Jeruzalemom jo naš Kněz musał płakaś a jomu grozny pśichod zwěsćelowaś – ale nad nami dej won se wjaseliś, až wuglědamy swěžeński, spiwajcy swoj Hoziana k jogo cesći a se nažejomy spodobnego pśichoda.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a lube pśisłucharje! Rownož na Palmarum se njeswěši južo branje našych žiśi a žiśižiśi, weto dej nam ta nježela wosebnje swěta wostaś.

Na śichy pětĳ

13.4.2001

Lukas 23, 39-43

Lube bratśi a sotśi!

“Rozuj sebje twoje crjeje, pseto město, na kotaremž ty stojš, jo swěta zemja.” Take słowa su se Mojzasojō stanuli, ako won jo se pśibližał tom lěsu, we kotaremž Bog jo był – take słowo se stanjo kuždemu, kenž se pśibližujo tej gorje Golgata. Teke Gol-

gata jo swěta zemja; šumjenje Božeho Ducha tam zacujoš. Což se tam stanjo, to njejo wěcej cłowjecne, ale Bog jo tam podla; Boža wola se wuwježo pšez cłowjekow ruki. Naša wutšoba dży, gaž se rozglědujo po gorje Golgata a wiži na wšykno, což se tam tšoj. Cłowjecna noc – njebjaska moc!

Gaž we šamnej nocy glědaš na njebjo, ga ší gwězda błyšći how a tam, a pilnjej pšiglědujoš, wěcej gwězdow wuznajoš, až naslědku cełe njebjo wobsypane jo z lubosnymi swětlickami. Wěcej ty se we tej nocy cłowjecneje groznosci woglědujoš na Golgata, wěcej swětła wokoło tebe nastanjo, wěcej ty wuznajoš we wšom, což se tam stanjo, Božu žiwnu wolu, kotaraž teke we nejsnadnejšych wěcach dopołnijo to, což jo gronjone pšez te profety.

Dwě gwězdze se swěšitej ze žinsajšnych tekstow: to słowo, kotarež Jezus groni tomu šacharjeju, a to słowo, z kotarymž swoju dušu pširucyjo Bogu. Słuchajmy do našogo teksta z ewangeliija pla Lukasa we 23. stawje: „Jaden pak teju złecynjarjeju jo Jezusa sromošil gronjocy: Gaž ty sy ten Kristus, ga pomogaj tebe a nama! Ten drugi pak jo jogo poščokał: Njebojš ty se tež pšed Bogom, zož ty wšak we rownem zatamaństwu sy? Mej šerpimej z pšawom; pšeto mej dostanjomej, což naju statki winowate su; ten pak nic podobnego cynil njejo. A won jo se k Jezusu wobrošil: Kněžo, spomnej na mnjo, gaž ty do swojogo kralejstwa pšizoš. A Jezus jo k njomu gronil: Zawěšće, zawěčno, žinsa bužoš ty ze mnu we paradizu.”

Kaka połnosć cłowjecneje zlosći zjawijo se pši Jezusowej smjerši! Nejgorše pak jo to słowo, kotarež se słyšy wot teje jadneje kšice: „Gaž ty sy ten Kristus, ga pomogaj tebe a nama!” „Tebe a nama” – kak to zni! Won, kenž ze swojimi njestatkami wjele raz tu smjerš jo zasłužył, pširownajo se z Jezusom, kenž ako njewinowaty jo wopokazany pšed sudnikom a pšed ludom. „Pomogaj tebe a nama” – kaka mysl to jo cłowjeka, kenž za chylku dej stojaš pšed njebjaskim sudnikom a rachnowanje daš. Ale žedna lutosć, žedna bojazń – jano to požedanje, aby z teje nuze wutergnjony pši žywjenju wostał a ze swojimi njestatkami dalej žywy był.

Ale ned možo tež Jezus nazgoniš, až předny pšod pšinjaso jogo wumrěše. Ten drugi złecynjař poščokajo swojogo kumpana: „Njebojš ty se tež pšed Bogom? Mej dostanjomej, což naju statki winowate su; ten pak nic podobnego njejo cynil.” Wobej zlosnika stej za pšawom we swojom zatamaństwje; ale ten jaden to njewuznajo, won jano woblutujo, až jo se dał łapiš. Ten drugi woblutujo, až swojo žywjenje tak njeknicomnje jo pšeporał; won wiži, ažo žnějo ten zasłužony pšod swojich njestatkow a won se njewopěra tu štrofu njasc.

Ale won wiži teke Jezusowu njewinowatosć: to šerpjenje pšed Pilatusom; te słowa, ako won jo ducy gronil tym žeńskim a tu modlitwu: „Wošće, wodaj jim, pšeto woni njewěže, co cynje!” To wšykno dajo jomu tu wěstosć, až Jezus jo njewinowaty. A gaž won wiži tu zlosć tych luži na Jezusa wusypjonu – a won tak sčerpnje wšykno

njaso a nješćoka, žož jogo šćokaju, ga ma won tu wěstosć: „Ten jo Boży Syn, ten možo to njebjo wotworiš.” Z jogo wust słyšymy to kšasne słowo: „Kněžo, spomnej na mnjo, gaž ty do twojogo kralejstwa pśižoš.”
Hamjeń.

Lube pśisłucharki a pśisłucharje! Wodajšo mě, pšosym, mojo napominanje na žinsajšny śichy pětka. Daś to nam bužo swěty žen! Akle na wšom slědku žen mazańcow a tykańcow!

Na 3. njeźelu po swětej Tšojosći

1.7.2001

Lukas 19, 10

Lube bratši a sotši!

Naš Kněz Jezus jo wjele troštujucych słow gronił; za to smy jomu wosebje žěkowne. Na pśikład to gronko na ten tyžen možo nam nejžwěcej trošta dawaś, dokulaž wono wobpśimjejo to cełe żywjenje a cynjenje našogo Wumožnika. Słuchajšo: „Jezus jo pśišel pytat a zbožne wucynit to zgubjone.” (Lk 19,10) Teke žinsajšny ewangelij 3. njezele po swětej Tšojosći powěda wo zgubjonem, wo zgubjonej wojcy a wo zgubjonem krošu.

Co ma to popšawem na se, zgubjony byś? Ta wojca njejo wěcej pla togo pastyrja, kotaremuž słuša; ten kroš njejo wěcej pši tej gospozy, kotarejž won słuša. Lěc se cłowjek sam zgubjony cujo abo nic, wo to nježo. Wojca jo zgubjona, rownož jo we pusćinje kališćo namakała a kroš jo zgubjony, rownož jo se kulał mjazy winowe flaše. Možomy z tym licyś, až ta zgubjona wojca slědk namaka k swojej ředowni, až ten zgubjony krošyk se zasej namaka? Lěbda! Nawopak, młoga zgubjona wojca jo we swojom błuženju do smjerši gnała a młogi zgubjony kroš jo se dostał do wumjatinow.

Jezus powěda wo zgubjonych a wiži pśed sobu Cachejusa, kenž jo se rozbogašil pśez šuženje. Ale tam su teke te farizejarje, Jezusowe winiki, kotarež su měnjece, až woni su wjele pobožnejše nježli wony cołnar Cachejus, jo nježli wšykne druge luže. A tam su teke Jezusowe wukniki, kenž su se k njomu žaržali; tam su te luže, ako su jomu pśiposłuchali – za Jezusa słušaju woni wšykne k tym zgubjonym.

Lěc my teke k nim słušamy? Njenamakajomy mjazy zgubjonymi teke takich, kotarež stoje pla nas we wusokej cesći? Kaž Šyman Pětš, won jo był měnjecy, až won jo zwěrnny wuknik swojogo Kněza. Z tym jo se wjelicał. Ale pśed teju žowku a tymi wojakami na dworje wušego mjeršnika musy won poznaš, až won jo wopšawže zgubjony. Abo Pawoł, ten pobožny farizejař, ten wojowař za tu wěru tych israelskich wošcow – ako won jo pśišel do bliskosći města Damaskusa jo won wumarkował, až won jo zgubjony. Z nima a teke z młogimi drugimi by my dejali se na jednu ławku sednuš, na tu ławku tych zgubjonych.

Wjelika jo radosć, žož jaden, kotaryž jo se zabłuził a zgubił, bu zasej namakany. Bog ma zasej, což jomu słuša. Cogodla take wjasele? Njeby mogał ten pastyr groniš, mam hyšći 99 wojc – wo tu jednu zgubjonu mě nježjo. Abo njeby ta gospoza mogała groniš: dla jadnego zgubjonego krošyka njejsom chuda.

Pla Boga ma kuždycki wjeliku godnotu. Swět powěda wo ‘cłowjecnem materialu’ – Bog njamožo se wjaseliš, gaž jaden jadnučki brachujo. Bog co, až se sobu wjaselimo: Wjaselšo se ze mnu! Pśeto som tu zgubjonu wojcu namakał. Wjaselšo se ze mnu! Pśeto som ten zgubjony krošyk namakała!” My njemusymy sobu pytaš, ale jano se sobu wjaseliš.

Jezus pyta nas ze swojim słowom; won nas woła. Wotergi trjefijo nas, až pod jogo słowami se zatsěsomy – ale potom teke troštujucy, až cujomy se derje wuchowane we jogo zmilnosći a derje pśewožone na jogo ruce. Won njedajo nam zginuš na našych błudnych drogach; won pyta nas tak dłužko, až jo nas namakał.

Jasno jo, až Bogu njejsu te, kenž njejsu se zgubili, ale jomu zwěrne wostali, mjenjej lube. Ale gaž něchten jo k Bogu a jogo cerkwi slědk namakał, jo to wjasele wosebje wjelike. My smy napominane, naše wutšoby šyroko wotcynjaš a našej ruce tym wotworiš, kenž su se zgubili, ale něto zasej se namakali.

Hamjeń.

Lube pśislucharki a lube pśislucharje!

Bužćo wutšobnje witane! Žeń Jana jo mimo; dny bywaju zasej krotše, nocy pak dlejše. Jezus nam pśiwołajo: „Zbožny ten, kenž se nade mnu njepogoršujo.”

Na 4. nježelu po swětej Tšojosći

8.7.2001

Galatarje 6, 2

Lube bratši a sotši!

Gronko za žinsajšnu 4. nježelu po swětej Tšojosći stoj pisane w lisće posła Pawoła na Galatarjow we 6. stawje: “Jaden njas togo drugego brěmje a dopoľnišo tak Kristusowu kazń.”

Brěmje nosyś – gaž to słowo južo słyšymy, bywa nam stysno a tešno. Njewuglěda to tak, ažo kšěže nam zasej něco na wutšobu a ramjeni kłasc, což šěžko jo? Njamamy južo dosć we wšednem žywjenju njasć – co ga něchten hyšći psikładaś?

My južo se wulěkamy, słyšymy-li to słowo "kazń". Njoco se nam z tym grozyś? Pšestupijomy-li kaznje, ga nas wotštrofuju. Kuždy namšar by žinsa lubjej słyšať wo tom, až naš ewangelium jo wěc radosći, až won co nas wulichowaś wot brěmjenjow a kaznjow. Potakem: Co ma to gronko togo tyženja na se?

My znajomy naše wšedne starosći, małe a wjelike. Woni njesu jadnak šěžke; kuždy cłowjek ma z nimi wojowaś. Něnto słyšyś cesto to słowo: ‘Kuždy cłowjek ma ze sobu cyniś.’ Njedobre słowo to jo, wono gotujo wšykno brěmje hyšći šěše. Wono wucy cłowjeka, jano sam na se glědaś. Chtož tak powěda, njewiži swojogo blišego. Žož to słowo płaši: ‘Kuždy luž ma ze sobu cyniś.’, ga wša nuza akle se zachopijo: nuza samotnosći, nuza zacwiblowanja, dokulaž nichten njepomoga, lěcrownož luže su, kotarež mogli pomoc. Ale wo tom powěda posoł Pawoł we našom gronku, brěmje a nuzu togo drugego wižeś mimo togo, až spěšnje se wotwobrošijoš gronjecy: Ja mam sam ze sobu dosć cyniś, daś ten drugi sam glěda, kak pšewinjo swoju krizu.

Togo drugego brěmje njasć, dokulaž słušamy gromadu do jadneje wosady. Raži to słyšymy, joli něchten nam psiwolašo: Lube bratši a sotši; wěšće musy kuždy sam ze svojim njebjaskim Kněžom stojaś abo padnuś; ale wěšće jo teke, až naš Kněz bužo nas na slědnem dnju pšašaś, lěc smy našomu blišemu pomogali, to brěmje jogo žywjenja njasć abo lěc smy mimo šli, kaž ten mjeršnik a Lewit na droze wot Jeruzalema do Jerichowa na tom tam we swojej nuzy lažecem.

Dokulaž smy Kristusowa wosada, njasomy to brěmje togo drugego sobu. Dokulaž słušamy k tomu, kenž jo se za nas dať na kšicu psibiś. Wot togo groni Swěte Pismo: „Zawěšće, won jo naše chorosći njaś a na se wzěť naše bolosći. Ta štrofa laży na njom, aby my měr měli.” My słušamy k tomu, kenž jo svojim wuknikam nogi myľ

a jim potom nowu kazń znatu cynił, až maju se mjazy sobu lubowaś ako won jo jich lubował.

Wšykne Bože kaznje su dolońjone we tej jadnej: „Lubuj twojogo blišego kaž sam se.” To jo zmysł kśescijańskego żywjjenja; tak jo wěrnny kśescijan żywy we wosaże swojogo Kněza; tak jo wěrnny kśescijan żywy wesrjejź toho swětu ako pomocnik swojich blišych. Jezus jo raz powězek: „Mojo brěmje jo lažke.” (Mt. 11,30) My ga nje-musymy brěmjenja cełego swětu njasc kaž Kristus, ale brěmje toho drugego, kotaregož Bog nam na našu drogu sćelo. Modlimy se ze štuckoma z našych starych spisarskich:

Gaž bužo pak se stanuš,
až wěrnny wostanjoš,
ga njebužoš ty padnuš;
ty pomoc dostanjoš.
Kněz lichowaś bžo dušu
wot šěžkeg brěmjenja,
kenž wona w swětnem rušu
jo žurnje nosyła.

Smy se luštam pšepowdali
a tom grěchu tšašnjejšem,
pomož aby njewostali
we tom swětnem, zachadnem.
Och to brěmje, to nas šíšći,
kuždy k tebjje woła se;
pokaž sćažku - tak duch plišći –
předne stopy k lichosće.

Hamjeń.

Lube písłucharki a lube písłucharje!

Witajšo wšykne k nam! Njezabyńšo, až poł lěta jo južo mimo! Bog Kněz pšewoź nas teke glucnje pšez tu drugu połoju!

Žnjowny swěžen

30.9.2001

Psalm 145, 15-16

Lube bratši a sotši!

Žinsa swěšimy žnjowny žěkowny swěžen. Pjerwjej smy jano gronili, žnjowny swěžen – a kuždy jo wěžeł, co jo měnjone, dokulaž serbska młožina, kotaraž jo na tom dnu se zaběrała z kokotom, njejo zabyła nejwušemu Knězu se žěkowaś na wosebnej namšy.

Młogemu fararjeju jo kaksy; co dej žinsa prjatkowaś. Njebydle luže wětšy žěl w městach? Tam woni njeworju, njeseju a nježněju. Čłowjek, bydlecycy we wosymej etaży jadnogo bloka, žělajucy we wjelikem kombinaše, njewiži žedneje role a njezna-jo burskego žěla. Won se mysli na produkty swojeje fabriki; tam wiži won rezultat swojogo žěla. Ale njejo na jsach wětšyna luži teke zabyła woraś, seś a žněś? Weto wěrim, až serbske pśisłucharje drje hyšći wšuzi maju zagrodu abo zagrodku, gumno abo gumnyško a wšak wěže, co polo abo polko, zagon abo zagonk jo.

Rozmějo se, až měšćanarje kupuju klěb a mloko, zeleninu a měso we supermarketu a lěbda rozmysluju, kak jo wšykno narosło a nastało. Tak daloko jo wšykno jasno – ale weto jano poł wěrnosći. Cogodla? Chojžim nakupowat do wjelikeje kupnice, do Plusa – a co tam wižim? Naše wejsanarje wokoło Drjowka, kenž su hyšći pśed někotarymi lětami krowy a swinje futrowali, kupuju swojo měso a mloko teke we Plusu!! Smy we telewiziji wiželi kšawne demonstracije we šwedskem Göteborgu a italskem Genua. Globalizacija ma napšawdu teke wjele negatiwnych konsekwencow. We golkach wokoło Drjowka rostu něnto kokoški – kake wjasele! Ale we Plusu pśedawaju we tom samem casu kokoški we korbikach z Baltikuma, z Litawskeje. Nichten je njekupijo – ale za starego čłowjeka jo šěžko, to wšykno pod jaden kłobyk dostaś.

Wostańmy lubjej pśi žinsajšnem gronku ze 145. psalma: „Wšykne wocy na Tebje cakaju, Kněžo. Ty dawaś jim jich carobu we pšawem casu. Ty wotworijoś swoju ruku a nasešijoś dobrošiwje wšykno, což jo žywe.”

Našo žywjenje jo dar Božy. Wot njogo smy jo dostali z nadawkom, kotaryž jo napisany na samem zachopjenku našeje biblije: Cyńšo sebje tu zemju podejśpjonu! Pśi tom co Bog nam pomogaś ze swojimi darami, až našo žywjenje teke wuspěšne a spodobne bužo. Žožkuli čłowjek teke bydli abo žěla – lěc to jo gospoza abo inženjer, bur abo manager, rucnikař abo wucony profesor, wšykne zgonijomy ze Swětego

Pisma: „Kněžo, ty tworiš ten swět a zdžaržyjoš jen pšez tvoje kaznje.” Ty sy lěše a zymu, nalěto a nazymu, žeń a noc, tyžeń wo tyžeń, mjasec wo mjasec, lěto wo lěto postajił – to ga wěmy; my smy jo nazgonili, kuždy po swojom starstwje cesceje abo mjenjej cesto.

Což jo žywe, to se njeżywi ze swojeje mocy. Doněta smy wěрили, ažo nichten nja-možo žywjenje stworiš; to možo jano ten wšogomocny Bog. W nowšem casu wopy-tuju luže na Bože město stupiš a jogo žěto cyniš. My měnimy, až to jo grěch. Naša kšescijańska wěra groni nam: „Což jo žywe, to jo žywe z Božeje wole, z Božeje ruki.” Jano Bog možo pšikazaš, kak dłuško a na kaku wizu ma žywjenje nastaš.

„Ty wotworijoš twoju ruku, ty nasešijoš dobrošiwje wšykno, což jo žywe.” Nam brachuju słowa, aby to wugronili, což Bog na nas cyni. Ty, Kněžo, musyš wšykno cyniš a my – my wocynjamy našej pšosarskej ruce, aby Bog nam dobrošiwje dawał. Co nam jo trjeba, co to jo a kak wjele - to wě won sam. Teke to, což se nam njespodoba, ale nam weto trjeba jo – wšykno bjerjomy z jogo ruki.

Naš wšedny klěb nam, Kněžo, daj,⁸⁵
pšed drogošu nas woplěwaj;
pšez Kristusa, Bog, zwarnuj nas
pšed głodom how na kuždy cas.

Tych wronow głos ty wusłyšyš,
ga njebžoš nas tek zachyšiš;
sy wšyknych wěcow stworišel,
kenž dawaš zbožu tek svoj žěł.

Och wotwoř twoju ruku sam
a twoju dobroš wužel nam;
ty naseš twoje žiši how,
kenž spižujoš wšych ptašackow.

Na naše grěchy njeglědaj,
je z gnadu zasej wodawaj
a daj nam twojo zmilenje,
ga chwalimy ši nimjernje.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje! Witam was wšyknych wjelgin wutšobnje!
Grozne njestatki su se tšojli w USA we tom mjasecu. To jo daloko pšec wot nas – weto šerpimy sobu z teliko njewinowatymi woporami a pšosymy Boga wo zmilnosť, aby won tych teroristow slědk wołał z jich wopacneje drogi a nam zdžaržał na swěše měr.

⁸⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 444.

Na 17. njezelu po Swětej tšojosći

7.10.2001

1. list Pěťša 3, 8-10

Lube bratši a sotši!

We přednem lisće posła Pěťša we 3. stawje stoj pisane: „Bužćo wšykne jadtakeje mysli, lutosćiwe, bratšojске, zmilne, pokorne! A njezaplašćo zle ze złym daniž šćokanje ze šćokanim, ale žognujšo a wězćo, až k tomu sćo powołane, aby wy to žognowanje wobderbnuli. Pšeto chtož co žywjenje lubowaš a dobre dny wizeš, daš ten pojma swoj jězyk wot złego a swojej gubje wot lasneje rěcy.”

Jadno słowo we našom tekstu se nam wosebnje spodoba: "Chtož dobre dny wizeš co". Chto njekšěł to? Njebojmy se wšykne pšed złymi dnjami? Njekšěli wšykne glucnje se žywiš? Za dobrymi dnjami, za gluku ganjaju a pytaju ćłowjeki wšuderkanjo. Jaden groni: Gdyž se rozbogašim, ga změjom dobre dny. Zasej jaden: Gdyž moje žiši zastarane budu a ja se k měru sednu, změjom dobre dny. Jaden tšěsi groni: Co požedaš a pytaš tudy za dobrymi dnjami? Na zemi njejsu k namakanju. We Swětem Pismje lazujomy: „Hyšći jo wotpocynk zbytny za Božy lud. Tam zwjercha we tych bydlenjach togo měra su akle dobre dny. How jo žywjenje poľne pjekorjenja a žěła a poľne njeměra.”

Ale njamgu ga južor tud na zemi dobre dny měš? We com ga wobstoje dobre dny? Posoľ Pěťš nam groni, žo a kak te dobre dny wizeš a dostaš možomy: „Bužćo wšykne jadtakeje mysli, lutosćiwe, bratšojске, zmilne, pokorne!”

„Bužćo jadtakeje mysli!” Jadtaka mysl jo nam trjeba, nam wšyknym, nejžpjerwej we našom domje, we manželstwje. Muž a žona njedejtej jano jaden p s i drugim byš, wonej dejtej teke jaden z a drugogo byš, tu samu mysl měš. Žož tej, kotarejž sebje pšed Božym woľtarjom ruce stej daľej k jadnej droze pšez žywjenje, jadtakeje mysli nejstej – tam njamožo we tom domje žedna gluka byš. Žedno njegroni drugemu, což na wutšobje ma, pšeto dwoja mysl jo we tom domje a žedno njama do wěru k drugemu. Wonej njamožotej se gromadu wjaseliš, pšeto žedno njerozmějo to druge. Lěc pjenjez a bogatstwa dodosća mětej – ten měř wuběga z takeje wjaže a južor cuzabnik markujo, až tomu domoju na nejľěpšem brachujo.

We t o m domje pak su dobre dny, žož wutšobje stej se namakaľej a manželскеj jadtakeje mysli stej, nic jano we tych přednych glucnych lětach, ale teke gaž włose su zešerjeli. How nosytej tej wutšobje gromaže wjasele a šerpjenje; wšykno sľuży wo-

byma: cesć a starosć, klěb a kšiwda, njebjo a Bog – twój lud jo moj lud, twój Bog
moj Bog – jano smjersć dej naju želiš.

Teke nad nejchudšeju budku se swěši bytše słylnjaško kaž swětło žognowanja, ako
Bog na take manželstwo položyjo. Gaž Swěte Pismo groni: „Bužćo jadnakeje mysli!”
ga měni to, jaden kuždy buž myslony tak ako Kristus jo był. Kšescijan musy kuždy
cas na přědkbildu swojogo Kněza glědaš. Žož manželskej wobej do toho jadnogo
Kněza wěritej, jogo bildu we wutšobje nosytej, tam jo wjele a dosć, we comž jedna-
keje mysli stej. Na taku bazu možo se zgromadny dom załožyś, tam su dobre dny,
lěc teke jadneje mysli how a tam njebyłej – to njebužo jeju rozdželiš abo zwažiš.

Ku bratšojскеj mysli napomina posoł Pěťš. Nic wšykne bratši maju bratšojsku jad-
naku mysl. Kain zabijo swojogo bratša Abela a cesto jo mjazy bratšami Kainowa
mysl. Južor doma pla starješeju njamožotej měra mės a gdyž starješeju wocy zacyni-
lej stej, ga se ned nad jeju rowoma ta gorka wojna wo to derbstwo zagorjejo.

Bog jo našu wutšobu lutosćiwu stworił, ale młogi zadušyjo tu zmilnosć we swojej
wutšobje, až bywa tak twarda ako kamjeń. Dawa wětše wjasele na zemi, nježli nuzy
woboraś, zmilnosć wopokazaś, łdzy wutřewaś?

Hamjeń.

Lube písłucharki, lube písłucharje! Witašo wšykne do Božego słowa! Žinsa mamy
južor přědnu oktobersku nježelu – daś wona nam bužo spodobna a žognowana!

Cerkwine lěto 2001/2002

Na godownicu

Godowna namša w rozgłosu, 25.12.2001

List na Titusa 2, 11-14

Gnada buži z wami a měr wot Boga, našogo Wošca a našogo Kněza Jezom Kristusa. Hamjeń.

Tekst našogo prjatkowanja stoj w lišće Pawła na Titusa w 2. stawje wot 11. do 14. werša: “Pšeto Boža strowje njaseca miłosć jo se zjawiła wšyknym cłowjekam a rozwucujo nas, až dejmy zaprěš njepocnosć a swětne požedanje a pocnje, pšawje a bogabojaznje žywe byś na tom něntejšem swěse. Tak wocakujomy we zbožnej nažeji kšasny pšichod wjelikego Boga a našogo Wumožnika Jezom Kristusa, kotaryž sam se za nas jo dał, aby nas wumogł wot wšykneje njepšawdosći a wucysćił se spodobny lud, pilny k dobrym statkam.”

Kněžo, twojo słowo jo ta wěrnosć; zdžarž nas we toś twojej wěrnosći. Hamjeń.

Luba wosada!

Gody su wjasoły swěžen. To jo, aby take słowa Swětego Pisma se dapołniš kšeli: “Lej, zymski cas jo se minuł, kwětki su wuschajzowali, nalěto jo nastało.” To jo, aby po šamnej nocy bytše swětło zejšło. To jo, aby we zymskem marznjenju nalětne wětšy duli a lěšojski cas se zapowědał, gdyž ta wjasoła godowna powěsć zaklincyjo: “Lej, ja zapowědam wam wjelike wjasele, kotarež wšomu ludu se dostanjo, až wam ten Wumožnik se jo naroził, kotaryž jo Kristus, Kněz w Dabitowem měsće.”

Mamy teke druge kšescijańske swěženje we wusokej cesći: swěty šichy pětka, žož naš Wumožnik na kšicy jo wumrěł; jatsownicu, žož Wjerch žywjenja jo z rowa stanul a jo smjerš pšewinuł; swětki, žož Božy Duch bu wulaty na posłow a naša cerkwja bu założona.

Ale nejlubosnejšy a nejwjasołšy wšykných swěženjow su weto gody. To jo korjeń, zachopjeńk za wšykne druge swěženje. Gaby gody njebyli, ga njeby śichego pětka, njeby jatšow a swětgow měli. To jo ten swěžeń, na kotaryž se južor dawno pšigotowali smy; to jo ten swěžeń, nad kotarymž se cłowjeki we kralojskich gradach a niskich budkach wjasele; to jo ten swěžeń, kotaryž hyšcer žinsa janzele Bože z nami swěše a źož my pšecej zasej wotnowotki ten chwalobny kjarliž słyšymy: Cesć buži Bogu w wušynje a na zemi měr a cłowjekam dobre spodobanje. To jo zawěsće chudy dom, źož ku godam žedno wjasele njejo a žeden godowny choral se njewuspiwajo. To jo zawěsće sámna a žalosna budka, źož ten swěžeń swojomu njebjaskemu słyńcku se njedajo swěšiś. To jo zawěsće boga wutšoba, kotaraž we tych dnjach nic wot wšogo wjasela njecujo a njenazgonijo, akol něnto telik milionow wutšobow napolnijo a wjasołych nagotujo. To godowne wjasele njaso swětło, trošt a měr tek chudym a chorym, spuščonym a zawostajonym, tužnym a žalujucym. A źož na takem wjaselu brachujo, toś cujo naša cłowjecna wutšoba teke swoju ceļu chudobu, swoju nuzu a tužycu hyšcer raz tak wjelgin a hyšcer raz tak dłymoko.

Lube gody ga njejsu jano togodla wjasoły swěžeń, dokulaž na tom dnju se wobrazujo. Howacej ga njeby take wjasele k chudym zewšym pšišło. Gody su togodla wjasoły swěžeń, dokulaž na tom dnju bogaty Bog wšyknym svojim žiśam něčo wjelgin řednego wobrazijo. Co to jo, což naš Bog nam ku godam wobrazijo? Młogemu by se derje spodobało, gaby Bog Kněz jomu ku godam wjele złota a slobra wobraził. Młogi chory by se wjelgin wjaselił, gaby gody jomu strowje pšinjasli. Dalej by młoga wutšoba rad wizela, gaby jej njebjaski Wośc to abo druge na zemskich darach abo na swětnem wjaselu dał. Ja se myslim, gaby kuždy wot nas to, což jogo wutšoba požeda, ku godam krydnuł, my wšykne by se wjele wěcej wjaselili, nježli to něnto cynimy.

Ale wy nany a mamy, wy stare nany a stare mamy, ja pšašam was: Dajošo ga wy wašym žiśam a žiśižiśam wšykno, což požedaju? Njejsčo sebje to pšawo wobchowali, až wy možošo wuzwoliś, což waše žiśi a žiśižiśi krydnuś deje? Abo by wy jim něčo wobrazili, což jim škožeś mogało? A tak ako my z našymi žiśimi, tak gotujo naš njebjaski Wośc z nami. Pjenjeze a dobytki, strowje a gluka: to jo něčo, což za kuždego derje njejo, což pak młogemu, jo snaž nam wšyknym teke škožeś mogało. Což wot tego Bog nam daś co, to won dajo za swojeju mudrosću a we swojej dobroši kuždy žeń a tak bogaše, telik ako wot tego poderbimy a nam notne jo. Ten godowny dar pak musy něčo lěpšego byś ako to, což my tak cesto požedamy. To musy něčo byś, což my boge cłowjecne žiśi kuždy žeń w swojom žywjenju trjebamy, což za dobre a złe dny, za žywjenje a wumrěse, za cas a nimjernosć dosega – z jady m słowom: což za nas to nejnotnejše jo. Což naš Bog nam ku godam wobrazijo, to jo jogo miłosć abo gnada we Jezom Kristusu.

Gnada Boža, to jo to, což kuždy cas trjebamy, což nam pšecej a wšuzi notne jo. Našo žywjenje jo žurne a mijowne, napońnjone ze žěłom a starosćami, z bolosćami a tešnicu. A na końcu našogo žywjenja musymy po tej šamnej a šěžkej droze hyś a pšed Božy sudnikowy stoł stupiš. Co jo nam nejwěcej trjeba? Boža miłosć. Wona jo słyńcko na dnju našogo žěłanja, swětło we nocy našych pšestupjenjow, moc we wšyknej našej słabosći, trošt we wšyknej tešnicy. Togodla jo to wjasoła powěsć, kotruž nam naš godowny tekst ned ze swojimi přědnymi słowami zapowěda: “Pšeto Boža miłosć jo se zjawiła wšykny cłowjekam.”

Wizim tebje z głowu wijucego: Boža miłosć - njejo to snadny darik wjelikego Boga? Njama won wěcej za nas wušej? Rozglěduj se po swěše! Na wšakich městach zběžk a rewolucija, na někotarych samo wojna. Kuždy pšaša: Musy to byś? Mordowanje a kšejpšelaše, njewinowate žiši šerpje, zranjone wostanu bžez duchtarskeje pomocy a zginu - musy to byś?

Žož Boža miłosć wěcej njepłasi, toś luže se rubju a biju. Pšosmy wo Božu gnadu, aby wona nas wobzwarnowała pšed kuždyckemu wojnu, aby wona nam wobražila měrny cas bžez zložejow a rubjažnikow, bžez nadpadow a nječlukow na drogach.

Komu se dajo taki dar Božy? Jogo miłosć jo se zjawiła wšykny cłowjekam. Kaki wjeliki žiw! Kak małka jo naša zemja we cełem swěše, jedna chrapka we dalokem morju. A weto, moje lubowane, jo ta chrapka cesćona, wobgnažona pšed tymi towzjyntymi gwězdami, ako na swěše hyšći dajo.

Jano naša zemja ma gody a swěši gody. Wšykny cłowjekam płasi toś ta gnada Boža: wona se swěši ze swojim wjaselim z wocowu našych žiši; wona wochłožijo ze swojim blyšćenim słabej wocy starkego; wona rozkšasnijo šamne a niske budki chudych a dajo bydlenjam bogatych akle pšawe swětło. Nad godownym wjaselim, wochłožiju se wucone a njewucone, te lažkeje mysli a te ze šěžkeju wutšobu, gjarde a ponižne – woni wšykne maju how něco, na což we šichej mysli słučasť mogu, což jich gjardosć jim wezmjo, jich šěžku wutšobu lažku wugotujo a jich ponižnosć zwignjo a zwjaselijo. Miłosć Boža płasi teke tebje, luby bratš a luba sotša – nichten njedej byś zabyty.

Njejsu to złe žiši, kotarež to, což starješej jim ku godam wobražijotej, zanicuju abo njepšawje wužywaju? Tak dejmy my ten wjeliki gnadny dar Božy k našej zbožnosći wužywaš.

Tak ako kurjawa pšed słyńckom wuběga, musytej njepobožnosć a swětne požedanje se minuš. Pocnje, we pocnosći dejmy žywe byś a pšawje, až našomu blišemu daniž ze słowami daniž ze statkami njepšawje cynimy.

Pšec ze zwadu a njezjadnosću, z winikojstwom a wobzawizenim!

Tak wěsće, ako naš Kněz jaden raz we swojej niskosći how na zemi se jo zjawił, ako w Betlehemje se narožil jo, tak wěsće se bužo teke raz zjawiš we swojej kšasnosći. To

budu potom nimjerne gody; we nažeji, až te teke raz swěšís bužomy, modlimy se wjasole.

Lube bratši a sotši!

Cora na gwězdku smy drje zasej słyšali tu staru lekciju z lista Pawła na Titusa we drugem stawje: “Boža miłosć jo se zjawiła wšyknyh cłowjekam a rozwucujo nas, až dejmy zaprěš njepocnosć a swětne požedanja a pocnje a bogabojaznje žywe byś we tom něntejšnem swěše. Tak wocakujomy we zbožnej nažeji kšasny pšichod wjelikego Boga a našogo Wumožnika Jezom Kristusa.”

“Gody su wjasoły swěžeń: to jo, aby we zymskem marznjenju nalětne wětšy duli a lěšojski cas se zapowědał, gdyž ta wjasoła godowna powěsć zaklincyjo: Lej, ja zapowědam wam wjelike wjasole, kotarež wšomu ludu se dostanjo, až wam ten Wumožnik se jo narožil, kotaryž jo Kristus, Kněz we Dabitowem měsće.”

Luby Wošce na njebjju, woboraj wšyknyh njestatkam a groznosćam, wšyknyh złosnikam! Njocomy dalej wižeš w našych medijach pliščujuce žiši, płakuce žeńske, zranjonych muskich, wopusćone jsy, zrozbijane domy a chromy, zestšělane města. Kněz, zmil se nade wšymi ludami, wugotuj końc wojnam na swěše, wobraž celej zemi měř! Wobraž nam bogaše twoju miłosć a gnadu!

Hamjeń.

Na nowe lěto

1.1.2002

Lube bratši a sotši!

To swětło nimjerne Bog jo,⁸⁶
kotrež nikul njezgasnjo,
ten ceły swět won wuswěši,
ab swětła žiši bywali, Kyrieleis.

⁸⁶ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 51, 4.

Pod tym swětłom zastupmy tež do nowego lěta 2002! Słuchajmy, co toś ta godowna štucka z pjera Mjertyna Luthera nam groniś co!

Wšake drogi sy měł we tom zachadnem lěse – spominaj naslědk! Młoge žognowanje sy nazgonił; twoje wotglědanja su se ražili. Ja se nažejom, aź njepowědam žinsa jano k tym, kotarež zranjonu a wobšěžkanu wutšobu maju, ale aź powědam teke k tym, kotarež ze žěkowneju wutšobu glědaju na swojo žěło, na swoje nowe twarjenja, na psiběranje swojogo zamoženja gronjacy: „Kněžo, ja njejsom dostojny wšykneje dobroši a zwěrnosci, kotaruž ty nad twojim služabnikom sy cynił.”

Ale my teke wěmy, aź dłymjej nježli wjasele se do našeje wutšoby zaryjo to tuženje. Naša serbska radijowa wosada jo wjelika. Togodla teke wjele łdzow jo se ronilo: starješe su zdychowali nad swojimi žiśimi, kotarež su jim starosci gotowali, druge starješe su płakali pši rowach swojich lubyh; tšašna smjers jo teke hyšći młodych zapopadnuła a je do rowa položyła. Ale teke druge zakopowanja su byli, žož žiši su zgubili nana abo mamu. Wšake tuženje jo ten abo drugi nazgonił we swojom žele, aź njejo se ražilo, což jo přědk měł, aź nažeja jogo jo wobšuziła. Ale to wšykno jo z Božeje ruki: won wě, won wiži wšykne wěcy a wježo nas ako Wośc.

Take swětło z Božego słowa rozswětlijo nam teke cas psiducy. Wěrnjo jo, aź my nje-wěmy, co to nowe lěto nam psinjaso. Ale wěrnjo jo teke, ažo wšykno psizo z Božeje ruki, aź Bog jo naš luby Wośc, aź won nas njespytujo wušej našogo psemoženja, aź won nam dawa wušej pšosby a docakanja. Z takeju wěru njebužomy we šamnosći chojžiś a možomy troštnje pšez prog nowego lěta stupiś wězecy, aź ten Kněz jo naš pastyř.

“Ab swětła žiši bywali” – tak smy dejeto slyšali. Wy sćo wšykne Bože žiši pšez tu wěru na Jezusa Kristusa. Ty sy Bože gole – njejo to kšasne słowo na zachopjeńku nowego lěta? Gaž ty na bělem dnju z twojim golcom niži chojžiš, ga won drje ganja doprědka abo wostanjo kus slězy a dogonijo śi zasej; gaž pak we šamnej nocy z nim chojžiš, ga won se žarży twojeje ruki a njestupa wot twojogo boka, pseto won wě, aź pši tebe jo derje schowany. Tež ty maš Wošca, kotaregož ruki možoš se žaržaś.

Ako Bože žiši stupamy skobodnje a kšuše do nowego lěta. Nanowu lubosc a wěrnosc znajomy. Kužde gole, tež to nejchudše, nazgonijo něco lubosci wot nana a mamy; kužde gole se dowěrijo starješyma. Tež Božu lubosc smy nazgonili južo bogaše we zajzonem casu našogo žywjenja. Njejo ga njebjaski Wośc śi dawał jěsc a piše, drastwu a crjeje a wšykno, což k šelnej potrebnosci a žywnosci słuša? A gaž śi jo marskał a sy nazgonił jogo ruku – njejo to ze zmilnosći cynił? Tak, aź musymy poznaś, aź tym Boga lubujucym wšykne wěcy k lěpšemu słuže.

A dejał won nam we tom nowem lěse nowu kšicu na ramje položyś, ga my južo doprědka poznawamy, aź smy jo zaslužyli a aź słuša nam k lěpšemu, a my spiwamy z dowěrjenim:

Něnt wěm a wěrim kšušé⁸⁷
a moja chwalba jo,
až Bog ten Kněz nejwušy
moj luby Wośc bys co.

Won sam stoj wěrnje pśi mnjo,
mě ruku postajo.
Gaž tšach mě dołoj grimnjo,
won zas mě pozwignjo.

Taka nažeja dej nas pšewoziš až do našogo końca a dej nam żywjenje a wumrěše laž-
ke wucyniš. Stysno nam wotergi jo wě tom żywjenju, šamnosć nas nuži, ale gaž nam
swětło njebjaskeje kšasnosći na drogu našogo żywjenja pada a my se toho žaržymy,
až smy Bože žiši, ga zachadajotej šamnosć a žalosć teje zemje a my pšosymy:

Tak žognuj naše drogi⁸⁸
a mocuj naše nogi;
daj młodym dobru radu,
tych starych pšewoż z gnadu.

Naslědku daj tej dušy
twoj Božy dar nejwušy:
ab twoj Duch wěru spłóžil,
a sam nas k njebju wozył.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki, lube pśisłucharje! Witam was wšyknych wjelgin wutšobnje z teju
štucku našogo basnika Mata Kosyka:

Jutšne zorja barwje předne rano⁸⁹
noweg lěta k złotnej nažeji,
Z nažeju tak dopředka něnt jano!
Witaj młode słyńco na zemi!

⁸⁷ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 286, 2.

⁸⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 445, 11, 14.

⁸⁹ *Serbska Pratyja*, 1895, Budyšin, b. 19.

Na nježelu Palmarum/Baľabnica

24.3.2002

List na Hebrejarjow 12, 1-4

Lube bratši a sotši!

Žinsa – na nježelu Palmarum – jo se nam prjatkowało z lista na Hebrejarjow z 12. stawa wo tych weršach: “Dokulaž taku mań znankow wokoło se mamy, togodla wotpołożmy wšykno brěmje a ten nam pšilipajucy grěch! Běžmy pšez sčerpnošć we tej nam přědkstajonej wojnje! Glědajmy na Jezusa, zachopjarja a dokońcowarja našeje wěry, kenž za to jomu přědkkłažone wjasele tu kšicu jo pšeserpjeł a jo se sednuł k pšawicy Božego trona! Spominajšo na togo, kenž tak njepšijaštelstwo grěšnikow pšesiwo sebje jo znjaš, aby wy se njezmucyli a we wašych dušach nješlabnuli.” Tak daloko naš žinsajšny tekst.

Gano jo bratšowy syn Měto k nam woglědał. Južo dawno njejo wu nas był, tak až smy tšocho ten kontakt k njomu zgubili. Smy se z nim bejnu chylu wo wšakich problemach narozgranjali; na końcu smy byli pši cerkwi a jeje žywjenju. Toš jo Měto naraz wuprasnuł: “Wy drje to hyšći njewěšćo – ale ja som južo dłužko z cerkwe wustupił...”, “Kak ga to?” Som kšěł wěžeš, co jo jogo goniło k takej kšoceni. “Wěš”, jo mě wotegronił, “lubjej žednu wěru ako taku, ako ju mojej starjejšej matej.”

Co jo Měto wopak cynił? Won jo na swojeju starjejšeju glědał město na Jezusa! Kak stoj w našom teksće: „Glědajmy na Jezusa.” Něga jo to cesto tak było, až starjejšej stej byłej dobry eksempl za žywu kšescijańsku wěru – ale Mětowej starjejšej stej drje hyšći cerkwine dawki wotergi płašitej a na gwězdku namšu šlej, wacej pak stej zabyłej na Jezusa glědaš.

Naša wěra jo žywa, gaž mamy stawnje Jezusa pšed wocyma. Njejo wažne, což we radiju slyšym wo teologiskich problemach, abo což luže wo našom fararju powědaju, abo kake mysli naš sused ma wo bibliji – ně! „Glědajmy na Jezusa, zachopjarja a dokońcowarja našeje wěry!!

Jezus jo nam ze svojim žywjenim a šerpjenim zachopjeńk dał za pšawu wěru. Won jo tomu złemu ze swojeju mocu zadoral; tak možomy z nim zachopiš. Jezus pomjenijo se teke dokońcowať našeje wěry. Won znajo jadnu drogu za nas, rownož my ju južo njewižimy; won wurownajo nam našu drogu, dokulaž won znajo našu nuzu. Won ma pšecej telik mocy za nas, ako nam trjeba jo.

Wotpoložmy wšykno, což nas wobšěžyjo! Kak cesto se mucnejomy ako kśesćijany, bywamy glěwke – to jo naš grěch, wot kotaregož co nas Kristus wulichowaš. My se modlimy, chožimy namšu – ale weto njamamy žedneje nažeje do pśichoda. Njamamy južo žednogo elana, chto to njeznajo! Kak cesto smy take tužne štundy měli, ale my njejsmy zacwiblowali, smy wěželi, žo lažy naša pomoc: „Glědajmy na Jezusa, zachopjarja a dokońcowarja našeje wěry!”

Cesto se groni: pjerwjej jo wšykno lěpjej było, cerkwje su hyšći byli poľne, dokulaž luže su po starem nałogu pilnje namšu chožili. Něco wěrnego na tom jo, ale weto jo se tencas we cerkwi teke z wodu warilo! Abo glědajmy na tych luži, na kotarež naš list jo pisany: woni su se nacakali na ten žen, žož Kristus jo deiał zasej pśis – ale nic njejo se stało!

Takim mucnym lužam groni naš tekst: my musymy naš cil akle dojspis, my smy hyšći ducy, na droze; my musymy hyšći wojowaš. Njesmějomy zabydnuš: Bog Kněz jo nam to žywjenje darił, aby my teke po jogo kaznjach žywe byli. Kuždy ma swoje ideje, kotarež co pśesajziš – ale Bože mysli su wuše nježli naše, a jogo drogi su wuše nježli naše.

Něnto we śichem tyženju glědamy na Jezusowu drogu, na kotarejež końcu stoj ta kśica na Golgata. To jo była droga z Judašom a Pěťšom, z Pilatusom a Jozepom wot Arimatija. Hynakšu drogu njejo Jezus mogł hyš. Na końcu teje drogi swita jatšownica, dobyšarka nad smjersu.

Hamjeń.

Twoj Cion sćelo palmy na twoju drogu tam,⁹⁰
ja pak cu spiwaš psalmy, tu cesć dejš ty měš sam.
Ta wutšoba śi kwišo ak rědny kśasny kwětk,
se tebje nět zapišo a nježo wěcej slědk!

Hamjeń.

Lube pśisłucharki, lube pśisłucharje! Witajšo k nam!

⁹⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 568, 2.

Na jatšownicu

31.3.2002

Markus 16, 6

Lube bratši a sotši!

Kotary jo njewušy swěžen našeje kšescijańskeje cerkwje? Ako žiši smy wotegronili: gody – dla toho wobraženja; žinsa ako dorosćonym stoje drje nam jatšy nejwušej. Wěsće ma kuždy cerkwiny swěžen wjele na se za našo duchowne žywjenje. Ale co by nam pomogało lubosne smejkotanje njewinowatego Jezuska we žłobje, gaby z teju sameju miłosću njewinowaty Zbožnik na Golgata na nas njepoglědnuł? Co by nam pomogał swěty Duch na swětkownicy, gaby won njebył posłany wot Kristusa, toho z rowa stanjonego? Co by nam pomogali šěžke šerpjenja śichogo pětka, gaby jatšownica nam njewobtwaržiła dobyše kšicowanego Kristusa? Teke naše poety wobspiwaju jatšy. Tak basni Fryco Rocha ze Šejnejdy:

Kury dakaju,⁹¹
ptaški spiwaju
něnt wjasolej;
sněgulka rana,
matuška sćana
zas stawatej.

Z kuždeje duše
dybjo se wuše
požywjenje;
kake nam daju,
zapowědaju
to swěženje?

Słynco, to grějo,
se jasnjejšo smjejo
na błomuško,
we zemi se giba,
z rowa se zwiga
zas nalěto.

Struski to gronje,
zwony to zwonje
do wutšobow,
juska se z polow,
tšikoco z golow:
Jatšy su how!

⁹¹ Rocha, Fryco, 1955, *Pěśni, wulicowańka a godanja*, Barliń, b. 12-13.

A Mato Kosyk, naš Wjerbański poet, wita jatšowne swěženje z takimi słowami⁹²:

Kristus jo stanul,
zajuskaj swět;
tšunaty rěd
zaznij jan nět:
cart ga jo padnul.

Kristus jo stanul,
wojna jo dobyta,
hela nět pobita
w rješazach wobwita;
cart ga jo padnul.

Slyńco zas źo,
kšasnosť se zlejo;
w lufše ptašk plějo;
chwalba jog znějo,
wjasel se wšo!

Fryco Rocha njejo ten wjeliki jatšowny žiw zewšym potłusnul, hynacej Mato Kosyk kenž zajuskajo: Kristus jo stanul! To jo centrum jatšownego posołstwa, teke žinsajšnego ewangelija pla Markusa we 16. stawje: „Kristus jo žywy.”

Tak su jatšy wjasole swěženje; ale na tom swěše njejsmy hyšći w paradizu, bydlimy drje na tom kusku našeje zemje, kotaryž naš reformator pomjenijo: žalosc (we sedymej pšosbje stoj: aby Bog nas z teje žalosci k sebje wzeł do njebja) Weto pšosym was, njedajšo se bogalka we wašej tužycy taki zbožny, troštny ewangelium zagasyš, njezabyńšo we wašej tužycy: Jezus njejo wumarły, ně: „Jezus jo žywy! Jezus jo žywy, žeden drugi.” Jezus ako ten, wot kotaregož su gronili, ako how na zemi jo chojžił, glědajšo, kak ma won tych luži tak lubo. Žeden drugi Jezus ako ten, kotaryž tych chamnych a wobšěžkanych k sebje jo wołał, žeden drugi Jezus ako ten, kenž telik lđzow jo wutrěwał – t e n Jezus jo žywy a won njelabujo daloko pšec wot nas niži we cuzem kraju, ně, ze swojim slědnym słowom ako tudy na zemi jo powěžeł, groni won: „Lej, ja som podla was wšykne dny až do końca swěta.” Podla was, z tym jo tebe a mě měnił. Ja ší gronim, luba duša, we Jezusu maš ty wšyken trošt, daš ší šěžy, cožkuli co; daš ší šišći to nejšěše brěmje. Kak won ší troštuj, to musyš jomu we wěrje pširucyš a powdaš – na tom lažy wšykno, až won ší troštuj, na to dejš žaržaš a do jogo lutosćiweje, zmilneje wutšoby wěstu dowěru stajiš. Ja ší mogu groniš a zlu-biš, až teke we tužycy bužoš naslědku wěriš: Naš Kněz jo žywy, won ma mě lubo!

⁹² Mato Kosyk, 2000, *Spise 1*, (wud. Pěťš Janaš a Roland Marti), Budyšyn, b. 116.

Jezus žywy jo,
ja tež smjerś,
žo su něnt twoje tšachy?
Z nim ja budu wotžywjeś,
potom njamam žedne brachy;
won mě kšasnosť wobleka:
to jo moja nažeja!

Jezus žywy jo
a ma strowje za mnjo,
za kuždego;
cysta buž ta wutšoba,
wotchylona wot wšog złego.
Słabego won njespušća:
to jo moja nažeja!

Jezus žywy jo a ma
raj nad cełym swětom dany,
a tak budu teke ja
z nim ak kněžar namakany.
Bog ga žaržy zlubjenja:
to jo moja nažeja!

Jezus žywy jo,
ja som do Jezusa zasajžony;
žěliš z njog se njedajom,
był moj puś tek zašamnjony;
won mě mocy podawa:
to jo moja nažeja!

Hamjeń.

Lube písłucharje a lube písłucharki! Dajšo se zinsa hyšći wobražiš rědnu jatšowni-
cu poľnu wjasela a měra!

Na 7. njeźelu po swětej Tšojosći

14.7.2002

List Pawoła na Romarjow 6, 19

Lube bratši a sotši!

Žomy-li namšu, ga njerozdawaju tam nic, což by za normalny wšedny žeń trjebali,
njekrydnjoš nic k jězi abo k pišeu, žeden rěd za twojo žěło, žednu drastwu, žedne
pjenjeze. Tomu pak se zewšym nježiwamy, pšeto w cerkwi žo wo našu dušu; wot
tam comy něco z Božego słowa domoj wześ za wutšobu a dušu. Ale dosć luži se

mysli, až to njejo nic za praktiske žywjenje. Co coš z tym zachopiš, až se celo powěda wo Bogu a až my dejmy za jogo słowami žywe bys, aby nješkodowali na swojej dušy.

Wjele luži njoco wo takem nic wěžeš; ale woni zabywaju pši tom, až se w bibliji njepowěda jano wo dušy, ale teke wo cłowjecnem šěle. Šěło a duša – tak stoj cesto w Swětem Pismje; z tym se nam groni, až to šěło njejo bžez duše a teke duša njejo mimo šěła. Podobnje jo to teke ze starym gronkom za žinsajšnu 7. nježelu po swětej Tšojosći, kotarež stoj pisane w lisće posła Pawła na Romarjow we 6. kapitlu: „Pśistajšo waše cłonki služabne tej pšawdosći, aby swěte byli.”

Co su naše cłonki? Ruce a noze, wocy a wušy a teke jězyk. Co cynimy z nimi? My je trjebamy za našo žěło, našo žywjenje. Naše cłonki muse se gibaš, comy-li něco zežěłaš. My ga wěmy, kak tšašnje to jo, smy-li jadnu nogu abo ruku tšuli dla njechluki abo wojny abo gaž stary cłowjek skjaržy na swoju bėdnu ruku abo nogu. Njamamy ga dodosća takich brašnych luži?

Něnto jo posoł Pawoł měnjecy, až wo to žo, což my z našymi cłonkami cynimy. My musymy se daš pšašaš wot Boga, lěc smy z našymi cłonkami ten tyžeń něco dobrego wugbali abo něco njedobrego, lěc smy je wužywali k Božej cesći ako k sromoše. Wo tom dejali pšemyšlowaš. Z našyma nogoma možomy gnaš na města, kotarež Bogu se spodobaju abo teke do drugich městow, kotarež jomu se njespodobaju. Z našyma rukoma možomy něco zežěłaš, až ten rezultat, ten produkt jo něco dobrego abo tež něco špatnego. Do našeju wušowu možo se zagnězdziš lđža abo wěrnosć. Našej wocy možomy wocyniš, aby wonej něco řednego, pšawego wizełej abo něco njeřšawego, njeřšistojnego, njeknicomnego. Z našym jězykom možomy bjatowaš a klěš, chwališ a šćokaš, tu wěrnosć groniš abo lđgaš, možomy Boga cesćiš abo teke sromošiš.

Tak stojmy naraz srjež našogo wšednego žywjenja, stojmy we tom, což kuždy žėń cynimy abo grěšymy z našymi cłonkami. Gaby Bog nas žinsa pšašał, to by dejali drje wotegroniš, až wjele dobrego abo pšawego njejo było we našych statkach, mało k jogo cesći a službje.

Togodla co Bog nam pomogaš; won nam ražijo, kak wjele dobrego možomy cyniš z našymi cłonkami, kotarež won nam jo dał. Našej noze mogłej k našomu choremu susedoju do jšpy gnaš abo teke namšu; my by mogali našej ruce styknuš, aby se modlili; wonej stej teke šykowanej, aby susedoju na pomoc pšišłej. Našej wušy možomy wuzatykaš, aby nještýšalej wšykno wogranjanje. Našej wocy dejałej se wubijaš njeřšnego, my možomy jej lubjej našyroko wocyniš, aby wołanje wo pomoc našogo blišego wupytali abo jogo nuzu wotwobrošili. Naš jězyk ma se pasć wšogo wawrjenja a barcanja a lubjej se wobrašaš z troštujucymi a pomagajucymi słowami. Tak jo Boža wola.

Bužčo troštne, cłonki wše,
Jezus ten jo waša głowa!
Co ga kšéli tužys se?
Won was wubužijo z rowa,
gaž ta slědna tšubała
jo do zemje zazněła.

Hamjeń.

Lube pšisłucharje, lube pšisłucharki! Srjež lěšojskego casa pšiwolažo nam psalm togo tyženja: „Te mudre muse wumrěš tak derje ako te njemudre; teke te bogate a muse swoj dobytk drugim wostawiš. Jich wutšoby požedanje jo, aby jich domy nimjernje trali a jich wobydlenja wostali napšecej. Glicholan njamogu woni dłužko wobstaš, ale muse wot tych měst ako to zbožo. Ale moju dušu Bog wumožo, pseto won jo mě pšiwzeł.”

Na 8. nježelu po swětej Tšojosći

21.7.2002

List Pawoła na Hefezarjow 5, 9

Lube bratši a sotši!

Za žinsajšnu 8. nježelu po swětej Tšojosći su nam dane ako gronko te słowa z lista posła Pawoła na Hefezarjow w 5. stawje: „Chojžčo ako žiši togo swětła: pseto ten płod togo ducha wobstoj we wšej dobrotnosći a pšawdosći a wěrnosći.” K tomu cytamy pla Matejusa we 5. stawje: „Wy sćo swětło togo swětu. Město na gorje lažece njamožo bys zatawjone. Daniž swěcka se njezaswěšijo a se njestawijo pod korc ale na swěcnik, ga wona swěši wšym, kenž we tom domje su. Tak dajšo wašomu swětłu se swěšiš pšed lužimi, aby waše dobre statki wizeli a cesćili wašogo wošca na njebju.”

We bibliji se cesto powěda wo swětle a šamnosći. Z tym njejo jano swětło dnja abo šamnosć nocy měnjone; ale tej słowje swětło a šma se pošěgujetej na našo cełe žywjenje. Žywjenje mimo Boga a Kristusa se pomjenijo ako žywjenje we šamnosći, žywjenje z Bogom a Kristusom jo žywjenje we swětle. Jezus jo tych swojich raz tak wołał: „Wěrsó we to swětło, aby žiši togo swětła bywali!” A ku godam smy spiwali:

To swětło nimjerne won jo,⁹³
kotrež nikul njezgasnjo;
ten ceły swět won wuswěši,
ab swětła žiši bywali.

Togodla dej kuždy pši nas markowaš: T e luže su žiši togo swětła; jich wěra na Kristusa jo jich cełe žywjenje pšměniło. Božko pak jo tak, až mjazy lužimi, kotarež se pomjeniju kšescijany, a takimi, kotarež njejsu kšescijany abo njekšě byš kšescijany, cesto žednogo abo mało rozdžěla njejo. Toš klěco pla kšescijanow. Pšeto Kristus groni; až te jogo se swěše ako swěce we jadnom swěše, kotaryž njewěri na njogo. Kak ma to se stanuš? Tudy žo wo našo wšedne zažaržanje, kak my mjazy sobu wobchadamy ako manželske, ako starješe, ako žiši, ako suseži abo we zgromadnem žele. Kak my to žywjenje mejstrujomy, kotarež nam wobražá gluku a tužycu; kak my twarde case abo šěžku njejluku wužaržujomy; kak my se wotnamakajomy ze słabosću a chorosću, kak my ten něntejšny cas mejstrujomy?

Kotare su problemy našogo casa? Wjele luži njama žěła; licba seniorow (starych a słabych luži) pšiběra; licba tych hyšći žělajucych woteběra. My se žywimy wěšy žěl z konserwow, kenž su cesto bejnje njestrowe; wšuzi se kněžy pla nas zymna běrokrati-ja, strowy cłowjecny rozym zejgrajo. Resultat jo: naš cas jo surowy cas.

Na co pak musymy nejžwěcej skjaržyš? Až te zastojniki we tych wšakich amtach, kotarež južo maju dobru zaslužbu, cesto daju se podkupiš. Gaž někakemu amtarjeju towzynt euro kšajžu do kapse sunjoš, ga možoš z nim dobry “gešeft” gotowaš. Do teje kategorije słuša teke dosć luži we našych parlamentach, kenž su pšisekali, za dobro našogo stata žělaš, ale woni se pilnuju wo dobro swojich familijow, swojich priwatnych interesow. Smy slyšali wo gojcach, kenž šuže z honorarom, kotaryž dwojcy bjeru. Kaki njecesny swět, we kotaremž smy žywe! Bogi žělašef možo lěbda někogo wo radnu sumu wobšuziš; na jogo košty pak druge se rozbogašiju.

Ale kak stoj z tobu a ze mnu? Gaby nama něchten kšajžu dobru sumu pjenjez pšikał – by mej teke podkupnej bylej? By mej rozwjaselonej a mjelcajucej te pjenjeze bralej

⁹³ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 51, 4.

a wobchowatej? Abo by mej je wotpokazatej a zasej slědk dafej? Som ja hyšći cesny cłowjek, abo šužim ja z wjele drugimi sobu?

Wo płodach togo swěta powěda posoł Pawoł: „Dobrotnosć: njerozgniwas se dla togo, až něchten drugi si złego nacynijo, ale wodaj jomu! Pšawdosć: pšašaj, co jo pšawje pšed Bogom a Kristusom! Wěrnosć: žedno łdganje, teke nic we nuzy!” K tomu pomogaj nam wšyknym, Kněžo! Hamjeń.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje! Chojžimy ako žiši togo swěta, aby dobrošiwosć, pšawdosć a wěrnosć mjazy nami a na celem swěše pšiběrali.

Na pšedslědnu nježelu cerkwinego lěta

17.11.2002

2. list Pawoła na Korintarjow 5, 10

Lube bratši a sotši!

Žinsajšna pšedslědna abo 25. nježela po swětej Tšojosći se pomjenijo teke ludowy žalowański zeń. To njejo žeden cerkwiny swěžen, ale weto za kšescijana wosebny zeń. Bibliske gronko na tu nježelu stoj pisane we 2. lisće posła Pawła na Korintarjow we 5. stawje a zní tam tak: „My mamy wšykne se pokazaš pšed Kristusowym sudnym stolom.”

Kužde žywjenje namakajo raz svoj końc, na tom nichten njecwiblujo. Ale co potom? Jo ze smjersu napšawdu wšykno svoj końc namakało? Wjele luži groni: Cogodla južo žinsa wo tom pšemyšlowaš? To ga ma hyšći cas. Pši mnjo njejo hyšći dawno tak daloko; ja stojm hyšći w nejlěpšych lětach. Ale wě ga něchten, kak daloko jo k swojomu końcoju? Wěšće, t e n tyžeń smy zasej derje pšetrali abo zmilny Bog jo nas widobnje woplěwał. Ale wěmy ga, lěc wuglědamy pšichodnu sobotu? To su hyšći sedym dłužke dny... Až se njemolimy, w bibliji stoj: „Božy sudny zeń pšizo ako zložej w nocy w jadnej štunže, zož wy jo njeměnišo.”

My se změřujomy, to gronko wo Kristusowem sudnem stole mě njenastupa; ja som był pšecej pśistojny a cesny cłowjek, chto co mě něco porokowaś abo na mnjo nakładaś? Namšu som chojžił a se procował wo kśescijańske pocynki. Kak ga možo mě posoł Pawoł grozyś ze słowkom: „M y w š y k n e musymy se pokazaś pśed Kristusowym sudnym stołom!”

Napšawdu: „M y w š y k n e!” Njemysli se, až tebję snaž zabydnu! Naš Kněz bužo nas pšašaś, co z našogo żywjenja wugotujomy. My možomy něco cyniś za chorych a bėdnych, za pšegonjowanych a zbrašonych. My možomy něco dariś, gaž cerkwja pjenjeze zběra za wšaku nuzu. Młody cłowjek možo cełe lěto woprowaś we službje za potřebnych. Kak źekowne woni jomu budu! Smy južo woglėdali k našomu choremu abo staremu susedoju? Naš njebjaski sudnik bužo taku službu mytowaś, a my bužomy se glucnje zasej domoj wrośiś. Kak groni Jezus: „Zawěšće ja źeju wam; tak wjele ako wy jadnomu mojich bratšow, tych nejmjeńšych, cynili sćo, to sćo wy mě cynili.” (Mth 25,40b) A cogodla? Dokulaž Kristus, ten swětowy sudnik, jo se na swojom zemskem puśu sam zmilił nad tymi zanicowanymi a podtłocowanymi až k woprowanju swojogo żywjenja na kśicy. Něnto padnjo nam šěžko na wėdobnosć, což my smy skomužili. My smy pšecej tak wjele cyniś měli, ažo smy togo blišego zabyli.

Wotkul bjerjom tu moc, až to pšawe cynim we swojom żywjenju? Kak mogu ja raz wobstaś pśed nimjernym sudnikom? W ewangeliju Jana w 15. stawje groni Jezus: „Bžeze mnjo njamžośo nic cyniś.” Posoł Pawoł pišo w liśće na Filiparjow we stwor-tem stawje: „Ja pšemogu wšykno z Kristusom, kenž mě mocnego wucynijo.”

Jezu, wjerch wšych wjerchow ty,⁹⁴
kenž wšog swěta sudnik sy,
zmił se, Kněz, nade mnu,
až raz k heli njepśidu.

Kaž sy cynił colnarju
a tam tomu šacharju,
tak tež moje winy wše
wodaj, Jezus we gnaže.

Piš do knigłow żywjenja
mojo mě tych ranow dla,
až se njebdu wulėkaś,
gaž twoj gniw bžo rozglėgaś.

Daj mě słyšaś słowo to,
kenž wot gnady połne jo:
wy, wy dejšo zbožne byś
a tu kśasnosć wobderbnuś.

⁹⁴ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chośebuz, nr. 557.

Kaž sy gnadu Pěťšu dał,
Mariju raz troštował,
tak tež na mnjo poglědaj
a mě trošt a gnadu daj.

Aby ja pon twojog dla,
tam był połny wjasela;
tak cu twoju dobrotu
chwaliś tež we nimjerstwu.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki, lube pśisłucharje! Žinsa se poramy na kjarchob, aby pśed našymi rowami śichy „Wošce nas” wubjatowali, aby cesć wopokazali našym wumarłym. To jo dostojny nałog, togo mamy se žaržaś.

Na pokutny źeń

20.11.2002

Lube bratši a sotši!

Žinsa jo pokutny źeń. Snaž by my dejali wěžeś, kak jo ten cerkwiny źeń raz nastał. Jogo korjenje laže južo we Israelu. Tam su raz k lětu baranoju symboliski wšykne grěchy cełego luda nakładali a jogo do pusćiny posłali.

Wu nas buchu po reformaciji pokutne dny wot wušnosći pšikazane; kuždy teritorium jo měł swoje wosebne cerkwine dny. Krale a wjerchy su we casach wjelikich katastrofow abo podobnych nuzow pokutne dny pšikazali za ceły lud. Potakem njejo šło wo pokutnu namšu za kšesćijańske wosady, ale pšecej za ceły lud, kenž jo pokazany na Božu zmilnosć. Slědne eksemple z nowšego casa: wosebny pokutny źeń jo se wotměł w lěse 1870 na zachopjeńku tegdejšeje wojny, tejerownosći w lěse 1914 na zachopjeńku předneje swětoweje wojny.

Až swěšimy w cełej Nimskej kužde lěto na srjodu pšed slědneju nježelu cerkwinego lěta pokutny źeń, to jo w lěse 1934 tencasny režim postajił. Ja se dopomnjejom hyšći derje na toś tu kazń. Tak stoj ten kuždolětny pokutny źeń pod šćitom stata a swěši se we wšyknych cerkwjach.

Wěmy, až ten nałog jo se pšetergnuł, ako pla nas su se kněžyli komunisty, kenž su nam pšikazali źelaś na tom dnju. Wušej tego jo znate, až naš reformator Mjertyn Luther jo taki pokutny źeń, ako jen žinsa mamy, wotpokazał. Won jo cesto powědał wo tom, až mamy kuždy źeń pokutu cyniś, a nic k lětu jaden raz!

Weto jo derje tak, až teke we cerkwinem lěse taki pokutny źeń mamy, žož dej kuždy kšesćijan na swoje nadra deriś. Namšach smy na tom dnju wětšy žel jano krotke prjatkowanje słyšali; za to pak smy dlujko bjatowali.

To comy něnto teke cyniś, comy ruce styknuś, kaž su to naše nani cynili, a se modliś: Kněžo Bog, zmilny a sčerpny a wot wjelikeje dobroši a wěrnosći, kenž gnadu wopokazujoš až do towzynt narodow a wodawaš njestatk, pšestupjenje a grěch, pšed kotarymž nichten na swěse njewinowaty njejo, ty njamaš žednogo spodobanja na smjerši grěšnika, ale coš, aby won se wobrošił a žywy był. Togodla se pokłanjamy pšed tobu z našeju modlitwu, nic na našu pšawdosć ale na twoju wjeliku dobroś a zmilnosć.

My poznawamy ponižnje, až njejsmy jano w grěchach rožone, ale až teke stawnje we myslach, słowach a statkach twoje swěte kazni smy pšestupowali a gaby ty z nami

kšěł cyniś za našeju zaslužbu, by my wšykne dejali kamsy hyś a zaginuś. Ale twojo wodawanje, twoja dobroś a wěrnosć su kuždy zajtšo nowe.

My dejmy se sromaś, aź twoju zmilnosć tak cesto smy złe wużywali we zufałosći a wšakej knicomnosći. Wodaj nam Kristusa dla wšykne naše njestatki, njezmuc se nad nami we twojom zmilenju, njemarskaj nas wušej měry. Kněžo Bog, ty kšěł nam wosebje tu cystu wucbu twojogo swětego słowa a to pšawe wužywanje tych swětych sakramentow zdžaržaś a teke dalej twojim wosadam wěrných duchowných a fararjow za twojeju wutšobu zbužiś.

Wuswětli, Kněžo, a zastoj z duchom mudrosći a wěrnosći, pšawdosći a měra wšyknu wušynu. Pomogaj našomu kněžarstwu, aź pšez jogo službu pšawo a pšawdosć se kněžylej, wšykna njepšawdosć pak se zagnała, aby zdychowanje mjazy nami mjenjej, twojogo žognowanja pak wěcej bywało. Kněžo, my pširucyjomy twojej zmilnosći wšykno cesne źěło a cynjenje. Žognuj muskich a žeńske wo tom źěle jich powołanja. Daj zmilnosć, aby naše žiśi se wotkubłali a rozwucowali w šuli, cerkwi a doma. Wobraź dobre wjedro płodam w gumnje a na poli. Wotwobroś wot nas wšykne plogi: wojnu, drogoś, mrětwu, wogėń a polaśe. Posćel trošt a pomoc wšyknym wobšěžkanym wutšobam, wumož njewinowaśe pšegonjowanych, zastaraj chudých, buź dobry Wośc syrotam, wudowam a wudojcam, wochłoz słabých a chorych, pšewoz a wobzwarnuj drogujucých a starkich, dawaj do rady, aź cuzabniki na zemi smy a njedejmy se žaržaś toho žywjenja. Wumož nas raz pšez lažki a zbožny końc a wzej nas ku tebję do twojogo njebjaskego kralejstwa.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje! Daś nam žinsajšny pokutny zeń k tomu pomozo, aź dostanjomy z Božęju pomocu dobry porėd do našogo žywjenja!

Cerkwine lěto 2003/2004

Na njeźelu Septuagesimae

16.2.2003

Daniel 9, 18

Lube bratši a sotši!

Gronko za ten tyžeń namakajomy pla profeta Daniela we 9. stawje we 18. weršu: „My lažymy pśed tobu, Kněžo, z našeju modlitwu a se njedowěrijomy na swoju pšawdosć, ale na twoju wjeliku zmilnosć.”

Chto jo wony Daniel był? We tom casu, ako Žyži su byli wugnane z domownje, jo won žywy był na dworje babylonskego krala Dariusa, kotaryž jo kšěł jogo dla wjelikeje mudrosći k zastojnikoju na cełe kralejstwo stajiš. Ale to jo drugim wusokim kralojskim služabnikom bejnje mucało. Togodla su pytali, kak by Daniela skońcowali. Woni su Dariusa wobgronili, aby won taku pšikazń podpisal: We tšizasćich dnjach njedejał sebje nichten něčo wupšosyš ako wot krala; dalej, chtož k drugemu Bogu se by wołał, togo su dejali ned do lawoweje jamy chyšiš.

Taku pšikazń njejo mogł pobožny Žyd Daniel žaržaš, dokulaž won jo tši raz ku dnju na swojej koleni padnuł, aby swojomu Bogu se modlił a jogo wo pomoc we swojom šěžkem zastojnstwje pšosył.

Darius to słyšecy jo se wjeligin wobtužył dla Daniela a jo kšěł jomu to žywjenje wuchowaš. Luže pak su byli njezmilne a Daniel bu do lawoweje jamy chyšony. Ale pjerwej jo Darius tak k njomu powězeł: Daš tebe twój Bog, kotaremuž njepšestawajucy služyš, pomožo! Šěžke kamjenisko jo lažało přezy žuri teje jamy; te jo kral dał zazygłowaš, aby nichten Danieloju žedneje kšiwdy njecynił.

Babylonski kral njejo mogał starosći dla daniž wjacerjaš daniž w nocy spaš. Nazajtša jo won jěsno k tej jamje dognał a wołał: Daniel, jo tebe twój Bog teke mogł wumoc wot tych lawow? Na to jo Daniel skobodnje wotegronił: Moj Bog jo swojogo janžela posłał, ten jo tym lawam tu blabu žaržał, tak až woni mě žedneje kšiwdy njejsu cynili.

Zwjaselony jo Darius dał Daniela z teje jamy wušěgnuš; tych njeknicomnych mužow pak, kenž togo profeta pšeskjaržyli su, jo won dał z jich žeńskimi a žišimi do teje lawoweje jamy šlapiš. Pjerwej nježli woni tu zemju su došěgnuli, buchu woni

wot lawow zroztergane. Pozdzej jo kral Darius psikazał, až kuždy ma toho Danielowego Boga cesćis.

Telik k parsonje profeta Daniela. Ale něnto k našomu gronkoju: „My lažymy pśed tobu, Kněžo, z našeju modlitwu a se njedowěrjomy na swoju pšawdosć, ale na twoju wjeliku zmilnosć.” Možomy to teke wot nas groniš? Ja měnim, modlimy se teke tak njepśestawajucy kaž Daniel? Abo njemusymy wjele kśesćijanow pšašaš, bjatujošo wy docysta hyšći abo sćo juž dawno wopśestali z bjatowanim? A my sami, kak cesto se modlimy hyšći? Jano wotergi, gaž nam do mysli psizo abo gaž smy w někakej nuzy? Kśesćijan jo tak žywy, až won kuždy cas a na kuždem měsće bjatowaš možo. My mamy tu wěstosć, až Bog nas pśecej słyšy a my z nim powědaš možomy we nuzy a we wjaselu, we měrnem casu a gaž smy pśegonjowane. My se wołamy k Bogu ze wšykny, což na wutšobje mamy a jo pśed nim rozpśestrěwamy. Won sam jo naš spuščobny pomocnik, jomu samomu možomy se wuspowědaš; pśi njom njejo nic podermo. Cogodla mamy taku nažeju na Boga? „My se njedowěrjomy na swoju pšawdosć.” My njamožomy wot Boga nic pominaš. Abo comy skjaržys pśed Bogom, kak šěžko se mamy, až musymy teliko šerpješ?

Bjatujucy njamožomy se chwališ svojich zaslužbow, ale my se chylamy a ponižamy pśed Bogom. Kuždy zeń nazgonijomy Božu wjeliku zmilnosć; won nas woplěwa a pokazujo nam tu pšawu drogu; pla njogo namakamy trošt, žož žeden cłowjek nas troštowaš njamožo. Togodla wrošmy se k našomu gronkoju: „My lažymy pśed tobu, Kněžo, z našeju modlitwu a se njedowěrjomy na swoju pšawdosć, ale na twoju wjeliku zmilnosć.”

Hamjeń.

Lube pśislucharki a lube pśislucharje, witam was wšyknych wutšobnje do Božego słowa a žycym hyšći řednu zymsku nježelu!

Na nježelu Sexagesimae

23.3.2003

Psalm 95, 8 (Hebrejarje 3, 15)

Lube bratši a sotši!

Swět jo poľny gľosow a zogola. Mamy južo aparaty, z kotarymi možomy měriś, kaku intensitu abo kategoriju maju na eksempel mašiny pla blidarja abo zamkarja. Ale teke, gaž mľožina rejowat chojži na disko, ga jo tam cesto taki zogol, aź tebje wuśy bolitej a twoje nerwy škoduju. Duchtarje warnuju, ažo źinsa mamy južo mľodych luźi, kotarež šěžko słyše, aź licba pacientow pśiběra, kenž maju problemy ze słyšanim a teke z pśisľuchanim. Kake su to luže, kotarež njamogu pśisľuchaś, což drugi groni. Kak lažko nastanjo zwada mjazy manźelskima, jo-li ten jaden njamožo pśisľuchaś, což ten drugi sebje z wutśoby powěda.

Swět jo poľny wśakich gľosow, ale wśykne njejsu knicomne, ako dosegaju našej wuśy. Ako źiśi sľuchamy na gľos starjejeju; wonej pomogatej ze swojim słowom; my smy jima posľušne. Žiśi njezamkaju swoje wutśoby pśed napominajucym gronom starjejeju. Teke wot drugich luźi słyśimy mľoge dobre słowko, kotarež teke wobchowajomy ze źěkom.

Ale su teke gľose k słyšanju, kotarež by raži wotśaltowali, dokulaž woni nam zadoraju, gľos Boży słyšaś. Woni nas wabiju z rědnymi zukami, zdaju nam wjelgin zajmawe, woni wot nas njepominaju nic – ale lubje nam wśykno. Toś smy we wjelikej tśachośe. Našo tyžeńske gronko stoj w 95. psalmje a zni tam tak: „Žinsa, źož wy Boży gľos słyśyśo, ga njezatwarźco wašu wutśobu!” Wono nas napomina, aby sľuchali na to waźne, na ten gľos, kenž dejaľ nam wosebje waźny byś, dokulaž won tu wěrnosc groni, nas k wěrnosci dowježo a tu pśawu drogu pokazujo. Wo Boży gľos źo, aź my jen słyśimy, rozmějomy a jomu posľušne smy.

Luby bratš, luba sotša – ty słyśyš Boży gľos, nej wěrnó! Žinsa, cora, ten ceľy zachadny tyžeń a teke witśe, nowy tyžeń a na wśyich dnjach twojogo żywjenja!

Mľogi raz słyśimy zwon, kenž nas woľa, snaž rano njeźli wśedny zogol se zachopijo. Toś dejaľ ty wodychnuś ze śěľom a z duśu a ruce styknuś ku krotkej modlitwje. A nježelu woľa nas ten gľos zwonow do wosady. Gromaže dejmy słyšaś, což Bog co nam groniś we swojom słowje ako pśikaz za ceľy tyžeń.

My dejmy słuchat pśiś namšu. Snaž mamy sami Božy głos byś tym drugim wokoło nas, aby se njezamkali pśeśiwo Božemu głosu, aby se nježělili wot jogo wosady, aby njepadnuli do njewěry, ale z nami gromadu słušali.

My słyšymy Božy głos ako pśijašelnu pśikazń. Togodla wěmy, což mamy cyniś, což napšawdu dobre jo, což njejo knicomne wawrjenje, ale moje woplěwanje, moj šćit. Lazujomy-li w bibliji, ga powěda tam Bog pšez swojogo Syna Jezom Kristusa, Kristus sam stoj pšed nami napominanjucy a wołajucy: Słuchaj, luby pśijašel, luba pśijašelnica! Słuchaj ty serbska wjas, ty město a kraj! Słuchaj, ty wosada Boža! Słuchaj žinsa, nic akle witsé! Žinsa, něnto, nježli bužo pšepozdže! Wocyń, wotwoř twoju wutšobu našyroko a chowaj Bože słowo, aby twojo żywjenje derje wjadło a tebje pśinjasło trošt, moc a pomoc! Słuchaj žinsa! Bog powěda k tebje, buž jomu zwěrnny! Bog powěda, wocyń twojej wuśy!

Ga lube bratši słuchajšo,
se Bogu cełe powdajšo!
Nicht njebžo woblutowaś,
chtož Bože słowo w cesći ma.
Tam trošt a strowje namaka –
Bog bžo jog wukronowaś.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki, lube pśisłucharje! Witajšo! Kak rady słyšymy měrowe zwony. Kak lažko jo nam wokoło wutšoby! Božko słyšymy we našych dnjach pšez Atlantik teke wojske zwony. Jich zuk se nam zewšym njespodoba. Won napołnijo nas z bojaznju pšed noweju wojnu. Bog zwarnuj a woplěwaj nas pšed masowym mrěšim a wobraz nam a wšyknym cłowjekom dalej měrne lěto 2003!

Na jatšownicu

20.4.2003

Lube bratši a sotši !

Ten kšasny źeń nět pšišeł jo,⁹⁵
jen dochwališ nicht njamožo.
Krist dobył jo na winikow
a wšykných zbił do rješazow.
Halejuja.

To słyńco, zemja, stworby wše,
kenž pjerwej běchu stužone,
se źinsa wjelgin wjasele,
až swěta wjerch dej sromaś se.
Halejuja.

Smjerś, carta a tu helsku złość,
grěch, žalosć, nuzu, tšachotnosć
Kněz Jezus Kristus pšewinjo,
kenž źinsa z rowa stanul jo.
Halejuja.

A my tež comy zajuskaś,
to haleluja wuspiwaś!
My, Jezu Krist, śi chwalimy;
nam k troštu gorjejstanul sy!
Haleluja!

Jatšy su pšišli, te kšasne dny! Kaku radosć woni nam kuźde lěto wobrazuju! Z kaci-
mi dobyšarskimi zukami jo se rymowało we Serbach k cesći jatšowných swěžeń!

Jatšowne spiwanja⁹⁶
w zwězanej mocy
we swětej nocy
zazněju znazdala.

Zuki cesć powdaju;
spiwaj jan duša;
chwalba ga słuša
Bogu tam na njebju .

Zwonowe głosy du
pšewoźujuce
pšewušujuce
kjarliže z cystosću.

Tak wobspiwajo Wjerbanaf Mato Kosyk ten źinsajšny swěžeń. A to dej byś źinsa ta
gwězda mojogo prjatkowanja, jano te tši słowa: „Jezus jo żywy!” Z wjelimi luźimi
som ako duchowny wob lěto gromadu pšišeł; woni su ku mnjo pšichadali a ja k

⁹⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Cottbus, nr. 91, 1, 2, 10, 11.

⁹⁶ Mato Kosyk, 2000, *Spise 1* (wud. Pěťš Janaš a Roland Marti), Budyšin, b. 117.

nim. A wšake su byli, kuždy hynakšy: žiši a starke, gospordarje a wuměnkarjo, ženjone a fryjne, tužne cłowjeki a wjasołe cłowjeki! Gaby pak něchten mě pšašał, kotarych jich wěcej jo, ga njewobmyslijom se žedneje minutki a gronim: tych tužnych! To dajo tak njewugronjegy wjele tužnych luži na swěše, a jich tužyca ma cesto dłymoke korjenje. Totke tak wostanjo až do końca swětu, dokulaž my how njejsmy w paradizu, ale na tom kusu zemje bydlimy – a wo tej groni naš reformator Mjertyn Lutherus we sedymej pšosbje, až jo jedna žalosć! A won ma z tym pšawje.

Tužnym lužam pak jo trošt trjeba. Tužyca mimo trošta, to jo, tak co se mě zdaš, to nejgorše, ako jano daš možo. Něntol pak wěmy, až jich wjele, wjele luži we takej tužycy jo; woni njewiže žedneje gwězdki we swojej sámnej nocy. A ja musym groniš: to jo k rozměšu, tomu njedejmy se žiwowaš, až tak jo. Ale taku tužycu mimo trošta mogu ja jano pla ateistow, pla bžezbožnych rozměš abo pla tych, kotrež wot Kristusa wěcej nic njamaju ako jogo mě. Pla drugich luži njejo to k rozměšu. Abo dejało možno byš, až kšesćijański luž, kotryž wěri, což my kuždu nježelu z tym celem kšesćijaństwom poznawamy, rozmjej, až Kristus jo z rowa stanul wot wumarłych – až taki kšesćijan njama žednogo trošta we swojej tužycy? Tak ga možo potom jano byš, gaž cłowjek jo gładce wotzabył, ze svojich mysłow pušćil, až Kristus z wumarłych stanul jo.

Ja se nažejom, až prjatkujom žinsa k radijowej wosaže, k lužam, kotrež z cełeje wutšoby wěrje, až Kristus jo žywy, a ja pšosym z cełeje wutšoby: Njedajšo sebje Boga dla taki troštny ewangelij zagasyš, njezabyńšo žednje: Jezus njejo wumarły, ně: „Jezus jo žywy!” Žeden drugi Jezus ako ten, wot kotregož su gronili, ako tud na zemi jo chojžil: Glědajšo, kak ma won tych luži tak lubo. Žeden drugi Jezus ako ten, kotryž tych chamnych a wobšěžkanych k sebje jo wołał – žeden drugi Jezus ako ten, kotryž telik łdzow jo wutrěwał, ten Jezus jo žywy a nic daloko pšec wot nas niži w cuzej zemicy, ně, ze svojim sřednym słowom, ako tud na zemi jo powěžel, pšiwolažo nam: „Ja som podla was wšykne dny až do końca tego swětu.”, podla was, z tym jo tebjje a mě měnił.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje! Jezus, moja nažeja a moj Wumožnik, jo žywy! To ja wěm, a togodla njok byš južo zatšašywy. Bužo dlužka smjertna noc mě tež něco škožeš moc? – Žycym wam wšyknym strowe a wjasołe jatsowne swěženje!

Na 1. nježelu po swětej Tšojosći

17.7.2003

1. list Pawoła na Tesalonicharjow 5, 9-10

Lube bratši a sotši!

K comu som na swěše? Sy se južor raz tak pšašał, se raz na to myslit: aby swojo žěło cynit, za tych swojich se starał, gromadu žaržał, což mam, aby moje žiši se raz derje měli – tak ty powědaš. A take wotegrono se mě spodoba. Cyn tak, a Bog Kněz změjo swojo spodobanje nad tobu.

Ale po chyli, jěsnjej abo pozdzej, pšizo hyšći raz to pšašanje na tebe: K comu som na swěše?

Som dweju pilneju lužowu znał, muža a žeńsku. Wobej stej cas žywjenja se pilnowa-
lej, se šyndowałej (kaž se tak groni) a stej teke něčo dopředka sporalej. We starobje
stej se myslilej, něntol možomej wotpocynuś a glucnej byś. Naju žiši dejtej to žěło
cyniš a wšykno wobstaraś. Ale lej, jeju goleši stej wumrělej, syn a žowka malsno za-
sobu. Něnto stej wobej starej luža samej, a ako smy jima powědali wo jeju šěžkem
gorkem nazgonjenju, jo sebje ten starki ze swojeju mucneju ruku tej wocy wutrěł a
zdychnuł: Moj Bog, k comu som hyšćer na swěše? Co lažy na mojom žywjenju?
Plogował se som sedymžaset lět dłužko – co to pomožo? Wšykno podermo!

Teke golca som poznał, tu nažeju swojeju starjejšeju. Won pak jo schorjeł, dłužko su
nad nim duchterowali, ale wustrowili jogo njejsu. Jogo moc jo se minuła, jogo
strowje zginuło. Kak cesto drje jo z jogo wust to zdychowanje se słyšało: Och, k
comu som hyšćer na swěše?

K comu som na swěše, gaž jano nuzu a pinu dajo? Toś pšizo ta lažka mysl a groni: ja
som na swěše, aby luštny był tak dłužko ako možno. Žinsa cerwjeny, witše blědy!
Což witše bužo, za tym njepšašam. Njejo to njemudre powědanje? Jo, gaby pšecej
strowe a nimjernje młode byli! Ale my wěmy wšykne, co ga z tym luštny-byšim na
se ma. Jěsno wopsestanjo, a to, což za nim pšizo, jo tužne doś. My znajomy młogego,
ten jo w młodych lětach pšecej luštny był, a musy něnt tšadaś a chorjeś.

K comu som na swěše? Toś pšizo ta šěžka mysl a groni: aby se plogował a naslědku
wumrěł. Wšykno jo zachadne; zewšym nic njejsu wšykne cłowjeki; woni how po-
chojže kaž seń. My jězomy pšec kaž běžeca woda. To wzejo nam wšyknu moc a
wšykne wjasele a wšyknu dowěru. Młogego som wizeł, ten jo se tak myslit, ja wzeju

jaden žeń kaž ten drugi, kenž na mnjo pšížo. Raz pšížo ten žeń, žož tej koleni mucnej bywatej a to šěło do rowa padnjo.

Ně, a hyšći raz ně! Waš Bog njoco was ako zatužonych a zamyslonych cłowjekow měš, ně, wy sćo za něco wosebneho se narožili: Wy dejšo wobsejžeš tu zbožnosć pšez wašogo Kněza Jezom Kristusa. Tak pišo posoł Pawoł we přědnem lisće na Tesaloničarjow we 5. stawje: „Pšeto Bog njejo nas wustajił ku gniwu, ale aby wobsejzeli wumoženje pšez našogo Kněza Jezom Kristusa, kotaryž jo za nas wumrěł, aby gromaže z nim žywe byli, daš smy wocušete abo spicy.” Tencas, ako naše słowa buchu pisane, jo był dosć žiwny cas. Kšescijany su se myslili: Końc swěta stoj pšed žurimi! Naš Kněz jo blisko! We wobłokach pšížo z njebja a wezmjo tych svojich ku se do njebja. A wjele jich jo było, ako su gronili: te por lětka, ako hyšći na Knězowe pšizenje cakaš musymy, k comu dejmy hyšći žěłaš, k comu se napinaš a staraš. Možomy cakaš, až won pšížo. Ale posoł Pawoł jo tak prjatkował: „Kuždy žeń jo k tomu, aby wašu zbožnosć wobderbnuli, aby wašo wumoženje wugbali! Wy njedejšo pšašaš, gdy pšížo raz końc; ale wy dejšo se staraš za to, až dobre město pla Boga změjošo, gdyž ten końc pšížo.”

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a lube pšisłucharje! Witam was wutšobnje z bibliskim gronkom za ten tyžeń! „Jaden njas togo drugego břěmje, tak dopołnišo Kristusowu kazń.”

Na 5. nježelu po swětej Tšojosci

20.7.2003

Jan 21, 1-14

Lube bratši a sotši!

Žinsa – na pšetej nježeli po swětej Tšojosci – jo se w ewangelskich wosadach prjatkowało wo tom, kak su rybak Pěš a jogo towariše na žiwnu wizu ryby łjili we jazorje Genecaret. To tšojenje bužo mojim pšisłucharkam a pšisłucharjam znate; ja cu se

togodla spokojiš z někotarymi pšispomnjeńkami. Jazor Genecaret – we bibliji se pomjenijo teke wotergi Galilejske morjo – jo 20 km dłužki a 12 km šyroki. Won lažy we kšasnej krajnje; na to pokazujo južo jogo mě, kenž po serbsku zni ‘zagroda bogatstwa’. Kołowokoło su ředne lěse a winice; we dolinach rosćo złota pšenica a zdrjaju melony, datle, smokwy, oranže, cytrony a druge połdnjowe płody. Wony jazor jo bogaty na wšakich rybach. Popšawem jo to kus raja (paradiza) na zemi, kotaryž Jezus jo wjelgin lubował; tudy jo won cesto pšebywał, rady prjatkował a swoje pširownosći powědał.

Mej smej ze žonu raz w nazymje tam pobyłej – we casu, žož jo wu nas južo cesto kradu chłodno. Ale ta cysta a šopła woda tego jazora stej naju tak wabiłej, až nje-mej kaž te druge sobudrogujuce do gosćeńca šłej wobjedowat, ale ažo smej lubjej bejny kus wen plělej na ten jazor; smej samo popiłej wot teje wody...

Jezus jo z cołna wen wjelgin wuspěšnje prjatkował; luže su se šišćali k njomu. Nje-musymy to słyšecy se sromaš, dokulaž wšedny žen jo był, žeden swěžen; kak prozne su na nježelu cesto naše cerkwje!

Po prjatkowanju woła Jezus: „Něnto do žěła.” Bog jo wjele wosebnych mužow biblije srjež jich žěła powołał, myslimy se na Mojzasa, Dawida, Elizu, Gideona a Matejusa. Jezus dajo žiwny pšikaz, aby Pěťšowu wěru testował. Woni su cełu noc podermo swoje seši wen chytali, ale něnto łoje wjele rybow. Tak mytujo Jezus tu wěru. Jo se wurachnowało, až na žewješzaset cantnari jo to było.

Co wuznajo Pěťš we tom žiwje? Togo wšogomocnego Boga. Won cujo kaž Jakub: „Kněžo, ja njejsom dostojny wšykneje zmilnosći a zwěrnosći, kotaruž sy na twojom služabniku cynił.” Tudy chwalimy Pěťšowu ponižnosć, kotaraž nam wotergi brachujo.

Jezus powołašo Pěťša a jogo towarišowu Jakuba a Jana do krejza svojich wuknikow. Co Jezus Pěťšoju zlubijo? „Wot něnta njebužoš ryby ale cłowjekow łojš.” We starych romskich katakombach wižimy cesto ryby ako znamjenja za přednych kšescijanow. Cogodla drje?

Co Jezus wot nas pomina? Cas woprowaš, wolu woprowaš, wutšobu woprowaš. Njejo pšecej trjeba, dom a dwor wopuščiš abo swojogo powołanja se wostajiš, kaž to za Jezusowe case se jo cesćej cyniło.

Co płaši za nas, kenž wostanjomy we swojom powołanju? Bože słowo słyšaš, pilnje žěłaš, Božym kaznjam poslušne byš, ponižnje wostaš.

Ja se dopominam, až wu nas doma jo molowanje wisalo, žož jo Jezus był wizeš prjatkujucy we cołnje; wjele luži lažy po pšibrjoze słuchat na jogo słowa; přeży žiši we měłkej wože grajucy – kšasna idyla daloko pšec wot njeměra našogo wšednego žywjenja. Ale weto jo realita hynakša, luže njejsu tencas k Jezusowu chwatali, aby

rědnu štundku z nim dolabowali. Won prjatkuj Bože kralejstwo; to co jich cełe
žywjenje pšēměniš.
Hamjeń.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje dolnosěrbskego radija! Moj głos hyšći słyšyšo –
ale ja njamogu juž dawno k nikomu woglědaš, aby jomu ruku tłocył. Chtož we 88.
lěše stoj, jo drje wjele nazgonił a pšēsěrpjeł, ale nichten južo njepšaša za nim. Ako
taki njepšašany dowěrijom se, wam hyšći dalej z Božym słowom słužyš, aź moje
wusta na pšeccej wumjelknu.

Na reformaciski swěžeń

31.10.2003

Matejus 5, 1-10

Lube bratši a sotši!

Za nas gymnaziastow jo reformaciski swěžeń kužde lěto něco wosebneho był.
Wšykne wukniki – mimo katolskich a žydojskich – su we dłujskich smugach nožko-
wali do wjelikeje ewangelskeje Chošebuskeje cerkwje, zož nam farań dr. Timm z
wjelikeju zapalnosću jo prjatkował. Kak jo won mjenał bamžoj a katolikam, aź
woni su kšěli našogo cesćonego reformatora dr. Mjertyn Lutherusa skazyš, samo
wutamaš. Ako ewangelij smy słyšali, kak jo Jezus raz ten swěty tempel we Jeruzalem-
je wucyscił wot skotnych wikowarjow, kotarež su we tej swětnicy woły, wojce a
gołbje pšedawali a wot wotměnarjow, kenž su z wjelikim głosom z pjenjzami
handlowali. Z kšudom jo won jich wšykných wugnał. Gnute smy my gymnaziasty
słyšali fararja Timmowe jěderne słowa a pon połne protestantskego ducha šli. Toš
ten ritual jo był wjerašk cełego šulskego lěta.

Derje, aź taka parada na 31. oktoberje žinsa južo njejo a aź se žinsa wo hynakšem
bibliskem teksće prjatkuj, rozmjej, wo Jezusowych słowach na gorje (Mth. 5, werš
1-10). To njejo lažko, toš tu perikopu wam wukładaš, dokulaž wona płaši zazdašim

jano perfektnym wěrjecym kšesćijanam, wona wabi samo wjelgin ku kritiskim słowam.

My słyšymy z Jezusowego prjatkowanja na gorje: „Z b o Ź n e su te chude we duchu”, to co groniš: chwalony jo ten, kenž pšed Bogom a lužimi kradu ponižny jo. Ale pšizoš z takim zažaržanim we swěše daloko? To njewěrim. „Z b o Ź n e su, kenž žaluju”, ale njejo wot wěrnosći tak, až my by se nejlubjej wobijali wšeje tužyce a žalosći, dokulaž to jo za nas něco negatiwnego. „Z b o Ź n e su te miłosćiwe”, kak daloko pšizoš z miłosćiwosću? Čłowjek musy swoje pšawa ze wšeju energiju zagranjaš a pšesajziš: njejo to wjele lěpjej? „Z b o Ź n e su te głodne a łacne za pšawdosću”, to se rozmějo: pšawdosć musy byś; ale njeměnim ja pšedewšym, pšawdosć za mnjo, za moje interese, za moje lěpšyny musy byś. „Z b o Ź n e su te zmilne”, njejo cesto tak, až druge luže našu zmilnosć znjewužywaju, až sebje dobre żywjenje gotuju na naše košty, až woni se spuščiju na našu zmilnosć? „Z b o Ź n e su, kenž cysteje wutšoby su”, chto ma hyšći cystu wutšobu? Njama ta wutšoba pla kuždego ropy, bluzny abo šmary? Znamjenja njecystosći a grěšnosći? „Z b o Ź n e su te měrcynjarje”, te słowa nam wopšawže se spodobaju, te možomy podpisaš bžez wotlěkanja, jo: zadorajšo wojnam, pomogajšo, aby wšuži był měr na swěše!

Njesmějomy pšewižeš, chto jo te słowa tam na gorje powědał, nic Pětš abo Pawoł, ale Jezus sam. Won jo był ponižny ako Božy Syn; won jo wšykno pšešerpjeł až k smjerši na kšicy; won jo był zmilny teke pšešiwu svojim winikam; won jo ta pšawdosć we swojej paršonje; won jo měł cystu wutšobu; won jo był miłosćiwu, teke pšešiwu svojim katam, až k svojim słowam na kšicy; won jo za měr wojował, žož jo kšěł nastaš njeměr.

Nic jano Mjertyn Lutherus, ale teke druge sławne muže su gronili, až na taku wizu njamožo žedno kněžarstwo wobstaš.

Ale co su woni za nas? Woni su za nas kaž glědałko, aby poznali, kak z nami stoj, kak daloko smy pšec wot Kristusa z našym cynjenim. My musymy se žaržaš Jezusowych słow, aby z jich pomocu weto byli ponižne, miłosćiwe, zmilne a cysteje wutšoby. Slědne słowko našogo reformatora jo było: My smy pšosarje, to jo wěrnó. Hamjeń

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje! Witam was wšyknych na žinsajšne prjatkowanje we radiju! Z Pawołom Gerhardtom zaspivamy z połneju wutšobu:

Co Bog sam pší mnjo stojaś,⁹⁷
chto zatamaś mě co?
Se nikogo njok bojaś,
wšen swět mě z drogi źo.
Mam jog za pšijaśela
a ma won lubo mnjo,
ga swět, cart, smjerś a hela
mě škožeś njamožo.

Na 20. njeźelu po swětej Tšojosći

2.11.2003

Micha 6, 8

Lube bratši a sotši!

Som dosć stary ćłowjek. Z tymi nowinkami jo to něga wjele hynacej było, gaž na eksempel pla Chinejzarjow tšašne zemjedžanje jo było, tak smy to w Nimskej akle mjasece pozdzej zgonili. Pon njejo to južo aktualne było. Ale spěšnej ga njejo to šło. Gaž źinsa jo zemjedžanje we dalokej Japańskej, ga zgonimy to poľ štundy pozdzej a ned z filmom, až možomy sebje pśedstajiś, kak šěžka njegluka jo te tamne strony potrjefila. Něnto možomy mudrostowaś, co lěpjej jo. Fryšne, hyšći sóple guski k snědanju jěć – abo naša mama stajijo nam stare, južo twarde guski ako fryštuku na blido.

Tak lěta nam źinsa z pomocu moderneje techniki wjele groznych tšojenjow wokoło wušowu – kužda depeša co přědna byś, su-li niži we rožku našeje zemje diktatora-tyrana wotsajžili abo samo zabili; jo-li niži zběžk nastał a luže su stšělali na njewinowatych. Mě se zda, až wot Borkow do Hochoze jo dalej nježli wot Barlinja do Tokija! My smy južo narske na powěsći we radiju a telewiziji, ale nješerpimy dla toho, až po celem swěse jo taki njeměr, telik atentatow a groznego mordarstwa!

⁹⁷ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chośebuz, nr 286, 1.

Ale w našych wejsańskich wobstojnosćach njewuglěda wjele lěpjej, teliko zawisći, winikojstwa a zwady. To njejo rědnje, což tak wižimy, wotkul to pšizo?

Žinsa jo 20. nježela po swětej Tšojosći. Gronko za ten tyžeń namakajomy we Star-em Testamense we knižkach Micha we 6. stawje: „Wono jo ší gronjone, cłowjek, což dobre jo a což ten Kněz twój Bog wot tebje požeda: za pšawom stojaš, lubosć wopokazaš a se ponižaš pšed twójim Bogom.” Micha słuša k tym tak pomjenjonym małym profetam. Won jo był (my by serbski gronili) burskego štandu; won wum-jatujomy tym bogatym, we wjelikem měšće Jeruzalem bydlecym. Israelski Bog Jahwe njejo zewšym spokojom ze swojim ludom, won bužo surowy sud žaržaš. Woni wěže, kak by dejali žywe byš, ale woni jo njecynje.

Hyšći raz: co požeda Bog za Michowy cas, co pomina won žinsa? Za pšawom glě-daš, pšawo žaržaš jo to předne. Kake su naše možnosći, se zasajziš za pšawo, za pšawdosć. Na eksempele jo teke w Nimskej hyšći tak, až žeńske muse šerpješ pod njepšawdosću. Muske dostawaju wěcej pjenjez za to samske žěło, jano togodla, do-kulaž su muske. Ta firma trjeba nowego šefa, wo co žo něnto ta wjelika debata? Pšawego bosa namakaš! Ale žednu direktrisu!!

Młóženć jo šulu wotchojžił a pyta něnto město, aby někake powołanje nawuknuł. Ale won pišo a pišo, niži njamožo firmu namakaš, kotaraž by jogo wukublała, pšistajila za wuknjeńca. Młóžina pšeserpjejo wjeliku njepšawdosć; my wšykne smy – kuždy na swoj part – wina na tom. Pšawdosć jo, až młody luž ma pšawo na žěło.

To druhe jo, lubosć wopokazaš. My njejsmy sami na tom swěše; my mamy cłowjeka abo žeńsku, mamy žiši, mamy susedow a luži, z kotarymiž gromaže žělamy. Bog co, aby na nich lubosć wopokazali. To jo lažcej gronjone nježli cynjone. Tam musymy ze zwady wulězc, how našu gramotu pšewinuš a swoju wutšobu na šyrokoko wocyniš. Njejo tak, až Boža lubosć nas njaso, dawajmy jogo lubosć dalej!

A to tšesé, se ponižaš pšed twójim Bogom. Coš ty hynacej žywy byš pšed wšogomocnym Swětym ako we dłymokej ponižnosći? Njocoš rad na koleni padnuš we žě-kownosći pšed tym Wosćom, kenž nam groni, což dobre jo a nam pomoga, to teke cyniš?

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a lube pšisłucharje! Božko njamožo naš sused toš to serbske Bože słowo słyšaš, dokulaž musy do chorownje ku chorej žeńskej. Ale ponjezele abo waktoru by dosć casa měł. Naše prjatkowanja pak njejsu tak dobre, aby mogali se wospjetowaš – kaž na pšikład šlagry. Škoda!⁹⁸

⁹⁸ Žinsa se prjatkowanja pšecy we tyženju wospjetuju.

Cerkwine lěto 2003/2004

Na 1. nježelu pšichoda

14.12.2003

1. list Pawoła na Korintarjow 4, 1-5

Lube bratši a sotši!

Žinsa jo tšeša nježela pšichoda abo adwenta. Prjatkowaš bužo se w našych cerkwjach wo přednych weršach 4. stawa z 1. lista na Korintarjow, zož posoł Pawoł wo sebje a swojom zastojnstwje powěda: “Tak žarž nas kuždy cłowjek ako za Kristusowych služabnikow a zastojnikow Božych potajmnošćow. A we zbytnem pyta se to na zastojnikach, aby něchten był wěrný namakany. Mě pak jo nejmjeńše wo to, kak wy wo mnjo sužišo abo někaki cłowjecny sud. Ja tež se sam njesužim. Pseto ja drje sam sebje nicogo wědobny njejsom; ale psez to njejsom wupšawjony; sužiš bužo mě naš Kněz. Togodla njesužćo nic předk casa, až ten Kněz pšizo, kotaryž teke bužo wobswětlowaš te zatawjone wěcy sámnošći a wotkšywaš mysli wutšobow. Tegdy dostanjo kuždy chwalbu wot Boga.”

Korintarje njejsu wšykne spokojom ze swojim dušypastyrjom Pawołom. Tym jadnym njamožo dość derje prjatkowaš; luže wusynaju pši jogo wostudnych słowach, druge jomu wuchytuju, až won jo w młodych lětach Kristusa pšegonjował, až njejo Jezusa znał, dokulaž njejo słušał k jogo wuknikam.

Kak to žinsa wuglěda we našych wosadach? Ten faraš jo atraktiwny, kenž wumějo briljantnje powědaš, nejlepše słowa namakajo prjatkujocy. Ale dłužko jomu wosadne porokuju, až won jo za jich měnjenim na wopacnem boku stojał, což nastupa politiku.

Pawoł njejo wot wjelikeje statury – nawopak, won jo njenaglědny a chorowaty. Z jogo paršonu njamogu Korintarje wjele dobyš! Co som ja ako młody duchowny nazgonił? Stary faraš we tej wosaže jo po centimetarjach wjeliki cłowjek był, ja pak 15 centimetari mjeńšy. To njejo se lužam spodobało: woni by lubjej wětšego měli, kaž ten stary jo był. Ale Bog stoj za tym tšocho zanicowanym Pawołom. Sławne luže su tencas w Korinše předne fidle grali, woni su dawno zabyte. Bog co mės služabnika na prjatkarni, kenž zapowěda kšicowanego a zrowastanjonego Kristusa, wot kotaregož dostanjomy wumoženje wot našych pšestupjenjow.

My pšašamy dalej: Co jo duchowny pla nas? Jo won, comy groniś, cerkwiny funkcionar, kenž powěda k našym swěženjam, teke tužnym. Naša nažeja jo, aź won wjelgin rědnje prjatkuj, aź joga słowa se nam spodobaju, aź musymy sebje łdzy z wocowu wutrěwaś. Hyšći dalej, w nowšem casu rozmějo se pod dobrym fararjom něchten, kenž možo teke murjowaś a twarcowaś, kenž možo pilnje pomogaś pši reperaturach na swojej cerkwi...

Co posoł Pawoł nam groni, aź mamy wot fararja w přědnem rěže wocakowaś? „Žarž nas kuždy za Kristusowego služabnika a zastojnika Božych potajmstwow.” Won ma byś Kristusowy knecht, nic wěcej a nic mjenjej. Wokoło cerkwy a Božego cynjenja jo wjele potajmstwow, te dej farar derje zastojaś. Kristus, Boży Syn, se narozi w grozi; won jo zasej z rowa stanuł; won jo šěžko chorych wustrowił; won jo wumarłyma zasej żywjenje darił; won jo lužam jich grěchy wodał – wjelike žiwy. Te ma farar swojej wosaže zapowědaś; wjele však njedajo se wukładowaś, to ma se wěriś: potajmstwa su a wostanu potajmstwa.

Posoł Pawoł jo słyšał wjele kritiskich słow we Korinśe; rozmějo se, aź to boli. Ale glědajucy na pšiducego Kristusa jo wšykno hynacej; kak teke luže wo njom powědaju: Kristus ga jo, kenž mě suzi – žeden cłowjek.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje! Witam was wutšobnje ze starym adwentskim spiwanim:

Wy kšescijany pilnje⁹⁹
se rědnje zgotujšo!
Waš Wumožnik tak zmilnje
se k wam něnt poraś co.
Wot Boga ma tu moc,
ab wšykne grěchy stamał
a smjerś a rowy złamał
a zagnał šamnu noc.

Moj Jezus, ja som chudy
a nic ak grěchy mam
nět pšigotuj ty tudy
mě z twojej gnadu sam!
Šěń mě do wutšoby
z tog žłoba we tej grozi,
ga dušu to mě chłózi
a ja som žěkowny.

⁹⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 41, 1, 4.

Na godownicu

25.12.2003

Lukas 1, 39-56

Lube bratši a sotši!

Gaž jaden prezident k tomu drugemu wogłědajo, to smy narske, co pši takem zma-kanju za nas wuskocyjo. Wo com bužotej powědaš? Lěc namakajotej wobej zgromadnu liniju w politice? Nastanjo na końcu měr we tej regionje? Budu naše gospodarske wuměnjjenja lěpše?

We měštašku prowince Juda zmakajotej se dvě žeńskej: Marja a Halžbeta. Lěbda něchten jo jeju bližej znał. Wot Marje wěmy, až wona jo zlubjona z twarcom Jozepom; Halžbeta jo była žeńska mjeršnika Cachariasa, To njejo wjele. Mjenja tencajšnych sławnych luži su dawno wotzabyte; ale hyšći žinsa spominamy na tej žeńskej. Co ga stej wonej wosebneho wugbałej, až cesćimy jeju pšez lěttowzynty? Ze swojeje mocy nic! Ale Boža wola, až Marja jo dała Božemu Synu Jezusoju to żywjenje a Halžbeta bu maš Jana dupjarja. Ceła biblija wo tom znani, až Bog njewuběra tych mocnych za swoj řed, ale wjele wěcej tych słabych a małych. Zajšpjony Israel jo Božy wuzwolony lud; pastyrski golc bu na Božy pšikaz wjeliki kral Dabit. A tak dejtej tej hyšći njeznatej žeńskej tomu swětu toho Wumožnika a jogo pšigotowarja dariš.

Žinsa jo godownicka. My se myslimy na Bože žišetko we žłobje a z radosću na našu godownu špu. To jo pšawje tak. Ale njedekali teke se myliš na Marju, kotaraž jo we tej nocy porožila Božego Syna? Halžbeta powěda k Mari, ako wona k njej wogłědajo: „Žognowana sy ty mjazy wšyknymi žeńskimi a žognowany jo ten płod twojogo żywota! A wotkul jo mě to, až ta maš mojogo Kněza se pora ku mnjo? Glědaj, ako ten głos twojogo postrowjenja jo pšišel do mojeju wušowu, poskokowašo to gole z wjaselim we mojom żywoše a zbožna sy, kotaraž sy wěriła, dokulaž dopołnjone bužo, což tebe wot toho Kněza jo gronjone.”

Cogodla jo Marja žognowana? Cogodla jo wona tu wosebnu gnadu dostała, aby Jezusa porožila? Z cym ga jo to zaslužyla? Niži njelazujomy w Swětem Pismje, až Marja jo była wosebje mudra a ředna. Wo to zewšym njejžo. Což mamy chwališ na Mari jo jano jeje wěra. „Zbožna sy, dokulaž sy wěriła.”

Kak stoj z našeju wěru? Wěrimy napšawdu na Bože zlubjenja? Wěrimy, až Kristusowe kněžarstwo njezmějo žednogo końca? Njejo naša wěra cesto spytowana? Naša

cerkwja rosćo na wšakich městach; ale wjele wosadow jo božko teke mrějucych. Marina wěra se dupołnijo k jatsam, zož jeje Syn jo dobył nad smjeršu. Wšykno bužo dupołnjone, což Bog jo nam zluhił.

Halžbeta groni k Mari: „Žognowany jo ten płod twojogo žywota.” Potakem jo Boży Syn taki cłowjek ako my; won se porožijo pod bolosćami a zo swoju drogju pšez tu zemju až do rowa.

Halžbeta groni dalej: „Bužo dupołnjone, což tebjewot togo Kněza jo gronjone.” Co ga bu Mari wot Kněza gronjone? „Glědaj, ty bužoš ze žišimi a syna porožiš a dejš jomu mě Jezus daš. Ten bužo wjeliki a se pomjeniš Syn Nejwušego a Bog Kněz dajo jomu tron jogo wošca Dabita. Won bužo se krališ nad Jakubowym domom nimjernje.” To wšykno wěri Marja. Wjerašk jeje wěry jo jeje chwalospiw we Lukasowem ewangeliju we 1. stawje: „Moja duša powušyjo togo Kněza a moj duch se wjaseli nad Bogom, mojim Wumožnikom. Pšeto won jo na tu ponižnosć swojeje služabnice glědał. Pšeto lej, wot něnta budu mě zbožnu chwališ wšykne narody, dokulaž wjelike wěcy nade mnu cynił jo, kotaryž mocny jo a kotaregož mě swěte jo. A jogo zmilnosć warnujo wot jadnogo rodu ku drugemu nad tymi, kenž se jogo boje.” Hamjeń.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje!

Něnt Bogu kuždy chwalbu daj¹⁰⁰
na wušem njebju tam,
kenž wotworił jo žins svoj raj,
dał swojog Syna nam.

Tej mamje lažy na klinje,
za spižu mloko ma;
kak wjasele se janzele,
až Syn jo Dabita.

Z tog Wošca klina pšišel jo
ak gole małučke
tam w žlobje nagi lažašo
we lutnej chudobje.

Do paradiza wotamka
te žurja žinsa nam,
tog Cheruba won wuposła:
Ja Bogu chwalbu dam.

¹⁰⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 52, 1, 2, 4, 8.

Na njeźelu Palmarum / Bałabnica

4.4.2004

List Pawła na Filiparjow 2, 5

Lube bratši a sotši!

Žinsajšny ewangelium na njeźelu Palmarum – serbski se pomjenijo ta njeźela bałabnica – wulicujo nam, kak Jezus šěgnjo do Jeruzalema nutś. Na końcu pšaša jedna zapalona ludnoś: „Chto ga jo ten?” Woni su wot bomow rubali bałabne abo palmowe gałuze a na drogu ślali abo su swoju drastwu na drogu pśescěrali; woni su wołali: „Hoziana Dabitowemu synoju! Chwalony buź, kenž se pora we Kněžowem mjenju! Hoziana we tej wuśynje!”

Jezus pak jo mjelcajucy na wosle seźecy swojej smjerši na kśicy napśešiwo rejtował. Kaki kontrast! Wusokosć a niskosć, moc a njamoc, byś z kněžom, se kněžyś a poslušnosć. My to rozmějomy, až na końcu togo ewangelija stoj to pšaśanje: „Chto ga jo ten?”

Na take pšaśanje stej naša cerkwja a naš swět na wšakoraku wizu wotegroniłej. We našom ewangeliju lazujomy: „To jo Jezus, ten profet z Nacareta we Galilejskej.” Tak se myśli teke žinsa wjele luži: Jezus jo raz nowu nabožninu, nowu wěru abo religiju założył. Druge maju jogo za genialnego wucabnika cłowjecneje mudrosći, zasej druge žarže jogo za pśeliš mudrego idealista, kenž jo we surowem swěće na końcu zejgrał. Mamy hyšći we wuśyma, kak su za njeglucny bruny cas Jezusa ako żydojskego bojaznika sromošili, kenž propaguju šerpjenje a kśicu. We našom casu wiže luže we Jezusu socialnego zběžkarja a rewolucionara.

Snaž jo to wšykno wopacne. My musymy dłymjej slěziś. Jezus jo we Nowem Testamenśe naš Wumožnik, won jo Boży Syn; won jo to nimjerne słowo; ten klěb żywjenja a ten dobry pastyr, kenž woprujo swojo żywjenje za swoje wojce. Gaž to tak słyšymy, ga wuznajomy, až pla Jezusa žo wo wěru abo njewěru, wo našu existencu abo našu zagubu.

Ja njamogu pak teke zamjelcaś, až ten tekst za žinsajšne prjatkowanje na njeźelu Palmarum z lista posła Pawła na Filiparjow jo za cytarja a slucharja wjelgin šěžko k rozměšu. Z wjelimi jogo formulacijami možomy jan mało zachopiś, dokulaž su nam cuze. Nam musy byś pśiwidane, teke take raz wugroniś. Togodla njok wam ten celý tekst předklazowaś, ale jano někotare słowka, kenž su po mojom mēnjenju to jědro. Tak pišo posoł Pawoł na Filiparjow: „Kuždy mjazy wami buź teje myśli, kotarejež

Kristus jo teke był.” Co pomina Pawoł wot Filiparjow? Lubosć k blišemu a gotowosć k woprowanju. Take pomina Jezus teke žinsa wot nas.

Glědamy-li my starše slědk, ga wěmy, až nježela Palmarum jo była wjele lět wu nas nježela, zož buchu naše golcy a žowća brane do našeje cerkwje abo lěpjeje gronjone, do našeje wosady. To jo był wjeliki swěžen z wjelimi gosćimi, z bogatymi darami a z dobreju jězu. Pši tom jo se cesto zabyło na to, až nježela Palmarum jo popšawem šichy žení, z kotarymž se zachopijo ten tak pomjenjony šichy tyžen. Za cas branja smy spiwali na tej nježeli:

Jezu, běž přědk nas¹⁰¹
how ten šěžki cas,
a my pilnowaš se comy,
až za tobu zwěrnje žomy;
wjež nas za ruku
k našom Woócoju.

Žinsa, zož branje se tšoj wětšy žěl k swětkam, by se lěpjeje gožel ten kjarliž:

Dajšo z Jezusom nam šěgnuś,¹⁰²
jomu chytše rownaš se;
swětnem rušu dowuběgnuś,
pši njom wostaš pokornje;
kšuše dalej k njebju kšacaš,
tud na swěše swěte byś,
tek we pšawej wěrje hyś,
z wěry lubosć wopokazaš.
Wěrnny Jezus, pomož mě,
z tobu hyś cu skodobnje.

Hamjeń.

Lube pšišťucharki, lube pšišťucharje! Witam was wšyknych wjelgin wutšobnje z gronkom za ten tyžen: „Jezus ma byś powušony, aby kuždy do njogo wěrjacy njebył zgubjony, ale to nimjerne žywjenje měł.”

¹⁰¹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 565, 1.

¹⁰² *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 80, 1.

Na jatšownicu

11.4.2004

Wusoke zjawjenje Jana 1, 18

Lube bratši a sotši!

Žinsa jo jatšownica! Kristus jo stanul! Haleluja! To jo ten žeń, kotaryž naš Kněz wugotujo. Wjaselmy se a bužmy wjasole na njom! Z wjaselim se spiwa wo dobyšu našogo Kněza; jogo pšawica wobchowajo to dobyše. Ja njewumrějom, ale budu żywy zapowědat Knězowe statki. Smjers jo požřeta do dobyša. Bogu buži žěk, kenž jo nam dobyše dał pšez našogo Kněza Jezusa Kristusa.

Chto kšěl něnt tužnje płakaš? Ja płakaš njamogu, mě wutšoba dej skokaš we lutnem wjaselu!

Co wugotujo nas tak wjasołych? Ten jatšowny ewangelium, lube bratši a sotši; kenž se žinsa we kuždej cerkwi zapowěda.

Tak woła k nam to žinsajšne gronko ze zjawjenja Jana: „Som był wumarły, ale glědaj, ja som żywy wot nimjernosći do nimjernosći.”

Bog se poznajo k tomu kšicowanemu Jezusu, lěcrownož ten na šichem pětku jo zejgrał. Naštyrjone luže su jogo na kšicu pšibili, něnto jo won wonimjeł, dokulaž wumarłe njamogu juž powědaš. Tak zapšimjejo Bog sam a dajo Jezusoj pšawje, jogo sudniki pak bywaju naraz zasuzone.

Ale Bog se poznajo teke k nam cłowjekam: dokulaž Jezus jo żywy, smějomy my żywe byś. Jezus stoj za nas wšyknych; ten zrowastanjony se pomjenijo we našej bibliji ten pjerwonarozony (Erstgeborene). Won garantujo, až ta familija dalej trajo. To woznamjenijo, dokulaž Jezus jo z rowa stanul, ma cełe cłowjestwo żywjenje. Bog sam groni „jo“ ku kuždemu cłowjekoj. Potakem njesmějomy žednej rasy gramowaš, njesmějomy nikogo dla jogo barwy zajšpiš abo zanicowaš. Dalej, dla Kristusowego zrowastawanja njejo žednomu cłowjekoju pšiwđane, swojomu żywjenju sam końc wugotowaš. Tak młogi luž jo se we tom nastupanju južo pšegrěšył. Bog se poznajo we Kristusu ku mnjo, kenž šerpi pod długom svojich pšestupjenjow. Tak smějomy ja z wjasołosću żywy byś. Žeden cłowjek njedej se mjenjejgodny cuš; kuždy ma mės žěkowne wjasele nad svojim żywjenim.

Bog njezasužijo naš swět, ale won se poznajo k tomu swětoju. Jezus żywi se a ma raj nad celym swětom dany, tak spiwamy k jatšam. We starych jatšownych spiwanjach chwali se Boža nowa natura we Kristusu. Tam wižimy, kak naša zemja zebleka swo-

ju zymsku drastwu a pyšni se k nowemu žywjenju. Wěmy, až za młogego njejo lažko, „jo“ groniš k swojomu žywjenju; kuždy by mogał štundy abo wokognuša toho zacwiblowanja nalicyš, weto płaši k jatsam: samnosć jo swojo pšawo zgubiła, jatsy su pšišli za ceły swět. Wjaselmy se wšykne swojogo žywjenja! Bog jo se teke lětosa poznał k nam wšyknym!

Gaby žedna jatsownica njebyła, ga njeby měli žedneje kśescijańskeje nježele; ale to žiwapołne jatsowne tšojenje jo Jezusowych wuknikow pognuło, rowno t e n žeń we tyženju wuznamjeniš ako žeń dobyša a žywjenja. Wona njeby eksistowała, gaby njeswěšilo na Jezusowe śerpjenje a wumrěse to swětło žywjenja na jatsownem zajtšu. Wukniki by byli rozegnane we swojej bojaznosći, gaby kśica na Golgata to slědne było, což by wot Jezusa zgonili. Ale ten fakt Jezusowego zrowastawanja jo jim nowu skobodnosć dał, swojomu mejstarjeju wěru a lubosć dariš až do smjerši. Kaž kśescijańska cerkwja tak teke kśescijańska nježela se wzejo z teje wěry na Kristusowe zrowastawanje. Šamnosć na śichem pětku jo wěsće była znamje za to tšašne, ako jo se stało. Ale na jasnem schadanju słyńca možomy teke znamje wižeš: tužyca a śma stej se minulej, bytše swětło słyńca se pokazujo. We Starem Testamenśe lazujomy: „Pjerwjej źěłaš, potom wotpocywaš.” We Nowem Testamenśe płaši: „Pjerwjej we Božem domje se zmakaš, aby Bože słowo słyšali, potom naskok do źěła!”

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a lube pšisłucharje! Pomogaj Bog wam wšyknym! Žycym wam hyšći žognowane jatsowne swěženje z rědnymi štundami gromaže ze swojžbnymi a znatymi!

Na 6. njeźelu po swětej Tšojosći

18.7.2004

Jezajas 43, 1

Lube bratši a sotši!

Na žinsajšnej šestej njeźeli po swětej Tšojosći namakamy ako gronko toś te słowa z 43. kapitla pla Jezajasa: “Tak powěda twój Kněz: Njeboj se! Pśeto ja som ší wumogł, ja som ší z twójim mjenim wołał, ty sy moj.”

Ja wostanjom južo stojecy pśi přědných słowach: njeboj se! Abo ako žiši smy gronili: njetšachaj se! My ga znajomy Bože kaznje: ty njedejš łdgaś, ty njedejš kšadnuś; ty njedejš wusmjeršiš; ty njedejš manželstwo łamaś a tak dalej. Słuša how teke nutś: Ty njedejš se bojaś? Lěbda. Na eksempel, kšadnjenje jo grěch. Jo bojazń teke grěch? Čłowjecna bojazń jo wobstawne běženje z grěchom, tak by ja gronił. Snaž možo sławny kanclář Otto von Bismarck nam dalej pomoc, kenž jo raz do swětu wołał: My Nimce se bojmy Boga a dalej nicogo na swěse! To by měniło, leši-li naš młody z dobreju mašynu až do USA, ga njedej won se ducy bojaś, až se dołoj grimnjo, nježli jo Big Apple wuglědał; žo-li naša starka hyšći wjacor nakupowat, ga njedej se bojaś, až někaki njeplek ju nadpadnjo a wurubnjo. Chtož se Boga boj, dowěrjijo jomu swojo žywjenje a smějo mimo tšacha žywy byś.

A potom stoj we tom gronku toś to Božy “ja”: „Ja som ší wumogł, ja som ší z twójim mjenim wołał, ty sy moj.” Bog sam co nam moc dawaś ze swojim słowom; won co nam pomagaś k tej wěrje, kotaraž kuždu bojazń pšewinjo.

Bog jo wjele za nas cynił: „Ja som ší wumogł.” A my se dopominamy na Lutherusowe słowa k drugemu člonkoju: kenž mě jo zwarbował a dobył wot wšyknych grěchow, wot smjerši a wot cartojskeje mocy. My wizimy Jezusa přědku nas, kenž jo to wšykno dopołnił, nic ze złotom abo ze slobrom, ale ze swojeju swěteju a drogeju kšwju a ze swojim njewinowatym šerpjenim a wumrěsim. Wumožone smy něnto, dokulaž možomy Bogu služys mimo bojazni.

„Ja som ší wołał z twójim mjenim.” To jo se stało we našom dupjenju. Tam jo se Bog zechylił k nam; a nichten njejo był małki abo ryjny, na kuždego jo won swoju ruku položyl; kuždego mě jo won wołał a jogo zapisał do knigłow žywjenja. „Wjaselšo se, až waše mjenja su zapisane na njebju.”, tak groni Jezus k nam, aby se njebojali.

My słušamy k Bogu, dokulaž won jo nas k sebje holił pšez Jezusa Kristusa. Bog zna-
jo nas; won jo nas wołał. „Ty sy moj”, tak powěda nan k svojim žišam, jaden nan,
kenž wšykno wě wo nas, našu njeposlušnosť, našu zatajonu winu. Won znajo naše
wutšoby; won co nas wumožys. Won caka, až namakamy domoj k njomu a groni-
my: Wošce, som twoje kazni pšestupił. Ale won wustrějo swojej ruce za nami a pši-
wołajo nam: Som tebje wodał, wšykno, což mojo jo, jo teke twojo, moja ceła gnada
a moj ceły trošt.

Bog groni k nam: „Njeboj se!” Jezus Kristus groni k nam: „Na tom swěše mašo wy
tešnicu; ale bužčo dobreje mysli, ja som ten swět pšewinuł.”

My smy wumožone. Bog jo nas wołał z našym mjenim. My słušamy jomu. Togodla
njebojmy se, ale žěkujomy se Bogu wšykne dny.

Lěc po jsmě chožim we dołach,
ga njebojm ja se złości,
lěc wobchadam we tšachotach,
som glich we skobodnosći;
ty, Kněžo, pši mnjo wostanjoš
a tek mě stawnje troštujoš,
na tebje ja se spuščam.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje! Kotary žeń žinsa mamy? 18. julij, to kuždy Eu-
ropejař rozmějo. Ale naša Pratyja znajo za julij teke serbske mě: pražnik (lěpjej pšaž-
nik), ale to njejo se pšesajžilo. Wot lěta 1994 sem lazujomy w Pratyji: žnjojski; totke
njejo se pšesajžilo. Wot lěta 44 pšed Kristusom sem ma naš mjasec k cesći romskega
kejžora Julius Cezar to mě julij. Snaž by dejało pši tom wostaś.

Na 7. njeźelu po swětej Tšojosći

25.7.2004

Matejus 14, 13-21

Lube bratši a sotši!

My swěšimy žinsa tu sedymu njeźelu po swětej Tšojosći. Namšy smy słyšali to žiwne tšojenje, kaž Jezus jo pěš towzynt luži we pusćinje nasešił. Ako won prjatkuj, zgromažiju se kopice słucharjow. Woni su tak zapalone, až zabydnu na jězu. Bywa wjacor. Wšykne su głodne. Ale wotkul we pusćinje carobu braš? Něchten ma drje pěš pokšytow klěba a dvě rybje, ale co to jo za telik luži? Ale Jezus nasešijo z nimi wšyknych na žiwnu wizu.

My znajomy toš tu biblisku historiju a njocomy ju dalej wukładowaš, ale jano wšake pšispomnješ, dokulaž smy žinsa namšy ten ceły tekst južo słyšali.

Nam se zda, až to cełe tšojenje njejo možno. Ale njejo Bog južo take žiwy cynił? Njejo won ten israelski lud – snaž jo to milion cłowjekow było – pšez styrzasća lět spižował z tak pomjenjonym mana. Kak pak jo pšišło, až kopice su chwatali do teje pusćiny? Jezus jo tam, woni kšě jogo słowa słyšaš a jogo statki wižeš. Tuchylu jo se južo změrkało. Něco ma něnto se staš. Co budu Jezusowe wukniki cyniš, co bužo Jezus sam cyniš? Možo won teke we pusćinje tym głodnym lužam carobu wobražiš? Ja by gronił, Jezus njetrjeba te pěš pokšytow klěba a tej dvě rybje do rukowu braš; won by mogał kamjenje do klěba pšeměniš abo carobje daš z njebja padaš. Ale won co z małego něco wjelikego gotowaš; tak ako won jo na swajźbje w Kana z wody wino nagotował. Jezus co našu snadnu moc, našu pilnosť, našo cynjenje žognowaš, až z toho možo něco wjelikego nastoš. Jezusowe wukniki deje ten klěb rozdźelowaš. Teke my smějomy Bože žognowanje dalej dawaš. Jezus njewotlěka, se ku blidu modliš. Kak wu nas stoj z modlitwu ku blidu a wot blida?

Jo-li nam něcht něco darił, ga njezabywamy groniš: Mějšo žěk! Južo naše žiši su k tomu nawucone. Ale pla Boga to cesto zabywamy. Kaki kšasny dar jo Boży klěb, kotaryž sejži na bliže kejžora a teke chudlaza!

Wšykno jo šicho, ako ten Kral wšych kralow swoju zmilnu ruku wocynijo; te wukniki su jogo služabniki; pěš towzynt a wjele wěcej jogo gosći. Ako wšykne su nasešone, kažo Jezus, aby te wuzbytne drobjeńce se zezběrali, aby se nic njezbrojło. Boży dar zanicowaš a pšec chytaš jo grěch, wjeliki grěch. We Starem Testamenše stoj we pšisłowach 24 we 4. weršu: „Pšez rozymne gospodarjenje bywaju te komory

poľne wšakego kšasnego a řednego bogatstwa.” Ale młoge luže njamaju žednych korbow za drobjeńce, woni njecesće Boży klěb.

Jezus groni wo sebje: „Ja som ten klěb žywjenja.” My trjebamy klěba, aby żywe wostali; my trjebamy Jezusa, aby dosć mocy měli k žognowanemu žywjenju. Susedka jo ku godam ceľu kistku konfekta a marcipana zjědła a na drugi źeń wumřěła. Jo južo něchten ze suchym klěbom wumřěł?

Sľuchajmy, což jo pisane we 147. psalmje: „Spiwajšo našomu Knězoju ze źěkowanim, kenž to njebo z mrokawami zakšyjo a dawa dešč na zemju; kenž dajo tšawu narosć, kenž tomu zbožu carobu dawa. Won wobrazijo twojim mrokam měr a nasešijo ší z nejlěpšej pšenicu; won dawa sněg kaž waľmu; won rozsewa mroz kaž pojeľ; won chyta swoje kšupy kaž kuse – chto možo wustojaš jogo marznjenje? Won groni jedno słowo a wšo zliznjo; won dajo swojomu wětšoju duš a wšo tajo.”

Hamjeń.

Lube pšisľucharki a lube pšisľucharje! Witam was wšyknych wutšobnje z gronkom na ten tyzeń: „Ga nješćo wy něnto južo cuzniki a gosći, ale pšiměstniki tych swětych a Bože domacniki.”

Na 20. njeźelu po swětej Tšojosći

24.10.2004

Psalm 142

Lube bratši a sotši!

Za wjelih luži jo Bože słowo napisane we knigľach Nowego Testamta. Žywjenje a statkowanje našogo Wumožnika Jezusa Kristusa stoj we srjeźišću našeje wěry. Ale kupijoš-li sebje eksemplar togo Nowego Testamta, ga namakaš tam teke wětšy źěľ ten tekst tych 150 psalmow ze Starego Testamta.

Toš te psalmy su za wjelih nejwosebnješe knigľy z přednego źěľa našeje biblije. „Ten Kněz jo moj pastyr; mě njebužo nic brachowaš” – kuždy kšesćijan znajo ten

zachopjeńk 23. psalma abo ten ceły psalm z głowy. „A lěcrownož ja chojźił we sám-
nem dole, glich ja se njebojm žedneje nje-gluki, pśeto ty, Kněžo, sy stawnje pśi
mnjo”. Podobnje jo ze 90. psalmom: „Našo żywjenje warnujo sedymzaset lět, a gaž
wusoko pśižo, wosymzaset lět; ale nejžwěcej z nich su proca a źěło; spěšnje woni
pśejdu a my z nimi wotlešimy. Kněžo, wuc nas rozpominaš, až musymy wumrěš,
aby mudrosć najšli”. Tym Žydam su psalmy byli spiwarske a modlarske knihły.

My pak njocomy žinsa dalej wo tom słyšaš, kaku rolu graju psalmy we kśesći-
jańskich cerkwjach, ale se koncentrowaš na ten 142. psalm, kenž jo nam dany ako
tekst za žinsajšnu dwažastu nježelu po swětej Tšojosći. Słuchajmy na jogo słowa: „Ja
kśikam k tomu Kněžu ze swojim głosom, ja žebrić k tomu Kněžu ze swojim gło-
som. Ja wusypjom swoju starosć pśed nim a zjawijom pśed nim swoju nuzu. Gaž
moj duch we tešnicach jo, ga znajoš ty moju drogu. Woni nascynjaju seši na tu dro-
gu, zož ja chojźim. Glědam k pšawicy a rozglědujom se; ale niži nichten njejo, kenž
by se wo mnjo starał. Ja njamogu dowuběgaš; njejo žeden cłowjek, kenž by mojo
żywjenje wobwarnował. Kněžo, ku tebe ja kśikam a gronim: Ty sy mojo dowěr-
jenje, moja źělba we kraju tych żywych. Pomarkuj na moj plišć, pśeto ja som
wjelgickano nužony. Wumož mě wot mojich pśegonjowarjow, pśeto woni su moc-
nejše nježli ja. Wuwjež mě z teje žěry, aby ja se źěkował twojomu mjenju. Te
spšawne budu se ku mnjo zgromažiš, zož ty mě dobroš cyniš.”

Tak bjatujto spuščony luž. Woni jogo pśegonjowarjow, dokulaž su mocnejše nježli won.
Połny zacwiblowanja kśika won z dłymi swojeje wutšoby k Bogu, kenž jomu ako
slědny wuchowk jo wostał, dokulaž teke jogo pśijašele su jogo spuščili, won ga jo
zawrěty. Našogo bjatujucego su njewinowaše do žěry sporali; něnto pšosy won Bo-
ga, aby won jogo zasej wulichował. Ale won wiži mało nažeje za swoj pśichod. Gaž
Bog jogo wumožyjo z pazorow jogo winikow, by se hyšći perspektiwa wocyniła.

My drje smy dłymoko gnute, gaž how něchten we swojej nejwětšej nuzy a spuščo-
nosći ze žišecej dowěru kśika k Bogu, kotaregož won njejo cas żywjenja zabył.
Něnto, zož drje wšykno jo zgubjone za njogo, ze slědneju mocu woła wo pomoc pla
togo Wošca, kenž jogo rozmějo, pśed nim možo wutšobu wusypowaš.

My – młode kaž stare – smy južo w podobnej situaciji byli, zda se, až ceły swět stoj
pśešiwo nam, musymy šerpješ. Chto nas wumožo, zo namakamy pomoc, chto nas
wušěgnjo z teje pary? Naš psalmist nas wucy: Wołaj k wšogomocnemu Bogu, dowěr
jomu twoju nuzu! Na końcu bužoš wěžeš: Njejsom podermo žebrić, won jo mě wus-
łyšał, źěk bužo Nejwušemu!

Hamjeń.

Lube písłucharki a lube písłucharje! Buźćo wšykne wutšobnje wuwitane! Cesto pytamy za pšawymi słowami, gaž se modlimy k Bogu. Bjatuj troštnje naš 142. psalm a změjoš bogate žognowanje!

Na swěžen reformacije

31.10.2004

Jan 14, 6-7

Lube bratši a sotši!

We wusokem zjawjenju pišo Jan we 14. stawje wot 6. do 7. werša tak: “Ja som wižel janžela lešecego srjež pšez to njebjo, ten jo měł nimjerny ewangelium, aby jen zapowědał tym na zemi bydlecym a wšyknym ludam a šlachtam a rěcam a lužam a won jo wołał z wjelikim głosom: Bojśo se Boga a dajśo jomu cesć, modlišo se tomu, kenž jo wugotował njebjo a zemju!”

Te słowa wot tego janžela lešecego srjež tego njebja słušaju do swěženja reformacije. Ale toś ten janžel njejo naš reformator Mjertyn Lutherus; ale ten ewangelium, ako won jo zapowědał, jo ten samy, ako Mjertyn Lutherus jo zapowědał.

Ewangelium – to smy juž nawuknuli, ako smy k fararjeju na pšašanje chožili – ewangelium jo na serbski wjasoła powěśc. Wjasoła powěśc, kotaraž se wzejo z nimjernošći a wostanjo do nimjernošći. Z kortow abo z listow možomy teke něčo wjasołego zgoniś, na eksempel, až jo se we swojźbje žiše narožilo – abo možomy něčo tužnego zgoniś, na eksempel, až jo we swojźbje něchten wumrěł. Ale ta nimjerna powěśc, kotaraž na wše case płaši, kotaraž z tymi lětami njezestarjejo, kotaraž se we starobje njezašamnijo, jo jano jedna: “Bojśo se Boga, dawajśo jomu cesć a modlišo se k tomu, kenž jo wugotował njebjo a zemju!”

Ale co ma reformacija z nimjernym ewangelijom cyniś? „Bojśo se Boga”, stoj teke na zachopjeńku reformacije. Bog jo jadnogo cłowjeka wołał a ten jo se Boga bojał a jomu tu cesć dał. Tencas su byli hyšći pšez hunderty lět druge mocy, jich mjeni stej bamž a kejžor. Ale Mjertyn Lutherus njejo se bamža daniž kejžora bojał, lěcrownož stej jomu wjelgin grozyłej. Won jo samo swoju samsnu bojazń pšewinuł a Bogu tu

cesć dał. Wotněnta stoj Bože słowo we srježišću, dokulaž wono wulichujo cłowjeka. Bože słowo jo ta nimjerna wěrnosc a naš reformator njoco nic pšešiwu teje wěrnosci cyniš.

Z wjaselim stupa žinsa kuždy ewangelski kśescijan psez prog swojeje cerkwje, z wjaselim a ze žekom, až how su zajšli te case, žož na kuždem rožku bilda někakego swětego jo wisala, žož ze wšakim cłowjecnym wustawjenim duše buchu wobšěžkane – pšawy měr pak jo mało jich namakalo. Žinsa jo reformaciski swěžeń. Reformacija jo wotnowjenje cerkwje. Mjertyn Lutherus njejo nowu cerkwju założył, ale won jo tu staru cerkwju wotnowił a wucyscił wot wšakego cłowjecnego cynjenja. Tu cerkwju jo naš Kněz Jezus sam założył a tak ako my we tšešem cłonku abo artiklu poznajomy: „Ja wěrim jadnu swětu kśescijańsku cerkwju”, tak my wěmy a wěrimy, až we katolskej cerkwi se teke Kristus zapowěda a teke wěrna pobožnosć se namakajo pla wjelich wěrjacych luži a my božko teke wižimy, až mjazy ewangelskimi wosadnymi pši wšyknej pšawej wucbje teliko zajspiwanja Božego słowa a teliko njewěrnosci se namakajo.

Weto my wěmy, až z Lutherusom jo pšišlo wjelike žognowanje do cełego kśescijaństwa, až won jo rozłamał te rješaze, kotarež su na wědobnosćach lažali, a jo wochyšł to brěmje, pod kotarymž luže su zdychowali. Boža zmilnosć to jo, kotaraž jo sebje wuzwoliła tego muža, aby psez njogo tu tšugu swojogo žognowanja wulewała na nas.

Zdžarž, Kněz, twojo słowo nam¹⁰³
a pšewiń winikow wšych sam,
kenž Krista, twojog Syna mě
na zemi wurodowaš kšě.

Bog, swěty Duch, ty troštař sam,
daj wobjadnosć how wšuder nam;
we smjertnej nuzy njespušć nas,
psez smjers nas wjež do njebja raz.

Ty, Kněz Jezus, wopokaž,
až ty sam moc na swěse maš;
to kśescijaństwo woplěwaj
a wono tebje chwalbu daj.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! ‘Naš Bog jo wěsty twardy grod’, tak jo naš reformator spiwał, a pši tom dej wostaš, až do końca swětu.

¹⁰³ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 124, 1-3.

Cerkwine lěto 2004/2005

Na 3. nježelu psíchoda

12.12.2004

Wusoke zjawjenje Jana 3, 20

Lube bratši a sotši!

Naše wocy su južo doprědka stajone, lěcrownož mamy žinsa akle tšešu nježelu psíchoda abo adwenta. My se wuscimy k swěženjam, kotarež naše mysli južo radny cas napoľniju z wjasołosću, z lubymi starosćami a z psíjaznym docakanim. A lěcrownož starše se drje mjenjej na gody wjasele nježli žiši, chto wot nas njesłyšy rad zasej te stare znate godowne głose a njeğlěda rad do bytšnych žišecyich wockow?

Na com to lažy, až rowno Jezusowy narodny žeń se tak swěši? Dla cogo zo na jogo narodnem dnju take wjasele, ja mogu groniš, take juskanje psez cełe kšescijaństwo? Njejsu ga mimo njogo tež druge wosebne muže na swěše byli, kotarychž statki hyšci na žinsa mjazy nami prezentne su? Ja jano spominam na sławnych patriotow abo wumělcow.

Tych zamrětych narodny žeń lěbda hyšci se swěši. Gaž se něnto Jezusowy narod swěši, ga jo z tym gronjone, až won jo žinsa hyšci mjazy nami žywy. My pak njeswěšimy te narodne dny wšykných žywyich, ale jano našych swojžbnych abo psijašelow. Togodla, coš-li te psíchodne gody psawje swěšiš, ga musyš Jezusa mės mjazy swojimi domacnymi a psijašelami, jo, musyš jogo mės we swojej wutšobje. Tak mamy we pšedgodownem casu se pšašaš: Maš ty Jezusa we se? A zož nic, ga chwataj, aby jogo dostał.

We wusokem zjawjenju we tšešem stawje stoj pisane: „Glědaj, ja stojm pšed žurimi a klapjom; zož něcht moj głos słyšy a te žurja wotworijo, k tomu ja zajdu, aby tu wjacerju z nim měl a won ze mnu.” „Glědaj, ja stojm pšed žurimi a klapjom”, to jo we psírownosći gronjone wot žuri twojeje wutšoby, na kotarež ten Kněz klapjo. A kak se stanjo take klapanje? Po wšakorakem. Ty maš we swojej wutšobje někaki zwonašk. Nicht jen njewiži, nicht njamožo wopisaš, kak wuğlěda. To jo twoja wědobnosć. Žožkuli chojžiš a cožkuli cyniš, ten zwonašk pšecerj zaznějo we twojej wutšobje. Raz lubosnje ako to wjacorne zwonjenje, pak zas mocnje a tšašnje, kaž to grimanje wjelikego zwona psí wognju.

To jo Jezusowy głos, kenž po dobrych statkach śi chwali, pšed złym śi wabi a pšosy k wobrošenju, po złych statkach pak marska a tšašy.

A co ten Kněz požeda? Nic drugego, ako až kuždy žen pšed źurimi požeda, won co mės wocynjone. Won caka gronjegy: „Žož něcht moj głos słyšy a te źurja wotwori-jo” – potakem to dwoje jo trěbne, ten głos słyšaš a te źurja wocyniš.

W lěše su žiši wotergi sami doma a se zmakaju. Toś wusłyše někogo na źurja klapju-cego. Woni bogala njewocynje, ale kukaju nazdala pšez wokno abo pšez klucowu źěrku, a gaž wuznaju, az jo to někaki cuzabnik abo pšosaš, ga stoje wubojane a se mysle, gaby jan ten cuzy žěd pjerwej pšec był a nam nic njecynił. Rowno tak se wonožeju młoge, gaž ten Kněz na jich źurja klapjo. Woni tak pšez wokno wiže, až tam stoj, ale dejali jomu wocyniš? Won ga jo tak njenagľadny... Chtož raz źurja jo wocynił a na ten głos słyšaš, kenž z takeju lubosću a z takeju mocu woła, ten wiži, až ten, ako pšed źurjami stoj, njejo ten niski, ako se zda, ale jaden wosebny gosć. Wšak spiwamy wot njogo:

Wy kšesćijany pilnje¹⁰⁴
se rědnje zgotujšo!
Waš Wumožnik tak zmilnje
se k wam něnt poraš co.
Wot Boga ma tu moc,
ab wšykne grěchy stamaš,
a smjerš a rowy złamaš
a zagnaš šamnu noc.

Ga pšigotujšo drogi
tom kšasnem gosćoju,
a zrownajšo wše brjogi
pšez wěrnju pokutu.
Pšec wšykna zadora!
Te gory ponižajšo,
te doły powušajšo,
wšo, kaž won rad jo ma.

Dejmy takemu gosćoju daš mimo hyš? Ale won ga nježjo mimo, won wužaržjo pšed źurimi. Smějomy jomu žins daš podermo na naše źurja klapaš? Wołajmy wjele wěcej: Pojž nutš, ty žognowany, pšec ga stojš wence?
Hamjeń.

Lube pšisłucharki a lube pšisłucharje! Witam wšykných wjelgin wutšobnje do casa pšichoda našogo Kněza Kristusa a žycym wam hyšći žognowanu nježelu!

¹⁰⁴ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 41, 1-2.

Na nowe lěto

1.1.2006

Lube bratai a sotsi!

Stare lěto jo zajšlo. Z bojaznju smy do njogo zastupili, ale ze žěkom z njogo wustupili. Pšeto stary Bog jo hyšći žywy. Won jo se teke w zachadnem lěse mocny wopokazał. Naša zemja jo Božu gnadu we młogem nastupanju nazgoniła. Ale teke kšasne serbske swěženje smy swěšili a za dar słodkego měra njamožomy se Bogu dožěkowaš. Wšake pak jo teke było, což njejo mogało se nam spodobaš. Dlej a zjawnjej jo, až wěra do Boga, poslušnosť pšešiwu wušym, jo, wšykno psistojne zažaržanje wěcej a wěcej woteběra, za to pak mocy teje samnosći psiběraju, ako su kriminalita, wobšuda, złamane manželstwa, wšakorake njetrěbne katastrofy a druge njedobre wěcy.

Žinsa du naše mysli do psichoda. Co nam psinjaso? Wubojane glěda ten jaden doprědka, zastarany ten drugi. Ty glědaš na twojo bogatstwo, lěc njebužoš jo zgubiš w nowem lěse? Ty zasej glědaš na twoju chudobu, lěc njebužoš z njeje wulězc. My cłowjeki njamožomy wo našych šělnych nastupnosćach nic wěstego groniš; jedno pak wěmy wot nowego lěta: Za wšych, kotrež swoju nažēju na Boga stajiju, zazwonijo se spodobne lěto we našom Knězu. Chtož w Božej ruce stoj, ten poznawa:

Daš tšachota mě grozy,
won tak wše wěcy wozy,
až za mnjo zbožne su.

Na njeźelu Quasimodogeniti

3.4.2005

1. list Pěťša, 1, 3

Lube bratši a sotši!

Žinsa swěšimy přědnu njeźelu jatsownego wjasolego casa. Wona se pomjenijo wot starodawna 'běła njeźela'. Cogodla? Te, ako buchu jatšy w nocy we přědnej kšescijańskej wosaže dupjone, su se na tej njeźeli slědny raz swoju bělu dupnu drastwu woblakli. Ako młode kšescijańske wosady su musali přědne šěžke pšegonjowanja pšetraš, a płakucy pši rowach svojich martrarjow su stojali, ga jo jim posoľ Pěťš k troštoju list pisaľ, kenž tak se zachopijo: „Chwalony buž Bog a Wošc našogo Kněza Jezom Kristusa, kenž nas za swojeju wjelikeju gnadu jo naspjet porožiľ k žywej nažeji pšez to stawanje Jezom Kristusa wot wumarľych.”

Jatšy su našo žywjenje pšeměnili, wšykno wugľědajo něnto hynacej. Našo žywjenje ma zmysľ a cil. Naš Kněz jo pši nas wšykne dny; won jo žywy a možo nam pomoc, možo nas wjasć; won napoľnijo nas z noweju nažeju. My drje musymy kšacaš pšez šmojte dny, pšez case cwiblowanja a zacwiblowanja. Cesto nam se zda, aš njejo žedna nažeja, kotaraž rozswětlijo naše dny. Mjazy lužimi jo telik bojazni, bojazń wo žywjenje a pšed šerpjenim, bojazń pšed starosćami a ćłowjekami a nasľědku bojazń pšed smjeršu.

To posoľ Pěťš wšykno znajo. Ale my mamy Boga, kenž co nowe žywjenje we nas tworíš. Togodla pšiwoľajo Pěťš nam: „Chwalony buž Bog a Wošc našogo Kněza Jezom Kristusa, kenž nas za swojeju wjelikeju gnadu jo naspjet porožiľ k žywej nažeji pšez to stawanje Jezom Kristusa wot wumarľych.”

Aš my smy do toho swětu se narožili, to njejo naš statk; z tym jo našo zemske žywjenje se zachopiľo. Aš my se naspjet narožijomy – kaž Pěťš pišo – teke njejo naš statk, ale jaden nowy zachopjeńk, kenž gotujo Bog. Pšez našo dupjenje smy wotnowotki narožone něnto nutš do Božego kralejstwa.

Na žinsajšnej přědnej njeźeli po jatšach spominamy teke na Jezusowego wuknika Tomaša, kenž jo cwiblowaľ nad tym, což jo se k jatšam staľo. Ako ten z rowa stanjony Kristus se jo přědny raz tym wuknikam pokazaľ, njejo Tomaš mjazy nimi byľ. Woni pak su jomu wulicyli, aš su Jezusa zasej wiželi. Tomaš pak jo jim tak wotegroniľ: „Njebudu-li ja te gozdžowe bluzny we jogo rukoma wižeš a swoj palc po-

ložyś do tych gozdźowych bluznow a swoju ruku do jogo boku położyś, ga njebudu ja wěriś, až Kristus jo žywy.”

Tyżeń pozdzej su Jezusowe wukniki zasej gromaže byli a Tomaš tenraz z nimi sobu. Jezus jo njezjapki do jich srjejža stupił jich witajucy ze słowami: „Měr buź z wami!”. K Tomašoju jo Jezus se wobrošił gronjegy: „To daj swoj palc how a glědaj na mojej ruce a podaj twoju ruku sem a polož ju do mojogo boka a njebuź njewěrjegy, ale wěrjegy.” Toś jo Tomaš wuwołał: „Moj Kněz a moj Bog!” A Jezus jo jomu wotegronił: „Dokulaž ty mě wizeł sy, Tomaš, ga wěriš. Zbožne su, kotarež njejsu wize-li, ale weto wěrje!”

Ta wěra jo to spuščanje¹⁰⁵
na Božu wěstu gnadu,
ta wěra njejo cynjenje
za ćłowjecneju radu,
se ceły derbiš Bogu daś,
wot njogo wšykno docakaś,
bžez cwiblowanja troštny.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a lube pśisłucharje! Tak pišo posoł Pawoł na Timotejusa: „Ja wěm ga, komu som wěrił, a som wěsty, až won možo mě zachowaś, což mě jo dowěrjone až na wony źeń.”

¹⁰⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chośebuz, nr. 185, 1.

Na šichy pětka

25.3.2005

Matejus 27, 54

Lube bratši a sotši!

Žinsa jo wšykno hynacej, žedne zwony njesu nas wołali namšu, wosada drje spiwa, ale orgele mjelce – tak jo to było za moj cas na šichem pětku. Kužde lěto zasej pšewoźijomy na tom swětem dnju našogo Kněza na to město, kenž jo pomjenjone Golgata. Zasej a zasej stoj pšed nami wšykno, což se jo stało na tej droze tych bolosćow. My wižimy Jezusa zbitego a z wotšym šernjom kronowanego, kak won pod brěmjenim kšice dołoj padnjo, ale bžez skjaržby; my wižimy mań toho ludu sromosću a wusměšecu; my wižimy te por žony, kotarež toho žywego k rowoju pšewoźiju a kotarež ten wobžalowany troštju – na końcu teje drogi ta kšica.

We wonem casu njejo ta kšica nic wosebneho abo ředkego byla; towzyny a towzyny su na njej dodychali. Ale rowno ta kšica na Golgaše jo wosebne znamje na swěše. Wona drje jo stožala na małej gorce, a weto jo powušona nad nejwušymi gorami. Wona drje sama jo dawno do procha spadała a weto njebužo se nigdy ze swětu minuš. Wjele wěcej rosćo cesć a wažnosć teje kšice wot lěta do lěta.

Gaž my žinsa wokoło teje kšice se we ponižnej wěrje zgromažijomy, ga njocomy nic drugego ako tej kšicy samej daš k nam powědaš a comy k wutšobje braš, což wona nam groni. Glědamy-li jano na to, kaž ta wusoka rada se jo procowała, Jezusa do smjerši sporaš; kake wotše marskanje te wojaki su se wumyslili, aby jomu tu smjerš kradu gorku wucynili; kake wjasele te Žyži su měli nad jogo wumřěšim; ga co se nam zdaš, až jaden tych nejgoršych zlosnikow a złecynjarjow swoju derje zaslužonu štrofu dostanjo.

A lej, na wšyknych bokach wopoznanijo se ta njewinowatosć toho wuměrajucego. Předny znank jogo njewiny jo ten sobukšicowany pokutny mordař gronjegy: Mej ga smej podobnej we takem zatamaństwu, pšeto mej dostanjomej, což naju statki winowate su, ten pak nic njepšawego cynił njejo. Won jo wižel, kaž Jezus sćerpnje wšykno wusměšenje a wumjatowanje jo na se wezel njeskjaržegy, wjele wěcej pšosecy: „Wošce, wodaj jim!”, won jo cuł, šym lažčej jomu to wumřěše pšizo, šim lažčej jo jogo wědobnosć.

Chtož ako wuměrajucy hyšći možo za swojich mordarjow wo wodawanje pšosyś, tomu samomu njejo žedno wodawanje trjeba; chtož wuměrajucy možo Bogu groniś nan a Wośc, ten jo zawěsće Božy Syn.

Znanki Jezusoweje njewinowatosći su Žyži sami. Drugim jo won pomogał, daś won sam sebje pomožo. Won jo Bogu dowěrił, daś ten jogo něnto wumožo – gaž won jogo rad co. Z takimi słowami kšě jogo směšyś, a weto jogo cesće wušej wšogo. Něga njejsu jomu nic wotegroniś mogli, ako won jo jich pšašał: „Chto wot was možo mě grěcha wobskjaržyś?” A něnto sami gronje, až won jo lutne dobroty cynił a nigdy njejo swoju moc sam k swojomu wužytku nałožył, až won jo pšecej Boguju se dowěrił a swěty a cysty był we swojom celem wobchadanju.

Znank Jezusoweje njewiny bywa naš njebjaski Wośc sam, gaž tych Žydow klěše: „jogo kšej pšiz na nas a naše žiši”, tak krađu jo dopołnił, až to swěte město Jeruzalem bu skoro do popjeła starcone a ten žydojski narod jo cuzy a rozdrošcony mjazy wšyknyimi ludami. Ale we srjejžišću našogo prjatkowanja na śichem pětku dejało stojaś, což w ewangeliju Matejusa we 27. stawje jo pisane: „Zawěрно, Jezus jo był Božy Syn!” Tak su wuwołali te wojaki, ako su Jezusa wobwachowali.

Hamjeń.

Lube pšisłucharje, lube pšisłucharki! Witam was wšyknych wutšobnje ze žinsajšnym gronkom: „Tak jo Bog naš swět lubował, až won swojogo jadnoporóžonego Syna dał jo, aby wšykne do njogo wěrjece zgubjone njebyli, ale to nimjerne žywjenje měli.”

Na jatšownicu

2. list Pawoła na Korintarjow 6, 2

Lube bratši a sotši!

Kak smy se teke lětosa wjaselili na te rědne jatšy! Zymski cas jo dłužko trał, smy se dosć namarznuli – ale na końcu jo se minuł - njemusymy južo sněg suwaš. Tak jo tencas Wjerbański Mato Kosyk spiwał, cakajucy na nalěto:

Śopłe wětšiki¹⁰⁶
duju z połudnja,
a se dejšćiki
leju wot njebjja.

Nowy woblak zas
zemja dostanjo,
kšasny lětny cas
wšykno zbužijo.

Śopłe słynjaško
swěši na pola,
z mocu roztajo
gruzla zmarznjona.

Bože stworjenje
zas se zachapja.
Kake wjasele!
Juskaj wutšoba!

Struski minu se
zymske na woknach,
a te nalětne
stanu w zagrodach.

Słyńco zasej grějo,¹⁰⁷
wšykno wotžywejo
a jo zbužone;
wšuži wjasele

Ptaški tyrlikaju
Bogu chwalbu daju;
wšuži żywjenje,
wšuži wjasele.

Bomy zakwituju,
Struski zawonjuju;
wšo jo zelene,
wšuži wjasele.

¹⁰⁶ Mato Kosyk, 2000, *Spise I*, (wud. Pěťš Janaš a Roland Marti), Budyšin, b. 212.

¹⁰⁷ Mato Kosyk, 2000, *Spise I*, (wud. Pěťš Janaš a Roland Marti), Budyšin, b. 214.

Kak pišo posoł Pawoł na Korintarjow: „Glědaj, něnto jo ten spodobny cas, glej něnto jo ten žeń togo strowja!” Z wutšoby cełego kśesćijaństwa zni zasej wjasoły zuk do cełego swětu: „Glědaj, něnto jo ten spodobny cas, glej něnto jo ten žeń našogo strowja!” Jatšy su swěžeń wutšobnego wjasela nic jano za žiši, ale wosebnje za luže, kenž to žywjenje znaju – nic pak jano to žywjenje, ale teke tu moc togo słowa smjerś. Wjatšy se njerozměju mimo śichego pětka. Ale śichy pětka njedej teke mimo jatšownice wostaś. Tšašnje by było, gaby Jezusowe žywjenje we smjerši svoj końc namakało, ta smjerś se wopokazała mocnejša nježli to žywjenje a wostało pši tom. Čłowjek, ty musyš wumrěś. To by wjelika žalosc była, gaby te čłowjeki svojogo jadosamskego pomocnika zastarcyli a smjerś nejmocnejša moc we swěše była. To by taka dlýmoka žalosc była, až by lěpjej było, až ten swět kamsy šel. Ale Bogu buž žěk, až tomu tak njejo.

Jezusowa wosada, kenž žywjenje ma, wě, až swojo žywjenje wot togo zrowastanjonogo ma. Pomarkujšo na to, až Swěte Pismo jaden raz groni: „Jezus jo zbužony wot togo Wošca”, a potom zasej: „Won jo z rowa stanul.” Bog jo Jezusa zbužil, won njejo dejal we smjerši wostaś. Na kšicy jo był wot Boga spuščony a sužony; ale we swojom zbuženju jo Bog se k njomu poznał ako k tomu, kenž wujadnanje a gnadu pšinjaso. Něnto jo wot wěrnosći měr na zemi. Jezus jo z rowa stanul; to groni, ten row njejo jogo žaržaś mogał. Won jo Božy Syn, kenž žywjenje ma, kenž te mocy togo skazenja pšewinuł jo, kenž wěrne žywjenje dajo. Čtož Jezusa ma, ma połnosć žywjenja, ten ma něco, což teke ta smjerś napšecej weześ njamožo. Jezus dajo tym svojim nimjerne žywjenje. Kak cynje take słowa moju wutšobu tak wjasołu! Něnto jo ten žeń togo strowja!

Wjele luži jo tak mucnych, jich wutšoba jo prozna, woni žělaju a njepšidu doprědka, woni zaslužuju a njamaju na końcu nic, woni pytaju rozdroscenje, woni se nažuju, ale wšykno blůženje a torjenje. Kak hynacej, žož zni: „Wšykno we Božej mocy!” Młogi raz tak dlýmoko pochylone a weto zasej pozwignjone. Jezus cyni swoje zlubjenja k wěrnosći: „Ja som žywy, a wy dejšo teke žywe byś”; my možomy se cuś ako mrějuce a glej: my smy žywe. Cesto se groni wo kśesćijaństwje, wono lažy na wuměrach – a glej, my smy žywe!

Prědne kśesćijany su jano jaden swěžeń znali, tu nježelu. Woni su jen pomjenili: Kněžowy žeń. To jo było jich jatšownica. Potakem su woni kuždy tyžeń jatšy swěšili. Akle potom se pšinamakachu te druge swěženje ako gody a swětki. Za Lutherusowy cas pak jo licba swěženjow tak pšiběrała, až jich jo było pšewjele. Cerkwja jo musała rozsuziš, co jo wažne a co podlańske. Kak něnto wuglěda? Na drugu jatšownicu, swětkownicu, godownicu jo cesto mało luži namšy wiześ. Togodla grozy kněžarstwo, take swěženje wotporaś.

Ale Bogu žěk njejo hyšći tak daloko: my wojujomy wo kuždy kšescijański swěžen.
Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! Witam was wšykných na jatšownicu a žycym wam
rědne a glucne jatšowne swěženje!

Na 7. nježelu po swětej Tšojosći

10.7.2005

Jan 6, 35

Lube bratši a sotši!

Ewangeliem Jana pišo we 6. stawje w 35. weršu: Jezus groni: “Ja som ten klěb tego
žywjenja, chtož ku mnjo pšizo, ten njebužo głožeš a chtož do mnjo wěri, ten njebu-
žo nikula łacny.”

Naša žinsajšna sedyma nježela po swětej Tšojosći ma wot starodawna cyniš z Jezu-
sowym žiwom, až won spižujo pěstowzynt luži. Namšy smy južo słyšali prjatkowan-
je wo tom tšojenju. To njocomy wospjetowaš; ale dowolšo mě někotare pšispomnje-
ša k tomu.

Jezus nasešijo w pusćinje towzynty; to zda se nam njemožne. Ale Bog jo južo pjer-
wjej take žiwy cynił. Pšez styržasća lět jo won ten israelski lud – to stej bylej tencas
dwa miliona luži – na swojom drogowanju pšez pusćinu spižował, wšednje jo jomu
ten tak pomjenjony ‘manna’ dawał. Tak dobrošiwý jo ten wšogomocny Bog był.

Cogodla jo we žinsajšnem teksće telik luži w pusćinje? Jezus jo tam. Woni kšě jogo
prjatkowanje słyšaš a jogo žiwy wižeš. Pši tom minjo se ten cas, štunda za štundu
pšejžo, luže su zabyli na jězu a piše.

Cogodla se poramy my namšu? Na to možoš wšako wotegroniš. Ceły tyžeń jo do
něnta napoňjony był ze žěłom, ruce stej mucnej. My požedamy wochłóženja; naša
duša pyta swojo pšawo, pyta někogo, kenž ju rozmějo ze swojimi problemami. Abo

njezluka jo našych swojźbnych abo nas samych potrjeřila, my trjebamy pomoc, podpěru ze słowami a statkami.

A ja? Cogodla ja du namšu? Nježela mimo zwonow, choralow, prjatkowanja a modlitwow njejo žedna nježela. Čłowjek ma wšake člonki (organy), aby mogał žywy byś ale pšedewšym ma čłowjek wutšobu. Ta wutšoba njoco nježelu sama wostaś, ale pyta gmejnstwo, gmejnstwo we wěrje. Mě se co tym hyś, źož Bog jo mě nejbližej, to jo w cerkwi.

My njejsmy tak arogantne, aź možomy wšykno rozměś a wukładaś, což tam we pusćinje se tšoj. Ale to jo wěste, aź klěb a ryba stej sakramentalna spiža, což dajo se dopokazaś na wjelich nacerjenjach a molbach we staroromskich katakombach. A kak stoj z licbami? Cogodla dvě rybje, pěš pokšytow klěba a dwanasćow korbow, źož su zběrali te drobjeńce, ako su wušej wostali. Dvě, pěš, dwanasćo, wěšće su to tencas swěte licby byli. Za nas pak wostanu potajmstwo.

Jezus pomjenijo se klěb žywjenja: „Ja som ten klěb žywjenja.” Cogodla Jezus se rowna našomu klěbu? Klěb jo nam trjeba, aby žywe wostali. Tak jo nam Jezus teke trjeba, aby se njezablůžili do wenkownych pokładow, ale na Jezusowej ruce do nimjernosći zajšli. Jezus dawa nam moc we wšykných spytowanjach, tak ako ten klěb nam mocy dawa do źěła.

Wospjetujom, spižowanje tych pěš towzyntow jo poľno dłymokich mysłow, tak dłymokich ako młoge morjo. Abo njejo to potajmstwo, kaž ten klěb na našom bliže bywa cerwjena kšej a toś ta kšej tworí we nas moc, strowotu a žywjenje?

Jezus kažo tym wuknikam: „Zgromaźćo te zbytně drobjeńce, aby se nic njezbrojło!” Smy case měli pšed 20 lětami, aź jo dosć skibow na droze lažało, dokulaž šulske žiři su lubjej wot pjakarja słodki kringel kupili nježli su mamine suche skibki z toboły kusali. Bogu źěk, aź to jo mimo, dokulaž klěb jo něnto drožej. Mjertyn Lutherus jo raz k tomu gronił: Gaž jo wjele winowych grankow narosło, ga njedeje te luže se myslis, aź Bog wobrazijo bogate žni, aby woni wěcej wina pili (po słowje: žřeli), ale woni dejali žariś na ten cas, źož budu raz ryjne žni.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje! Witam was wšykných wutšobnje z gronkom na ten tyžeń: „Ga wy njejsćo něnto južo cuzniki a gosći, ale pšiměstniki a Bože domacniki.”

Na 8. njeźelu po swětej Tšojosći

17.7.2005

List Pawoła na Romarjow 8, 14-17

Lube bratši a sotši!

Stary lekcion źinsajšnjeje wosymeje njeźele po swětej Tšojosći stoj w 8. stawje lista na Romarjow. My se źaržymy togo teksta, dokulaž toś ten kapitel jo jaden tych nej-rědnějšych we celem Swětem Pismje. Słuchajmy někotare werše: „Wšykne te, kotarež se daju wot Ducha Božego wjasć, su źiši Bože. Pśeto wy njejsćo dostanuli ducha škłobowstwa, aby wot nowotki se bojali, ale sćo dostanuli ducha źišetstwa, z kotarymž wołamy: Abba, luby Wość! Ten samy duch chowa sobu znankstwo našomu duchoju, aź my źiši Bože smy. Smy-li ga źiši, ga smy teke derbniki, rozmjej, Bože derbniki a pśiderbniki Kristusowe, źož my jano z nim sobu stojmy, aby my tež z nim rozkšasnjone byli.”

Jaden tych nej-rědnějšych kusow we tom stawje jo ten rowno słyšany lekcion: „My smy Bože źiši!” We tyma słowkoma laży za nas něco wjelgin kšasnego a troštnego. My smy tomu mjenju „Bože źiši” južor tak wjelgin pśiwucone, aź jo južo njecescimy, ako to se staś dejało. Dokulaž wot młodosći how to słyńcko wižimy, ga nad jogo kšasnosću se nježiwujomy. Ale kak wjaseli se kuždy slěpy, gaž jomu tej wocy se wocynijotej a ta ceła rědnosć togo swěta se jomu zjawijo.

Jaden tatań jo dejał to gronko: „Glědajšo, kak wjeliku lubosć nam ten Wość jo dał, aź my se pomjenijomy Bože źiši” do swojeje rěcy pśestajis, ga jo won wuwołał: To jo mě pšewjele a pšewusoko, aź Bog co nas svojich źiši pomjeniś, ja cu město togo pśestajis: Bog co nam zwoliś, aź my jomu te nogi poškaś smějomy; to jo južo wjelike a kšasnje dosć!

„My smy Bože źiši”, to co ten źinsajšny lekcion nam prjatkowaś a z tym wucyś, kaku słušnosć my ako Bože źiši mamy. Za pšawym ma Bog jano jedno gole, to jo jogo jadnoporozony Syn Jezus Kristus, wot kotaregož won sam groni: „To jo moj luby Syn.” We tom co se nad nami zmiliś, kotarež we wěrje se k njomu źarže a jogo do swojeje wutšoby wzeju. Kaž pisane stoj: „Kak wjele pak jogo su pśiwzeli, tym jo won moc dał, s e s t a ś z B o Ź y m i ź i ś i m i, kotarež do jogo mjenja wěrje.” Abo kaž posoł Pawoł na Galatarjow pišo: „Wy sćo wšykne Bože źiši pśez tu wěru na Jezom Kristusa.” Dokulaž pak to smy, ga mamy teke źišecu słušnosć. We com wobstoj ta?

Bože žiši bjatuju k swojomu Woócu na njebju. Woni njebjatuju jano žinsa raz a potom za por dnjow zasej raz – woni bjatuju njepestawajucy kaž lubujuca wutšoba pši wšyknom, což cyni, a na wšykných swojich drogach na swojich lubyh se myśli, kotarež snaž daloko pšec wot njeje su, pšecej we duchu pši nich jo a we duchu z nimi powěda, tak jo gotuju žiši Bože ze swojim zwěrnym Woócom na njebju. Kaž cłowjek na lubego zamrětego, kotaryž jomu pšez smjerś wuryty jo, kuždy cas a wšuzi we wutšobnej lubosći spomina – teke gaž z nim južo powědaś njamožo – tak jo gotuju žiši Bože ze swojim njebjaskim Woócom. Pšecej na njogo se myśle, cožkuli cynje a žožkuli chojže, pšašaju za jogo wolu, pšose wo jogo žognowanje a wo jogo pomoc, skjarže jomu swoju nuzu a spiwaju jomu svoj žěk. Woni maju z nim swojo rozgrono, kotarež pšecej se zachopijo z tymi słowami: „Abba, luby Woóć”, a tak se wobzamka: „Hamjeń, hamjeń” – jo, jo tak se staś dej.

Bože žiši wěže; jaden nan wodawa pšecej zasej; togodla chwataju k njomu, kotaryž nad nami se zmiliś co kaž nan se zmilijo nad swojimi žišimi. „Abba, luby Woóć”, to jo jich wołanje we nuzy a tešnjenju, gaž we šerpjenju a kšicy pšed jogo stupiju a jomu wšykno wuskjaržyju, což jim na wutšobje laży a jich wobtużyjo. Woni wěže, won co pomoc; won ga jo sam zlubił: „Možo tež žeńska swojogo goleša zabyś, až wona se njezmiliła nad synom swojogo żywota a rownož jogo zabyła, ga njok ja tebe zabyś.” Won možo pomogaś, jogo jo to kralejstwo a ta moc a ta cesć do nimjernosći.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje! Witam was wutšobnje z gronkom na ten tyžeń: „Cyńšo ako žiši swětła! Płod tego swětła wobstoj we wašej dobrotnosći a pšawdosći a wěrnosći.”

Na 21. njeźelu po swētej Tšojosći

16.10.2005

Matejus, 10, 34-39

Lube bratši a sotši!

Gaž we tych dnjach pšechojžujomy naše kupnice, ga wabje nas južo godowne dary a darki, lěcrownož jo hyšći dwa mjaseca casa do god. Za wjele luži su gody nejrěd-njejšy cas celego lěta – a to nic jano tych darow dla, ale teke to godowne posołstwo jo tak lube a pšima do wutšoby: „Cesć buži Bogu we wušynje a měr na zemi tym lu-žam dobreje wole.” Tak zni to pšez te pšedgodowne tyženje, my jo pšecej zasej słyšymy we kupnicach z wjelikim głosom. Měr dej na zemi byś, tak Bog to co; weto luže se pšegrěšyju a zachopiju wojnu a biše na wjelich końcach swětu. Ale my we Serbach njedajomy se taki złoty měr skazyś pšez nikogo; we tom smy se wšykne wobjadne.

Togodla jo nas njemało wužesyło, což smy žinsa namšy z prjatkarnje słyšali; Jezus groni: „Wy njedejśo měníś, až ja som pšišel měr na zemju pšinjast; njejsom pšišel měr pšinjast, ale mjac. Pšeto ja som pšišel rozdwojit syna z jogo nanom a žowku z jeje mašerju a pšichodnu žowku z jeje pšichodneju mašerju. A tego cłowjeka winiki su jogo swojine domacniki. Chtož nana a maś lubujo wušej mnjo, ten njejo mnjo dostojny a chtož syna a žowku lubujo wušej mnjo, ten mnjo dostojny njejo. Chtož swojo żywjenje namakajo, ten jo zgubijo a chtož swojo żywjenje zgubił jo mojegod-la, ten jo namakajo.”

Jezus ten wjerch tego měra, mogu to napšawdu jogo słowa byś? Powěda Jezus z dwojim jězykom, raz prjatkujo měr a drugi raz chwali won tych, kenž mogu nejlěp-jej z mjacom wobchadaś. Něnto možoš groniś, Jezus jo take twarde słowa k svojim wuknikam powědał; jim zwěšćelujo tužny pšichod. Ale njedejmy my se teke cuś ako Jezusowe wukniki? Płaše jogo twarde słowa potakem teke nam? Dla Jezusa možo zwada nastaś we našej familiji, až starjejšej stojtej pšesiwo svojim žiśam abo nawo-pak žiši pšesiwo starjejšy.

Njeklincy to wšykno nam bejnje cuze, což se nam how prjatkujo? Dla teje wěry ga njesmějo žeden konflikt nastaś w našej familiji, daś starka lazujow w swojich spi-warskich a modlarskich. Młode snaž jano z głowu wiju dla pobožneje stareje mamy. Pomałem, luba sotša, luby bratš! Spominam na někotare tšojenja, ako som dolabo-wał we swojej słuźbje ako duchowny. Toś som měł w swojej wosaže dweju młóžen-

cowu, ako stej se wobarałej, swoju služby we tej tencajšnej komunistiskej armeji, tej NVA nastupiś. Wonej njejstej kšělej stšelaś na cłowjekow; wědobność jo jima to zakazała. Ale doma stej nan a mama jima pšigranjałej, až dejtej se to hyšći raz pšemysliś; wonej by mogłej wjeliku škodu za cełe żywjenje mės – wonej stej kšělej na wusoku šulu hyś, gaby se wopěrałej statoju. Ale wonej stej byłej njeposlušnej starješyma a stej na końcu pšešiwu jeju woli cyniłej.

Abo drugi eksempl: tšinasćolětne žowćo by rada ku mnjo na pšašanje chojžiło, aby ju potom teke gorjej brał. Ale jeje nan, kenž jo był funkcionář teje SED, jo jej kšuse zakazał, na faru hyś. Toś ta maruša jo kšajžu drogu namakała ku mnjo, tak bu potom gorjej brana pšešiwu woli nana.

Pšašam was, njejo naš tekst hyšći žinsa aktualny? Se stajaś teke woli starješej, gaž wěra a wědobność to pominatelj. Facit za mnjo: my wěrimy na kšicowanego a zrowastanjonego Kristusa; ale my smy teke gotowe, aby běžali we tom nam napoloženem běžanju; naše wošce su samo pisali, „aby běžali we tej nam pšikazanej wojnje.” Hamjeń.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje! Witam was wjelgin wutšobnje z gronkom na ten tyžeń: „Njedaj se tomu złemu pšewinuś, ale pšewiń to złe z tym dobrym.”

Na 22. nježelu po swětej Tšojosći

23.11.2005

Lube bratši a sotši!

Naša dolnoserbška biblija z lěta 1868, to su tłušte a šěžke knigły. Tam jo nam napisane wo profetach a historiji žydojskego ludu, dalej w styrich ewangelijach Jezusowe żywjenje, wumrěse a zrowastawanje, wjele listow z casa po Jezusu – a hyšći wjele wěcej stoj we našom Swětem Pismje. Wšykno naraz abo teke zasobu njamožoś pšelazowaś. Snaž jo tak, až jaden wosebny kus z biblije našej wutšobje nejblizej jo. Zajmawje jo, až se rowno te psalmy wjelim lužam wosebnje spodobaju. Naša starka jo se nejłěpjej troštowała z 23. psalmom: „Ten Kněz jo moj pastyř.” Naš starki jo

nejlubjej lazował w 103. psalmje: „Chwal togo Kněza, moja duša, a což we mnjo jo, jogo swěte mě.” Ja sam namakajom nejwěcej trošta we 90. psalmje: „Kněžo Bog, ty sy našo wobydlenje něnto a nimjernje.” Naš reformator Mjertyn Lutherus njejo cełu bibliju z głowy wěžel a jadenak lubował, ale jo nejžwěcej swoj nudsikowny měr pytał a namakał w 130. psalmje: „Z teje dlymi wołam, Kněžo, k tebe; Kněžo, wusłyš moj głos! Twojej wuśy słuchatej na mojo žebrenje. Coš-li ty, Kněžo, grěchy psírachnowaś, Kněžo, chto wobstanjo? Pla tebe jo wodawanje, až se tebe bojmy.”

Chtož wo tom nic njewě, až cłowjek ma wjeliki dług pla Boga abo chtož wo tom nic wěžeś njoco, ten njamožo z tym psalmom nic zachopiś. Ale chtož se sam poznajo, chtož derje znajo swoj wjazym, swoje myslenja a swoje statki, ten se wulěkajo nad słowami našogo psalma: „Coš-li ty, Kněžo, grěchy psírachnowaś, Kněžo, chto wobstanjo?” Gaž Bog co z nami rachnowaś, ga musymy my cłowjeki mjelcaś, dokulaž njamožomy jomu wotegroniś.

My stojmy pśed Bogom kaž wony colnař, kotaremuž Jezus te słowa do wust dajo: „Bog, buž mě grěšnikoju zmilny.” To jo cłowjek, kenž wě, až jomu jo wodaśe trjeba; wacej njamožo won žywy wostaś; cłowjek, wot kotaregož Jezus groni: „Won jo šel do swojeje wjaže, wupšawjony pśed tym farizejarjom.” Bog jo tomu colnarjeju wodał, až ten jo mogł swojo šěžke brěmje wochyśiś.

Tak se wrośijo ten zgubjony syn we Jezusowej psírownosći domoj a wuznajo swojomu nanoju, až won njamožo pod brěmjenim swojogo długa pśed Bogom juž žywy byś. Ten nan jo jogo wusłyšał a wulichował; něnto možo ten zgubjony syn nowe żywjenje zachopiś.

Kak wuglědajo take nowe żywjenje? Lazuj Lutherusowe wukładanje k přédnej kazni: my se dejmy Boga wuśej wšogo bojaś, jogo lubowaś a se jomu dowěriś. Kotaremuž jo wodane, ten se južo njeboj Božego gniwa, ale se modli k Bogu w ponižnej žekownosći. Tak spiwa naš reformator:

Wen z nuze k tebe wołam se,¹⁰⁸
Kněz Bog, słyš zakśikanje,
a ku mnjo schyl to wucho že,
daj byś jo wotamkane;
gaž glědaś něto což na to,
což njepšaweg se stało jo:
chto mogł pśed tobu wobstaś?

Gaž grěchow mań jo wjelika,
šim wětša Boža gnada,
jog ruka pśecej pomoga,
gaž niži njejo rada.
Won sam ten dobry pastyř jo,
kenž nas zgubjonych wumožo,
ze wšykných našych grěchow.

Hamjeń.

¹⁰⁸ *Duchowne kjarliže*, Chośebuz, 1915, nr. 164, 1, 5.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje! Witam was wutšobnje we tom rědnem nazymskem casu z gronkom na ten tyžėń z 130. psalma: „Kněžo, pla tebję jo wodawanje, aby tebję se bojali.”

Na godownicu

25.12.2005

Lukas 2, 14

Lube bratši a sotši!

Jo niži swěžėń, kotaryž by wěcej wjasela wuzbužił, kotaryž by z lubosnjejšymi kjarližami swěžony był we wšykných krajach a rěcach nježli gody? Pla młodych a starych, pla wusokich a niskich, pla bogatych a chudych, pla měšćanarjow a wejsanarjow – wšuderkano su gody jednak cesćone a wižone a chwalone. Daš teke tam a how jo ćłowjek, kenž jo zatwaržony we swojej wutšobje, pšidu-li gody a tych žiši wjasole głose zazněju a na bomje blyšće swěcki, ga teke nejtwaržejša wutšoba jo pognuta a bywa wjasola, słyšeca tych janželow juskanje: “Cesć buži Bogu we tej wušynje a měr na zemi a tym ćłowjekam dobre spodobanje.”

Daš teke how a tam jo ćłowjek, kenž swoju wěru jo zgubił, swoje gody weto swěši a njamožo se wostajiš, sobu zgłosowaš do togo wjasela, kotarež cełe kšesćijaństwo napoňijo. A cogodla to wšykno? Dokulaž nam jo žinsa ten Wumožnik se narožił, kotaryž jo Kristus ten Kněž we Dabitowem měsće.

Rowno tak ako Kristusowe mě žednje njamožo se zabyš mjazy ćłowjekami, ale bužo dlej a wěcej rosć a pšiběraš, tak teke jogo žiwny narod pšecej bužo se swěšiš a spominaš na swěše.

Něgajšy wošć Hieronymus jo sebje bydlenje blisko teje groži, žož Jezus jo se narožił, natwarił. Potom jo won dejał niži to cesćone zastojnstwo jadnogo biskupa dostaš. Ale won jo to wotpokazał gronjacy: Niži mě njejo lěpje nježli na tom měsće, žož moj Wumožnik jo ćłowjek se narožił. How, žož Bog swojogo Syna jo dołoj posłał k nam, how cu teke swoju dušu gorzej poslaš Bogu. A won jo tam wostał ako chudy samotnik abo eremit až do swojeje smjerši.

Tak blisko my njamožomy byś tomu swětemu městku, zož ta lubosć a zmilnosć Boža se jo zjawiła wšyknym cłowjekam, ale we duchu weto tam smy. Kužde gody chwatamy z tymi pastyrjami, aby wizeli Syna Božego, kenž z njebja dołoj pšišel jo. A wizimy celu zemsku niskosć a njebjasku kšasnosć, wuknjomy sami krađu swoje gody swěšiš, žognowane gody za swoju dušu.

Prědne gody su w nocy pastyrje na poli byli a swoju rědownju wobzwarnowali. Pši stworjenju swětu jo była teke śma na zemi; ale Bog jo powěžel: „Buž swětło – a bu swětło.” Pši wumoženju swětu jo była śma we cłowjecnych wutšobach, a zasej jo Bog powěžel: „Buž swětło”, a jogo słowo jo se dopołniło. Tak pišo profet Jezajas: „Ten lud, kenž po jsmě chojži, wizí wjelike swětło.”

Noc jo była, comy krađu k wutšobje braś, co to nam groniś co. W nocy dolabujomy cesto wochłóženje a wobrošenje we šělnych choroscach; we swětej nocy wulěwa Bog to wochłóženje do našych ranow; nocy wobchropijo Bog tu łacnu zemju z mokšoj-teju rosu; we swětej nocy jo Boža wjelika rosa padnuła na wšych cłowjekow, aby woni zasej stanuli a z nowymi mocami nowe żywjenje wjadli a wěrne płody pšinjali. Spominaš ty na to, gaž te bytšne swěcki wizíš na godownem bomje? Jo teke z twojeje wutšoby ta śma zagnana a to swětło w njej schadało?

Na tebje glědam z wjaselim,
ty lube žiše Bože;
ja twoju rědnosć wuchwalim,
kenž wětša jo ak rože.
Ja na ruce śi nosyś cu,
śi dajom swoju wutšobu,
och pojź a bydli we mnjo.

Měj žěk za taku lubosć!
Moj žěk dej byś až wobchuju
śi Jezusko we wutšobje.
Spi we mnjo, to seb wupšosu,
tak chytśe ak we žłobje.
Ja cu śi rědnje zespiwaś,
śi wutšobnje se žěkowaś.
Pojź Jezus ku mnjo, chwataj!

Za zemskim rušom njepšašaś,
tež nic za luštom šěła;
do šerpjenja coš ty se daś,
ab naša duša měła trošt,
měř a zbožne wjasele
a wšykných grěchow wodaše.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki, lube pśisłucharje! Na godownicu cu was wšykných wutšobnje witaś ze stareju godowneju hymnu:

Něnt Bogu kuždy chwalbu daj¹⁰⁹
na wušem njebju tam,
kenž wotworił jo źins svoj raj,
dał swojog Syna nam.

Do paradiza wotamka
te źurja źinsa nam,
tog Cheruba won wuposła:
Ja chwalbu Bogu dam.

¹⁰⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chośebuz, nr. 52, 1, 8.

ŽĚL III

MODLITWY

Styknimy ruce a bjatujmy

Ku godam

Luby Bog, njebjaski Wośc, kenž ty z wošcojskeje lubosći nam chudym cłowjekam twojogo Syna sy wobraził, aby my do njogo wěрили a pšez taku wěru zbožne byli, my śi pšosomy, daj twojogo swětego Ducha do našych wutšobow, aby we takej wěrje až do końca wužaržali a zbožne byli pšez twojogo Syna Jezom Kristusa, našogo Kněza. Hamjeń.

Kněžo Bože, na kotaregož žognowanju wšykno lažane jo a kenž ty rad žognujoš wšykných, kenž na tebe se nažeju, my śi pšosomy, ty kšěł wšuderkano z nami byś a k wšyknomu, což w twojom mjenju zachopijomy a dokońcujomy, twojo žognowanje zmilnje wobraziś, aby se derje ražiło. Buž z twojom troštom a z twojeju mocu pla wšykných, kenž k lětosnym godam chore, samotne abo pšegonjowane su! Wobraz zbožne gody wšyknym serbskim a njeserbskim lužam a wotamkni we tom swětem casu wjele wutšobow, aby statki lubosći se tšojli a nichten njewostał głodny. Daj gnadu, aby našo kněžarstwo ze wšyknymi swojimi ražcami a zastojnikami nas za twojeju wolu zastajało, aby pšawdosć pšiběrała, wša złość pak woteběrała a swojo zarownanje namakała, aby my we dobrem měrje swojo żywjenje dokońcowaś mogli. Wobzwarnuj nas pšed wojnu a mrětwu, pšed wognjom a wodu, pšed drogošu a głodom! Pšiwjež tych, kotarež su se namše wotwucyli, aby z nami se pokłanjali w mjenju twojogo goletka, kotarež jo wustawjone k Wumožnikoju cełego swěta! Kněžo, pšosomy tebe wo žognowane gody po celem swěše a wo měr mjazy ludami! Hamjeń.

Zapšosba

Wšogomocny Bože, luby njebjaski Wośc!

Chwalba a žěk buži tebe za to, až sy nam žinsa twojo słowo dał prjatkowaś. My tebe pšosomy, njepestać nas wołaś a napominaś, aby twojomu ewangeliju poslušne bywali a wšyknu našu nažeju stajili na twoju gnadu. Pokornje se ponižamy pšed tobu a pšosomy za našu cerkwju: Kněžo, mocuj twojo swěte słowo mjazy nami a wjež nas k pšaweju pokuše.

Pšosymy tebe za wšyknych, kenž nade nami se kněže: pokaž ty jim twoje drogi! Daś spocywa twojo swěte žognowanje na našych domach a polach, na našom wšednem žele a našych statkach. Zmil se, Kněžo, nade wšyknymi narodami na zemi a wobraz měr na swěše.

Hamjeń.

Jezu Kriste, ty groniš: „Pojźco ku mnjo wšykne, kenž wy chamne a wobšěžkane sćo, ja cu was wochłóziš.” Wzejšo na se swoj jabř a wuknišo wote mnjo, pseto ja som miłosćiwý a ponižny wot wutšoby, ga bužošo wotpocynk namakaš swojim dušam. How nět smy, Kněžo, žarž a zdžarž nas, aby nichten našu kronu njewezel.

Lubšy Jezus, how nět smy,¹¹⁰
słyšaš comy twoje słowa:
wuswěš naše wutšoby
twoja wucba jo nam strowa;
daj, až na swět njegłědamy,
ale k njebju myśli mamy.

Hamjeń.

Kněžo Bože, naš cas jo połny tšachotow; wjele luži zdychuju pod brěmjenim kuždego nowego dnja a njewě, kak dej dalej hyš. How jo manželstwo we wjelikej krizy, tam mrěju młode luže ako wojaki we tšašnej bitwje; how njama młožina žedneje nazeje do psichoda, hyn njamožo starša generacija se wotnamakaš z nowym casom. – Kněžo, pšiwobroš se k nam, njedaj nam zapadnuš do zacwiblowanja a zdžarž nam twój swěty měr.

Hamjeń.

Kněžo Boży na njebju, ty sy wšyknym blisko ako se k tebe wołaju. Njedaj nam zapadnuš do zacwiblowanja a bžeznažejnosći, ale troštuj nas z twojim słowom. Mocuj nas z twojeju lubosću, kotaraž šerpjenje a smjerš pšewinjo. Kněžo Bože wjele njepšawa jo na swěše, wjele nuze! Zmil se nade wšyknymi podtłocowanymi, njewinowaše šerpjecymi! Wobzwarnuj słabych, wuswětli cwiblujucych, mocuj chwjeju-

¹¹⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 127, 1.

cych, wubuž spicych, wjež pytajucych. Daj, až jaden togo drugogo njaso a pšenjaso – ty sy z nami kuždy nowy žeń. Kněžo, ty sy mě wuшы dał, aby starosci swojogo blišego słyšał; ty sy mě wutšobu dał, aby nuzu swojogo blišego rozměł. Cyn ty ze mnu, kaž se tebje spodoba a kaž teke mě tyjo. Lěc som żywy abo njeżywy: ja som twoj a ty sy moj. Cakam na twojo strowje a kralejstwo.
Hamjeń.

Kněžo Bože, ty nam kažoš k tebje pís ze wšykny, což nas wobšěżyjo. Naša wěra jo pšemała, aby twoje žiwy poznali. Naša wola jo pšesłaba, aby twoje kaznje žaržali. Naša ruka jo pšemucna, aby tebje służyli.

Kněžo, daj nam jasność, wěstosc a moc, aby chojžili po twojej droze. Daj nam we tej namšy zroś k twojej wosaže, kenž twoju wěrnosc pyta, twoj měr požeda a twojo mě cesći.

Ty sy nam cłowjekam raz twoj swět pšepowdał, ceły, njeskazony, njezranjony. My njejsmy twoj nadawk derje rozměli. Kak wuglěda po našom swěše? Bomy a chromy; wšo ginjo – to jo naša wina. To njesmějo tak dalej hyś. My se zaběramy z problemami wjelikego swěta, ale skomužijomy we našom żywjenju rěch a porěd měš. My glědamy dodaloka, ale zabywamy na našogo blišego. Togodla pšosomy tebje za našu mložinu, aby swoju nažeju stajiła na tebje a se njezabłužiła do wenkownych rozwjaselenjow. Pšosomy tebje za starych luži, až njewostanu samotne, ale ze žěkownoscú spominaju na zajžony cas. Pšosomy za tužnych a wjasołych, za chorych a strowych, aby pla tebje wuchowanje namakali, we tych wichorojtych tyženjach. Kuždy žeń jo twoj žeń, kužda kšocěń wježo nas ku tebje, we twojima rukoma smy wumožone.

Hamjeń.

Luby Bog, njebjaski Wośc, kenž ty z wošcojskeje lubosci nam chudym cłowjekam twojogo Syna sy wobražil, aby my do njogo wěrili a pšez taku wěru zbožne byli, my ší pšosomy, daj twojogo swětego Ducha do našych wutšobow, aby we takej wěrje až do końca wužaržali a zbožne byli pšez twojogo Syna Jezom Kristusa našogo Kněza.

Hamjeń.

Kněžo Bože, ty wěš, až my we tak młogej wjelikej tšachoše našeje słabosci dla njamožomy wobstaš; ga posćel nam skobodnosć a pšemoženje, aby njepšestawajucy wachowali a se modlili, a gaž wšykno dobre smy wugbali, wobstaš mogli a wšykno, což našej zbožnosći zajžuju pšez twoju pomoc pšewinuli Jezom Kristusa, našogo Kněža dla.

Hamjeń.

Za starješych

Kněžo na njebju, ty sy mě žiši dał; za to se tebje wot wutšoby žěkujom a ši chwalim. Poglědujom na swoje žiši ako na pokłady, kenž sy mě dowěrił a kenž bužoš raz wot mojeje ruki slědk pominaš. Poglědujom na nich ako na duše, kotarež jo Jezus Kristus ze swojeju swěteju a drogeju kšwju wukupił – togodla mam starosć, aby žedno pšez moju winu zgubjone njebyło. Kněžo, ty groniš ku mnjo a wšyknym starješym: kubłaj toš to gole a glědaj za nim, a bužo-li raz zgubjone, ga dej twoja duša za jogo dušu tam stojaš. Togodla poram se ku tebje a pširucyjom tebje swoje žiši a žišižiši. Ja cu cyniš, což jan mog, cyn ty to lěpše! Žognuj moje žiši a žišižiši, wobzarž jich we twojej bojazni! Daj jim wěrjecu, ponižnu a poslušnu wutšobu, aby woni pšiběrali na lětach, na mudrosći a gnaže pla Boga a ćłowjekow! Wobzwarnuj jich pšed zawjednikami! Twój janžel jich woplěwaj, gaž su na droze, na wože, w lufše abo we cuzej zemi! Dej-li pak pšez moje žiši abo žišižiši kšicka na mnjo pšiš, ga daj mě we takej tešnicy sćerpnosć, aby wobmyslił, až mimo twojeje wole nic tog ryjnšeg se njestanjo. Zažarbuj jich, daj jim žěło, carobu a drastwu, buž jich pomocnik we tšachotach a njeглуce, jich gojc we chorosćach. Daj, Kněžo, aby raz na sudnem dnju ze wšyknymi žišimi k twojej pšawicy stojał a groniš mogał: Glědaj, tudy som ja, moj Kněžo, a te žiši, kotarež sy mě dał, ja njejsom žedno zgubił.

Hamjeń.

Za žiši

Kněžo, daj mojima starješyma strowosć, woplěwaj jeju pšed njegluku, žognuj jeju žěło a powołanje, wobraz jima dłužke žywenje. Zarownaj jima wšykno, což stej za mnjo cyniłej a ja jima žednje zapłasiš njamogu. Kněžo, daj mě taku wutšobu, aby ja ze swojima starješyma we ponižnosći se zmakał, z wjaselim jima posłuchał a mimo warcanja jeju porokowanje na se wzěl a wobzwarnuj mě, aby ja se njerodnym žišam njerownał, kenž swojeju starješuju zanicuju a posromaju a jima tužne dny a šěžke

žywjenje naporaju. Žednje njok zabyś, z kakeju procu jo moja mama mě wotkubła-
ła; cas swojogo żywjenja cu ja we źěkownosći na to spominaś, aby mojej starjejšej
nade mnu sromotu njedocakałej, ale jano wjasele mětej. A źož som jeju někak wob-
tužył, ga cu jo něnto wotpšosyś.

Kněžo, daj, aby ja sebje pšecej pšed wocy stajił našogo Wumožnika Jezusa, kenž nje-
jo był jano tebje, njebjaski Wośc, poslušny, ale teke swojomu zemskemu nanoju Jo-
zepoju a swojej mašeri Mari. Po twojej woli se njepojžo nježěkownym a njeposluš-
nym žiśam nikula derje.

Hamjeń.

Knarodnemu dnju

Nimjerny Bog, pšez twoju gnadu som žinsa zasej swoj narodny źeń docakał. Taki
źeń dej moj źěkowny źeń byś: Chwal togo Kněza moja duša! Njedejał ja tebje chwa-
liš a cesćiś, Kněžo, až ty nic jano ze strowymi cłonkami, ale teke wot kšescijańskeju
starjejšeju sy dał se mě narožiś, kotarež mě k wěrje a wšykny m kšescijańskim po-
cynkam wot młodosći porałej stej. Ty sy mě dalej w pšiducych lětach wjadł a pše-
wožil, sy mě carobu a drastwu dał a mě až do něnta zdžaržał. Z wjelich tšachotow sy
mě wumogł, wjele njełuki wotwobrośił. Podař mě twoju zmilnosć, Kněžo, až ja
wšykne pšiduce dny swojogo żywjenja, kotarež ty hyšći w twojich knigłach spisane
maš, we bogabojaznosći pšeporaś mogał, aby se tebje moje żywjenje a cynjenje derje
spodobało. Njewěm, wjelich mojich dnjow na zemi hyšći bužo, tak wobzwarnuj
mě, aby ja swoj cas njepšikrocył z pšestupjenim twojich kazni abo ze złym cynjenim,
ale daj mě moje wustajone lěta we strowju pod twojim woplěwanim glucnje dostaś,
až ty mě raz za take zachadne zemskie żywjenje to njezachadne nimjerne dajoš.

Hamjeń.

Na pokutny źeń

Kněžo Bog, zmilny a sčerpny a wot wjelikeje dobroši a wěrnosći, kenž gnadu wopo-
kazujoš až do towzynt narodow a wodawaš njestatki, pšestupjenje a grěch, pšed kota-
rymž nichten na swěse njewinowaty njejo, ty njamaš žednogo spodobanja na smjerši
grěšnika, ale coš, aby won se wobrośił a żywy był. Togodla se poklanjamy pšed tobu
z našeju modlitwu, nic na našu pšawdosć ale na twoju wjeliku dobroś a zmilnosć.

My poznawamy ponižnje, až njejsmy jano w grěchach rožone, ale až teke stawnje we
myslach, słowach a statkach twoje swěte kazni smy pšestupowali a gaby ty z nami

kšěł cyniś za našeju zaslužbu, by my wšykne dejali kamsy hyś a zaginuś. Ale twojo wodawanje, twoja dobroś a wěrnosć su kuźde zajtšo nowe.

My dejmy se sromaś, aź twoju zmilnosć tak cesto smy źle wużywali we zufałosći a wšakej knicomnosći. Wodaj nam Kristusa dla wšykne naše njestatki, njezmuc se nad nami we twojom zmilenju, njemarskaj nas wušej měry. Kněžo Bog, ty kšěł nam wosebje tu cystu wucbu twojogo swětego słowa a to pšawe wužywanje tych swětych sakramentow zdžaržaś a teke dalej twojim wosadam wěrných duchowných a fararjow za twojeju wutšobu zbužiś.

Wuswětli, Kněžo, a zastoj z duchom mudrosći a wěrnosći, pšawdosći a měra wšyknu wušynu. Pomogaj našomu kněžarstwu, aź pšez jogo służbu pšawo a pšawdosć se kněžyłej, wšykna njepšawdosć pak se zagnała, aby zdychowanje mjazy nami mjenjej, twojogo žognowanja pak wěcej bywało. Kněžo, my pširucyjomy twojej zmilnosći wšykno cesne źěło a cynjenje. Žognuj muskich a žeńske we tom źěle jich powołanja. Daj zmilnosć, aby naše žiśi se wotkubłali a rozwucowali w šuli, cerkwi a doma. Wobraź dobre wjedro płodam w gumnje a na poli. Wotwobroś wot nas wšykne plogi: wojnu, drogoś, mrětwu, wogeń a polaśe. Posćel trošt a pomoc wšyknym wobšěžkanym wutšobam, wumož njewinowaśe pšegonjowanych, zastaraj chudých, buź dobry Wośc syrotam, wudowam a wudojcam, wochłóż słabých a chorych, pšewoź a wobzwarnuj drogujucých a starkich, dawaj do rady, aź cuzabniki na zemi smy a njedejmy se žaržaś toho žywjenja. Wumož nas raz pšez lažki a zbožny końc a wzej nas k tebj do twojogo njebjaskego kralejstwa.

Hamjeń.

Wošce nas

Wošce nas na njebju,
wuswěšone buži twojo mě.
Pšiz k nam twojo kralejstwo.
Twoja wola se stań;
ako na njebju, tak teke na zemi.
Naš wšedny klěb daj nam žinsa.
A wodaj nam naše winy,
ako my wodawamy našym winikam.
A njewjež nas do spytowanja,
ale wumož nas wot wšogo złego.
Pšeto twojo jo to kralejstwo
a ta moc a ta cesć do nimjernosći.
Hamjeń.

Dodawk

Žywjenjobjė Herberta Nowaka

*23.4.1916	w Gołynku ako stworty syn ceptarja Mjertyna Nowaka a jogo manželskeje Selmy roz. Nowakojc
1920-1925	Ludowa šula w Gołynku
1926-1935	„Friedrich Wilhelmowy” gymnazij w Chošebuzu a matura
1935	žėłowa služba
1935 - 1939	studij teologije a filologije (rėcywėdy) na uniwersitach w Lipsku, Wrocławju a Barlinju
1939	I. teologiski eksamen w Barlinju
1942	II. teologiski eksamen w Barlinju
1939-1945	wojnska služba, potom ruska popajž
9.12.1945	ordinacija ako duchowny w ewangelskej cerkwi pšez wušego promšta (generalsuperintendenta) Diestela w Barlinju – Dahlemje
25.6.1946	wėrowanje z Gerdu Scheskat w serbskej cerkwi w Chošebuzu
1945-1947	pomocny duchowny w cerkwinem wobcerku Chošebuz
1947-1963	farař w Pėšich Dubach pla Eisenhüttenstadta
1963-1978	farař w Drjowku pla Chošebuza
wot 1978	wumėňkař w Drjowku

Herbert Nowak a Gerda Scheskat stej měłej 6 žiśi: Milan, Wanda, Jan, Marja, Mato, Madlena

1979-1992 člónk Dolnosěrbskeje rěčneje komisije, potom jeje cesny člónk

wot 1988 farań nowozaložonych dolnosěrbskich namšow a prjatkań
Božego słowo w serbskem rozgłosu

1997 Myto Ćišinskego

cesny člónk Mašice Serbskeje a člónk kupki „Serbska namša”

Herbert Nowak pišo teke pod pseudonymami: B(ěrtko) Šoćić a Serp

Won jo awtor, sobuawtor, pšestajań, wudawań, rěcny wobžělań, lektor a godnošań
dolnosěrbskeje beletristiki a wědomnostneje literatury.

Herbert Nowak – wědomnostnik a spisowašel

- Awtor:** „Pšinoski k tworjenju imperfekta a aorista we dolnoserbščinje”
Lětopis ISL, řed A, c. 2, 1954 (b. 94-103)
Lětopis ISL, řed A, c. 5, 1958 (b. 3-10)
- „Imperatiw w dolnoserbščinje”
Serbska šula, c. 28, 1958 (b. 609-611)
- Godowna bajka*
Rozgłosowe graše
Radio NDR, sčelak Chošebuz, serbska redakcija, 1963
- ”Lausitzland – Sorbenland”
w *Kirche in der Mark*, Lutz Borgmann (wud.), Berlin 1973,
(b. 177-186)
- Powědamy dolnoserbski*
Stilistika dolnoserbskeje rěcy,
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin
I 1976
II 1981
Kompendij 1988
- Mjadwjež w Lubošćańskej goli*
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, 1979
- Moje pocynki a njepocynki. Dopomnjeńki na sedym lětzasetkow.*
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, 1991
- Dolnoserbska liturgija*
Generalna superintendentura (wud.), Chošebuz
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin 1991

Dolnoserbske prjatkowanja (1985 - 1991)
Generalna superintendentura (wud.), Chošebuz
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin 1991

Prjatkowanja
Podstupimske pšinoski k Sorabistice 7
Podstupim 2007

Awtor artiklow, krotkopowědańkow a anekdotow w publikacijach:

Serbski student *Nowy Casnik*

Serbska pratyja *Pomhaj Bóh*

Rozhlad

Sobuawtor a rěcny wobzělaf:

Die Flurnamen des Kreises Cottbus
wot Bogumiła Šwjela
zestajane 1937, šišćane 1958

Słownik wjesnych mjenow
(sorbisch-deutsches u. deutsch-sorbisches Ortsnamenverzeichnis
der zweisprachigen Kreise der Bezirke Dresden und Cottbus)
zestajane wot Bjarnata Rachela a Herberta Nowaka
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, 1969

Dolnoserbske antologije:

Jadna z nich jo šołtowka
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin 1971

Griby pytaś
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin 1976

Lubosć pytaś

Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1980

Dejm hyšći bomki sajzaś

Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1985

Na mjazy

Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1989

Žiw se njewospjetujo

Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1999

Lektor:

Dolnoserbsko – němski słownik

wot Bogumiła Šwjela

Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1963

Serbske šulske knihły

Godnošař:

Němsko – dolnoserbski kapsny słownik

wot Bogumiła Šwjela

Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1953

Niedersorbische Grammatik

wot Pětša Janaša

Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1976

Donoserbsko – němski słownik

wot Manfredy Starosty

Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1985

Němsko – dolnoserbski słownik

wot Pětša Janaša

Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1990

Přeložovat a wobžělat nahlědneje licby artiklow, publikowanych w dolnosěrbskej rěcy:

Chrestomatija dolnosěrbskego pismojstwa
Verlag Volk und Wissen, Berlin 1957
(rěčne přeglědanje a přestajenje z nimskeje rěcy)

Wužowy kral a žěši
Bajki z Łužyce
Verlag Volk und Wissen, Berlin 1958
(přestajenje z gornosěrbskeje rěcy)

Kak Ulenšpigl bogatym zejgrawašo
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin 1959
(přestajenje z nimskeje rěcy)

Wušej stupiš – dalej wizeš
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, 1964
(přestajenje z gornosěrbskeje rěcy)

Zběranje a zestajenje:

Pěśni, wulicowańka a godanja (F. Rocha)
Verlag Volk und Wissen, Berlin 1955

Pšeglěd wo namšach w dolnosěrbskej rěcy nowšego casa (wot lěta 1988), kenž jo faraf Nowak žaržał¹¹¹

08.05.1988 Jänschwalde/Janšojce
16.10.1988 Heinersbrück/Most
08.01.1989 Sielow/Žyłow

09.04.1989 Burg/Borkowy
10.09.1989 Drachhausen/Hochoza
15.10.1989 Schleife/Slěpe
25.12.1989 Cottbus/Chošebuz *1. godowna namša*

04.03.1990 Werben/Wjerbno
13.05.1990 Sielow/Žyłow
23.09.1990 Döbbrick/Depsk
18.11.1990 Papitz/Popojce
25.12.1990 Cottbus/Chošebuz *2. godowna namša*

24.02.1991 Drehnow/Drjenow
01.04.1991 Peitz/Picnjo *1. jatšowna namša nowšego casa*
02.06.1991 Schmogrow/Smogorjow
23.06.1991 Schleife/Slěpe *Serbski ewangelski cerkwiny žen*
01.09.1991 Jänschwalde/Janšojce *Dolnosěrbski swěžen*
20.10.1991 Neuendorf/Nowa Wjas
25.12.1991 Cottbus/Chošebuz *3. godowna namša*

14.06.1992 Dissen/Dešno
25.12.1992 Cottbus/Chošebuz *4. godowna namša*

¹¹¹ Daty jo nam pšewostajil Werner Měškank, Chošebuz/Zaspy – clonk kupki „Serbska namša“, kenž wjezo Statistiku dolnosěrbskich namšow nowšego casa (po wozroženju w lěše 1987).

28.02.1993	Fehrow/Prjawoz	
13.06.1993	Schleife/Slěpe	
05.09.1993	Dissen/Dešno	
25.12.1993	Cottbus/Chošebuz	<i>5. godowna namša</i>

28.08.1994	Burg/Borkowy	<i>slědna serbska namša Herberta Nowaka</i>
------------	--------------	---

Podstupimske pśinoski k Sorabistice

Potsdamer Beiträge zur Sorabistik

Bereits erschienene Bände:

1. *Johannes Bocatius – ein wendischer Europäer aus Vetschau*. Beiträge eines internationalen Symposiums zu Johannes Bocatius (Jan Bok). Februar 2000.

2. *Aleksandr Sergejewič Puškin (1799-1837). Wubrane basni we dwěma rěcoma. Posćonk k 200. narodnemu dnju basnika*. Z rusoskeje do serbskeje rěcy pśenjašł Měto Pernak. April 2000.

3. Detlef Kobjela, Werner Meschkank. *Vom Regenzauberlied bis zur wendischen Pop-Ballade*. Ein Beitrag zur Musikgeschichte der Lausitz unter besonderer Darstellung der niedersorbischen Musikgeschichte. Mai 2000.

4. Peter Kunze. *Serby w Dolnej Łužycy*.

Original: Peter Kunze. *Die Sorben/Wenden in der Niederlausitz*. Ludowe nakładnistwo Domowina. 2000 (2. nakład). Do dolnoserbšćiny pśełożył Uwe Gutšmidt, rěčne wobžělanje Gerhard Mučišk. September 2001.

5. *Reflexionen zur sorbischen/wendischen Sprache, Kultur und Literatur*. Februar 2003.

6. *Arnošt Muka – ein Sorbe und Universalgelehrter*. Dezember 2004.

7. *Herbert Nowak – Prjatkowanja*. März 2007.